

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

**GENÇ KADIN MECMUASININ TRANSKRİPSİYONU VE
DEĞERLENDİRMESİ (1-83)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MELİKE EDİZER

GAZİANTEP
AĞUSTOS 2020

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

**GENÇ KADIN MECMUASININ TRANSKRİPSİYONU VE
DEĞERLENDİRMESİ (1-83)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MELİKE EDİZER

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hilmi Bayraktar

GAZİANTEP
AĞUSTOS 2020

ETİK BEYAN

Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

· Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,

· Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,

· Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,

· Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,

· Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Melike EDİZER

ÖZ

GENÇ KADIN MECMUASININ TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ (s:1-83)

EDİZER, Melike

Yüksek Lisans Tezi, Tarih ABD

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hilmi Bayraktar

Ağustos 2020, 184 sayfa

Genç Kadın Mecmuası içerik ve konu çeşitliliği yoğun bir mecmuadır. Mecmua toplam on sayıdan oluşmakta olup, tezde ilk beş sayının tamamı ile birlikte altıncı sayının ilk iki sayfasını transkripte ettik. Tez haricinde kalan sayıların transkripsiyon çalışması devam edilmektedir. Genç Kadın Mecmuası transkripsiyon ve değerlendirilmesi dört bölümden oluşan bir çalışmadır. Çalışmanın birinci bölümünde Osmanlı basın tarihi, ikinci bölümünde tarih boyunca Türk kadını anlatılmış olup üçüncü bölümde ise transkripsiyondan önce mecmuada yayınlanan yazılar genel hatları ile değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Transkripsiyon çalışmamızda kelimeler anlam bütünlüğünü bozmamak kaydıyla günümüz Türkçesine uygun transkripte edilmiştir. Yayınlanan yazı, haber ve ilanların konularına göre tasnifi yapılırken mecmuanın sayı ve sayfası da olduğu gibi gösterilmiştir.

Anahtar kelimeler: Genç Kadın Mecmuası, Türk Kadını, Osmanlı Basın Tarihi

ABSTRACT
TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF YOUNG WOMEN'S MECMUA (1-83)

EDİZER, Melike
M. A. Thesis, History Department
Supervisor: Prof.Dr.Hilmi BAYRAKTAR
Agust 2020, 184 pages

Young Women's Magazine is an intense magazine with its content and subject diversity. The magazine consists of a total number, and we transcribed the first two pages of the sixth issue along with the first five issues in the thesis. Transcription work of the numbers other than the thesis is ongoing. Young Women's Magazine is a work that consists of transcription and four chapters. In the first part of the study, Ottoman history is explained in Turkish throughout history, in the second part, in Turkish, and in the third part, the reviews of the magazine before transcription are evaluated in general terms. In our transcription work, the words were transcribed in accordance with today's Turkish provided that they do not disrupt the meaning. While classifying the published articles, news and advertisements according to their subjects, the title, as well as the number and page of the magazine.

Key words: Young Women Mecmua, Turkish Women, The history of Turkish press

ÖNSÖZ

Günümüzde hala tartışılan kadınların toplumdaki konumu, eğitimi ve hakları tarih boyunca hep sorgulanmış ve eleştirilmiştir. Bu konunun geniş kitlelere ulaşım kadınların örgütlenmesi ve bilinçlenmesinde gazete ve mecmualar önemli görevler üstlenmişlerdir. Çünkü toplumdaki fertler ülke veya ülke dışında ki sosyal, siyasi, kültürel anlamda her olayı gazete ve mecmualar aracılığıyla öğrenir. Haber vermek dışında bu yayınlar toplumun eğitilmesinde, ideolojik fikirlerin yayılmasında da büyük önem teşkil etmiştir.

Bu doğrultuda Türk kadınlarını ahlaki-içtimai-edebi anlamda geliştirmeyi amaçlayan Genç Kadın Mecmuası (1919) bu çalışmada ele alındı. Yapılan çalışma ile dönemin kültürel- sosyal yapısı, devrin kadınlara bakış açısı ve zihniyeti hakkında bilgi elde edilirken, günümüzde kadınların sahip olduğu hakları, yaşadıkları sorunların nedenlerinin daha iyi anlaşılacağını düşünmekteyiz. Bu doğrultuda Mecmua dönem için önemli bir kaynak olmaktadır. Çalışmamız Osmanlı Devletinde basın tarihi, Türk tarihinde kadın hareketleri, Genç Kadın Mecmuasının değerlendirmesi ve transkripsiyon çalışması olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan ana kaynak mecmuanın kendisidir. Bununla birlikte mecmuanın değerlendirmesini daha iyi yapabilmek için farklı kaynaklardan da yararlanılmıştır.

Bu çalışmanın her aşamasında desteklerini esirgemeyen aileme ve bana daima yardımcı olup yol gösteren, zihin dünyamı aydınlatma yolunda rehberim olan kıymetli Hocam Prof.Dr.Hilmi BAYRAKTAR'a teşekkürü bir borç bilirim.

Gaziantep 2020
Melike EDİZER

İÇİNDEKİLER

ÖZ	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
KISALTMALAR.....	vii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
GENÇ KADIN MECMUASI'NA KADAR OSMANLI'DA BASIN.....	4
I.TANZİMAT DÖNEMİ YAYINLANAN GAZETELER	4
B)Türkçe Yayınlanan Gazeteler	6
C)Basına Konulan İlk Yasaklar.....	9
II) II.MEŞRUTİYET DÖNEMİ BASIN FAALİYETLERİ.....	10
A)İstibdat Dönemi ve Yayınlanan Gazeteler	10
B)II. Meşrutiyet Dönemi ve Yayınlanan Gazeteler	11
İKİNCİ BÖLÜM.....	14
GENÇ KADIN MECMUASI'NA KADAR OSMANLI'DA KADIN VE KADIN HAREKETLERİ.....	14
I. İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK KADINI	14
II. İSLAMİYET SONRASI TÜRK KADINI	15
III. OSMANLI KLASİK DÖNEMİNDE KADIN.....	16
IV. TANZİMAT DÖNEMİNDE KADIN.....	17
V. II. MEŞRUTİYET DÖNEMİNDE KADINI.....	18
VI.FİKİR AKIMLARININ KADINLARLA İLGİLİ DÜŞÜNCELERİ	20
A)İslamcılık.....	20
B)Türkçülük	21
C)Batıcılık	21
VII. OSMANLI KADINLARININ CEMİYET FAALİYETLERİ	22
A)Teali Nisvan Cemiyeti:	22
B)Teali-i Vatan-ı Osmanî Hanımlar Cemiyeti:	22
C)Osmanlı Cemiyet-i Hayriye-i Nisvâniye :	22
D)Bilgi Yurdu:.....	22
E)Biçki Yurdu:	23
F)Osmanlı Müdafaa-i Hukuku Nisvân:	23

G)Kadınları Çalıştırma Cemiyet-i İslâmiyesi:	23
H)Osmanlı Kadınları Şefkat Cemiyet-i Hayriyesi	23
I)Asker Ailelerine Yardım Cemiyeti:	24
İ)Şehit Ailelerine Yardım Birliği:	24
J)Esirgeme Derneği:	24
K)Cemiyet-i İmdadiye:	24
L)Donanma Cemiyeti Hanımlar Şubesi	24
M)Hilâl-i Ahmer Cemiyeti Hanımlar Heyeti:	24
VII. OSMANLI KADINLARININ BASIN FAALİYETLERİ	24
A)Mehasin	24
B)Demet:	24
C)Kadın:	25
D)Kadınlar Dünyası:	25
E)İnci:	25
F)Bilgi Yurdu Işığı:	25
G)Hanımlar Alemi:	25
H)Genç Kadın Dergisi:	25
I)Hanımlara Mahsus Gazete:	25
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	27
GENÇ KADIN MECMUASI	27
I.GENÇ KADIN MECMUASININ KURUCU KADROSU VE AMACI	27
II.GENÇ KADIN MECMUASINDA YER ALAN ESERLER VE YAZARLARI	28
III.GENÇ KADIN MECMUASI'NIN ÜCRETİ	30
IV.MECMUADA YAYINLANAN REKLAM VE İLANLAR	30
V.GENÇ KADIN MECMUASI'NIN İÇERİK İNCELEMESİ	34
A)Kadının Toplumdaki Yeri, Görevleri – Kadın Hakları	34
B)Ahlak ve Terbiye	41
D)Feminizm	43
E)Gençlik	45
G)Aile	47
H)Maarif	49
İ)Moda	54
J)Tesettür	55

K)İçki	56
L)Edebi Yazılar.....	57
1)Şiir:	58
2)Mensure	59
3)Atasözleri:	61
4)Roman	61
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	62
TRANSKRİPSİYON.....	62
I. GENÇ KADIN MECMUASI SAYI 1	62
II.GENÇ KADIN MECMUASI SAYI 2	82
III.GENÇ KADIN MECMUASI SAYI 3	104
IV.GENÇ KADIN MECMUASI SAYI 4	124
IV.GENÇ KADIN MECMUASI SAYI 5	143
VI.GENÇ KADIN MECMUASI SAYI 6	166
SONUÇ	172
KAYNAKLAR.....	174
EKLER	176

KISALTMALAR

Cilt	:	C.
Sayfa	:	s.
Sayı	:	S
Yayınları	:	Yay
Ve benzeri	:	vb.
Silik	:	...?

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Matbaanın icadı basın ve yayın tarihi kadar uygarlık tarihi içinde büyük önem arz eder. Bu sayede insanlık derin bir uykudan uyanmış, hurafeler yıkılmıştır. Tüm insanlığın uyanıp aydınlanması, bilim ve sanat eserlerinin dünyaya yayılması matbaa sayesinde gerçekleşmiştir.¹ Matbaanın ilk Çinliler tarafından VII. yüzyılda kullanıldığı bilinmektedir.² XV. Asır başlarında Çinlilerin, Türklerin ve Korelilerin Uzakdoğu'da kullandıkları baskı tekniği Hollanda'ya girmiş, fakat gelişmemiştir. 1440 yılında Alman Johann Gutenberg modern anlamdaki matbaanın temelini atmıştır. Gutenberg ilk olarak Hristiyanların kutsal kitabı İncili basmıştır.³ Matbaanın icadı Rönesans'ın ortaya çıkmasına, modern anlamda Avrupa medeniyetinin doğmasında etkili olmuştur.

On altıncı yüzyılın başlangıcında Avrupa'da matbaacılık yayılmış olup, kağıt fabrikaları açılıp, kitap satışları yapılmıştır.⁴ Rönesans etkilerini artıran bu durum, kilise ve monarşi yönetimlerinin basının gücünden çekinmelerine neden olmuş, bir takım kısıtlama yöntemlerine başvurmuşlardır.⁵ Ancak bu durum matbaanın gelişmesini yayılmasını engelleyememiştir.

Avrupa'da basın hareketleri hızlandığında dönem Osmanlı Devleti'nde II. Mehmet'in padişah olduğu dönemdir. 19. Yüzyılın son çeyreğine kadar Osmanlılar el sanatlarının bir parçası olarak görmüş, her aşaması sanatsal değer taşıdığından kitap daha çok zengin kesimin sahip olduğu bir eşyadır.⁶ Avrupa'nın Arapça ve Türkçe basım yapması bazı eserlerin ülkeye girmesi, azınlıkların basımevleri kurmaları Osmanlı basın hareketlerinin ilk adımları olmuştur.⁷

Osmanlı'da ilk basımevini Yahudiler II. Beyazıt döneminde kurmuşlardır. Daha sonra Ermeniler ve Rumlar tarafından basım evleri açılmıştır. Osmanlı devletinin resmi matbaayı azınlıklardan daha sonra kurmasının nedeni: ilk olarak başta Kur'an olmak üzere İslami eserlerin matbaada basılmasının günah olduğu düşüncesi, ikincisi ise önemli bir meslek grubu olan hattatların işlerini kaybedeceği düşüncesi olmuştur. Ayrıca halkında

¹ İNUĞUR, Nuri, *Basın ve Yayın Tarihi*, Nihad Sayâr-Yayın ve Yardım Vakfı İşletmesi Yayınları, İstanbul,

² GÜZ, Nurettin, "*Türkiye'de Matbaanın Kurulması*", Gazi Üniversitesi Basın-Yayın Yüksekokulu Dergisi, 1986-1987/C:8-9, Ankara, s:154

³ ŞAPOLYO, Enver, *Türk Gazeteciliği Tarihi*, Güven Matbaası, Ankara, 1971, s: 23

⁴ ŞAPOLYO, Enver, *Türk Gazeteciliği Tarihi*, s: 24

⁵ İNUĞUR, Nuri, *Basın ve Yayın Tarihi*, s:52

⁶ KARABACALI, Alpay, *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa ve Basın*, Literatür Yayınları, İstanbul, 2000, s:5

⁷ İNUĞUR, Nuri, *Basın ve Yayın Tarihi*, s:143

sosyal, kültürel ve sosyolojik yapısı matbaanın daha erken kurulmasını sağlayacak durumda olmaması önemli bir etken olmuştur. ⁸ Matbaa kurma faaliyetlerine daha sonra Ermeniler ve Rumlar devam etmiştir.

Yüzyıllar boyu oldukça geniş bir coğrafyada varlığını sürdüren Osmanlı Devleti 18. Yüzyıldan itibaren bir takım yeniliklerin şart olduğunu, savaşlar neticesinde yaşanan kayıplar ayrıca ülke dışındaki gelişmelerinde de etkisi ile bazı alanlarda ıslahat faaliyetlerine başlamıştır. Lale devri bu yenilik hareketlerinin başlangıcıdır. Yenilikçi bir padişah olan III. Ahmet ve sadrazamı Damat İbrahim Paşa döneminde batı ile ilişkiler artmıştır. Damat İbrahim Paşa'nın ön ayak olması ile kütüphaneler kuruldu. ⁹ Damat İbrahim Paşa Avrupa'da ki gelişmeleri daha iyi takip edip, gözlemleyebilmek çeşitli ülkelere elçilikler göndermiştir. Bu amaçla Fransa'ya gönderilen Yirmi Sekiz Çelebi Mehmet ilk defa devamlı elçilik göreviyle gönderilen ilk devlet adamı olmuştur. Aynı zamanda Damat İbrahim Paşa'nın etkisi ile kütüphane sayılarında ve kitap çevirilerinde artış olmuştur.

Matbaanın Osmanlı'da uygulanmasını sağlayan Macar asıllı İbrahim Müteferrika olmuştur. İbrahim Müteferrika Protestan papazı olmak için yetiştirilen Müteferrika on sekiz yaşında Osmanlı akıncılarına esir düşmüş, Müslüman olması nedeniyle esirlikten kurtulup Türkçe öğrenerek devlet hizmetine girmiştir. ¹⁰ Yunanca, Latince ve Macarcayı çok iyi bilen, Müteferrika Osmanlı Devleti hizmetinde tercümanlık ve muhaberat işlerinde çalışmıştır. İbrahim Müteferrika'nın Osmanlı hizmetine girdikten sonraki görevleri hakkında Osmanlı arşiv kaynaklarından bir takım yeni bilgilere ulaşılabilmektedir. ¹¹

Yirmi Sekiz Çelebi Mehmet Efendi'nin oğlu olan Çelebi-zade Sait Efendi Fransa'ya elçi olarak gittiğinden batı medeniyetinin ilerleyişini ve basın faaliyetlerini incelemiştir. İstanbul'a dönünce İbrahim Müteferrika ile birlikte matbaa kurma girişimlerine başlamışlardır. ¹² (Vesilet-üt Tibaa) adlı bir risaleyi Damat İbrahim Paşa'ya sunmuşlardır. Bu eserde matbaanın öneminden bahsetmişlerdir. Şeyhüslamın matbaa kurulmasının sakıncasının bulunmadığına dair fetvası üzerine III. Ahmet din kitapları dışında basımevi kurulmasına onay verdiğine dair ferman yayınlamıştır. Din kitaplarının basılmaması ilmiye

⁸ HAYTA, NECDET, *Osmanlı Devletinde Yenileşme Hareketleri*, Gazi Kitabevi, 2014, s:31

⁹ KARABACALI, Alpay, *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa ve Basın*, s:17

¹⁰ İNUĞUR, Nuri, *Basın ve Yayın Tarihi*, s:145

¹¹ AFYONLU, ERHAN, "İbrahim Müteferrika" Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA), C:21,(İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2000),s:324

¹² İNUĞUR, Nuri, *Basın ve Yayın Tarihi*, s:146

sınıfının matbaaya karşı tepkilerini önlemişse de hattatçıların protestoları olmuştur.¹³ Resmi adı (DÂR'ÜT-ÜL ÂMİRE) halk tarafından BASMAHANE olan ilk Türk Matbaası 14 Aralık 17217 tarihinde kurulmuştur. Böylece ilk kitaplar basılmaya başlamıştır. İbrahim Müteferrika matbaanın kurulmasının prosedürlerini sabırla beklemiş ve bir takı hazırlıklar yapmıştır. Kitapların basılmasında da oldukça özenli ve hassas davranmıştır. Matbaasında basılan eserler ise şunlardır:

-Vankulu Lûgatı: Matbaada basılan ilk kitaptır. Arapça ve Türkçe sözlüktür. Bu sözlük İslam aleminde büyük önem arz ettiği, oldukça hacimli olup hattatların yazarken hatalar yapması nedeniyle Müteferrika ilk olarak bu lûgatı basmayı tercih etmiştir. Bu eser İstanbul Üniversitesi kütüphanesinde saklanmaktadır.

-Tuhte'tül Kibar fî Esfar-Bihar: Katip Çelebi'nin deniz savaşları hakkında yazdığı eserdir.

-Tarih-i Seyyah: Afgan İran Savaşlarının anlatıldığı kitaptır.

-Kitab-ı İklim-i Cedid

-Tarih-i Hind-i Garbi

-Tarih-i Mısır

-Tarih-i Timûr Gürgâh: Timur'un hayatını anlatan eserdir.

-Grammaire Turque

-Usul-ül-Hikem fî Nizam il-Ümem

-Cihannüma : Katip çelebi tarafından yazılmış bir coğrafya kitabıdır.

İbrahim Müteferrika 71 yaşında vefat etmiştir. Hayatının son dönemlerinde basımevi işlerini çalışacak gücü bulunmadığından bir yakını devam ettirmiştir. Müteferrika'nın ilk eserinden, matbaanın kapandığı 1794 yılına kadar 18 yıl çalışabilmiştir. İbrahim Müteferrika'nın ölümün ardından matbaayı Kadı İbrahim Efendi ve Kadı Ahmet Efendi işletmeye başlamıştır. Daha sonra Vasıf ve Raşit Efendiler devam ettirmişlerdir. Müteferrika Matbaasından sonra kurulan matbaalar ise şunlardır:

1)Mühendishane Matbaası: 1797 yılında Deniz Mühendishanesi öğrencilerinin derslerinde kitap ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Mühendishane Matbaası kurulmuştur. Kurulan bu matbaa Mühendishanenin geometri öğretmeni Abdurrahman Efendi'dir. Bu matbaada ihtiyaç duyulan araç gereçler Raşid Efendi'den satın alınmıştır.¹⁴

¹³ KARABACALI, Alpay, *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa ve Basın*,s:19

¹⁴ KARABACALI, Alpay, *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa ve Basın*, s: 31

2)Üsküdar Matbaası: Mühendishane basımevi çalışmalarına devam ederken Üsküdar Matbaası kurulmuştur.Bu basım evinde Vankulu sözlüğünün ikinci cildi ilk basılan eser olmuştur.

3)Takvimhane-î Âmire: Üsküdar Matbaasının Beyazıt'a taşınmasıyla açılan matbaadır. Taşınan binanın bitişiğindeki konakta Takvim-i Vaka-i basmak üzere dördüncü matbaa kuruldu.¹⁵ Bu matbaa Sultan Abdülmecit'in Tanzimat Fermanını ilan etmesiyle Maarif Matbaası haline gelmiştir. Günümüz devlet matbaası bunun devamı niteliğindedir.

II. Selim ve II Mahmut arasında matbaa faaliyetleri bu şekilde gerçekleşmiş olup bundan sonraki süreç gazetecilik süreci olmuştur.

GENÇ KADIN MECMUASI'NA KADAR OSMANLI'DA BASIN

I.TANZİMAT DÖNEMİ YAYINLANAN GAZETELER

Osmanlı tarihinde 1839 tarihi Tanzimat devri olarak siyasi, fikri, sosyal ıslahat hareketlerinin başlamasıdır. 19. yüzyılın başları, Osmanlı Devleti'nin iç ve dış problemlerle, ciddi siyasî, iktisadî, hukukî ve ictimai problemlerle karşı karşıya geldiği bir dönem olmuştur. İlk Türkçe gazetenin yayınlanması ile Osmanlı Devleti, içinde bulunduğu sıkıntılı duruma çare bulmak için çeşitli teşebbüslerde bulunmuştur. Bunlardan biri de Tanzimat Fermanı olarak adlandırılan ve bir çeşit kanuni düzenlemenin yürürlüğe konulması olmuştur.

'Tanzimat Dönemi' olarak adlanan dönem içerisinde bir kısım aydın, bu reformist havadan güç bularak, ülkenin içinde bulunduğu durumla ilgili yorumlarını daha geniş bir kitleye ulaştırabilmek ve konuyla ilgili halkın bilgilенmesini ve bilinçlenmesini sağlamak ve ülke sorunlarına duyarlı bir kamuoyunun varlığını temin edebilmek gayesiyle, geniş kitlelere en kısa yoldan ulaşabilmeyi mümkün kılan bir vasıta olarak düşündükleri basın faaliyetlerine girişmişlerdir. Kısa zaman içinde pek çok gazete yayımlanmaya başlamış ve bu gazetelerin sayısı 1856 yılında yürürlüğe konan, Islahat Fermanı olarak adlanan ve ülke genelinde siyasî, askerî, hukukî, iktisadî ve ictimai alanlarda yeni reformist atılımlar gerçekleştirilmesini mümkün kılan bir başka düzenlemeyi izleyen dönemde daha da

¹⁵ İNUĞUR, Nuri, *Basın ve Yayın Tarihi*, s:155

artmıştır. Artan gazete sayıları ile birlikte basında bir çeşitlilik yaşanmış ve bu dönem, Türk basının ‘ilkler’inin sahneye çıktığı dönem olmuştur.¹⁶

Osmanlı Devleti’nde gazetecilik faaliyetleri iki şekilde incelenebilir:

- 1)Yabancı dilde yayımlanan gazeteler.
- 2)Türkçe yayımlanan gazeteler.

A)Yabancı Dilde Yayımlanan Gazeteler

Osmanlı Devleti’nde yayınlanan ilk gazete Fransızlar tarafından yayınlanan Bulletin Des Nouvelles gazetesidir. Bu gazete Fransız devrimini tüm dünyaya duyurup destek kazanmak amacıyla yayınlanan bir gazete olup Fransız elçiliğinin basımevinde 1795 yılında basılmıştır. Günümüze hiçbir nüshası ulaşmamıştır.¹⁷

İkinci çıkan gazete yine Fransızlar tarafından basılan bir gazete olmuştur.”Gazette Française de Constantinople “ bu gazete iki yıl basım faaliyetlerine devam etmiş daha sonra Fransızların Mısır’a işgal hareketleri sonucundan Fransız elçiliği kapatılmış olduğunda gazete faaliyetleride son bulmuştur. Üçüncü gazete Alexandre Blackque adında bir Fransız tarafından çıkarılmıştır. “Spectateur Oriental” isimli bu gazete olan bu gazete Fransız konsoloslğunun politikalarına uymadığı için kapatılmasına dair bir takım çabalara girilmiştir. Bu gazete yayınlarını Osmanlı lehine yapmıştır. Fransa ve diğer büyük devletlerin politikalarını eleştirdiğinden, büyük devletler Türk hükümetini gazetenin kapatılması için sıkıştırmışlardır. Baskılar sonucunda gazete bir ay kapatılmıştır bu tarihimizde ilk gazete kapatma olayıdır. Daha sonra ise Fransa konsolosluğu gazetenin matbaa makinelerine el koymuştur. Bu durumda ilk gazete baskını olmuştur. Le Smyrneen gazetesi İzmir’de Fransızlar tarafından çıkarılmıştır. 11 sayı çıkarmıştır. Daha sonra Alexandre Blacque, Le Courier de Smyrne isimli bir gazete çıkarılmıştır. Bu gazete Osmanlı çıkarlarını oldukça savunmuştur. Bu durum Rus ve Fransız elçileri rahatsız ettiğinden Osmanlı hükümetine kapatılması yönünde baskı uygulanmıştır. Gazete kurucusu hakkında soruşturma açılmıştır. Bu basın tarihimizde bir gazeteciye yapılan ilk kovuşturma olmuştur.¹⁸

¹⁶ NALCIOĞLU, Belkıs, “Tanzimat Dönemi Türk Gazeteciliği ve Türk Basının İlkleri” İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, İstanbul, s:1

¹⁷ TOPUZ, HIFZI, *II. Mahmut’tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2003, s:34

¹⁸ İNUĞUR,Nuri, *Basın ve Yayın Tarihi*, s:160

B)Türkçe Yayınlanan Gazeteler

Yunanlılar, Sırp, Bulgar isyan ve ayaklanmalarında basını kullanarak kendi yaptıkları vahşetleri Türkler'in yaptığını iddia ederek algı yaratıyorlardı. Basın hukukunu bilmeyen Osmanlı hükümeti yapılan bu algı karşısında aciz kalmıştır. Bu doğrultuda Osmanlı basın faaliyetlerini Avrupa basınına göre düzenlenmesi zaruri olduğunu anlamıştır. Aynı sorun Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'da yaşamıştır. Mehmet Ali Paşa'nın yönetimdeki ihtirasları Avrupa gazetelerinde yer alıyordu. Mehmet Ali Paşa yayınlanan bu gazetelerin çeviri için Curnal Divanı'nı kurmuştur. 20 Kasım 1828 yılında yarısı Türkçe yarısı Arapça ilk yerli gazete Vekayi-i Mısriye gazetesi yayın hayatına başladı. Bundan üç yıl sonra ise II. Mahmut Takvim-i Vakayi'yi yayınlattı.¹⁹

Takvim-i Vakayi: Türkçe yayınlanan ilk gazetedir. II. Mahmut dönemi devlete yeni bir düzen verilmesi amacıyla yeniliklerin ve ıslahat faaliyetlerinin yoğun bir şekilde yapıldığı bir dönemdir. Yenilikçi padişah II. Mahmut'un yayınladığı fermanla bu konuyla ilgili şöyle diyordu:

“Bu hususun tanzimine bakılması çoktan beri emelimdi. Ancak vakit ve mevsimi ehnüz gelmemiş olduğundan vakitine talikan sükûtu ihtiyar etmekte idim. İşte leh-ül-hamd, mevsim ve sırası gelip şer'i şerif ve nizama asla dokunur yeri olmadığından maada, lümke pek çok faydaları olacağı dahi herkes tarafından kabul edilmiştir. Bu hususa nazaret için Esat Efendi nazır, Sârım Efendi ile Sait Bey dahi olveçhile memur ve tâyin kılınsın”²⁰

Devlete yeni bir düzen vermek amacıyla kurulan Islahat meclisinde hükümetin bir gazete çıkarması tasarısı tartışılmış ve II. Mahmut'un bu tasarıyı olumlu karşılaması neticesinde ilk Türkçe gazete çıkarılmıştır. Gazetenin yazı işleri müdürü tarihçi Esat Efendi olmuştur.²¹ II. Mahmut gazeteye oldukça önem vermiş gazete adeta devletin resmi gazetesi görevini üstlenmiştir. Takvim-i Vakayi ile halkın ülkedeki olayları öğrenmesi, yanlış haberlerin yayılmasının engellenmesi amaçlanmıştır.²² Ayrıca gazete Osmanlı toplumunda ki azınlık dilleriyle ve Fransızca yayınlamıştır.²³ Başlangıçta gazetenin düzenli bir şekilde çıkarılıp ülkenin her yanına dağıtılması amaçlanmışsa da bu gerçekleşmemiştir. 1879 yılında yayınlarına ara veren gazete 1891 yılında tekrar yayın hayatına başlayan gazete II.

¹⁹ KOLOĞLU, Orhan, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, Pozitif Yayınları, 2006, İstanbul, s: 22

²⁰ TOPUZ, Hıfzı, *100 Soruda Basın Tarihi*, Gerçek Yayınevi, 1973, İstanbul, s:5

²¹ ŞAPOLYO, Enver, *Türk Gazeteciliği Tarihi*, s:102

²² KARABACALI, Alpay, *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa ve Basın*, s:49

²³ TOPUZ, Hıfzı, *100 Soruda Basın Tarihi*, İstanbul, s:7

Abdülhamit döneminde dizgi yanlışlığı nedeniyle 15 yıl kapatılıp II. Meşrutiyet'in ilanından sonra bir kez daha açılarak Osmanlı hükümetinin varlığı sona erece kadar basın faaliyetlerini sürdürdü.²⁴

Ceride-i Havadis: Türkçe ikinci çıkan Ceride-i havadis gazetesinin sahibi, önce İzmir'e yerleşen, daha sonra İstanbul'a giderek Amerika Birleşik Devletleri Sefaretinde kâtiplik yapan (1831-1833) ve ticaretle ilgilenen İngiliz William Churchill'dir.²⁵ Anlaşıldığı üzere Türk basın tarihinde ilk kez devlet kontrolü olmadan özel teşebbüsle çıkarılan bir gazetedir. Gazete ilk sayılarında ülke dışında olaylara, coğrafya ve tarih bilgilerine yer veriyor, on günde bir yayınlanıyordu. Ancak yeterli okur kitlesini elde edemeyince yayın faaliyetlerine son verdi.²⁶ Devletin Churchill'e yardım yapması sonucu gazete tekrar düzelmeye başlamıştır.²⁷

Kırım Savaşı'ı gazetenin haber içeriğinin gelişmesini sağladı. İngiliz gazetelerinin muhabiri olarak Kırım'a gönderilen Churchill, Ceride-i havadiste yayınlanması için gönderdiği yazılar ve haberler göndermesi gazete satışlarını artırmıştır. Makineler basmaya yetişemeyince "Ruzname-i Ceride-i Havadis" adında ek ilave yayın devam etmiştir.²⁸ Gazete William Churchill'in ölümü ile kapanmıştır.

Tercüman-ı Ahval: İlk özel Türk gazetesi olan Tercüman-ı Ahval, Agah Efendi tarafından çıkarılmıştır. Gazetenin çıkmasında "Şinasi"nin de önemli katkısı olmuştur. Agah Efendi Paris'te okumuş ve daha sonra Paris elçiliği görevini yaparken Batı'yı yakından tanıma fırsatı bulmuştur.²⁹ Batının basın faaliyetlerini yakından gördüğünden kendi ülkesinde de bunun ihtiyaç olduğunu düşünmüş olmalı ki, Maarif-i Umumiye Nezaretine gazete çıkarmak için başvuruda bulunmuştur. Böyle bir girişim oldukça önemsenmiş, giderleri karşılamak ve devlet nizamına uygun davranmak şartıyla izin verilmiştir.³⁰ Gazete ülkede ve ülke dışındaki olayları yayınlıyordu. Haftada iki gün yayınlanmayı planlarken gördüğü ilgiden dolayı beş gün yayınlanmaya başlamıştır. 1860 yılında yayın hayatına başlayan gazetenin yayınlandığı dönem ülkede önemli siyasi

²⁴ KARABACALI, Alpay, *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa ve Basın*, s:50

²⁵ EBÜZZİYA, Ziya, "Ceride-i Havadis" Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA), C:7,(İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2000) s: 406

²⁶ KARABACALI, Alpay, *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa ve Basın*, s:61

²⁷ TOPUZ, Hıfzı, *100 Soruda Basın Tarihi*, İstanbul,s:9

²⁸ ŞAPOLYO, Enver, *Türk Gazeteciliği Tarihi*,s:111

²⁹ KOLOĞLU, Orhan, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, s:43

³⁰ KARABACALI, Alpay, *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa ve Basın*,s:63

olayların yaşandığı bir dönemdir. Tanzimat ilan edilmiş, azınlık isyanları artmış, Ruslar Kırım'ı işgal etmiştir.³¹ Bu durum gazetede haber içeriklerinin artmasına neden olmuştur. Ayrıca gazetenin dilinin sadeliği, resmi görüşlerin dışına çıkabilmesi, okuyucu mektuplarına yer verip toplumu bilgilendirmeye çalışması gibi etkenlerden gazetenin ilgi görmesine neden olmuştur.³²

Tercüman-ı Ahval gazetesi ile Ceride-i Havadis gazetesi arasında rekabet bulunuyordu. Tercüman-ı ahval yayınlarında hükümet eleştirileri yapıyorken Ceride-i havadis hükümet yanlısı idi. Tercüman-ı Ahval'ın eğitim konusunda eleştirileri iki hafta süre ile gazetenin kapatılmasına neden olmuştur. Zamanla basın üzerinde sansürün artması, gazete satışlarının düşmesi ile gazete kapanmıştır. Agah Efendi yurt dışına gitmişse de daha sonra yurda dönüp Yeni Osmanlılara katılmıştır. Agah Efendi Türk basın tarihinin piri olarak kabul edilir.³³

Tasviri Efkâr: Tercüman-ı Ahval'ın kurucularından Şinasi gazeteden ayrıldıktan sonra kendi gazetesi Tasviri Efkârı kurmuştur. Gazetenin kurucuları arasında Namık Kemal de bulunmuştur. Gazete Havadis-i Dahiliyye ve Havadis-i Haricîye olarak iki kısımdan oluşuyordu.³⁴ Anlaşıldığı üzere gazete ülke içinden ve ülke dışından haberler vererek halkı bilinçlendirmeyi, halkın kendi yararını düşünmesini sağlamayı hedefliyordu. Şinasi gazetenin giriş bölümünde yazdığı yazıda her hükümetin halkı için çalıştığı takdirde güçlü olabileceğini belirtmiştir. Bir arkadaşının tutuklanmasıyla endişeye kapılan Şinasi yurt dışına kaçmış gazetenin başına da Namık Kemal geçmiştir. Namık Kemal'in özgürlük üzerine yazdığı yazılar geniş yankı bulmuştur. “Şark Meselesi” isimli yazısı ile gazeteciliği yasaklanmıştır. Bunun üzerine Namık Kemal'de yurt dışına kaçmıştır. Gazetenin başına ise Recai zade Ekrem geçmiştir.³⁵

Muhbir: 1867 yılında kurulan gazetenin sahibi Ali Suavi'dir. Bu gazetenin kurulmasında maddi destek sağlayan okuma yazması bulunmayan Filip Efendi'nin etkisi büyüktür. Gazetede hükümeti eleştiren, eğitim- öğretim ve ülke ekonomisi üzerine yazılar yazılmıştır. Ali Suavi'nin oldukça heyecanlı bir karakter olması, fikirlerini dile getirirken cesur davranması gazetede yazılarına da yansımıştır. Medrese eğitimi almış ancak

³¹ ŞAPOLYO, Enver, *Türk Gazeteciliği Tarihi*, s:115

³² KARABACALI, Alpay, *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa ve Basın*, s:45

³³ ŞAPOLYO, Enver, *Türk Gazeteciliği Tarihi*, s:155

³⁴ TOPUZ, Hıfzı, *100 Soruda Basın Tarihi*, İstanbul, s:15

³⁵ KOLOĞLU, Orhan, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, s:50

politikadan uzaklaşamaması nedeniyle hocalık yapmak yerine gazeteciliğe başlamıştır. Gazete yazılarının hükümet tarafından yasaklanması ve gazetenin kapatılması nedeniyle Namık Kemal ve Ziya Paşa ile Fransa'ya kaçmıştır. Yeni Osmanlıların faaliyetlerine katılmıştır. II. Abdülhamit tahta çıktıktan sonra ülkeye dönen Ali Suavi daha önce sert dille eleştirdiği saraya ve padişaha artık övgüler düzenliyordu. Fakat bu kısa sürmüştür. II. Abdülhamit tüm hürriyet taraftarlarını yok etmek istediğinden Ali Suavi'ye de darbe vurmak istemiştir. Ali Suavi ise II. Abdülhamit'i tahtan indirip V. Murat'ı tahta çıkarmayı planlıyordu. Bu amaçla Ali Suavi ve adamları sarayı basmış ve çıkan arbede de Ali Suavi kafasından darbe alıp ölmüştür.³⁶

Basiret Gazetesi: Kurucusu Basiretçi Ali Beydir. Basiretçi Ali Bey hükümetten destek alarak gazeteyi kurmuştur. Fransız-Alman savaşında hükümetin etkisi ile gazete Almanların lehine yazılar çıkarmıştır. Savaş sonunda Alman Elçiliği, Ali Bey'i Berlin'e davet ederek hediyeler ve para vermiştir. Böylece yabancı bir devletten ilk kez bir gazete para yardımı almış oldu. Gazete Abdülaziz hükümdarlığında kapatılıp, Meşrutiyet döneminde tekrar açılrsa da yeterli satışı sağlayamamış kapanmıştır.³⁷

İbret Gazetesi: İskender Efendi isimli biri tarafından kurulan gazetenin asıl idarecisi Namık Kemal'dir. Gazete basın tarihimiz için büyük önem teşkil eder. Gazete halkı aydınlatmayı eşitlik, adalet, vatan gibi kavramlarla halkı bilinçlendirmeyi amaçlıyordu. Ayrıca hükümetin savaşlarda yaşadığı kayıpları ve devleti iyi yönetememesi hususunda ciddi eleştiriler yapıyordu. Gazetede yazılan yazılar halk nezdinde ciddi karşılık bulmasından dolayı Abdülaziz döneminde gazetenin yazarları sürgüne gönderilmiştir. Namık Kemal ise Gelibolu'ya sürülmüştür. İbret gazetesi 132 sayı çıkmıştır.³⁸

C) Basına Konulan İlk Yasaklar

İlk basın yasakları 1858 yılında çıkarılan Ceza Kanunu ile karşımıza çıkar. Bu kanun öncesinde iki gazete çıkmıştır. Bu gazeteler resmi ve yarı resmi olsa da devlet yöneticileri ileri dönük önlem almayı hedeflemiştir. Çıkarılan kanunda hükümet ve saltanat aleyhinde, ahlaka aykırı yazılar yazılmasını yasaklamıştır.³⁹

1864 yılında Matbuat Nizamnamesi yayınlanmıştır. Bu nizamname tamamen Fransa etkisinde kalınarak çıkarılmıştır. Bu nizamname ile gazete çıkarmak hükümet iznine

³⁶ İNUĞUR, Nuri, *Basın ve Yayın Tarihi*, s:198

³⁷ TOPUZ, Hıfzı, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s:26

³⁸ ŞAPOLYO, Enver, *Türk Gazeteciliği Tarihi*, s:135

³⁹ TOPUZ, Hıfzı, *100 Soruda Basın Tarihi*, İstanbul, s:42

bağlanıp, ruhsatsız gazete çıkarılması ve yabancıların kapitülasyonlardan yararlanarak içeriği düşmanlık barındıran yayın yapmalarını engellemiştir.⁴⁰ Matbuat Nizamnamesi hükümet için yeterli olmayıp Âli Kararnamesini çıkararak bütün gazetelere sansür koymuştur.⁴¹

Abdülaziz'in tahtan inip V. Murat'ın tahta çıkmasıyla, ülkede kısa bir süreli özgürlük ortamı oluşmuştur. Sürgündeki yazarlar dönmüş, yeni gazeteler çıkarılmıştır. Ancak bu durum Abdülhamit dönemine kadar devam etmiştir.

II) II.MEŞRUTİYET DÖNEMİ BASIN FAALİYETLERİ

Abdülhamit tahta çıkmasıyla Kanuni Esasiyi ilan etmiş, Mebusan meclisi toplanmıştır. Kısa süreli ülkede bir özgürlük ortamı oluşmuşsa da Osmanlı-Rus savaşlarını bahane eden Abdülhamit anayasayı kaldırıp, meclisi kapatmıştır. Bu süreçten sonra ülkede özgürlüğe özellikle de basın özgürlüğüne baskı ve kısıtlama artmıştır. Dergi ve gazeteler kapatılmış, sadece saraya yakın gazetelerin yayınına izin verilmiştir.⁴² Rejim zamanla daha sert ve baskıcı bir hale bürünmüştür. Sultan ve hükümet arasında zamanla fikir ayrılıkları çıkmış, Abdülhamit basına karşı baskıcı tutum takınmıştır. Azınlıkların çıkardığı isyanlar, kaybedilen savaşlarla padişahın bahanesi olmuş 30 yıl sürecek baskı rejimi başlamıştır⁴³

A)İstibdat Dönemi ve Yayınlanan Gazeteler

Tekelci bir yönetim anlayışı izleyen Abdülhamit, basına karşı daima önlemler alma yolunu tercih etmiştir. Bu doğrultuda ilk sansür 1878 yılında yayınlanan Sıkıyönetim Nizamnamesi olmuştur. Bu nizamname öncesi sadece siyasal gazeteler sansürden geçerken, nizamname sonrası tüm gazete ve dergiler sansürden geçmiştir. Bu doğrultuda bir sansür heyeti kurulmuş, gazete yazı işleri müdürleri tüm yazıları sansür heyetinin onayından geçirdikten sonra yayınlamışlardır. Yabancı dilde yayınlanan gazeteler için ise Dışişleri Bakanlığı'na bağlı Matbuat-ı Hariciye Müdürlüğü kurulmuştur.⁴⁴

Bazı sözcüklerin kullanılması yasaklanmıştır. Bunlar: grev, suikast, anarşi, sosyalizm, dinamo, kanuni esasi, hürriyet, vatan, eşitlik, Namık Kemal, büyük burun, istibdat, cumhuriyet, hasta adam vb. sözcüklerdir. Hükümet sözcüklerin yanı sıra kitaplara

⁴⁰ KOLOĞLU, Orhan, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, s:60

⁴¹ İNUĞUR, Nuri, *Basın ve Yayın Tarihi*, s:238

⁴² KARABACALI, Alpay, *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa ve Basın*, s:95

⁴³ KOLOĞLU, Orhan, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, s:61

⁴⁴ TOPUZ, HIFZI, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s:55

da savaş açmış, kitapları yakmıştır.⁴⁵ Abdülhamit döneminde yerli ve yabancı basını susturmak için bazı gazetelere ödenekler verilmiş, bir takım çıkarlar sağlanmıştır. Bir takım gazeteciler padişahı övüp süslü cümlelerle dolu yazılar yazarak hediyeler ve paralar alırlardı. Bu durum devlete karşı basında şantaj olaylarının artmasına neden oldu.

Sabah: Gazetenin sahibi Papadopoulos, başyazarı ise Şemsettin Sami'dir. Fransızcadan hikayeler tercüme edilerek yayınlanan gazeteye zamanla rağbet artmıştır. Birinci Dünya Savaşı döneminde yayınlanan gazetede birçok tanınmış yazarın eserleri bulunuyordu. En büyük rakibi İkdami geçmiştir.⁴⁶

İkdam: Ahmet Cevdet tarafından kurulan gazete Hüseyin Rahmi Gürpınar, Şinasi Hikmet, Hüseyin Cahit Yalçın gibi gazetecileri bünyesinde bulundurmıştır. Gazeteye sonradan Falih Rıfkı Atay, Yakup Kadri Karaosmanoğlu katılmıştır.⁴⁷ Gazetede haber ve yazı zenginliğine özen gösterilmiş, dış ülkelerden özel haberler yayınlanmış olması, gazetenin tirajını yükseltmiştir. Türkiye'ye ilk olarak rotatifi getiren İkdam gazetesi olmuştur.⁴⁸

Tercüman-ı Hakikat: Tercüman-ı Hakikat gazetesi halka okuma alışkanlığı kazandırıp, kültür seviyesini arttırmak amacıyla Ahmet Mithat Efendi tarafından kurulmuştur. Zengin içeriği ile geniş kitlelere ulaşan gazete birçok yeni yazarın yetişmesini sağlamıştır.⁴⁹

B)II. Meşrutiyet Dönemi ve Yayınlanan Gazeteler

İttihatçıların ayaklanmaları, İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin faaliyetleri sonucunda II. Abdülhamit Kanun-ı Esasiyi tekrar yürürlüğe koymak zorunda kalmıştır. Böylece II. Meşrutiyet yeniden ilan edilmiştir. Meşrutiyetin ilanının ardından geçen günler özgürlük kutlamaları ile geçmiştir. Gazeteciler ortak karar almış, sansür yasak demiştir. Sansür memurlarını kapılardan çevrilmiştir. Böylece ilk kez sansürsüz gazete 25 Temmuz 1908 sabahı çıkmıştır.⁵⁰

Kısa zamanda birçok gazete ve dergi yayınlanmış, toplumun birçok kesimi siyasete katılıp, fikirlerini özgürce söylemişlerdir. II. Meşrutiyet sonrasında birçok düşünce

⁴⁵ TOPUZ, Hıfzı, *100 Soruda Basın Tarihi*, İstanbul,s:62

⁴⁶ KARABACALI, Alpay, *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa ve Basın*, s:

⁴⁷ TOPUZ, Hıfzı, *100 Soruda Basın Tarihi*, İstanbul,s:77

⁴⁸ İNÜĞÜR, Nuri, *Basın ve Yayın Tarihi*, s:267

⁴⁹ KARABACALI, Alpay, *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa ve Basın*, s:96

⁵⁰ TOPUZ, Hıfzı, *100 Soruda Basın Tarihi*, İstanbul,s:102

akımları, farklı siyasal gruplar oluşmuştur. Bunlar arasında Osmanlıcılar, Türkçüler, İslamcılar olmuştur. Bu düşünce akımları kendi yayınlarını çıkarmış, matbaalar sürekli çalışmıştır.⁵¹ Sonsuz özgürlük ortamında söylenmemiş söz kalmasını istemeyen basına ilk darbe 31 Mart olayı ile yapılmıştır. Gericiler çevrelerce ve kışkırtılan cahil askerlerin çıkardığı olaylar sonucu bir basın yasası meclise sunuldu. Uzun tartışmalar sonucu yasa Temmuz 1909 yılında onaylandı. Yasa ile devleti, dini, padişahı suçlayıcı kışkırtıcı yazıların yazılmasını engelleyen maddeler konmuştur. Bu yasa bir takım değişiklikler de yaşasa 1931 yılına kadar devam etmiştir.⁵²

Tanin: Hüseyin Cahit Yalçın, Tevfik Fikret tarafından çıkarılmıştır. Gazete İttihat ve Terakkiyi destekliyordu. 31 Mart olayında gericiler gazeteye saldırmış, gazetede makinaları parça parça kırmışlardır. Olayların ardından Tevfik Fikret gazeteden ayrılmıştır. Gazete isim değiştirerek devam etmişse de 1925 yılında İstiklal Mahkemeleri tarafından kapatılmıştır.⁵³

Mizan: Yıllarca yurtdışında yaşamış Murat Bey tarafından çıkarılan gazete İttihatçılara oldukça tepkili idi.⁵⁴

Yeni Gazete : Abdullah Zühtü tarafından çıkarılmıştır. Gazetede Sadrazam Kâmil Paşa'yı destekleyen yazılar yazılıyordu. Bu yüzden gazete sermayesi bu yolla temin ettiği ileri sürülüyordu. İttihatçıların iktidara gelmesi ile gazete kapatılmıştır.⁵⁵

Diğer Gazeteler: Mizan, Hukuku Umumiye, Serbesti, Sadayı Millet, Şurayı Ümmet, Volkan, Takvimi Vakayi, Kalem, Alem, Cem, Davul, Şehbal'dir.

Öldürülen Gazeteciler: Hasan Fehmi: Mülkiye mektebini bitirip Jön Türklerin arasında olan Hasan Fehmi bir süre Paris ve Mısır'da yaşamıştır. II. Meşrutiyet'in ilan edilmesi ile yurda dönen Hasan Fehmi Serbesti gazetesinde yazmaya başlamıştır. Meşrutiyet yönetiminden beklentisini bulamayan ve itttihatçıların faaliyetlerini eleştiren Hasan Fehmi'nin yazıları aydın çevrelerde büyük etki yaratmıştır. İttihatçılar Hasan Fehmi'yi tehdit etmiş susturmak istemişlerse de Hasan Fehmi susmayıp aksine sert eleştirilerine, yazılarına devam etmiştir. Hasan Fehmi'nin susmayacağını anlayan

⁵¹ KARABACALI, Alpay, *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa ve Basın*, s:134

⁵² KOLOĞLU, Orhan, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, s:88

⁵³ KARABACALI, Alpay, *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa ve Basın*, s:135

⁵⁴ TOPUZ, HIFZI, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s:83

⁵⁵ KARABACALI, Alpay, *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa ve Basın*, s:135

İttihatçılar onu öldürmeye karar vermiştir. İttihatçı fedailer tarafından kurşunlanan Hasan Fehmi'nin ölümü toplumda büyük tepkilere neden olmuştur. İstanbul Üniversitesi öğrencileri yürüyüş yapıp Meclise karşı yürüyüş yapıp, Meclis başkanı ile görüşmüşlerdir. Fakat katiller bulunmamıştır. Hasan Fehmi ilk basın kurbanı olmuştur.⁵⁶

Ahmet Samim: II. Meşrutiyet sonrasında gazeteciliğe başlayan Ahmet Samim İttihatçılara karşı koyan yazılar yazmıştır. Önce Osmanlı gazetesinde sonrada Sadayı Millet gazetesinde çalışmıştır. Ahmet Samim gazetecilerin halkı aydınlatmak olduğuna inanıyor, hükümetin iyi yönlerinin yazıldığı gibi kusurlarının da yazılması gerektiğini düşünüyordu. İttihat ve terakki yönetimi Ahmet Samim'i susturmak için ona önce İç İşleri Bakanlığında valilik teklif etse de Ahmet Samim bunu ret etmiş, İttihatçıların faaliyetlerini eleştirmeye devam etmiştir. 9 Haziran 1910 tarihinde arkadaşı ile gazeteden çıkan Ahmet Samim İttihatçıların fedaileri tarafından öldürülmüştür. Henüz 26 yaşında bir genç olan Ahmet Samim'in ölümü gazetelere yansımamıştır. Bu durum onu sevenleri öfkelenmiştir.⁵⁷

Hasan Tahsin: Harbiye'de Atatürk'ün sınıf arkadaşı olan Hasan Tahsin Meşrutiyetten önce İttihatçılara katılmış örgütün önemli görevlerinde yer almıştır. İttihatçıların hükümetin başına gelmesi ile bunların faaliyetlerini eleştirmiş, karşı çıkmıştır. Onu İstanbul'dan uzaklaştırmak isteyen İttihatçılar Sofya'ya göndermişlerdir. Ancak Hasan Tahsin kaçıp İstanbul'a gelmiştir. Toplantılara ve faaliyetlere katılan Hasan Tahsin'i kahvesine uyuşturucu koyup, boynuna ip atıp boğarak öldürmüşlerdir.⁵⁸

Zeki Bey: Dış işleri bakanlığında tercüme işlerinde çalışmış olan Zeki Bey daha sonra gazeteciliğe başlamıştır. Yazılarında İttihatçıların tüm politikalarını eleştirmiştir. Ortaya çıkardığı yolsuzluklar halk arasında yankı bulmuştur. Netice olarak İttihatçıların ölüm listelerinde Zeki Bey'de yer almış, evine dönerken kurşunlanmıştır.

II. Meşrutiyet Döneminin Ünlü Gazetecisi Ahmet Rasim: Basın tarihimizin en önemli şahsiyetlerinden biridir Ahmet Rasim. 46 yıl gazetecilik yapmış; çeviri, şiir, röportaj, hikaye, anı, tarih yazıları yazmıştır. İstibdat döneminin tüm zorluğunu yaşamış olmasına rağmen gazetecilikten vazgeçmemiştir. 1927 yılında iş aramak için Ankara'ya giden Ahmet Rasim'in durumunu öğrenen Atatürk vatana bu kadar büyük hizmetleri olan bir gazetecinin işsiz olmasını içine sindirememiş ona İstanbul milletvekilliğini teklif

⁵⁶ İNUĞUR, Nuri, *Basın ve Yayın Tarihi*, s:303

⁵⁷ TOPUZ, Hıfzı, *100 Soruda Basın Tarihi*, İstanbul,s:108

⁵⁸ İNUĞUR, Nuri, *Basın ve Yayın Tarihi*, s:307

etmiştir. Dünyada gazetecilik okulları yeni yeni açılırken ülkemizde böyle bir okul açılması fikrini ilk ortaya atan Ahmet Rasim olmuştur.⁵⁹

İKİNCİ BÖLÜM

GENÇ KADIN MECMUASI'NA KADAR OSMANLI'DA KADIN VE KADIN HAREKETLERİ

I. İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK KADINI

Eski Türklerde, kadın kainatın yaratılış sebebi olarak görülmüştür. Kadının toplumdaki statüsü oldukça yüksek olup, sosyal hayatın önemli bir parçası olmuştur. Erkeklerle beraber hayatın içinde olan Türk kadınının namus ve iffetine çok düşkün olduğu, fuhuş ve zinanın Türk toplumunda büyük bir suç teşkil ettiği bilinmektedir.⁶⁰ Çocuk yetiştiren, göçebe hayat şartlarında erkeklerle birlikte hayatta kalma mücadelesi verip çadır kuran, dikiş diken Türk kadının aynı dönem diğer milletlerde ki kadınlarla karşılaştırıldığında daha dışa dönük bir konumu olduğu görülür. Evli kadın kutsal kabul edilip ona tecavüz edenler ölümler cezalandırılırdı. Genç kızları kandıralarda ağır cezalara çaptırılırdı . Evlenme çağındaki genç kız kılıç ile döğüştüğü ve yendiği erkekle değil yenildiği ile evlenirdi. Bu usullerde görülüyor ki kızlar silah kullanma talimleri yaparlar fakat eşlerini kendilerinden kuvvetli olanlar arasından seçerlerdi.⁶¹ Türk aile yapısı ataerkil bir yapıya sahip olsa da, Türkler büyük bir aile değildir. Türk ailesinde evlenen oğullar hisselerini alıp yeni aile kurmak için çıkarlar, baba evi ise en küçük oğla kalırdı.⁶² Erkek, kız ayırım yapılmaksızın miras hakkı olduğu bilinmektedir. Evlenecek olan kız ya da erkek kendisine düşen malları alırdı. Kız bunu çeyiz olarak, erkek ise arazi, ev, sürü vb. gibi alırdı.⁶³ Ayrıca devlet yönetiminde Hakan yanında Hatun resmen yer aldığı biliniyordu. Orta Asyada kurulan en büyük devletlerden olan Göktürkler, Orhun Kitabeleri olarak bilinen yazılı kitabeler bırakmışlardır. Bu kitabelerde kadınlara ayrıca yer verilmiş, onların sosyal ve siyasal rolleri belirtilmiştir. Kitabelerde Hakan babasının ve anasının beraber tahta çıktıkları yazmıştır ana Bilge Hatun unvanını taşırdı. Anlamı ise devletin bilgin ve egemen melikesi demektir. Oğulların eğitimi annelere bırakılmıştır. Görüldüğü üzere türk

⁵⁹ TOPUZ, HIFZI, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s:93

⁶⁰ KURT, Abdurrahman, ‘*Tarihi Süreçte Türk Kadını*’ Türkler Ansiklopedisi, c: 5 s399

⁶¹ İNAN, Afet, *Tarih Boyunca Türk Kadının Hak ve Görevleri*, s: 27

⁶² KAFESOĞLU, İbrahim, *Türk Milli Kültürü*, İstanbul, Ötüken yayınları, İstanbul,2014, S:220

⁶³ MANDALOĞLU, Mehmet, ‘*İslamiyetten Önce Türk Aile Hukuku*’, *Türkiyet Araştırma dergisi*, Selçuk üniversitesi, Sayı:33,S:152

kadını aile hayatında erkekle eşit durumdadır, anne ve baba çocuklardan aynı derece sorumludur.⁶⁴

II. İSLAMİYET SONRASI TÜRK KADINI

Türk tarihi boyunca kadının toplumdaki konumu, sahip olduğu haklar, değişim ve farklılıklar göstermiştir. İslamiyet'in kabulü bu değişimlerin en etkili olanı olmuştur. Gayet tabi bu değişimlerde Bizans, İran ve Arap kültürlerinin tesirlerini unutmamak gerekir. Özellikle İslamiyetin kabulü ile Arap kültürünün etkisi fazla olmuştur. İslamiyet Arabistan coğrafyasında doğmuş bir dindir ve doğduğu dönem doğu kaynaklarında ‘‘Cahiliye Dönemi’’ olarak bilinmektedir. Cahiliye döneminde kız çocuğunun doğmasından utanç duyan baba kızlarını diri diri gömerdi. Arap erkeği ise istediği kadar kadınla evlenebilir, istediğinden hemen ayrılabilirdi.⁶⁵ Kadınların kötü ve ilkel şartlarda, erkek egemenliği altında yaşadığı bu toplumda İslamiyet büyük ve radikal değişiklikler yapmıştır.⁶⁶

Türklerin İslamiyet'i kabulü sonrasında Türk kadının sosyal siyasi hayatında uzun bir süre değişim olmamıştır. Osmanlı Devleti kurulana kadar Türk Kadını eski Türk geleneklerine göre yaşamını devam ettirmiştir. Özellikle Anadolu Selçuklu döneminde islam öncesi örf ve adetler devam etmiştir. Müslüman olmadan önce yönetimte söz sahibi olan Türk kadını İslamiyet sonrasında sosyal-siyasi-iktisadi alanlarda faaliyetini sürdürmüştür. Kadınların toplumdaki yerini İslami dönem yazılan Dede korkut hikayelerinde görmek mümkündür. Yine Selçuklular döneminde kadınlar tarafından kurulan vakıflar ve teşkilatlar, Türklerin İslamiyet'i kabul etseler de kadınların sosyal hayattaki aktif konumunun devam ettiğinin göstergesidir. Selçuklular dönemi Anadolu'da medeni eserler açısından en önemli en üretken dönemdir. Yapılan medreseler, hanlar, çeşmeler, saray, cami, kale ve hastane gibi kurumlar topluma büyük hizmetlerde bulunmuştur. Bunların yapımında kadınların kurmuş olduğu tarikat ve vakıfların katkısı oldukça fazladır.⁶⁷ (Kayseri-Gevher Nesibe şifahanesi, Kütahya- Gülümsen Hatun Yoncalı Ilıca, Amasya- Yıldız Hatun Ilıcası) Ayrıca Anadolu Selçuklular döneminde Fatma Bacı tarafından Türkmen kadınların kurduğu Bacıyan-ı Rum teşkilatı Anadolu'da kurulan kadın teşkilatıdır. Günümüz dilinde Anadolu Kadınlar Birliği diyeceğimiz bu çok yönlü teşkilat

⁶⁴ İNAN, Afet, *Tarih Boyunca Türk Kadının Hak ve Görevleri*, s: 28

⁶⁵ ERDEM, Yasemin Tümer, *Bacıyan- ı Rûmdan Günümüze Türk Kadının İktisadi Hayattaki Yeri*, İstanbul Ticaret odası, İstanbul, 2010 s.15

⁶⁶ İNAN, Afet, *Tarih Boyunca Türk Kadının Hak ve Görevleri*, s: 29

⁶⁷ İNAN, Afet, *Tarih Boyunca Türk Kadının Hak ve Görevleri*, s:38

dünyada kurulan ilk kadın teşkilatı ünvanını taşımaktadır.⁶⁸ Ahilik teşkilatının bir kolu olarak faaliyet gösteren teşkilat Anadolu'nun İslamlaşp, Türkleşmesinde katkısı oldukça fazla olmuştur. Çalışkan ve üretken olmaları sonra aldıkları tasavvufi eğitim metodu sayesinde işlerini gönülden yapmaları onları başarıya taşımıştır. Göçmen Türkmen kadınları toplumsal yapı içerisinde her sahada etkin olduğu görülmektedir. Bu teşkilatın faaliyetleri ile kadınlar, boyacılık, kilimcilik, oya ve dantel işlerinin yanı sıra erkekler gibi ata binip, ok ve yay kullanırlardı.⁶⁹ Bacı teşkilatı üyelerine bir eş ve anne olarak öncelikle 'aşına, işine ve eşine sahip ol' öğüdü verilmiştir. XIII yüzyıl sonlarında Anadolu Selçuklu Devletinin yıkılıp Osmanlı Devletinin tarih sahnesine çıkması ile kadının sosyal, ekonomik, siyasi varlığında daha belirgin ve köklü değişimler görülmüştür. Osmanlı Devletinde kadın varlığının daha çok dinsel bakış açısı ile şekillendiği ve Eski Türk Devletlerine kıyasla kadının daha içe dönük daha mahrem bir statüye sahip olduğu bilinmektedir.

III. OSMANLI KLASİK DÖNEMİNDE KADIN

Osmanlı döneminde kadın Müslüman, gayrimüslim, saray, kırsal, cariye, şehir gibi farklı statülerde karşımıza çıkar. Osmanlı Devletinde taşrada yaşayanlar kadınlar tarlada çalışarak üretime katkıda bulunuyorlardı. Şehirlerde ise buna rastlanmaz. Köylerde iktisadi faaliyetlere katılan kadın şehirlerde kapalı hayat yaşamaktaydı.⁷⁰ Özellikle İstanbul'da ve saray hayatında kadın figürü şekillenirken "harem" oldukça etkili olmuştur. Saraya yeni esir kıza "acemi" denir; acemilik döneminde kendisine ilkin İslam, Türk-İslam adetleri ve adabı, dikiş-nakış, rakkaslık, hanendelik, sazendelik veya kıssa-hanlık, yani hikaye anlatma sanatı gibi bir çok sanat öğretilirdi. Böylece yetişen acemi, cariyeliğe yükselirdi. Bunlardan padişahın gözdesi olan haseki, padişahın kadını olurdu.⁷¹ Padişah eşleri devlet yönetimine direk olmasa dahi siyasete şekil vermiş yönetimde ön plana çıkmayı başarmışlardır. Özellikle padişahların kafes usulü ile tahta çıkmalarını sağlayan gelişme ile kadınların yönetimdeki ağırlıkları daha da artmıştır.

Osmanlı klasik dönemde kız çocuklarının eğitimi için sıbyan mektepleri vardı. Bu eğitim kurumları hem ulaşılabilirlik hem de verilen eğitimin içeriği açısından yetersiz olmuştur. Kadınların öncelikle erkeğe itaat etmesi, çocuklarını sağlıklı yetiştirip düzenli bir aile hayatını tesis etmesi en büyük vazifesi olarak kabul edilirdi.

⁶⁸ YİĞİT, Halide, *Bacıyan- ı Rûmdan Günümüze Türk Kadının İktisadi Hayattaki Yeri*, İstanbul Ticaret Odası, İstanbul 2010 s.23

⁶⁹ CEBECİOĞLU, ETHEM, ' 'Bacıyan-ı Rum' ' Osmanlı Ansiklopedisi, Ankara, 1999 C:5, s:416

⁷⁰ KURNAZ, Şefika, *Yenileşme Sürecinde Türk Kadını*, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2015, s:17

⁷¹ İNALCIK, Halil, *Harem Bir Fuhuş Yuvası Değil Bir Okuldu*, Aktüel Dergisi, 1990, s:11

Klasik dönem Osmanlı toplumunda miras konusunda kız çocukları mirastan mahrum edilmiyordu fakat erkek çocuklarına 2 pay, kız çocuklarına 1 pay verilmesi, kadınların boşanma hakkına sahip olsa da bu durum toplum nezdinde doğru bulunmaması, “Kadınlar unuttukandır, olayları akıllarında tutamazlar” gerekçesiyle tanıklık yapmak için bir kadın yetmez, iki kadın tanıklığı erkekle eşdeğerde sayılır”⁷² düşüncesi, eğitimin yetersiz olup kadınların sosyal ve iktisadî hayata katılımının oldukça düşük olması Osmanlıda kadınların, erkeklere ve diğer çağdaşlarına oranla geri kalmasına neden olmuştur.

IV. TANZİMAT DÖNEMİNDE KADIN

Avrupa’da XVI yüzyılda başlayan Rönesans, Reform, Coğrafi keşifler ve sonuç olarak Sanayi İnkılabı ile dünyada köklü değişimler başlamıştır. Bu değişimler ile Avrupa hızla gelişmeye her alanda üstün başarılar elde etmeye başlayınca Osmanlı Devleti’ de bu değişimleri takip etmenin gerekliliğini anlayıp hatta taklit denilecek değişimler yoluna gitmiştir. Yaşanan değişim ve modernleşme çalışmaları Osmanlı da kadınların sahip oldukları hakları, statülerini de oldukça etkilemiştir.

Osmanlının Avrupa karşısında aldığı yenilgiler sonucunda yaptığı değişimler daha çok askeri alanda olmuştur. Ancak askeri alandaki değişimler, yenilgilerin önlenmesinde yeterli gelmeyince sosyal, siyasi düzenlemeler yoluna gidilecektir. 3 Kasım 1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı ile başlayan Tanzimat döneminde birçok alanda özellikle Fransa etkisinin yoğun olduğu görülecektir.

Yeniliklerle birlikte her alanda ikilikler meydana gelmiştir. Çünkü eski kaldırılmadan yanı başına bir takım yenilikler yapıyordu. Eğitim alanındaki mektep ve medrese örneğinde olduğu gibi.⁷³

Eğitim Alanında Gelişmeler

-Tanzimat dönemine kadar kızlar sadece sıbyan mektebine gidip ilkökul eğitimi alabiliyorlardı. II. Abdülhamit zamanında bu mekteplerin yerini iptidai mektepleri alacaktır.

-1858 yılından sonra sadece kızlara yönelik 7 rüştiye açılması kararlaştırıldı. 1859’da ilk kız rüşdiyesi olan Cevri Usta İnâs Rüşdiyesi açılmıştır.⁷⁴ Abdülhamit devrine kadar rüştiyeler İstanbul ile sınırlı kalmıştır.

⁷² ÇAKIR, Serpil, *Osmanlı Kadın Hareketi*, Metis Yayınları, İstanbul,2010,s: 203

⁷³ KURNAZ, Şerife, *Yenileşme Sürecinde Türk Kadını*, s:22

⁷⁴ HAYTA, NECDET, *Osmanlı Devletinde Yenileşme Hareketleri*, Gazi Kitabevi,2014,S:142

-İlk kız idadîsi 1880 yılında II. Abdülhamit döneminde açılmıştır. Lise düzeyinde eğitim verilen bu kurum ilgisizlikten dolayı iki yıl sonra kapanmıştır.

-1843 yılında ilk ebelik eğitimi verilmiş. Osmanlı kadınının ilk mesleki eğitimi ebelik olmuştur.

-1870 yılında öğretmen yetiştirmek amacıyla Dar'ül-muallimat kurulmuştur.

Sosyal ve Hukuk Alanında Gelişmeler

-1847 yılında cariyelik ve kölelik kaldırıldı.

-1881 Sicil-i Nüfus Nizamnâmesi ile evlilik resmiyet kazanmış, evlenmek isteyenlerin izin alması şartı getirilmiştir.

-1858 Hattı Hümayûn ile miras üzerindeki eşitsizlik kaldırılıp kız ve erkek evlat arasında mirasın eşit paylaşılması sağlandı.

Tanzimat dönemi gelişmeleri ile fikir ve sanat dünyasında kadınlara yönelik bakış açının değiştiği kadın haklarından onların meselelerinden daha çok bahsedildiği görülmektedir. Terakki gazetesi ile ilk kez kadın haklarından bahsedilmiş olup, kadınların eğitilmesi toplumun gelişmesi için birçok dergi ve gazete çıkmıştır. Tarihimizin ilk kadın roman yazarı Fatma Aliye “Nisvan-ı İslam” adlı eserinde kadın meselelerinden bahsetmiştir. Namık Kemal, Recâizade Ekrem, Şemseddin Sami, Abdülhak Hamid eserlerinden kadının kötü konumunu iyileştirmeye yönelik mesajlar vererek bu konuda bir kamuoyu oluşturmaya çalışmışlardır. Şinasi'nin “Şair evlenmesi” adlı eseri ile görücü usulünün yanlışlığından bahsedilmiştir.⁷⁵

Tanzimat dönemi Türk kadının haklarını ve toplumdaki varlığını tam anlamıyla ortaya koyabilmesi adına tarihteki ilk önemli adımların atıldığı bir dönem olmuştur. Bu dönem Türk kadınının modernleşmesinin sürecinin temelini teşkil edecektir.

V. II. MEŞRUTİYET DÖNEMİNDE KADINI

I. Meşrutiyet ilan edilmiş olsa da Osmanlı-Rus savaşında uğranılan hezimet sonucunda II. Abdülhamit Meclisi Mebusan-ı kapatıp, Kanûn-i Esasî kağıt üstünde kalmasına neden olan mutlaki yönetime yani istibdat sürecine girilmiştir. Bu süreçte ülkenin aydınları olan Jön Türkler istibdat yönetimine karşı mücadeleye devam etmişlerdir.

⁷⁵ KILIÇ, Neslihan, *Osmanlı Dergilerinde Bir Örnek Mürüvet*, (Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi,Gazetecilik Bilim Dalı) 2014, S:12

Amaçları istibdat yönetimine son verip Kanûni Esasîyi yürürlüğe tekrar koyarak gelişmelere devam etmekte. İttihat ve Terakki Cemiyetinin teşkilatlanması ve yoğun çalışmaları neticesinde 23 Temmuz 1908 yılında II. Meşrutiyet tekrar ilan edildi.

II. Meşrutiyetin ilanı halk tarafından şenlik ve gösterilerle kutlandı. II. Meşrutiyetle birçok özgürlük, çok partili dönem, birçok alanda planlanan değişim ve yenilikler tekrar konuşlmaya başlanmış ise de; II. Meşrutiyet'in yarattığı geçici coşkunluk ve aldatıcı kaynaşma hali yerini kısa zamanda yeniden ortaya çıkan ağır iç ve dış meselelere bıraktı. Memleket içindeki partizanlık, muhalefet-iktidar çatışması had safhada devam etti.⁷⁶

Tüm siyasi kargaşalara rağmen kadın meselesinde gelişmeler ve değişimler devam etti. Özellikle II. Meşrutiyet döneminde yapılan yenilikler, Cumhuriyet döneminde Türk kadınına sunulan özgürlüklerin ve hakların ilk adımları olmuştur.

İttihat ve Terakki ve dönemin aydınları kadının haklarının iyileştirilmesi, toplumdaki varlığının daha da artırılması ve eğitilmesi hususunda kadınları destekliyorlardı. Ancak bu eğitim nasıl verilmeli gerektiği hususunda tartışmalar yaşanıyor. Kadınların erkeklerle eşit eğitim almasının, aile dolayısıyla yaşamını olumsuz etkileyeceğine inanan kesim ile kadınların eğitilmesinin toplumun kurtuluşu olduğunu inanan kesim arasında fikir ayrılıkları ortaya çıkıyordu. Devrin fikir akımlarının konuya yaklaşımları özellikle farklılık gösteriyordu.

II. Meşrutiyet Dönemi Kadınlara Yönelik Gelişmeler

-İlk yüksek öğretim kurumu 1914 yılında İstanbul'da açılmıştır.

-Kız okullarına öğretmen yetiştirmek amacıyla Darül-muallimat açılmıştır. Bu dersler arasında kadın haklarının öğretilmesi, ev bilgisi, tabiat, sağlık, tarih, pedagoji gibi konular işlenmiştir⁷⁷ Bu okullarda yetişen öğretmenlerin daha sonra evlenmeleri ya da taşraya gitmek istemedikleri için mesleklerini yapmamaları okulun toplumda etkili olmasında engel teşkil etmiştir.

-“Aile Hukuku Kararnamesi” 8 Ekim 1917 tarihinde ilan edilmiştir. Bu kararname ile kadın evlenme ve boşanmalara devlet kontrolüne alınmıştır.

⁷⁶ HAYTA, Necdet, *Osmanlı Devletinde Yenileşme Hareketleri*,s:143

⁷⁷ TÜRÜYEN, Nurcan, *II. Meşrutiyet Dönemi Basınında Kadın Dergileri*, Kastamonu Üniversitesi, Tarih Anabilim Dalı) 2008, S:24

-İlk defa Avrupa'ya kız öğrenci gönderilmiştir.

-Kadınlar siyasete katılmaya başlamışlardır. 1909 yılında bir grup kadın parlamentoda dinleyici olarak yer almıştır.

-Kadın dergi ve gazetelerinin sayısı ve faaliyetleri hızlanmıştır.

Özetle Meşrutiyet dönemi Türk kadınının eğitim ve kültür faaliyetlerinin tartışılıp önemli adımların atıldığı bir dönem olmuştur. Meşrutiyet dönemi adımları ile kendini ifade etmeye başlayan Türk kadını toplumsal olaylara katılımı artmıştır. Özellikle Milli Mücadele döneminde eğitilmiş vatansever Türk kadınının etkisi büyük olmuştur.

VI.FİKİR AKIMLARININ KADINLARLA İLGİLİ DÜŞÜNCELERİ

A)İslamcılık

İslamcılık akımı kadın meselelerine dini ölçüler çerçevesinde bakıyorlardı. Kadınlar eğitilmesi gerektiğini savundukları gibi bunun Türk örf, adetlerine ve İslamiyet'in esaslarına göre olması gerektiğine inanıyorlardı. Türk kadınının Batılı kadınlara benzemesinin toplumun yozlaşmasına neden olduğu inancı akımın düşünürlerinde hakimdir.

İslamcılık akımına göre bir kadının yabancı bir erkekle konuşması dinen yasak olduğundan kadının kamu kurumlarında çalışmasına karşı çıkmışlardır. Kadının en önemli vazifesi annelik ve ev işleridir. Şeyhülislam Musa Kazım Efendi başta olmak üzere İslamcılar için tesettür namus kavramı ile eşit tutulmuş olup Türk kadınının giyim kuşam konusunda ki değişimini şiddetle eleştirmişlerdir.

Ayrıca göre akımın önde gelenleri çok eşliliği savunmuşlardır. Onlara göre çok eşliliğin iki yararı vardır. Bunlardan biri toplum nüfusunun artmasını sağlamak ikincisi ise namusun korunmasını sağlamaktır. Bu iki sebepten dolayı çok eşlilik serbest olmuştur. Çok eşlilik serbest olmasaydı bir ülkenin kalkınmasında en etkili etkenlerden biri olan nüfus azalır, nesiller devam etmezdi. Ayrıca boşanma hakkının erkekte olması ise çok doğaldır. Kadınlar çabuk üzüldüğü çok küçük şeylerden çabuk kırılan varlıklar olduklarından dolayı çok önemsiz bir şeyden dolayı hemen düşünmeden hareket ederler. Onların bu şekilde hareket edip boşanmaları aile hayatının mahvolmasına sebep olur.⁷⁸

⁷⁸ SÜRÜCÜ, Gülşen, *Osmanlı Kadın Dergilerinde Kadının Dünyası*, (Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Yakınçağ Anabilim Dalı)2008, s:37

Özetle İslamcılar Meşrutiyet döneminde kadınlara yönelik gelişmelere karşı çıkmış kadınların eğitilmesinin belirli sınırlar çerçevesinde kabul etmişlerdir.

B)Türkçülük

Ziya Gökalp, Yusuf Akçura, Halide Edip, Mehmet Emin gibi yer alığı, Türkçülük akımı kadınların eğitilmesi, erkeklerle eşit haklara sahip olması, toplumun her türlü sosyal, ekonomik siyasi faaliyetlerinde kadınlara yer verilmesini desteklemiş, tek eşliliği savunmuşlardır. Türkçülerin çıkarmış olduğu Türk Yurdu dergisi kadınların haklarını savunurken ilk kez Türk kadınları Türk ocaklarında konferanslara katılmaya başlamıştır.

Türkçüler kadın haklarının sağlanmasında İran, Arap, Bizans etkisinden sıyrılıp kendi öz kültürümüz olan Eski Türk Devlet geleneğine dönülmesini savunmuşlardır. Özellikle Ziya Gökalp Türkçülüğün Esasları adlı eserinde:

“Dünyanın en demokrat kavmi ek Eski Türkler olduğu gibi, en feminist nesli de yine eski Türklerdir. Zaten feminizm, demokrasinin, yani müsavatın kadınlara ait bir tecellisinden ibarettir.”⁷⁹

Ziya Gökalp’e göre Eski Türk kültürü hem demokrat hem de feminist bir yapıya sahiptir. Türkçülük akımının diğer bir savunusu olan ayrıca Milli Mücadele Döneminde tarih sahnelerinde ön sıralarda yer alan Halide Edip Adıvar yazdığı eserlerinde Türk kadını sosyal hayatın içinde olup bir yazar vatansever, Türklüğü ve Müslümanlığı ile övünen, vatan tehlikeye düştüğünde ona yardımdan kaçmayan, kültürlü, ahlaklı, sosyal hayata katılan bir Türk kadını hayal etmiştir. Kendisi de bu konuda iyi bir örnek olmuştur.⁸⁰

İttihat ve Terakki üzerinde Türkçülük akımının etkisi diğer düşünce akımlarına oranla daha fazla olmuştur. Kadınların öncelikli vazifesinin ev işleri ve annelik olduğunu savunan İslamcılar, kadının toplumdaki statüsünün daha ön plana çıkmasını savunan Türkçülük akımının ortaya koyduğu düşüncelere şiddetle karşı çıkmışlardır.

C)Baticılık

Bu akımın savunucuları batıda ki gelişmelerin takip edilmemesi, İslamiyet’in getirmiş olduğu hükümlerin kadınların toplumdan soyutlanmasında etkili olduğunu savunmuşlardır. Türk kadınının yeterli eğitim alamaması, çok eşlilik, miras konusundaki

⁷⁹ GÖKALP, Ziya, *Türkçülüğün Esasları*, Varlık Yayınları, İstanbul,1938,s:138

⁸⁰ KURNAZ, Şefika, *Yenileşme Sürecinde Türk Kadını*,s:22

eşitsizlik ve kadınların çarşaf giymesi din hükümleri ile oluştuğunu ve hükümlerin terk edildiği takdirde Türk kadınının modernleşme sürecinin başlayacağına inanmışlardır.

Batıcılık akımı savunucuları Tefik Fikret, Selahattin Asım, Ahmet Cevat, Celal Nuri gibi isimler olmuştur. Tek eşliliği ve kadın eğitim konusunda tüm Batıcılar hem fikir olsa da, değişimler konusunda fikir ayrılıkları yaşamışlardır. Bir kısmı değişimlerin köklü ve radikal olması gerektiğini savunup örtünmeye karşı çıkarken, diğer bir kısım kadın haklarının önünde dinin çok engel teşkil etmediği ileri sürerek savunmuşlardır.

VII. OSMANLI KADINLARININ CEMİYET FAALİYETLERİ

Tanzimat ve Meşrutiyet Dönemlerinin etkisi ile kendini ifade etmeye başlayan Türk kadını artık kurduğu cemiyetlerle taleplerini gerçekleştirme yoluna gitmiştir. Kurulan cemiyetler sayesinde çeşitli sorunlar çözüme kavuşmuş, ideolojik fikirler geniş kitlelere yayılmaya başlamış konferans ve yayın gibi etkinlikler artmıştır.⁸¹

A)Teali Nisvan Cemiyeti: Kurucusu Halide Edip Adıvar'dır. Cemiyetin adı "Kadınların Yükselmesi" anlamını taşır. Kadınların gelenek göreneklere aykırı olmadan eğitim ve kültür seviyesini arttırmak amacı güdülmüştür. Bu doğrultuda: konferanslar verilmiş, yabancı eserler Türkçe'ye çevrilmiş, savaş sonucunda İstanbul'a gelen göçmenlere yardım faaliyetlerinde bulunulmuştur.⁸²

B)Teali-i Vatan-ı Osmanî Hanımlar Cemiyeti: İttihat ve Terakki bünyesinde kurulan cemiyet Osmanlı kadınlarını yüceltmeyi amaç edinmiştir. Cemiyet programında doğumevleri, kız okulları açılması gibi planların dışında devlete bir savaş gemisi hediye etmekte yer alıyordu.⁸³

C)Osmanlı Cemiyet-i Hayriye-i Nisvâniye :_Kadınlara meslek kazandırmayı amaçlayan cemiyet, dikiş atölyesi, hastane, çeşitli kurslar açmakla birlikte Nişantaşında Milli İnas Mekkebini açmıştır.⁸⁴

D)Bilgi Yurdu: Ahmet Edip Bey tarafından kurulan cemiyet kadınlara hesap, tarih, coğrafya, dil, keman, terbiye, çocuk eğitime gibi dersler veriyordu. Bu derslere devam

⁸¹ ÇAKIR, Serpil, "Osmanlı Kadın Hareketi", s:87

⁸² KAPLAN, Leyla, "Cemiyetlerde ve Siyasi Teşkilatlarda Türk Kadını" AKDITYK Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 1988, s: 39

⁸³ KURNAZ, Şefika, *Yenileşme Sürecinde Türk Kadını*, s:158

⁸⁴ KURNAZ, Şefika, *Yenileşme Sürecinde Türk Kadını*, s:159

zorunluluğu olmadığı gibi gayrimüslüm kadınlarda katılmaktaydı. Bu arada alınan eğitimler sonucunda kadınları dergilere yazılar yazdıkları bilinmektedir.⁸⁵

E)Biçki Yurdu: Yoksul Türk kızlarına dikiş kursu verilmek için açılan bu cemiyette Avrupa tarzında kadın kıyafetleri dikilerek kıyafet değişiminin başlangıç noktası olmuştur.⁸⁶

F)Osmanlı Müdafaa-i Hukuku Nisvân: Nuriye Ulviye Hanım tarafından kurulan cemiyet kadınları aydınlatmayı, kıyafet hususunda ıslah ile milli bir kıyafet oluşturmayı, kadınların iş hayatına atılmasını sağlayan amaçlar gütmüştür. Cemiyet faaliyetlerine yabancı kadınların da katıldığı bilinmektedir. Cemiyet üyelerinden Belkıs Şefket Hanım, uçağa binen ilk Osmanlı kadını olmak istemişse de bu isteği başta red edilirken daha sonra bir takım çabalarla gerçekleşmiştir.⁸⁷

G)Kadınları Çalıştırma Cemiyet-i İslâmiyesi: Enver Paşa'nın eşi Naciye Hanım tarafından kurulmuştur. Cemiyet daha çok şehir de yoksul, kimsesiz kadınlara iş imkanı sunmayı amaçlamıştır. Çünkü kırsal da yaşayan kadınlar tarım ekonomisinin içinde yer alıyordu. Bu doğrultuda şehirde çalışmak isteyen kadınlara iş bulan cemiyet, iş olanaklarını artırmak için fabrika da açmıştır. Savaş nedeni ile ortaya çıkan ahlak yozlaşmalarını önlemek amacıyla kimsesiz kalan kadınlarında evlenmesini sağlamıştır.⁸⁸ Bununla beraber Kadın işçileri Evlendirme Kampanyası dahilinde yayınlanan İzdivâç Talimâtname'si gereğince gazetelere evlenme ilanları verilmiş, eşini kaybetmiş yahut bekar olan kadınların evlendirilmesi uygun görülmüştür. Kadınları evlendirmek girişimi kutsal aile değerlerinin zarar görmekesini engellemek, devamlılığı sağlamak ve kadınların iffetini korumak açısından toplumun gneış kesimlerinde kabul gören bir girişim olmuştur.⁸⁹

H)Osmanlı Kadınları Şefkat Cemiyet-i Hayriyesi:Selanikte kurulan herhangi bir ayırım gözetmeksizin tüm kimsesiz ve ihtiyaç sahibi tüm Osmanlı kadınlarına yardım amacıyla kurulmuştur. Perşembe günleri toplanan dernek üyeleri para ve eşya toplayarak ihtiyaç sahibi kadınlara veriyorlardı.⁹⁰

⁸⁵ KURNAZ, Şefika, *Cumhuriyet Öncesinde Türk Kadın*, s:83

⁸⁶ KURNAZ, Şefika, *Yenileşme Sürecinde Türk Kadını*, s:179

⁸⁷ KURNAZ, Şefika, *Cumhuriyet Öncesinde Türk Kadını*, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1991, s:83

⁸⁸ KAPLAN, Leyla, "Cemiyetlerde ve Siyasi Teşkilatlarda Türk Kadını", s:42

⁸⁹ KARAKIŞLA, Yavuz Selim, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Savaş Yılları ve Çalışan Kadınlar:Kadınları Çalıştırma Cemiyeti*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2015, s:317

⁹⁰ ÇAKIR, Serpil, "Osmanlı Kadın Hareketi", s:88

I)Asker Ailelerine Yardım Cemiyeti: Enver Paşa'nın eşi tarafından kurulmuştur. Birçok asker ailesine yiyecek ve giyecek yardımı yapılmıştır. ⁹¹

İ)Şehit Ailelerine Yardım Birliği: Nakiye Hanım tarafından kurulmuş olan cemiyet yardıma ihtiyacı olan şehit ailelerine ihtiyaçlarını gidermek, onalara maaş bağlanması, çocuklarını okutma faaliyetlerini gerçekleştirmiştir. Milli Mücadele sürecinde faaliyetlerine devam etmiştir. ⁹²

J)Esirgeme Derneği:Balkan Harbinde göç eden göçmenlere yardım amacıyla kurulmuştur. Savaş sonucunda dul ve öksüz kalanlara Türk sanatlarını öğretmek ve eğitim vermek amacıyla cemiyet okul açılmıştır. ⁹³

K)Cemiyet-i İmdadiye: Balkan Savaşlarında askerlerin kışlık kıyafetlerini sağlamak amacıyla Fatma Aliye tarafından kurulan cemiyettir. ⁹⁴

L)Donanma Cemiyeti Hanımlar Şubesi: Türk donanmasına yardım amacıyla piyango, müsamere ve konferans faaliyetleri yapan cemiyettir. ⁹⁵

M)Hilâl-i Ahmer Cemiyeti Hanımlar Heyeti: Bu cemiyet ise Balkan Savaşlarında sahipsi kalan kadınlara yardım edip iş evleri açarak onların sorunlarını gidermeyi amaçladı. Dernek kurucusu Dr. Besim Ömer Paşa kadınları sağlık konularında bilgilendiren konferanslar vermiştir. Bu dernek Birinci Dünya Savaşında orduya maddi yardım için para toplamıştır. ⁹⁶

VII. OSMANLI KADINLARININ BASIN FAALİYETLERİ

A)Mehasin:Mehmet Rauf tarafından çıkarılan dergide kadınların esaretine son vermek, onların meslek sahibi yapılması gerektiği hususlarının yer aldığı yazılar vardır. Dergide farklı ülke kadınları tanıtılmıştır. ⁹⁷

B)Demet: Hakki Bey tarafından çıkarılan derginin yazar kadrosu ağırlıklı erkek olması ile birlikte dergide eğitim, çocuk eğitimi, terbiye, moda konularına oldukça ağırlık verilmiştir. ⁹⁸

⁹¹ KURNAZ, Şefika, *Cumhuriyet Öncesinde Türk Kadını*,s:82

⁹² KAPLAN, Leyla, "Cemiyetlerde ve Siyasi Teşkilatlarda Türk Kadını",s:42

⁹³ KURNAZ, Şefika, *Yenileşme Sürecinde Türk Kadını*, s:159

⁹⁴ KURNAZ, Şefika, *Cumhuriyet Öncesinde Türk Kadını*,s:38

⁹⁵ ÇAKIR, Serpil, "Osmanlı Kadın Hareketi", s:102

⁹⁶ ÇAKIR, Serpil, "Osmanlı Kadın Hareketi", s:101

⁹⁷ ÖZEN, Hatice,"Tarihsel Süreç İçinde Türk Kadın Gazete ve Dergileri", ,s:25

C)Kadın: Derginin kadrosunda dönemin entelektüel kadınları yer alırken siyaset ve edebiyat alanında ünlü erkek yazarlarda bulunuyordu. Dergide kadınlık , eğitim, kadın hakları gibi konulara yer verilmiştir.⁹⁹

D)Kadınlar Dünyası:Yazarlarının kadın olduğu dergidir. Sosyal olaylara, edebi konulara, sohbet, kadın hakları,röportaj ve tercümelere yer verilmiştir. Dergi kurucuları okuyucuların yazılan yazıları eleştirmelerini böylece farklı fikirlerin ortaya çıkmasını destekliyorlardı. Ayrıca dergide görücü usulü evlilik eleştirilmiş, ve o dönem için oldukça radikal bir adım olan Avrupa tarzı giyinmiş kadınların resimlerine yer verildi.¹⁰⁰

E)İnci:Erkekler tarafından çıkarılan dergi erkeklerin kadınlara ait düşüncelerine yer vermekteydi. Dergideki yazarlar kadını anne ve ev kadını olarak görmeyi ve onu bu yolda en iyi yapmayı amaçlıyordu. Dergide 160 imzanın 21'i kadınlara aitti.¹⁰¹

F)Bilgi Yurdu Işığı: Bilgi Yurdu kurumunda yapılan faaliyetlerin daha geniş bir alana yaymak amacıyla çıkarılmış bir dergidir. Çocuk bakımı, sağlık bilgileri yer alırken dergide yarışmalar düzenlenmiştir.¹⁰²

G)Hanımlar Alemi: Ahmet Cevdet tarafından toplam 30 sayı çıkarılan gazete, kadınlara okumayı sevdirmeyi amaçlıyordu. Yazıların çoğu Fransız dergilerinden alınmıştır.¹⁰³

H)Genç Kadın Dergisi: Derginin içeriğinde kadın haklarından bahsederek kadınları aydınlatmak amaçlanmıştır. 1918 yılında yayınlanmış olan derginin İmtiyaz sahibi Seyid Tahir müdürü Hatice Refiktir.¹⁰⁴

I)Hanımlara Mahsus Gazete: Yabancı ülkelerde kadınlar için gazeteler çıkarken memlekette böyle bir girişim olmamasından dolayı Mehmet Tahir tarafından çıkarılmış gazetedir. Pazartesi ve Perşembe günleri yayınlanan gazetede şiir, moda, çocuk bakımı gibi konulara yer verilmeyle beraber kadınların yazdığı şiir ve yazılara ücret ödeniyordu.

⁹⁸ KURNAZ, Şefika, *Yenileşme Sürecinde Türk Kadını*, s:176

⁹⁹ ÇAKIR, Serpil, "Osmanlı Kadın Hareketi", s:79

¹⁰⁰ KURNAZ, Şefika, *Cumhuriyet Öncesinde Türk Kadını*,s:89

¹⁰¹ ÇAKIR, Serpil, "Osmanlı Kadın Hareketi", s:82

¹⁰² KURNAZ, Şefika, *Yenileşme Sürecinde Türk Kadını*, s:186

¹⁰³ KURNAZ, Şefika, *Yenileşme Sürecinde Türk Kadını*, s:182

¹⁰⁴ ÖZEN, Hatice,"*Tarihsel Süreç İçinde Türk Kadın Gazete ve Dergileri*", s:29

Derginin isimli olan satışları oldukça rağbet görmüştür.¹⁰⁵ Bu dönemde yayınlanan diğer kadın dergileri ise: Erkekler Dünyası, Türk Kadını, Siyaset, Kadınlık olmuştur.

¹⁰⁵ KURNAZ, Şefika, “Cumhuriyet Öncesinde Türk Kadın”, s:42

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GENÇ KADIN MECMUASI

I.GENÇ KADIN MECMUASININ KURUCU KADROSU VE AMACI

Mecmuanın her sayısının kapağında yer alan “*Şimdilik on beş günde bir çıkar. Ahlaki, içtimâî, edebi mecmuadır.*”¹⁰⁶ cümlesinden anlaşılabacağı üzere on beş günde bir çıkan mecmua toplam 10 sayı halinde çıkmış olup, ilk sayısı “ 4 Kânun-sani 1335” tarihindedir. Mecmuanın müdiresi Fatma Fuad olup, idarecileri Karahisarlı Muallim Fuad Şükrü, Süleyman Tevfik’tir.

*Mecmuada birini sayıda yayınlanan “Mesleğimiz” isimli yazıda, mecmuanın yayınlanma amacı anlaşılmaktadır. Bu amaçla Mecmua kadın hareketinin destekçisi olup, bir toplumun ilerlemesinin kadınlarının aydınlanması ve eğitilmesi ile gerçekleşeceğini savunduklarını anlıyoruz.

“*Bir milletin terakki ve teâlîyesi için en emin ve en kestirme yolu kadınlarını yükseltmektir. Bir millette kadın ne kadar münir, ne kadar yüksek, ne kadar muhterem ne kadar hürve sahibî fikr selim olur ise o millet o kadar büyür, teâlî eder.*”¹⁰⁷

*Mecmuada, Türk kadınının eğitilmesi ve aydınlanması hususunun asırlarca göz ardı edilip ertelenmiş olması ve bu duruma gereken önemin verilmemesi oldukça eleştirilmiş olsa da, kadınların aydınlanması yolunda atılacak adımların başka millet ve toplumları taklit yoluyla olması durumuna da karşı çıkılıp ve oldukça eleştirildiğini yayınlanan makalelerde görüyoruz. Çünkü mecmuada her toplumun kendine özgü gelenek, örf ve ananeleri olduğu savunuluyordu. Bu durumun Genç Kadın Mecmuasının yayın hayatına başlamasında ki ana amaç olduğunu düşünülüyor.

“*Ma-tesüf bizde kadınlık ekseriya ihmal edilmiştir. Kadınlık bir süs, bir ziynet gibi telâkki edilerek onun fikren, hissen tenevvürü, yükselmesi lüzumsuz addedilmiştir. Bu suretle ictimâî terakkimize bir sed çekilmiştir. Gerçi birkaç seneden beri kadınlarımızın tenevvürü, tahsili, hukuki nazar-ı dikkate alınmaya başlamış ve bir kadınlık meselesi çıkarılmış ise de şimdiye kadar bu mes’eleyi mevzu-u bahsedenler Avrupa’da ki feminizm cereyânını taklide kalkışmışlar ve şüphesiz yanlış yola gitmişlerdir. Bunun içinde bir semere hâsıl edemedikten başka eski hayratıda tahribe başlamışlardır. Bir İslam ve bil-*

¹⁰⁶ Genç Kadın, Sayı: 1, Sayfa: 1

¹⁰⁷ Müdirriyet, “Mesleğimiz”, Genç Kadın Mecmuası S:1, Sayfa: 3

hasa bir Türk kadını bir Fransız, bir İngiliz, bir Alman, hele hiçte bir Amerikan kadını değildir. Çünkü her kavim ve milletin kendine mahsus arz ictimâî dini, siyasi kanuni bir takım kuyûdi, an'aneti vardır ki bunları ihmal etmek pek büyük bir hatadır."

*Bizde kadınlığı yükseltmek tenevvür etmek için evvel her-dem kendi muhitimizin, an'anemizin, adetimizin, taht-ı hükmünde bulunduğumuz, türlü türlü mütehakkim kuyûdimizin icabetini nazar-ı dikkate almak. Böyle emin bir yoldan yürümek iktiza eder."*¹⁰⁸

*Birinci sayıda, Mecmuada yayınlanan imtiyaz sahibi Karahisarlı Muallim Fuad Şükrü'ye teşekkür yazısında, Osmanlı kadınlarına ait basın ve yayın faaliyetlerinin yetersiz olduğunu anlıyoruz. Mecmua kurucuları bu eksikliği fark etmiş olmalı ki, kadınları eğitmek ve geliştirmek amacı ile Genç Kadın Mecmuasını çıkarmışlardır.

*"Şimdi ihtiyat-ı mülâzım evveli olduğu halde terhise avdet etmiş ve avdetinden bir iki gün sonra memleketimizde kadınlığa ait terakki ve teâlinin henüz layık-ı vecihli ve cehele inkişaf edemediğini ve yine onların ma'kes hissiyatı olarak ciddi ve hakiki bir kadın mecmuasının azlık veya mefkûdiyetini görerek derhal genç kadın namıyla ictimâî, sanâî, ahlaki ve edebi olarak mecmuamızı meydan-ı intişare kadınlığa delalet etmiştir. Bu bir hidmetdir."*¹⁰⁹

II.GENÇ KADIN MECMUASINDA YER ALAN ESERLER VE YAZARLARI

Mecmuanın yayın faaliyetlerindeki amacı, dönemin sosyal –siyasi- edebi anlamda zihniyetini ve bakış açısını anlamak için Mecmuada yer alan şiir, makale ve mensurelerin sahiplerinin incelemesi gerektiğini düşünmekteyiz. Bu amaçla transkripsiyon çalışmamız bir ve beşinci sayıların tamamı olmak üzere altıncı sayının ilk iki makalesini kapsamakta olduğundan, bu aralıkta yer alan eserler ve yazarlar aşağıda belirtilmiştir.

- Fatma Fuad-Kadın ve Kadınlık (Sayı 1-2-3-4-5-6),
- Afyon Karahisarlı Muallim Fuad Şükrü: Düşüncelerim (Sayı:1-2-3-4-5- 6), Mekteplerde Ehemmiyet Verilecek Olan Şey Ahlaktır.
- Halide Nusret Kazîmi: Zavallı Gençlerimiz, Serviler,Yazık

¹⁰⁸ Müdirriyet,"Mesleğimiz", Genç Kadın Mecmuası S:1,Sayfa: 3

¹⁰⁹ İmzasız, Muallim Fuad Şükrü Bey, Genç Kadın Mecmuası, S:1, s:4

- Emine Mualla: Numûne İmtîsal Fikrinde İsabetiniz
- Fahriye Nahid : Kadın Haklarından
- Haluk Nihal: Sevgiliye
- Ayşe Sadıka: Güle Karşı
- Merhum Muallim Naci: Âsar Maziden Şafak'tan
- Siret Tevfik (Tercüme) : Tabibin Cinayeti (1-2-3-4-5)
- Ahmet İhsan: İzdivaç
- Refika Zati Hanım: Tettebbu ve tenkit (3-4)
- Suad Fikri: Mini Mini Nevin
- Sedat Namî: Ben İsterim Ki..
- Mahmut Tevfik: Aykız
- Doktor Ahmet Remzi: İçki İptilası
- Arif Raif: Vatanımızın Terakkîsi Neye Vabeste
- Osman Nurî: Kendi Kendime
- Nili Enîsi: Ablamın Ölümü
- Sami: Hemşire-i Ruh
- Âşık-ı Hüsameddin: Taâdüd Zevcat
- Sadîrâldin Adem: Bizde Feminizm
- Sedat Namî: Saçların
- Samî : Görücüler
- Sami Zati: Garbte Terbiyeci Kadınlar
- Nakiyeli Y. Fihri: Fikir Demetleri
- Davet : Kazîm Fehvil

Yukarıda bahsedilen yirmi altı eserin yedisi kadın yazar ve şairlere aittir. Mecmua kurucusu Fuad Şükrü Mecmuada incelediğimiz ilk altı sayı boyunca “Düşüncelerim” adlı makale kaleme almış olup; Cumhuriyetin ilanından sonra yayın faaliyetlerine devam ederek “Büyük Harpte tanıdığım Kahramanlar isimli kitap yazmıştır. Fatma Fuad ise altı sayı boyunca “Kadın ve Kadınlık” adlı makaleyi ele almıştır. Ayrıca Cumhuriyet'ten sonra da yayın çalışmalarına devam Halide Nusret'in Zorlutuna Genç Kadın Mecmuasına yazdığı yazılar dışında Yeni İnci, Kadınlar Dünyası, Süs gibi dergilerine de yazdığı bilinmektedir.

Mecmuada özellikle kadın yazarların yazılarında, muhafazakarlık ve feminizm arasında fikir kargaşaları yaşadıklarını düşünmekteyiz. Bu tezimizin mecmuanın içerik incelemesinde daha iyi anlaşılacağını tahmin ediyoruz.

III.GENÇ KADIN MECMUASI'NIN ÜCRETİ

On beş günde bir çıkan Genç Kadın Mecmuasının ücreti hakkında bilgiyi, yeni çıkan neşrin ilk ve ikinci sayfasından öğreniyoruz. Mecmuanın ücreti, Müslümanların yaşadığı memleketler ile gayrimüslimlerin yaşadığı memleketler arasında farklılıklar göstermiştir. Nedeninin gayrimüslim memleketlerde mecmuanın gönderilmesinde posta masraflarının yüksek olması ihtimali olduğunu düşünmekteyiz. Birinci sayıdan beşinci sayıya kadar Müslüman topraklarında senelik, altı aylık ve üç aylık abonelikler bulunmakla, gayrimüslim memleketlerde senelik ve altı aylık abonelikler bulunuyordu. Ancak altıncı sayıda, gayrimüslim memleketlerde altı aylık abonelikler iptal edilmiştir.

*“Abonesi Senelik 120 Altı aylık 60 Üç aylık 35
Ecnebi Memleketlerinde: Senelik 30 Altı aylık 18”* ¹¹⁰

*“Abonesi Senelik :120 Altı aylık : 65 3 aylık :35 güruştur.
Ecnebi Memleketlerinde Senelik :150 6 aylık : 90”* ¹¹¹

*“Abonesi Senelik :150 Altı aylık : 80 3 aylık :35 güruştur.
Ecnebi Memleketlerinde: Senelik :250 6 aylık : yoktur.”* ¹¹²

IV.MECMUADA YAYINLANAN REKLAM VE İLANLAR

Bir mecmuada yayınlanan reklam, ilan ve davetler dönemin insanları arasındaki sosyal ilişkileri, mecmuanın yayınlandığı dönemde toplumun ihtiyaçlarını, eğilimlerini, arz-talep dengesini anlamlandırmakta büyük önem teşkil etmiştir. Bu doğrultuda Genç Kadın Mecmuasında yayınlanan reklam ve ilanları inceleme zorunlu olduğunu düşünüyoruz.

* Mecmuada ev ilanları, otel, işyeri, ev eşyaları, faydalı kitap satışları, duvar saati ilanı ve reklamları pul satışları yapıldığı görülmektedir. Mecmua tüm yazılarında olduğu gibi reklamlarında da topluma faydalı olmayı ilke edinmiştir. Bu amaçla alınan reklam ve ilanların, yine insanların işine yarayacak, yararlı ilanlar olduğu görülmektedir.

¹¹⁰ “Mündericât”, Genç Kadın Mecmuası, S:1,s:2

¹¹¹ “Mündericât”, Genç Kadın Mecmuası, S:2,s:17

¹¹² “Mündericât”, Genç Kadın Mecmuası, S:2,s:80

“Aksaray’da Gureba Hüseyin Ağa Mahallesinde dört oda bir yemek ve iki sanduk odasıyla yukarıda ve aşağıda soba havi caddeye yakın bir bab- hane satılıktır. Almak ve görmek isteyenlerin mecmuamız sahibi imtiyazı Kara Hisarlı Fuad Şükrü Bey’e müracaat etmesi.”¹¹³

“Her nevi muamelat-ı ticariye emlak ve akâr üzerine muamelatve alım satım terahinat mukabilin de para ikrazatı her nevî hususat-ı deavi er-ahde edilir. Hane, otel, apartman yazıhane, ticarethane ve sair işlere ait hususat serian kabul ve ifâ edilir. Her gün Sirkeci de Muvassal hanında 18-19 numaralı alım satım idarehanesin de müracaatlar suhuletle temin edilmektedir.”¹¹⁴

“Kanepe vesaire olmak üzere satılık müstâmel oda levâzimâtı vardır. Almak isteyenlerin mecmuâmızın idarehanesine müracaat etmesi.”¹¹⁵

*Mecmuada ayrıca ev ilanları, otel, işyeri, ev eşyaları ilanları yaparak Mecmua adeta günümüz emlakçılık faaliyetleri yürüttüğü tahmin edilmektedir.

“25 guruş. Evkât-ı şeriyeli en doğru ve mükemmel duvar takvimidir. Takvimin yaprakları arkasında hayat için en kıymetdar ilaçlar, yemekler faydalı tertibler münderictir. Toptan ve perakende satış yeri bab-ı ali caddesinde Kütüphane Sû’di.”¹¹⁶

*Duvar takvimleri zaman kavramının insanlar tarafından takip edilmesinde önemli bir eşya olmakla, takvimin arkasında yer alan faydalı bilgilerin devrin teknolojik olanakları göz önüne alındığında dönemin insanları için oldukça kıymetli ve yararlı olduğu tahmin edilmektedir. Mecmuada oldukça sık reklamı yapılmaktadır.

“Aile Doktoru sıhhatini seven herkese, her evde bulunması muhakkak lazım Arlan Doktor Nurettin beyin bu mühim eseri neşri olundu. Bütün hastalıkları ve çare-i tedavilerini ihtîva eden bu mühim eser zinde ve sâlim yaşamak isteyenler tavsiyedir fiyatı, 3 guruş. Merkezi tevzi kütüphane-i Su’di .”¹¹⁷

¹¹³ “Satılık Hane”, Genç Kadın Mecmuası, S:1,s:16

¹¹⁴ “Alım Satım İdarehanesi”, Genç Kadın Mecmuası, S:2,s:32

¹¹⁵ “Oda Döşemek İsteyenlere” Genç Kadın Mecmuası, S:1,s:16

¹¹⁶ “Saatli Duvar Takvimi”, Genç Kadın Mecmuası, S:1,s:16

¹¹⁷ “Evde Bulunsun”, Genç Kadın Mecmuası, S:2,s:32

“Bel soğukluğu frengi ve cilt hastalıklarının Avrupa’nın en son usulleriyle teşhis ve tedavisi idrar ve kan tahlilatı yapılır. Viyana Hastanelerinden mezun Doktor Doktor Ahmet Remzi Marko Adrese dikkat. Bab-ı Alî Efendi sineması ittisalarında ki muvassal hanenin ikinci katında numara 13-25-24 İstanbul 2417 sabahtan akşama kadar hasta kabul ederler.”¹¹⁸

“Mehmet Hüda-verdi. Her nevi diş yapılır ve tedavi edilir. Ağrı his olunmaksızın diş çıkarılır. Muayenehane: çiğal oğlunun da emniyet sandığı ittisalarında. Telefon: İstanbul 1039”¹¹⁹

*Sağlık tarihin her döneminde insanlar için önem ve ihtiyaç teşkil eden bir alan olmuştur. Mecmuada hem cilt hemde bir diş doktorunun reklam ve ilanlarına birçok sayıda yer verilmesiyle, Mecmuanın yayınlandığı dönem içinde sağlığın önemli bir alan olduğunu anlamaktayız. Ayrıca iki doktorunda Avrupa’da eğitim aldığı için Mecmuada özellikle belirtilmesi, Avrupa’nın sağlık teknolojilerinden bahsedilmesiyle dönemin teknoloji sağlık alanlarında Batı etkisinin ve üstünlüğünün yerleştiği tahmin edilmektedir.

“Daru’l-muallimîn âliyeden mezun usûl-i tadrise bihakkın aşına bir muallim tarafından esaslı bir surette öğretilmek şartıyla hususi olarak hesap ve usûl defteri dersleri verilir. Arzu buyuran zevâtın mecmuamız idare hanesine mürâca’atı¹²⁰

*Mecmuada özel ders ilanları görmekteyiz. Eğitim hususunda talep ve toplumun eğilimi artmış olmalı ki bu tarz ilanlar mecmuada yer almaktadır.

“Şimdiye kadar yüzü mütecâviz aldığımız mektuplarda bilmece derc edilmesi arzu ediliyor. Tekrar düşündük bilmece değil müsabakalarımız terbiye-i fikriye’ ye pek ziyade yardımı olan fikri ve mühim meseleler üzerine tertib etmeye karar verdik. Öyle zan ediyoruz ki şu hareketimizle mecmuamızın ciddiyeti bir daha anlaşılacak kâri’ ve kâriyalarımızda alâlade ve yahut neticeten insanı beise sürükleyen hayali şeyler üzerinden fikirlerini

¹¹⁸ “Kadın ve Erkek, Eski ve Yeni”, Genç Kadın Mecmuası, S:2,s:32

¹¹⁹ “Diş Tabibi”, Genç Kadın Mecmuası, S:3,s:48

¹²⁰ “Hesap ve Usul Defteri”, Genç Kadın Mecmuası, S:3,s:48

yorumlayıp bugünün en mühim işlerinden olan ictimâî ahlakı ve iktisadi meselerlere dair imal fikir edecekler ve herhalde müstefid olacaklardır.”¹²¹

*Dördüncü sayıda mecmua kurucularının okuyuculara yayınladığı “ihtar” yazısında bilmeceye yer vermek bile Mecmua kurucuları için alallade bir iş ve davranıştır olduğu belirtilmiştir. Bu yazı ile Mecmua kurucularının yaptıkları işi oldukça önemsediklerini, eğlence ve mizahı dahi lüzumsuz bulduklarını tek amacın topluma fayda olduğunu anlıyoruz.

“Kâri’ ve kârialarımızdan arzu buyuranlar bir makale kaleme alacaklardır.

İyi düşünen ve güzel yazarlar arasında birinciye (Makalesi derc edilmekle beraber) Mecmuamızın bir senelik abonesi ve rebab şikeste mecmuası ,ikinciye mecmuamızın bir senelik abonesi, üçüncüye altı aylık, dördüncüden onuncuya kadar üçer aylık abone yazılacaktır. Müsabakaya iştirak edenlerin bu bâbta yazacakları makaleleri mecmuadan kesip çıkaracakları müsabaka kuponuyla birlikte şubatin yirminci Çarşamba gününe kadar göndermeleri lazımdır.”¹²²

*Mecmua okuyucularına müsabakalar düzenleyip, kazananlara mecmua aboneliklerinin hediye ettiğini anlaşılmakla, Mecmua kurucuları bu yarışmalarla okuyucu kitlesinin yazıları ile yayın faaliyetlerine katılımını sağlamak ve mecmuanın devamlılığını sürdürmek amacıyla müsabakalar düzenlendiğini düşünmekteyiz.

“Kari’yelerimizden Kadıköy mahfiruz sultan İnâs Nektebi Numûne muallimesi Zehra Hanımefendi ile etmek Müteahhidi Mehmet Ziya Bey’in şürekâsından Şevki Bey’in nişan merasimi geçen pazartesi icra kılınmıştır. Tarafeyn hakkında saadetler temenni ederiz.”¹²³

*Nişan merası adlı tebrik yazısında dönemin önemli ailelerinin çocukları olduğu düşünülen iki kişinin nişanını tebrik yazısı yazılmıştır.

¹²¹ “İhtar” ,Genç Kadın Mecmuası, S:4, s:63

¹²² “Müsabaka” , Genç Kadın Mecmuası, S:4, s:63

¹²³ “Nişan Merasimi” , Genç Kadın Mecmuası, S:5, s:80

“Yıldız’dan Haluk Nihat imzalı mektuba şiirleriniz güzel. Münderecatımızın çoğunluğu maalesef derce manî oldu. Müteakip nüshaları derc edilecektir. Teveccühatınıza teşekkür ederiz.”¹²⁴

“Lüleburgazda: Meliha Remzi Hanım Hemşiremize teveccühünüze teşekkür ederiz.”¹²⁵

“Muhterem Muallim Bekir Sadık Bey’e ümidi istikbal olan evlad-ı vatanın terbiyesiyle iştigâleden siz ve sizin gibi muallimeler takip ettiğimiz mesleğe muvaffak bulunduğça esasen devam etmekte olduğumuz mesleğimizde azim ve sebat bizim için iki kat bir borç, bir vazifedir. Muvaffakiyet selamlarınızı Kemal-i hürmetle karşılıyoruz.”¹²⁶

“Mahmut Fatih Beye: Manzumeniz hoş fakat biraz düşkün yazınızda manâya daha ziyade dikkat ederseniz iyi eserler vücuda getirirseniz bizde ma’l iftihar derc ederiz.”¹²⁷

*Genç Kadın Mecmuası kurucuları, okuyucuların görüşlerini kendileri ile paylaşılmasını önemsiyor, onlardan düşüncelerini belirtip, yazılarını mecmuaya göndermeleri rica edilmekteydi. Beş sayı boyunca “Posta Kutusu” başlığı altında okuyucuların gönderdiği yazıların değerlendirilip bunlara teşekkür veya tavsiyeler verildiği görülüyor. Posta Kutusu başlığının Mecmua ve okuyucular arasındaki bir iletişim kanalı olduğunu, bu iletişim kanalı ile Mecmuanın okuyucularını sabit ve devamlı kılmayı amaçladığını tahmin ediyoruz.

V.GENÇ KADIN MECMUASI’NIN İÇERİK İNCELEMESİ

A)Kadının Toplumdaki Yeri, Görevleri – Kadın Hakları

Kadın varlığı tarih boyunca sorgulanmış, tartışılmıştır. Tarihin bazı dönemlerinde değer gören kadın bazı dönemlerinde eve hapsedilip varlığı göz ardı edilmiştir. Bu durumu kendi Türk tarihimizde de görmekteyiz. Eski Türklerde hayatın her alanında var olan kadın İslamiyet’in kabulünden sonra özellikle Osmanlı döneminde daha içe dönük olup, sosyal hayatın dışında yer almıştır. Tanzimat’ın ilanı ile birlikte modernleşme ve batılılaşma etkisi Türk kadınları üzerinde de görülmeye başlanmıştır. Eğitim, miras, aile yaşamında kadın varlığı tartışılmış olup özellikle Meşrutiyet döneminde Türk kadını Mecmualar aracılığıyla kendini ifade etmeye başlamış, geniş kitleler oluşturup haklarını aramaya başlamıştır.

¹²⁴ “Posta Kutusu”, Genç Kadın Mecmuası, S:1,s:16

¹²⁵ “Posta Kutusu”, Genç Kadın Mecmuası, S:2,s:31

¹²⁶ “Posta Kutusu”, Genç Kadın Mecmuası, S:2,s:31

¹²⁷ “Posta Kutusu”, Genç Kadın Mecmuası, S:3,s:47

Dönem dergilerini çalışmamıza örnek teşkil etmesi amacıyla araştırdığımızda; genellikle aile, kadınların çalışması, çok eşlilik, kadınların görevleri gibi konular üzerinde çok durulduğunu görmekteyiz. Bu doğrultuda kadınlara yönelik ve özellikle yine kadınları ictimai-ahlaki- edebi alanlarda geliştirmeyi amaçlayan Genç Kadın Mecmuasında kadın kavramının incelenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

*Kadınların cemiyet içinde hak ettiği itibarı kazanmasında erkeklerinde sorumlulukları olduğu ve bu yolda Türk kadınlarının Avrupalı kadınları taklit yoluna gitmeleri şiddetle eleştiriliyor. Bir kadın ne kadar eğitilmiş olur ise olsun ev işlerini yapmasının öneminden bahsedilip, bu işlerin küçük görülmesine karşı çıkılıyor. Özellikle Fatma Fuad 6 sayı boyunca yayınlanan “Kadın ve Kadınlık” adlı yazısında kadınların cemiyet hayatında ki yeri, görevleri hakkında düşüncelerini dile getirmiştir. Bu ve diğer dipnotlarda belirttiğimiz yazılar ile Mecmuanın yayınlandığı dönemde toplumun zihniyetini, kadınlara bakış açısını ve kadınlardan beklentilerini anlayabiliyoruz.

“Asırlardan beri tüm şairler kadın güzel bir gül lütuf bir çiçek olmak üzere terenûm eylediklerinden onlarda yaşamak ve yaşatmak için ve vasıta zevk sefahet olmaktan başka bir vazife tasâvvur ve tasvir etmediklerinden eskiden beri cemiyet-i beşeriyede ekseriyet hatta bizzat kadınlar bile kadınlığın ne derecede haiz ehemmiyet olduğunu düşünmeyi zaid görmüşlerdir. Kadın her zaman alimdir. Talim ve terbiyeye düşüncede sana-î nefisede elhasıl kuvvet maddiye sarf icab etmeden her bir hususda erkekler kadar ve hatta daha ziyade kudrete maharete sahip bulunduğunu göstermiştir.”¹²⁸

*Fatma Fuad asırlarca kadınların sadece bir süs zevk eşyası olarak görülmesini eleştirmiştir, onların toplum içinde çok daha mühim vazifeleri üstlendiklerine dikkat çekilip erkekler ve hatta onlardan daha fazla maharete sahip olduğunu iddia etmiştir.

“Bir milleti yetiştiren büyüden henüz tıfil şirhar iken andaki hasaili tetmim ve mesâviye itfa ve imha iden validelerdir. Bir valide kendisi iyiyi kötüyü tefrika edemez hasail ile mesavini ayıramaz evladını yaşadığı müddetçe daima mücadelede mübarezede bulunacağı müşkitat ve müzhim günü kevnî iktihâmı öğrenemeyecek seviyede olur ise ananın yetiştireceği evlad, herhalde nâkıs olacak belki de cemiyet-i beşeriyeye bir bela, barbar teşkil edecektir. Bunun için yani insanların insanlığı bi-hak müdrik olarak yetişmesi, yükselmesi

¹²⁸ FUAD Fatma, “Kadın ve Kadınlık”, Genç Kadın Mecmuası, S:1, s:4

zamanında en kestirmeyi çare, en mübrem ve mestecel vazife kadınları yetiştirmek yükseltmektir."¹²⁹

*Fatma Fuad cemiyetteki fertleri kadınların yetiştirmesinden dolayı kadınların erkeklerden çok daha fazla cemiyet için önem teşkil ettiklerine, onlar ne kadar iyiyi ve doğruyu bilirse toplumda ki fertlerin de o kadar iyi ve doğru bir şekilde yetişeceğine, bir milletin kurtuluşunun ya da batışının buna bağlı olduğunu belirttiği yazısı annelik kavramının kadınların en önemli görevi olarak görüldüğüne dair bir örnek teşkil etmiştir.

"Kadınlığın cemiyet-i beşeriyede hakkı vazifesi takdir edilip ve bunun bihakkı inkişafına çalışmak her zamandan ziyade şu sırada erkeklerin en büyük vazifesidir. Çünkü ancak bu sayede cemiyet-i beşeriye taze bir hayatı yeniden yeniye inkişafına mazhar olabileceğinden kendi menfaatlerinede pek muvaffıktır."¹³⁰

*Kadınlar ne kadar güçlü ve aydın olursa erkekler içinde bu durumun daha rahat ve iyi bir toplumda yaşama olanağı sağlayacağı gerçeğini göstermeye çalışan Fatma Fuad, kadınların aydınlanma yolunda ve hareketinde erkekleri de dahil etmeye onların desteklerini almaya çalıştığını düşünüyoruz.

"Biz bilakis kadınlarımıza en yüksek bir seviye temin edecek derecede âli tahsil esbabını istihzar taraftarıyız. Ancak evvelli emirde elzem olanı yani kadınlığın tabiri ve esas vazife öğrenmek lüzumu fikrinde musirriz Avrupa'da musiriz. Avrupa da kadınların hademat-ı ve beytiye ve vezaif-i zevciye ihmal ederek avukat, tabibe, muharrirre mebus (famdır) nazır olmak fikrine düşmelerinden mücedelatı siyasiye meydana atılmalarından cemiyet-i beşeriye için ne büyük mazarrat tahsil etmekte olduğunu bizzat Fransız muharrirleri de beyan ediyorlar."¹³¹

"Bir ailede kadının idâme-i nesle alet olmaktan başka devamı refah ve saadete alet olması lazımdır Erkek her ne kadar kazanır ve getirir ise getirsin kadın hanesinde hüsnü idare ve intizama malik değilse! İktisadı bilmez İsrâf ve teleften tevakki etmez ise orada hiçbir vakit refah ve saadet olamaz."¹³²

¹²⁹ FUAD Fatma, "Kadın ve Kadınlık", Genç Kadın Mecmuası, S:1, s:5

¹³⁰ FUAD Fatma, "Kadın ve Kadınlık", Genç Kadın Mecmuası, S:1, s:5

¹³¹ FUAD Fatma, "Kadın ve Kadınlık", Genç Kadın Mecmuası, S:2, s:20

¹³² FUAD Fatma, "Kadın ve Kadınlık", Genç Kadın Mecmuası, S:3, s:36

*“Bir valide kızına idare-i beytiyeyi, aile iktisadını öğretmelidir. Bunlardan sonra da tali ve âli tahsillere sıra gelir.”*¹³³

*Fatma Fuad, Beşinci sayıda yer alan Kadın ve Kadınlık yazısında ev idaresinin kızlara anneleri tarafından öğretilmesi gerektiğini savunulmakta olup kadın eğitimlerinin de bir sırası olduğundan bahsetmiştir. Mecmua yazarları ev idaresinden, çocuk gelişimine, sosyal hayattan, edebiyata kadınların katılımının gerekliliğini devamlı yazılarından bahsederken tasavvur ettikleri Türk kadınının çok yönlü ve eğitilmiş bir kadın figürü olduğunu düşünmekteyiz.

“Bir ailenin tamam olması için kadının en büyük vazife-i tabiye ve hilkası olan yetiştirmeyi ihmal etmemesi icab eder. Bunu ihmal eden bundan ictinâb eyleyen bir kadın cemiyet-i beşeriyeye karşı hiyanet etmiş olur ki o kabîl kadınları insaniyet muhitine kabil etmemekte pek haklıdır.”

*“Cemiyet-i beşeriye de kadının bir halkı ve tabi diğeri ictimai olmak üzere iki vazifesi vardır. Bu iki vazife hemen hemen birbirinin lazım gayrı müfariki olmakla beraber en ehem ve elzemi birincisidir. Bunun bihakkın ve tamamen ifası sayesinde ki kadınlık saadet ve intizam alemi temin eder. Bilakis bu vazifenin ihmalî cemiyet-i beşeriyeyi felakete, sefaletle nihayet inkîraza sevk eyler”*¹³⁴

*“Efradı ve bil-hassa kadınları ahlaken metin olmayan bir millet daim ve bakî olamaz, terakkî ve tealî edemez.”*¹³⁵

“Haddi zatında heyet-i ictimaiyenin güneşi olan kadın başka yerlerde Şaş’a olmak istedi heyhat! Ki vazifesi o değildi. Analık için yaratılmış olan kadın yalnız analık yapacaktı. Terbiyeyi ilmî yalnız analık yapmak için öğrenecekti. Ümidi emeli gayesi hepsi dindar, halûk gürbüz evlad yetiştirmek dolayısıyla mesûd bir aile teşkil etmek olacaktı. Ev saadeti hükümet koltuklarında darûlfünun kürsülerinden değil pek muhterem olan ailesinin aguş şefkatinde arayacaktı. Ruhunu hayatını ahlaksızlık levsleriyle kokmuş beşeriyete, terbiyeli, ahlaklı adamlar vermek için vakf edecek ve ancak bu suretle hizmet

¹³³ FUAD Fatma, “Kadın ve Kadınlık”, Genç Kadın Mecmuası, S:5, s:65

¹³⁴ FUAD Fatma,, “Kadın ve Kadınlık”, Genç Kadın Mecmuası, S:3, s:35

¹³⁵ FUAD Fatma, “Kadın ve Kadınlık”, Genç Kadın Mecmuası, S:3, s:36

edebilecekti. Yazık pek yazık ki her hususta olduğu gibi bunda da vazifemizi takdir etmedik ve bu hale geldi. ”¹³⁶

*Kadınların eğitime ve irfana sadece annelik yapmak için ihtiyacı olduğunu ve bu doğrultuda anneliğin kutsallığını dile getiren Fatma Fuad’ın, sosyal hayatın içinde yer alan ve çocuk yetiştirmek istemeyen bir kadının yaşadığı topluma ihanet ettiğini iddia edecek kadar muhafazakar bir çizgiye sahip olduğunu görsek birinci sayıda yayınlanan yine kendi “kadın ve kadınlık” isimli yazısında kadınların düşünce, terbiye, çalışma hayatında erkekler kadar hatta erkeklerden fazla maharete sahip olduğunu savunarak feminizm etkisi altında da kaldığını da görmüştük. Bu tezat düşünceleri diğer yazarlarda da gördüğümüz gibi nedeninin dönemin içinde bulunduğu farklı düşünce akımlarının ve siyasi olaylarının neden olduğunu düşünmekteyiz. Bir yandan eğitimle modernleşmesi istenen Türk kadınının bir yandan da geleneksel kabul görmüş görevlerini ihmal etmemesi bekleniyor. Özellikle erkek yazarlardan ziyade kadın yazarların, kadınların hem geleneksel hem modern anlamda sorumluluklarını dile getirirken bunları ihmal etmemeleri gerektiğinden bahsetmiş olmalarının nedenini yaşanan bu fikir çatışmalarından ortaya çıktığını düşünmekteyiz.

*“Kızların tam manasıyla insan olarak yetiştirilmesi sırf validelerin vazifesidir..”*¹³⁷

*“Kadında matlup olan malumatın en elzemi büyüğü idare-î beytiyeye vakıftır. Avrupa’da medeniyetin en yüksek derecelerine irtifa etmiş olan İngiltere’de dahi böyledir. Bir kıızı, bir kadını kadınlığı nokta-i nazarında meth ve senâ etmek icab edince bir familya alidesi bir ev kadını demekle iktifa ederler..”*¹³⁸

“Hanım dar’ülfünün mezun koca bir diplomayı haiz ismi tanınmış bir muharrire fakat bir çorba pişirmeyi bile bilmiyor o zamana kadar eline süpürge almamış. Dikiş dikmek elinden gelmiyor. O halde ne olacak? Bu suâlime yine ben cevap veriyorum. Hazır şeyler yenecek. Hanenin her tarafı toz ve kir içinde, mikrop yuvası olacak. Yırtık çamaşırlar kullanılacak. El- hâsıl orada büyük bir sefalet icra-i ihkam eyleyecek. Birde bunun aksini tasavvur edelim. Hanım tahsili alî görmemiş elinde diploması yok, alemi matbuatda nâmidar değil, şiirden edebiyatdan o kadar çok çıkmıyor. Fakat ev kadını ihtiyaç hâsıl olunca emeğini pişiriyor, ortalığı topluyor, çamaşırlarını dikiyor, Sandıktan, sepetten eskiden kalmış kumaş, patiska gibi bir şey var ise ondan yeni çamaşırlar, elbiseler yapar

¹³⁶ FUAD Fatma, “Bir Mektup” Genç Kadın Mecmuası, S:3, s:41

¹³⁷ FUAD Fatma,, “Kadın ve Kadınlık”, Genç Kadın Mecmuası, S:4, s:51

¹³⁸ FUAD Fatma,, “Kadın ve Kadınlık”, Genç Kadın Mecmuası, S:5, s:65

hem kendi hem de zevceye hemde evlatlarını giydirir. El-hâsıl o hanede servet ve sâman zâil olmuş isede sadet ve nezâfet bakîdir. “¹³⁹

“Bir kadın her ne kadar yüksek bir seviye-i ictimâîye ve ilmiyede olur ise olsun, kendi yiyeceği yemeği ihzar etmekle oturduğu yattığı odasını düzeltip temizlemekle arkasına giyeceği elbisesini dikmekle neden şerefine noksan arz olsun. Bence haysiyet ve şerefi izâle eden bu hadematı hakîr, görerek pislik, gıdasızlık, içinde çırpınmak yahud zevcenini bin türlü mezahim ve müşkilata göğüs gererek kazandığı paranın kısmı azamini yabancılara iâşeye hasır etmektir. Eski zamanlardaki hanelerimizdeki refahı saadeti bugün bulmadığımızın en büyük sebebi kadınlarımızın evlerine sahip olmayı arzu etmemeleridir Validelerimiz, büyük validelerimiz az masrafla çok sai ve hizmetle dolaplarını kilerlerini doldururlardı. Evlerin de hiçbir zaman yoksulluk zaruret görülmezdi. İcab edince derhal çıkarılır, yenilirdi. Şimdi ise?”¹⁴⁰

*Eğitimli kadınlarla, ev kadınlarının yoğun bir şekilde karşılaştırıldığını eğitimli kadınların ev işlerine hakim olmamasının büyük bir eksiklik olarak kabul edildiğini görüyoruz. Oysa tam tersi durum üzerinde durulmadığı yani ev işlerini tam anlamıyla yapan bir kadının eğitim hususunda ki eksikliğinin çok önemsenmediğini anlaşılmakla bunun nedeninin dönemin muhafazakar düşünce yapısıyla ilgili olduğunu tahmin ediyoruz.

“Kadınlar ciddi ve hür birer şahıs olmalı ve istikbalde vatanın merbut ve bil-hassa aile ocağıyla çocuklarına mükemmel bir mürebbi olmaları temin edilmeli, Cemiyet hayatında kendisine verilecek mevki muhteşemde ictimâî rollerini oynaya bilecek bir seviyede yetiştirilmesini en ziyade nazar-ı dikkatte almalıdır. “¹⁴¹

“Demokrat millet, millet hakimiyetine müsâvâte fertlerin hürriyetine kıymet veren ve kadınlarında erkekler kadar taksim amele iştirakini kabul eden bir cemiyet demektir. Terakkiye tamamen demokrat değilse, demokrasi yolunda çok mühim adımlar atmış ve geri dönülmeyecek derecede ilerlemiştir.”¹⁴²

“Kadına ilk ictimai vazifeyi veren ilk cemiyetlerdeki dindir. İlk din [1] kadınla erkeği ayrı yaşamaya mahkum eder. Kadın kendi dinine mensup erkeklere haramdır. O

¹³⁹ FUAD Fatma, “Kadın ve Kadınlık”, Genç Kadın Mecmuası, S:5, s:66

¹⁴⁰ FUAD Fatma, “Kadın ve Kadınlık”, Genç Kadın Mecmuası, S:5, s:66

¹⁴¹ ZATÎ Sami, “Garbde Terbiyeci Kadınlar”, Genç Kadın Mecmuası S:5, s:77

¹⁴² EDHEM Sadreddin, “Bizde Feminizm”, Genç Kadın Mecmuası S:5, s:71

kadar ki erkek kadının el sürdüğü şeylere bile dokunmaz. Kadınla erkek arasındaki ayrılık ve iktisadi fark buradan başlıyor. ¹⁴³

“Binaenaleyh genç kızlarımızın yemek pişirmeyi ve temizlik yapmayı öğrettiğimiz gibi dikiş ve biçkide öğretmek onların müstakbel refahlarına hizmet eylemektir..”¹⁴⁴

“Bugün bin’evî kadınlığı icabeti olan şeylere tenezzül etmeyerek yalnız ve yalnız okumak diploma almak erbabı kalemden muharrir namını kazanmak için çalışan genç kızlarımıza cidden acıyorum. Şüphesiz benim gibi düşünenlerin cümlesinde acıyor ve bunda da haklılar.”¹⁴⁵

Biz ne istiyoruz? Onlar neyi esirgiyorlar? Memleketimizde kadınlık ictimaiyat ve fikriyatını arzu edilen bir derece-i tekâmüle isâl etmek için ciddi ve esaslı bir terbiye ile birlikte mükemmel bir tahsile lüzum kâti vardır. ¹⁴⁶.

“Kadınlarımız Avrupa kadınları gibi serbesti hukuklarını temini arzu gösterir, çalışıyorlarda muvâffık olamayınca erkekleri husûd bir manâ gibi gösteriyorlar. Bu yalan: Çünkü serbesti hukuki istihsâl etmek bir elbise mutlu ve meveddesinin gibi olacak işlerden değildir. Avrupa kadınları bugün haklarının serbestiyetler inkîşafını istiyorlarsa şu şartla ki icab eden alîm ve fazilette bihak mâliki bulunuyorlar. Aynı zamanda bu nûr irfanın her mesleğinde erkekler kadar ve belki daha fazla bir iktidar bir liyakat ibraz ediyorlar. Ya bizler?”¹⁴⁷

*Türk kadınının, Avrupalı kadınların sahip olduğu haklara neden sahip olmadığı hususunun tartışıldığı bu yazıda kadınların bahanelere sığınmadan çalışmaları gerektiğinden bahsedilmiştir.Bu yazıyla özgürlüğü kazanma yolunda kadınlara güç verirken onların bu yolda sorumlulukları olduğu gösterilmeye çalışıldığını anlıyoruz.

“Fikrimce ahlaksızlık yalnızca bizim anladığımız gibi hoppalık ve emsali labaliyesine etvâr ve hareket değildir. Fevkalede utangaçlık serbest söz söylemekten tevki ve ictinaab cesaretsizlik akran ve emsali arasında kuzu gibi-tabirine musaddık olmakda ahlakça büyük bir noktan ad edilmelidir. Çünkü zamanızda ehval alim bundan asırlaca

¹⁴³ EDHEM Sadreddin “Bizde Feminizm”, Genç Kadın Mecmuası S:5, s:72

¹⁴⁴ FUAD Fatma, “Kadın ve Kadınlık”, Genç Kadın Mecmuası, S:6, s:81

¹⁴⁵ FUAD Fatma, “Kadın ve Kadınlık”, Genç Kadın Mecmuası, S:6, s:82

¹⁴⁶ NAHİD Ahmet Fahriye “Kadın Haklarından”, Genç Kadın Mecmuası, S:2, s:23

¹⁴⁷ NAHİD Ahmet Fahriye, “Kadın Haklarından”, Genç Kadın Mecmuası, S:2, s:23

evvelini ehvâlinin aynı olmadığı cihetle ciddi ve cesur olmayan kadınlar daima kendini esir ad ve telakki etmeğe o yolda hareket eylemeye mecbur kalırlar.”¹⁴⁸

“Benayen aliye kızlarımız aman yüzü gözü açılmasın. Fenalıklardan beni haber kalsın diyerek pamuğa sarıp bir köşeye oturtmak hiç doğru değildir. Gerek erkek gerek kadın mübareze hayatta daima galbeyi hedef ve maksat adt ederek ona göre hazırlanmak icab eder. Bu hususta kadının vazifesi erkeğin vazifesinden daha geniş ve daha vâsiadır. Çünkü kadın hem kendi hesabına hayat mübarezesinde galebeyi bilmeye ve hem de evladlarını o suretle mechuz olarak yetiştirmeye mecburdur.”¹⁴⁹

*Kadınlar için sessizliğin ve uysallığın ahlak olarak kabul edilmesine bu bölümde karşı çıkılmış ses çıkarmayıp, cesur olmamanın çok daha yanlış olduğundan, kadınların korunup kollanarak kötülükten korunamayacağından bahsediliyor.

B) Ahlak ve Terbiye

*Ahlâk Arapça’da “seciye, tabiat, huy” gibi mânalara gelen hulk veya huluk kelimesinin çoğuludur.¹⁵⁰ Ziya Gökalp Türkler için Ahlak kavramının önemini şu sözlerle dile getirmiştir. “Büyük milletlerden her biri, medeniyetin hususi bir sahasında, en yüksek noktaya çıkmıştır. Eski Yunanlılar estekte, Romalılar hukukta, Yahudilerle Araplar dinde, Fransızlar edebiyatta, AngloSaksonlar iktisatta, Almanlar musiki ile felsefede, Türkler de ahlakta birinciliği kazanmışlardır.”¹⁵¹ Yine Gökalp ahlak kavramını altı başlık halinde ele almıştır. Bunlar:

*Vatani ahlak, Mesleki ahlak, Aile ahlakı, Cinsi ahlak, Medeni ahlak, Milletlerarası ahlaktır. Bu durumda Türklerde ahlak kavramının sadece kişisel yaşamla sınırlandırılmayıp hayatın her alanı ile ilgili olduğunu anlıyoruz.

“Mehteplerde en ziyade ehemmiyet verilecek bir şey varsa o da terbiye ve ahlaktır. Bizler bir çocuğu fikren, beden ne kadar mükemmel bir hale getirsek getirelim, ahlakına daha ziyade atf ehemmiyet eylemediğimiz. Onu mükemmel bir ahlakın sahibi yapmadığımız için çocuk yarın hayat ictimâiyye karışır karışmaz bütün ef’aliyle nev’ini ızrâr edecektir. Böyle bir çocuktan millet ve memlekete fayda beklenmesi pek yanlıştır. Zira nasıl olur da

¹⁴⁸ FUAD Fatma,, “Kadın ve Kadınlık”, Genç Kadın Mecmuası, S:4, s:52

¹⁴⁹ FUAD Fatma,, “Kadın ve Kadınlık”, Genç Kadın Mecmuası, S:4, s:52

¹⁵⁰ ÇAĞIRCI Mustafa; “Ahlak” Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA), C:2,1989, s:1

¹⁵¹ Ziya Gökalp, Türkçülüğün Esasları, 1000 T. E. No 21, İstanbul, 1970, s. 151.

hasen ahlak sahibi olmayan bir cesetten mükemmel dimağından hayırlı efkâr tevellüd tevlid eder, nasıl olur da o mukadder zât' dan millet memleket müstefid olur. Kâtiyen olamaz.”¹⁵²

*Mecmuada yazılan yazılar ile aynı anlayışın devam ettiğini görmek mümkündür. Genç Kadın Mecmuası yazarları ahlak ve terbiyenin bir milletin var olmasında önemli dinamikler olarak kabul ediliyorlar.

“Zira: yollardan tutunuz da: ne ! entrikalar teyyarelere, telsiz telgraf ve telefonlara ve irticaya kadar her biri birer harika ihtişam olan her çeşit mufaffikiyetin hasen intizamla ve vukûnı medeni çıkaran nevmın olmayan bir azim, azmeden arayan bir ümid namıyla iki kuvvetin medlulidir. Fakat: bunları idare eden üçüncü ve mühim bir kuvvet daha vardır ki ona da yalnız metanet ahlak denilmesi batı hakikatlerdendir.”¹⁵³

*Karahisarlı Muallim Fuad Şükrü “Mekteplerde Ehemmiyet Verilecek Olan Şey Ahlaktır” yazısında özellikle ahlak ve terbiye noktasında noksan yetişen bir çocuğun vatana ve millete hiçbir yararı olmayacağı vurgulanıyor. Ayrıca ahlak ve terbiyenin yetersiz olduğu bir toplumda teknoloji ve zenginliğinde önemsizliğine dikkat çekiliyor. Fertlerin sahip olduğu ahlak ile vatanın kurtuluşu arasında böyle bağ kurulmuş olması Ziya Gökalp’in üzerinde durduğu Türk kültürünün önemli dinamiğinin ahlak olduğu varsayımını doğrular nitelikte olduğunu düşünmekteyiz.

“Ecdadımızdan bizlere miras olarak kalan ile hakikatî düşünmeliyiz onun iman hayatı yolunda her halde elzem olan intibahıda yapmayız hem nasıl? Şedit bir azim ile! acaba bizim şu mevzu-u bahsettiğimiz ihval ve hadisat ictimaide vakî olacak salah öğrendiği azmimizin her hali yıkararak takip edeceği yol hangi yoldur? Kimler yapacak? Noksanlar nelerdir?1-takip edilecek yol: metin bir ahlak ile mechuz olmak şartıyla memleketin cahil okumamışlarına ve bütün efrâd millete akvâl ve ef’aliyle numune imtîsal olmak.”¹⁵⁴

“Çocuğu iyi yetiştirmek için en ziyade müşâhede mutalaaya alınacak şeyler, bir kere seciye ve ahlakının düzelmesine ve bu ise evvela iradesini terbiye etmek, saniyen çocuğa hak ve hakikati idrak ettirmek pek mehasin tabîate bir meclubiyet ve his bedî

¹⁵² ŞÜKRÜ Fuad, “Mekteplerde Ehemmiyet Verilecek Olan Şey: Ahlaktır” Genç Kadın Mecmuası, S:1,s:9

¹⁵³ ŞÜKRÜ Fuad, “Düşüncelerim”, Genç Kadın Mecmuası, S:1, s:5

¹⁵⁴ ŞÜKRÜ Fuad, “Düşüncelerim”, Genç Kadın Mecmuası, S:1, s:6

vermek, kendisinde bir heyecan tevlid ettirmekle beraber tefkire alıştırmakla kaimdir.”¹⁵⁵

“Madam Necker, terbiyeyi değişmez ve daima bir amil olarak telakki etmiş ve buna delil olmak üzere hergün iştiğal edebilecek muhtaç tekâmül mevzu’larını şahıslar bulunduğunu ileri sürmüştür. Müşarün –ileyh hayatıda üç devreye ayrılıyor. Birinci devrede mevzu, yani çocuk daima kendisinden yüksek zekalar tarafından terbiye ve idare edilir. İkincisi şebabet bil-hassa gençliğin en buhranlı kısmından bir devredir. Buradaki şahıs ebeveyninin himaye murakabesi olmakla beraber bizzat kendisi de terbiyesine iştirak için salahiyet sahibidir. Üçüncüsü büyükler, bizzat kendi tekamülüyle kendileri iştiğal ederler.”¹⁵⁶

*Fransız pedegog Bayan Necker’in çocuk yetiştirilmesine dair yazdığı yazı ile dönemin çocuk eğitimi ile ilgili düşünceler elde edilmektedir. Bayan Necker ve Rousseau’nun fikirleri karşılaştırılmıştır. Bayan Necker’in hayatı üç dönemde incelerken çocukluk ve gençlik dönemlerinde büyüklerin onların yaşamlarında sahip olduğu etkilerden bahsedilmektedir. Ahlak ve terbiye kavramının ise büyüklerin çocuklara kazandırılacağından bahsedilmekle, çocukların hür bireyler olarak kendi ahlak ve terbiyelerini oluşturmaktan ziyade büyüklerin onlara kazandıracak olması çocuk eğitiminde yoğun ebeveyn etkisini olduğunun göstergesi olduğunu düşünmekteyiz.

D)Feminizm

18. yüzyıldan itibaren özellikle Aydınlanma dönemi sonrası kadınlar; toplumsal, siyasal, sosyal, hukuki, idari gibi pek çok alanda var olan eşitsizliklere ve toplum içindeki rollerine karşı mücadeleye etmişlerdir. 19. yüzyılın ortalarından itibaren kadınların erkeklerle eşit statü, eşit haklar ve özgürlükler için verdikleri mücadeleler feminizm kavramını ortaya çıkarmıştır. Feminizm, temelde cinsiyet ayrımcılığına karşı tavır alan, kamu ve özel bütün alanlarda kadınların maruz kaldığı baskıların ve denetimlerin ortadan kaldırılmasının gerekliliğini savunan ve ataerkil yapılanmaların önüne geçerek kadınların meşru haklarına ulaşmada mücadele eden bir yaklaşımdır.

*Mecmuanın 1. Sayısında, Mecmua kurucularının gazetenin amacını açıklamak için yazdığı yazıda kadın haklarını savunurken, bunun batıda ki Feminizm etkisi ile yani taklit yoluyla yapılmaya çalışılması oldukça eleştiriliyor.

¹⁵⁵ ZATÎ Sami, “Garbde Terbiyeci Kadınlar”, Genç Kadın Mecmuası S:5, s:77

¹⁵⁶ ZATÎ Sami,, “Garbde Terbiyeci Kadınlar”, Genç Kadın Mecmuası S:5, s:76

“Birkaç seneden beri kadınlarımızın tenevvürü, tahsili, hukuki nazar-ı dikkate alınmaya başlamış ve bir kadınlık meselesi çıkarılmış ise de şimdiye kadar bu mes’eleyle mevzu-u bahsedenler Avrupada ki feminizm cereyânını taklide kalkışmışlar ve şüphesiz yanlış yola gitmişlerdir. Bunun içinde bir semere hâsıl edemedikden başka eski hayratıda tahribe başlamışlardır. Bir islam ve bil-hassa bir Türk kadını bir Fransız, bir İngiliz, bir Alman, hele hiçte bir Amerikan kadını değildir. Çünkü her kavim ve milletin kendine mahsus arz ictimâî dini, siyasi kanuni bir takım kuyûdi, an’aneti vardır ki bunları ihmal etmek pek büyük bir hatadır.”¹⁵⁷

*Sadıraldin Adem ise 5. Sayıda yer alan “Bizde Feminizm” isimli yazısında kadınların tarih boyunca sahip olduğu haklarda dinin etkisinden bahsedip, İslam dini, eski Yunan ve Türk kültürlerinin kadınların varlığı üzerindeki etkisini tartışıp, Türk kadınının bu farklı inanç ve kültürlerin arasında sıkışmış olduğuna dikkat çekerken, demokratik bir millet olma yolunda bu geçmiş düşünce ve dogmalardan kurtulması gerektiğini vurguluyor. Çünkü sosyal hayatın içinde artık kadın varlığına daha çok ihtiyaç duyulduğunu düşünüyor. Ayrıca kadınların sadece iktisadi hayatta varlık göstermesine karşı çıkıp hukuk, siyaset gibi birçok sahanın kadınlara açılması gerekliliğini savunuyor.

“Cemiyet artık birbirini tamamlayan uzûvları istiyor. Artık cemiyetimizde vazifesiz uzuvlar yoktur. Kadında taksim amile karışmak mecburiyetinde, kadında psikoloji nazarında noksan add eden zihniyetde aldandığını his ediyor. Hürriyet kadını da erkeklerle beraber mesaiye sevk ediyor. Bu defa artık kadınları kapı ardında bırakmıyor. Fakat Türk kadınlığının istikbali namına düşünülecek bir nokta var ki: hayata atılan kadın en acı en hazin bir suretle hiç himayeye mezhur olmadan yalnız iktisadi sahaya girebiliyor. Korkulur ki biz hayatın diğer sahalarını kadınlara açmakta devam ettikçe, fena bir kadınlık buhranı o günde kalacağız. (siyasette demokrasi) Siyasetin sahasında demokrasi sahasında taksim amil yapmaksı kadında iktisadi bir taksim amele girerek iktisadi bir demokrasi husula getirmesinde (feminizm)dir. Hukukta müsâvatda bundan sonra gelecektir. Hakkı doğuran taksim amildir. Hayat, kadınları bütün ictimâî sahaları açarak onları evden dışarıyı çıkarmak hak sahibi yapmak ictimâîlendirmek istiyor. Fakat biz gözlerimizi hayata değil, maziye çevirdikçe yarın ictimâî bir hastalık, bir ahlak meselesi ictimâî bir sefalet karşısında kalacağız.”¹⁵⁸

¹⁵⁷ MÜDİRİYET,”Mesleğimiz”, Genç Kadın Mecmuası S:1,Sayfa: 3

¹⁵⁸ EDHEM Sadreddin, “Bizde Feminizm”, Genç Kadın Mecmuası S:5, s:72

* Bu yazıda kadının sadece iktisadi hayatta değil toplumun her sahasında yer almasının gerektiğinden bahsedilmesi oldukça önemli olduğunu düşünmekteyiz. Çünkü kadının modernleşmesi ve hayatın içinde daha fazla söz sahibi olması gerektiği düşüncesi günümüzde dahi sadece ekonomik hayat ile sınırlandırılmaktadır. Oysa tarlada, fabrikalarda varlığını ortaya koyan kadın neden sosyal-siyasi- kültürel alanlarda da katılımı yoğun olmasın? Bu düşüncenin Mecmuanın yayınlandığı dönem için oldukça önemli, radikal ve modern bir düşünce olduğu kanaatindeyiz.

E)Gençlik

Halide Nusret Kazîmi'nin, genç bir memurun Hristiyan kadınlara kibar davranırken, Müslüman kadınlara kaba davranıp küçük görmesi üzerine yazmış olduğu "Zavallı Gençliğimiz" isimli yazısında devrin gençliği arasında başlayan yozlaşma ve özentilik eleştiriliyor. Ayrıca Arif Raîf'in "Vatanımızın Saadeti Neye Vâbeste'dir?" isimli yazısında ise vatanın kurtuluşu için Türk kadını ve gençliğinin yapması gerekenlerden bahsediliyor.

*"Halbuki bu yavrular olmazsa vatani kim sevecek sevebilecek kim müdafîi edecek? Ahh o zaman, o zaman esasen vatana bile hâcibet kalmaz."*¹⁵⁹

*"Zavallı gençlik... Diyordum ve sonra kalbime damlayan zehirlerle kirpiklerim ıslanarak ilave ediyordum. Zavallı Türkiye ! Daha fazla bu bedbaht cahil çocuğu dinlemeye tahammül edemedim. Hızlı adımlarla kapıdan çıkarken kalbimde nefret, hiddet yerine derin yansız bir acı duyuyordum. Genç Türkiye'nin ihtiyar gençliğine karşı"*¹⁶⁰

F)Vatan Sevgisi ve Vatanın Kurtuluşu

Mecmua her ne kadar kadınları içtimaî-ahlaki-edebi alanlarda geliştirmek amacıyla yayınlansa da mecmuanın yayınlandığı tarih (1919) Osmanlı topraklarının işgal altında olduğu, ülkede zorlukların yaşadığı bir dönem olmasından dolayı mecmuanın yazarları vatanın içinde bulunduğu durumdan bahsedip kurtuluş yolları arayan yazılar yazıp fikir ve öneride bulunuyorlardı. Vatanın kurtuluşu için çalışmanın öneminden, büyük fedakarlıklardan kaçınmamak gerektiğinden bahsedildiği gibi vatanın kurtuluşu için tek satır yazmayan şairler eleştiriliyor.

"Artık bir memleket son felah ve hayatı istiyor! bizler: felah ve hayat vatanın ne gibi fedakarlıklarla maalesef bu ana kadar vatandan handesi görmeyen-gözlerimiz o günde

¹⁵⁹ RAİF Arif, "Vatanımızın Saadeti Neye Vabestedir?", Genç Kadın Mecmuası, S:4, s:54

¹⁶⁰ KAZÎMİ Halide Nusret,, "Zavallı Gençliğimiz", Genç Kadın Mecmuası S:1, s:8

tecelli etmesi için düşünüp son kararı vermeliyiz . Ecdadımızdan bizlere miras olarak kalan ile hakikatî düşünmeliyiz onun iman hayatı yolunda her halde elzem olan intibahıda yapmayız hem nasıl ? Şedit bir azim ile !”¹⁶¹

“milletin her ferdi vazifesi başında daima çalışmalı menâfi şahsiyetin menâfi umumiye içinde her halde mündemic bulunduğunu asla unutmayıp meşru emellirini dahi menâfi uğrunda feda etmekten çekinmemeyi yine kendi menfaat zâtisini iktizasından bilmelidir. Nihayet vicdanı huzurunda mahcubiyetten kâtiyen tevâkki etmelidir. Etmelidir ki; vatanın, dinin, milletin devletin namus ve şerefini her türlü tehlikelere karşı bekâ ve hayatini temin edebilesin.”¹⁶²

“ Zira; bu vatan ve milletin terakki ve teâlisi eşbabını ihzâr etmezeden mukâddem nazır emân ile sair memleketleri tetkik edecek ve oralardaki terakkiyatların ne derecelere kadar ilerlemiş olduğunu anlamak için amik bir tettebbat bulunacak olur isen aramızdaki açıklığın mikyâs kabul etmeyecek raddelerde bulunduğu hakikâti anlamış oluruz. Anlaşılmıştır ya ! Bu hal böyle iken ve onlar elân ilerlerken, şimdi bütün kâri’ ve kârialarımıza soruyorum? Millet ve vatanın teâlisi için çalışmak çığırında ne yapmalıyız ? en ufak bir muhabbet ve vatîniye olan her fert şüphe yok ki bunun fedakarlıktan başka bir şey olamayacağı cevabını vermekte gecikmez. Evet ! Bu toprağın bugün birinci derecede fedakarlıklardan başka birşeye ihtiyacı yoktur.”¹⁶³

*Vatanın kurtuluşu için çalışmak ne kadar önemli ise fedakarlık yapmakta o derece önemli görülmüştür. Türkler tarih boyunca devletin bekasını ve daim olmasını kendi bireysel çıkarlarından daha üstün tutmuşlardır. Mecmuada vatanın kurtuluşu için her ne iş yapılır ise yapılsın Mecmua yazarlarının okuyucularına devlete karşı fedakarlık yapmalarını tavsiye edip vatanın kurtuluşu için bunun kaçınılmaz olmasını dile getirmeleri, yine Türklerin devlet mekanizmasına bağlılığını gösteren bir durum olduğu kanaatindeyiz.

“Eğer bugün tarihiyle iftihar edilen osmanlı milletinin rencber, tüccar ehil sanat, zâbıt, asker muallim memur.. her ferd vazifeleri başında fedakarlık ederler ve o yolda sebaat ile çalışırlarsa bu vatanın ibrâz edilen fedakarlık derecesiyle mebsûtan mütenâsib

¹⁶¹ ŞÜKRÜ Fuad, “Düşüncelerim”, Genç Kadın Mecmuası, S:1, s:6

¹⁶² ŞÜKRÜ Fuad, “Düşüncelerim”, Genç Kadın Mecmuası, S:2, s:22

¹⁶³ ŞÜKRÜ Fuad “Düşüncelerim”, Genç Kadın Mecmuası, S:2, s:22

olarak teâli edeceği bundan tevlid edecek muhassehat ile yed nazarda göze çarpar, farz edelim bir rençber işleyeceği işte biraz ziyade çalışırsa, şüphe yok ki on kilo buğday fazla kaldırmış olur. Çalışkanlık neticesi meydana gelen bu fazlalıktan evvel-emirde kendisi istifade edeceği gibi öşürünü vermek suretiyle hazine milleti ve memleketide müstefid eder. „164

“Nevet vatanımızın kurtarılması milletimizin ebedi bir saadet güneşi ile kızarması. Acaba ne ile ve nasıl olabilecek ? İhtiyorum. Çalışmakla diyorsunuz fakat çalışmak Nasıl olur. Fuzuli fikirleri, tali düşünceleri Bir tarafa bırakalım da görüşelim. Çalışmak elzem. Pekala bu nasıl olacak diye bir yol aramak. Bir iz bulmak yok mu? ”165

“Ekseriyetle bütün düşüncelerimiz vatani olmaktan Pek uzak olduğu gibi tamamiyle de hayalidir. Yani hep Hayaletle istinad etmekteyiz. Hatta ekseri şairlerimiz bile Bulutlara kadar yükselerek evrengin ve pek latif tabâkât Arasında gezindiğini, perilerle mukâleme yettiğini denizin hırçın dalgaları sahili kucaklar. Öperken sevgilisinin sedasını işittiğini onun hayaliyle mütelezziz olduğunu çayırarda kırlarda tabiatın her mevsiminden Kendisine mahsus latafet arz eden bedâiyini birlikte içtiğini anlatabilmek için saatlerce didinir dururlar. Bugünde hiç olmazsa bir saatciklerini bizler için şu harabeye dönen vatanları için sarf etseler .. Ne gezer.Bugün vatana ait yazılacak hatta bir kelime bile pek kıymetlidir. Refah umumîye ye teâluk temas eden bir cümle kıymeti ölçülemeyecek derecede ulvidir. ”166

G)Aile

Aile kavramı Türk toplumunda çok önemli olmuştur tarih boyunca yine Mecmuada da aile ile ilgili fikirler Fatma Fuad'ın “Kadın ve Kadınlık”, Fuad Şükrü'nün “Düşüncelerim” isimli yazıları ile karşımıza çıkıyor. Her iki yazar da toplumu oluşturan en önemli şeyin aile olduğundan bahsederken, mutlu ve huzurlu bir ailenin var olması için erkek ve kadının hatta özellikle kadının önemli sorumlulukları olduğuna dikkat çekerek; Çalışmanın, fedakar olmanın, vatana hizmet eden evlatlar yetiştirip, kadınların aile ekonomisini iyi yönetmesinin öneminden bahsediliyor.

¹⁶⁴ ŞÜKRÜ Fuad, “Düşüncelerim”, Genç Kadın Mecmuası, S:2, s:22

¹⁶⁵ RAİF Arif, “Vatanımızın Saadeti Neye Vabestedir?”, Genç Kadın Mecmuası, S:4, s:54

¹⁶⁶ RAİF Arif, “Vatanımızın Saadeti Neye Vabestedir?”, Genç Kadın Mecmuası, S:4, s:54

“Kadının hulku ve tabî vazifesinin temeli aile teşkilatıdır. Bunda kadının rolü erkeğin rolünden daha mühim hatta daha vasî bulunmaktadır.”¹⁶⁷

“Bir ailenin nam olması için kadının en büyük vazifesi tabî ve hulkisi olan evlad yetiştirmeyi ihmal etmemesi icab eder. Bunu ihmal eden bundan ictinâb eyleyen bir kadın cemiyet-i beşeriyeye karışı hiyanet etmiş olur ki o kabil kadınları insaniyet muhitine kabil etmemekte pek haklıdır.”¹⁶⁸

“Ailede kadının ve erkediğin birçok vazife feriyası vardır ki bunlar aile saadetinin temin ve devamı için katîyen elzemdir. Bu saadet ocağının daima şen olması burada zevç ve zevcenin vazifelerini bihâk takdir etmeleri mükemmela ifâ eylemeleri, mütekâmil hürmet ve hasen imtizace riâyet ile kabildir.”¹⁶⁹

“Bir ailede kadının idâme nesle alet olmaktan başka devam refah ve saadet alet olması lüzumdur. Erkeğin her ne kadar ve getirir ise getirsin kadın hanesinde hasen idare ve intizamda malik değilse! İktisadî bilmez İsrâf ve telef tevâkki etmez ise orada hiçbir vakit refah ve saadet olamaz.”¹⁷⁰

*Tarih boyunca aile olgusunun var olurken, kadın-erkek arasında iş bölümü toplumlara ve devirlere göre değişim göstermiştir. Mecmuada ise ev idaresinden, çocukların yetiştirilmesine kadar kadınlar sorumlu olurken, erkeğin sadece evin ekonomik ihtiyacını gidermek görevi olmuştur. Erkeğin en büyük sorumluluğu olan ekonomik ihtiyaçları giderme hususunda yetersiz olması durumunda bile kadının bunu örtbas edip, idare etmesini beklemek yine kadınlara sorumluluk yüklemek olduğunu düşünmekteyiz. Mecmuada kadınların görevleri sıklıkla belirtilirken erkeklerin sorumluluklarının ve toplum içindeki konumlarının konuşulmuyor olması yine ataerkil toplum zihniyetinin gücünden kaynaklandığı tahmin edilmektedir.

“Analık için yaratılmış olan kadın yalnız analık yapacaktı. Terbiyeyi ilmî yalnız analık yapmak için öğrenecekti. Ümidi emeli gayesi hepsi dindar, halûk gürbüz evlad yetiştirmek dolayısıyla mesûd bir aile teşkil etmek olacaktı. Ev saadeti hükümet

¹⁶⁷ FUAD Fatma, “Kadın ve Kadınlık”, Genç Kadın Mecmuası, S:3, s:35

¹⁶⁸ FUAD Fatma, “Kadın ve Kadınlık”, Genç Kadın Mecmuası, S:1, s:5

¹⁶⁹ FUAD Fatma, “Kadın ve Kadınlık”, Genç Kadın Mecmuası, S:3, s:35

¹⁷⁰ FUAD Fatma, “Kadın ve Kadınlık”, Genç Kadın Mecmuası, S:4, s:52

koltuklarında darûlfünun kürsülerinden değil pek muhterem olan ailesinin oğuş şefkatinde arayacaktı.”¹⁷¹

*Anelik kavramının süphesiz o dönemde önemli bir kavram olduğunu görmekteyiz. Fakat kadınların haklarını ve sosyal hayata katılımını destekleyen bir Mecmuanın yine kadınların almış oldukları eğitimi sadece annelik için kullanmaları gerektiğini savunmuş olup, bir kadının çalışma hayatında yer almasından ziyade bunun daha kıymetli olduğunun savunulması, Bunun Mecmuada genel olarak gözlemlediğimiz modernleşme ve muhafakarlık arasında kalmışlığın göstergesi olduğunu düşünüyoruz.

“Hulâsa: İlk çalışmak aile hayatından belirmeli başlamalı. Bir peder bir valide ne kadar bir millet muhabbeti hissi bil-hassa seciye ve iman kuvvetiyle kaynıyor, mütehassis oluyorsa mahsul hayatlarında ebeveynin aynı belki de daha fazla derecede kendine ihsas ettirebilecekleri, aşılayabilecekleri zati seciye mevcudiyet ile mütehassis olacaktır. Tabii istisnası da vardır. Hatırdır. Fakat umumiyetten bahis olunuyor. Nitekim ekseriyetle görülüyor ki bir yiğitin oğlu yiğit kahraman, bir vatanperverin oğlu da hatta kendisinden daha büyük bir vatanperver, bir şair bir edebın oğlu da mutlaka bir şair, bir edep ruhunu taşır.” ¹⁷²

H)Maarif

Tanzimat ve Meşrutiyet dönemlerinde birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında bir takım değişiklikler olmuştur. Medrese temelli olup toplumun sınırlı sayıda kesimine açık olan bu eğitim sistemi toplumun ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olmadığından, Batı tarzı eğitim kurumları açılmaya, daha geniş kitlelere eğitim verilmeye başlanmıştır.

*Mecmua yazarları bir ülkenin geleceğinin belirlenmesinde eğitimin önemini anlamış olmalı ki; yazılarda sıklıkla eğitim konusunda vatan kurtuluşunun eğitimle sağlanabileceği hussunundan bahsedilmektedir. Bu doğrultuda öğretmenlere tavsiye içerikli yazılar yazılmakla beraber, eğitim sisteminde önem verilecek hususlara değiniliyor. Fuad Şükrü'nün “Mekteplerde Ehemmiyet Verilecek Olan şey: Ahlaktır” isimli yazısının bahsettiğimiz duruma örnek teşkil edeceğini düşünmekteyiz.

¹⁷¹ FUAD Fatma, “Bir Mektup” Genç Kadın Mecmuası, S:3, s:41

¹⁷² RAİF Arif, “Vatanımızın Saadeti Neye Vabestedir?”, Genç Kadın Mecmuası, S:4, s:54

“Muhterem muallim ve muallimeler! Muhterem meslektaşlar! Hepimizin bildiği gibi tedrisatta terbiye, fikriye, ahlakiye ve bedeniye namıyla üç büyük gaye mevcuttur.”¹⁷³

“Bizler bir çocuğu fikren, bedenene ne kadar mükemmel bir hale getirsek getirelim, ahlakına daha ziyade atf ehemmiyet eylemediğimiz. Onu mükemmel bir ahlakın sahibi yapmadığımız için çocuk yarın hayat içtimaiyye karışır karışmaz bütün ef’aliyle nev’ini ızırâr edecektir. Böyle bir çocuktan millet ve memlekete fayda beklenmesi pek yanlıştır.”¹⁷⁴

“Bugün sağlam vücutta sağlam fikri bulunduğunu ve bu toprağın nan ü nimetiyle yürürde olduğu yalnız hasen ahlak sahibi olmadığı için bütün kuvvetini vatanın mahv ve ifâsına hasır eden hain bî-dinler gözümüz önündedir. İnsan bunları gördükçe bir te’sîr, amîk içinden sersemleşir. Muhterem meslektaşlar bunları sizlerde görüp işitiyorsunuz. Bunlarda bu memleketin mektep sıralarından yetişti. Bulundukları sınıflarda ihtimal birinciliği ihrâz etmişlerdi.”¹⁷⁵

*Faruk Ahmedî’nin “Mühim Bir Konferanstan” isimli yazısında Konya merkezinde bir öğretmenin, öğretmen adaylarına tavsiye mahiyetinde verdiği bir konferansta yine devrin eğitim anlayışı hakkında fikir elde ediliyor.

“Cehaletin imhasını bütün varlığıyla and etmiş, yarın vatanda nur maârifin yükselmesi için metin bir ümid şedit bir azim ile çalışacak kitleî irfan Sizleri evet ulvî mukaddesi bir vazifenin namzadeleri...Sizleri karşımda görmekle naciz hissiyâtımdan bir parçası olsun sizlere söyleyebilmeye vakit bulmakla ne kadar mağrur olsam sezâdır. Çünkü sizler yarın birçok manâlara, haillere ve bunların icâb ettireceği mezahîm ve meşâğa rağmen her türlü fedakârlığı ihtiyar ederek inkâlâp ictimai yapmakla mükellef. Yarının yarına nur ve irfân ordularını ihzarıyla muvazzâf bir kuvvet irfanınız. Sizler ilmi ve irfanı olan kuvvetinizle ücra vatanın en fazla ihtiyacı olan ilacını ehzâr Bâde.. Huzur ve rahatınızı terk ile bir hâl sıhhat ve mükemmeliyete getirmek her halde getirmek azim katîyesiyle doktorluk yapacaksınız. Ta ki iyi oluncaya kadar. Ta ki tamamı bir hal refahiyyete gelinceye kadar.”¹⁷⁶

¹⁷³ ŞÜKRÜ Fuad “Mekteplerde Ehemmiyet Verilecek Olan Şey: Ahlaktır” Genç Kadın Mecmuası, S:1,s:8

¹⁷⁴ ŞÜKRÜ Fuad, “Mekteplerde Ehemmiyet Verilecek Olan Şey: Ahlaktır” Genç Kadın Mecmuası, S:1,s:9

¹⁷⁵ ŞÜKRÜ Fuad, “Mekteplerde Ehemmiyet Verilecek Olan Şey: Ahlaktır” Genç Kadın Mecmuası, S:1,s:9

¹⁷⁶ AHMEDÎ Faruk “Mühim Bir Konferanstan” Genç Kadın Mecmuası, S:2,s:24

I) Evlilik- Çok Eşlilik

Türk toplumunun temelini aile kavramı oluşturmaktadır. Aile olgusu oldukça önemsenen el üstünde tutulan bir kavram olmuştur. Türkler, tarih boyunca çok sağlam bir aile yapısına sahip olmuş, aile bağlarıyla son derece sıkı bir toplumsal yapı oluşturmuşlardır. Bu yapı ise evlilik denen birlikteliklerde var olmuştur. Osmanlı toplumunda hiç evlenmeden yaşamını tamamlayan kimse pek olmazdı. Evlenmeyi aileler hazırlardı; bazen genç erkeklerin, istemedikleri bir evlilikten başka bir yere taşınarak kurtuldukları olurdu. Genç kızlarla kadınlar bu konuda daha çaresizdi. Üst tabakadan ailelerin kız ve erkek çocukları için aynı toplumsal çevreden “müstakbel” bir eşle tanışmak kuşkusuz çok zor olmalıydı. Kentlerdeki “küçük insanlar”ın ise bu konuda, sıkışık evlerde yaşama zorunluluğundan kaynaklansa bile, belli olanakları vardı. Köylü ve göçebe gençlere gelince, onlar birbirlerini tarla ya da bahçede çalışırken hiç olmazsa bir kez görebiliyorlardı.¹⁷⁷

*Mecmuada ise evlilik üzerine yazılmış makaleler olduğunu görmekle “İzdivaç” adlı yazıda toplumdaki evlilikler üzerine yapılmış olan istatistikler ele alınarak toplumdaki evlilik oranlarının azalmasının nedeni tartışılmıştır. Bunun nedeninin gençlerin evliliği lüzumsuz gördüğünden kaynaklandığı düşünülse de asıl sorunun imkansızlar olduğu, gençlerin birbirini tanıma imkanı bulamaması gibi etkenlerin neden olduğu düşünülüyor.

“memlekette vukû olan izdivaçta ki derece tenakusu son iki seneyi göz önüne getirerek değil belki on, on iki seneyi nazır itibare atarak düşünürsek insan acı ve ümitsiz biriye düşmekten kendini kurtaramaz. Bu o derece bariz bir hakikattir? Hep müttefikiz. Bununla beraber bu meselenin ihmalindeki ittihadımıza doğrusu diyecek yoktur. Akdam bu tenâkustaki zamane gençlerdeki istiğnaden mütevellid olduğunu anlatıyor. Acaba böyle mi hakiki gençlerimiz izdivaç hususunda müstağni bulunuyorlar mı? Eğer böyle ise bunun altı nedir?”¹⁷⁸

“Ben zannediyorum ki gençlerde izdivaca karşı istiğane mevcut değildir onları müstağni gibi gösteren sebep olunmak da ki imkansızlıktan naşî evlenmek şer’ini ictimaîmizin zaruri bir neticesidir. Hazm ve kabul edemediği muhakkaktır. Bu iki şeyin

¹⁷⁷ FAROQHI Suraiya, *Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam*, Tarih Vakfı, İstanbul, 1997, Altıncı bölüm

¹⁷⁸ İHSAN Ahmet , “İzdivaç”, *Genç Kadın Mecmuası*, S:3,s:38

te'lif mümkün bulunan muhit de millete Anadolu'da izdivaç eğer harb olmasa idi tenakûs etmeyecekti. Çünkü orada hala insanın beğendiği babasının münasib gördüğü kimselerle birbirini görmeden, tanımadan, hatta birbirinin halet ve ruhiyesini valem sathı olsun tetkiki muhtaç bulmadan birleşmeye razı olacak bir zihniyet hakimdir. Halbuki İstanbul'umuz da İstanbul seviyesindeki şehirlerimizde bulunan gençlik bunu kabul edebilir mi? Edebiliyor mu?"¹⁷⁹

*Anadolu'da görücü usulü evliliğin İstanbul toplumunda çok yerleşmediğini yine o dönem görmekle görücü usulünde aslında tartışılan bir evlilik olduğunu düşünmekteyiz.

"Bugün eminim ki İstanbul'da şeriatı yendiklerine murâfık birbirbiren uygun binlerce evlebilecek gençler vardır. Fakat maalesef bu tanışmamazlık fiil meşruanın vücuduna azim bir haîl büyük bir enfel olmaktadır. Avrupa'da ceraîd en büyük bir vasıta izdivaç bulunurken bizde iki satırlık izdivaç ilanının dercini gazeteler ahlaksızlık olarak telkin etmektedir. Zihni düşünüş. Eğer bu kör olası zihniyet saikasıyladır ki: hemen heyet mevcûadımızın zümre insaniyetden bil'istifade çekilmesi icab eder. Çünkü bugün onların kabine vasıl olamayacağı ve ahlaksızlıklar yapılmaktadır. İşte bu kör olası zihniyet saikasıyladır ki: muhtedit fırkalarımız cemiyetlerimiz bulunmuduğu halde sad hezâr tesif bu böyle dertle iştigali gaye ad edinmiş bir tek cemiyet hariyemiz bile yoktur."¹⁸⁰

*Avrupa da gençler mecmualarda evlilik için ilanlar yayınlarken, bizim toplumumuzda evlilik konusunda var olan tabular oldukça eleştiriliyor. Toplumda var olan tabuların ahlakla bağdaştırılması yazar için asıl ahlaksız olması oldukça önemlidir. Çünkü Mecmuanın yayınlandığı dönemi düşündüğümüzde gençlerin birbirini tanıması gerektiğinin savunulması dönem için oldukça radikal bir düşüncedir. Taşrada görücü usulü evlilik yapılırken artık şehirlerde okuyan kızların bunu kabul etmemesi evlenecekleri kişiyi tanıma istediği evlilikleri engellemiş olacak ki yazar tabuların yıkılıp gençlerin daha rahat bir ortamda birbirlerini tanımaları gerektiğini dile getirmiştir.

"Peygamberimiz Hazreti Muhammet (S.A.V) ta'addüt zevcatdaki cariyeti imtina telkin etmiş ve ondan sonra hayat İslamiyetde bu cariyet tatbik edilmekte bulunmuş idi. O vakitlerde İslamiyet Arabistan vahalarında pek küçük cemaatler temsil edildiğinden, bu ceriyat islamların teksir ve tevessü hükümetini yalnız o sıcak iklim mahsus olarak kabul edilmişti. Eğer Peygamber Efendimiz İslamiyetin bütün Asya kıtasını istila edeceğini ve

¹⁷⁹ İHSAN Ahmet, "İzdivaç", *Genç Kadın Mecmuası*, S:3,s:37

¹⁸⁰ İHSAN Ahmet, "İzdivaç", *Genç Kadın Mecmuası*, S:3,s:38

soğuk iklimlerin pek çoğunda islamların bulunacağını bilmiş olsa idi, bu cariyeti vaaz etmez ve hayat islamiyede bunun tatbikini belki istemezdi. Çünkü onun ilham dehasında insanları incitecek zaafiyet yoktur. Bunun için istemez isteyemezdi.”¹⁸¹

*Ta’adüt Zevcat adlı yazıda çok eşlilik ele alınmakla beraber yazar Aşıkî Hüsameddin durumu tamamen anlayabilmek için Peygamberin yaşadığı dönemi, onun yaptıklarını bu konu ile ilgili düşüncelerini ele alıyor. Bu doğrultuda Arap yarımadasında iklim ve kabile yaşamının ortaya çıkardığı sonuçlardan bahsedilip bu durumun fizyolojik etkileri sonucunda çok eşliliğin orda var olabileceğini ama bizim coğrafyamıza uygun olmadığı gibi bunun toplumsal sorunlar yaratabileceğinden bahsediliyor. Yani çok eşliliğin Arap coğrafyasındaki gibi Türk toplumunda yaygın bir geleneğe sahip olmadığını anlıyoruz. Çok eşlilik gerçekleşecekse bile erkeğin eşler arasında adil olması gerekir koşulu sunulmuştur. Ancak bu koşulların mümkün olmadığı gerçeği ortada olduğundan erkeklerin tek eşle evlenmesi teşvik edilmiştir. Artık çokeşliliğin kaldırılması ve bu konuda fetva verilmesi istenmiştir.

“İslamiyetin menbâ (topografyası) olan Arabistan güneşe daha yakın bulunduğu için o yerlerde hararet pek ziyadedir. O iklimin insanlarıda (Zeoloji) nokta nazarından sıcak vahalar insanlarını temsil ederler. İnsanın buralarda ateşin hararetlerle kanî galeyan eder. Ve asabın fazla inbisâtından dolayı hissiyatda da fazla bir taşkınlık görünür. Suret zahîrede burada alelâde insanların hissiyatı pek taşkın hele hissiyat şehvânisi pek bariz bir şekil alır. İşte oralarda ne kadar yüksek bir aşk hükümferma olsa yine zevceler hiçbir vakit tek bir zevce ile idare olunamazlar. Diğer bir nazirîyetde o iklimin insanları ekseriyetle kabilelerden mürekkebdir. Bu yerlerde mezkur kabilelerin teheccümünden kurtaracak en büyük amîl muhâriblikdir ve bunun için muharib olarak çalışırlar.”¹⁸²

“Birde muhitimize gelelim. Evvela muhitimizin mutedil bir iklimde bulunması hayatımıza fazla bir galiyan serpemez. Hissiyat şepvaniye ise cebiri galianlarla müteadid ve kesretli birleşmelerin tesirinden vücud, zindekesini gaib eder. Asab ruhiyede kendinde ne kafi hayat şehvaniyeden dolayı zaafiyete, duçar olur ve ifâl hayatiyesinde vücut için pek elim tekasûm gösterir. Adem iktidar ve birçok şeyler husula göstermekten katîyen çekinmez.”¹⁸³

¹⁸¹ H. Hüsametdin, “Ta’adüt Zevcat” Genç Kadın Mecmuası, S:5, s:68

¹⁸² H. Hüsametdin, “Ta’adüt Zevcat” Genç Kadın Mecmuası, S:5, s:68

¹⁸³ H. Hüsametdin, “Ta’adüt Zevcat” Genç Kadın Mecmuası, S:5, s:69

*Çok eşliliğin Türk kültüründe uygun olmadığının bunun aile yapısını bozacağına dile getirilmesini oldukça önemsiyoruz. Günümüz dahi bu konu tartışılırken bunun dinin bir gereği olmaktan ziyade Arap kültürünün parçası olduğunun savunulması Türk Kültürü ve aile yapısının o devirde de korunduğu görülmektedir. Osmanlı devrinde kadın varlığında Arap kültür ve genelekleri etkili olmakla kadın genel olarak içe dönek varlık gösterecek çok eşliliğin Türk kültüründe kendine yer bulamadığını düşünmekteyiz.

“Taadüt zevcatda müteaddid zevceler arasında hepsinin de zevce olan adamı muhabbeti çalmasından naâşi yediklerine müntakim bir vaziyet alarak gürültüler velhasıl daha pek çok şeyler eksik olmaz. Ailede kabus esaretin dalgalarında çalkalanarak her daim biraz daha saadetten uzaklaşır. Bu manzaralar bu komedilere hep birer birer ve yavaş yavaş o ailenin semer hayatı çocukların dimağlarında pek acı nakışlar intibahlar vücuda getirir. Çocuklar yediklerine karşı bir evdeki kardeş hissi yerine nefret duymaktan kurtulamazlar. yanlış nefretler bize mâl edinmek istenen ve halbuki bize hiçbir aidiyeti olmayan bu cariyyetin hayat ictimaimizde açtığı birçok yaralarına rağmen daha tatbikinde muannid bir şebat gösteriyoruz.”¹⁸⁴

*Beşinci sayıda yayınlanan “Görücüler”¹⁸⁵ adlı yazıda bir genç kıza gelen görücüler ve bu gelen görücülerin kendilerini beğenmiş halleri, genç kıza beğenmeyen gözlerle bakmaları anlatılıyor. Yazıda görücülerin gelen genç kızın içinde bulunduğu durumdan ve bunu tüm kızların yaşamak zorunda olmasından dolayı yaşadığı mutsuzluk ve şikayetlerinden bahsediliyor.

*Mecmuada evlilik husunda genel olarak ailelerin kontrolünde olan görücü usulü evlilik yanlış bulunurken, gençlerin birbirini tanıması gerektiği dile getirilmiştir. Birçok konuda daha muhafazakar düşüncelerin yer aldığı Mecmuada evlilik ve çok eşlilik hususunda daha modern fikirlerin olduğu görülmektedir.

İ)Moda

Çağdaşlaşma ile birlikte kadınların kıyafetleri de tartışılır olmuştu. İslamiyetin kabulünden sonra kadınlar daha kapalı çarşaf denilen kıyafetler kullanırken,II. Meşrutiyet ile birlikte toplumsal alanda görünür olmaya başlayan kadın, daha seküler bir giyim tarzı

¹⁸⁴ H. Hüsamettin, “Ta’adüt Zevcat” Genç Kadın Mecmuası, S:5, s:69

¹⁸⁵ Samî, “Görücüler”, Genç Kadın Mecmuası, S:5, s:75

benimsemişti. Osmanlı döneminde bir süreci takip ederek değişen giyim kuşam anlayışı, Cumhuriyet’le birlikte değiştirilmesi gereken, hatta zorunlu hale getirilen bir unsur oldu.¹⁸⁶

“Kadın, denilince insan nazır hayali o günde ne tasavvur edebilir. Temiz ve kibar giyinmiş bir nadiri hilkat değil mi? bina’aleyh nadire hilkat tavsifine layık hasen tabiat sahibesi herhangi bir kadında temiz ve kibar giyinmeyi muvaffık olur değil mi? (Moda ad edilemeyeceği gibi her çıkan modanında şayan imtisâl olamayacağı bedihidir zan ederim. Şu kaîdenin aksine olarak moda diye çıkan herşeyi iyi bir nazırla tetkik etme den görünene tabî olan çılgın moda heveskarları iyi bilsinler ki kendilerinin bu halde devamı evval iktisada başlamak üzere ahlaka ve ictimai sükutlarını inşaa edecektir. Bu fikrimin doğruluğundan tereddüt edecekler bulunursa onlara hıffet meşreb ? her modaya özenerek zengin ve büyük ailelerin acınacak kadar zavallı olan bugünkü hallerini gösterebilirim.”¹⁸⁷

*Fuad Şükrü “Düşüncelerim” adlı yazısında kadınların çılgınca modayı takip etmesini eleştirilirken, temiz ve kibar giyinmenin çok daha önemli ve değerli olduğundan bahsediyor.

J) Tesettür

Sözlükte “örtünmek, kuşanmak; başkaları ile kendisi arasına perde koymak, bir şeyin içinde veya arkasında gizlenmek” anlamlarındaki tesettür, terim olarak ilgilileri ve ölçüleri dinen belirlenmiş örtünme yükümlülüğünü ifade eder. XIX. yüzyılın ortalarından itibaren Batı’nın kültürel etkilerine mâruz kalmakla birlikte genelde kadın meselesi ve özelde kadınların örtünmesi/açılması sorunu İslâm toplumunda gündeme gelmeye başlamış ve konu günümüze kadar süren çok boyutlu bir tartışmanın odağı haline gelmiştir¹⁸⁸

“Biz kadınlarımızın metanet ahlakı ile mücehhez olmaları şartıyla tam manasıyla hürriyet-i beşeriyeye milletin olmalarında hiçbir beîs görmeyiz. Hatta kadınlık mesâlinde daima ileri sürülen tesettürün dahi ahlak metin olduğu halde kaldırılmasına itiraz etmeyiz. Bu sözümüzden bizim terk tesettür fikrinde olduğumuz zan edilmesin bunu metanet ahlakın yüzüne ince bir peçe ve arkasına bir pelerin koymaktan ziyade muhafaza namus vakâr eder.”¹⁸⁹

¹⁸⁶ TOPRAK Zafer, Türkiye’de Kadın Özgürlüğü ve Feminizm (1908-1935) ,Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2014, s:450

¹⁸⁷ ŞÜKRÜ Fuad, “Düşüncelerim”, Genç Kadın Mecmuası, S:6, s:83

¹⁸⁸ APAYDIN Yunus, “Tesettür”, TDV İslam Ansiklopedisi,s:542

¹⁸⁹ FUAD Fatma, “Kadın ve Kadınlık”, Genç Kadın Mecmuası, S:4, s:51

*“Kadın ve kadınlık” adlı dördüncü sayıda yayınlanan yazıda, kadınların ahlaki anlamda iyi yetiştirilmesinin öneminden bahsedilirken, tesettüre karşı olmamakla beraber ahlaklı yetişen kadınlar için tesettürün kaldırılabilirliğinden bahsediliyor olması muhafazakar çizgide yayın yapan bir mecmua için büyük önem teşkil ettiğini düşünmekteyiz. Çünkü inancın ve ahlakın ayrı şeyler olduğunun dile getirilmesi, tesettür zorunluluğunun kaldırılabilmesi önerisi gibi düşünceler Cumhuriyet devrimi ile başlayan birçok çağdaşlaşma çalışmaların özellikle Türk kadınının modernleşmesinin temeli olduğu kanaatindeyiz.

K)İçki

Alkol insanlık tarihi kadar eskidir. Eski Türkler’de en çok tüketilen içki, kımız’dı. Kımız, günlük yiyecek ve gıda amacıyla kullanılıyordu. Türkler daha sonra Orta Asya’dan göçerek Anadolu’ya geldiler. Anadolu’nun yerli kültürlerinde de alkolün adı vardı. Şarap ilk olarak milattan önce 4000 yıllarında Anadolu’da üretildi. Türklerin kurduğu en büyük imparatorluklardan birisi Osmanlı imparatorluğudur. Fatih Sultan Mehmet’in saltanat döneminden beri meyhaneler bulunduğu ve bunların Bizans döneminden kalmış oldukları çeşitli kaynaklarda belirtilmektedir. Fatih Sultan Mehmet’in oğlu İkinci Beyazıt zevk ve eğlenceye düşküncüydü. Gitgide, dinde yasaklanmış olmasına karşılık, şarap yeni İstanbullular arasında hayli yaygınlaşmıştı. Muhteşem Süleyman yani Kanuni Sultan Süleyman tahta çıktıktan bir süre sonra içki düşküncüleri müthiş bir darbe ile karşılaştılar. Yeni padişah, kanunlar yapıp devlet işlerine birdüzen verdi, aynı zamanda içki kullanmaya da çok sert yasaklar getirdi. oğlu İkinci selim döneminde ise içki yasağı unutuldu, meyhaneler yeniden açıldı. Kanuni Sultan Süleyman döneminden sonra Osmanlı döneminde içki yasağının en şiddetle uygulandığı dönem hiç kuşkusuz ki IV. Murat’ın saltanat dönemidir. Bu dönemlerde içki yasağının kapsamı değiştirildi, gayrimüslim azınlıklar da yasağa tabi oldu. Bunun başlıca nedeni gayrimüslimleri de yasak kapsamına alarak alkollü içki yasağının delinmesini önlemektir. IV. Murat içkiyi, tütünü yasaklamakla kalmamış bütün meyhaneleri de yıktırdı. İçkinin serbest olduğu, meyhanelerin en parlak yıllarını yaşadığı, içki içme adabının incelendiği, kendi kültürünü yarattığı, şiir ve şarkıya yansıdığı dönem 1718-1730 arasındaki Lale Devri’dir. Tanzimat’tan sonra meyhanelerin İstanbul’da göze batacak bir biçimde çoğaldığı görülmektedir. Batılaşmanın da etkisiyle yabancı içkiler tüketilmeye başlandı, hatta saray çevresinde de yabancı içkiler moda oldu.¹⁹⁰

¹⁹⁰ ÖGEL KÜLTİĞİN, Türkiye’de Alkol Kültürü

http://www.ogelk.net/Dosyadepo/alkol_kulturu_kultegin_ogel.pdf s:2-3

Mecmuada yayınlanan “İçki İptilası” adlı yazıda ise içki tüketiminin toplumda artışından ve içki kullanımının aile yaşamına , insan sağlığına verdiği zarardan bahsedilirken, bu durum sayısal verilerle destekleniyor. İçkinin toplumsal bir mesele olup tüm topluma verdiği zarara dikkat çekiliyor.

“Erkek ve kadın gençliği arasında şu sürede maa-t-teessüf tamim etmekde olan ve sû itiyad neticesi olarak istihâle ve terdi sebep olmakla bulunan içki iptilasından bahs edeceğiz.İçki eskiden beri mükeyyifen ve tebabetde meskun ve muhaddir gibi istîmâl edilmektedir. Hali hazırda envâ”nın ve isimlerinin kesreti ile beraber istîmail sevda ve iptila haline girmiş. Zarar maddi ve ahlakî nazar-ı dikkat ve itîbari alınmayarak her tabaka aileler arasında kullanmak da bulunmuştur.”

100000 de yüzde 1 ispirotolu mahlûtda 1190 hüceyre

10000 de yüzde 1 ispirotolu mahlûtda 992 hüceyre

1000 de yüzde 1 ispirotolu mahlûtda 152 hüceyre

100 de yüzde 1 ispirotolu mahlûtda 29 hüceyre

“İspirto arttıkça hüceyrenin teksiri azalıyor. Ve balâ da görüldü ki ve cehile müthiş surette tenzil ediliyor.”¹⁹¹

*Bahsi geçen yazı bir doktor tarafından kaleme alınmış olması önemlidir. Çünkü içki meselesine sadece dini veya toplumsal bakış açısı ile değil iktisat ve sağlık gibi önemli alanlarla durumun incelenmesi olaylara geleneksel değil artık bilimsel açıdan da bakılmaya çalışıldığını düşünmekteyiz.

L)Edebi Yazılar

Mecmuada genel olarak makaleler görmekle beraber edebi metinler ve şiirlerde oldukça fazladır.

Tetebbu ve Tenkit başlığı altında ise Refika Zatî’nin **eleştiri** yazılarını görmek mümkündür. Bu yazıları kadınların edebiyat alanında çalışmaları ele alınıp, bu durumun yetersizliği ile diğer kadın dergilerini eleştirir Sanat Sanat içindir anlayışına ve ağır ağıdalı dile karşı çıkıp topluma yarar sağlamayan yazılar gereksiz bulunur.

“Uzun müddetten beri Genç kadın bir sayfa-i tenkîd ve tetebbu’ açmayı düşünüyordu. Biz bu sütunlarda sırf kadınlığa ait yazılar için beyan mütala etmek isterdik.

¹⁹¹ REMZİ Ahmet, “İçki İptilası” Genç Kadın Mecmuası, S:4, s:46

Fakat bu zamanda bile matbuatımız kadınlarımız hakkında elân lakayd edebi mecmualarımızın edebi kesir olmakla beraber bunlarda da kadınlığa ait pek az şey görüliyor”¹⁹²

1)Şiir: Mecmanın 1-6 sayıları arasında tam 7 adet **şiir** bulunmaktadır. Sevgi, aşk konulu şiirlerdir. Bu şiirlerin isimleri ve yer aldıkları sayılar ise:

Âsâr Maziden Şefkatten :

*“Geçme ömrüm geçmeden ey nevbahar
Bekledim ben seni bunca müddetir seni
Sen lütûf et bekle beni, bekle bir müddet beni
Etme mahrum tarâvet gelişini.”¹⁹³*

Sevgiliye:

*“Sevdim o güzel güzelleri kalbimde yer açtı.
Hasretle ölen bin emele nurunu saçtı.”¹⁹⁴*

Güle Karşı:

*“Ay dilber müteattır, cemâline kalbim ediyor tebeiyet
Sesin miski muattar ,mündemiç vüreykatın da her hüsnü tabiat
ne kadar tavsif edebilsem evsafı hüsnün yine müstenkir billah
Hâme-i Fuad temsil edemez ki . Müşkilatları senin halıkın Allah “¹⁹⁵*

Hicran:

*“Neye gittik ? ayrılık pek acı
İntizarlarla bir güneş doğsa
saadet olur... Bu benden uzak !”¹⁹⁶*

Ben İsterim Ki

¹⁹² ZATÎ Refika, “Tettebbu’ ve Tenkîd” Genç Kadın Mecmuası, 1335,S:3,s:41

¹⁹³ NACİ Muallim, “Âsâr Maziden Şafaktan”,Genç Kadın Mecmuası, 1335,S:2,s:24

¹⁹⁴ NİHAL Haluk, “Sevgiliye”, Genç Kadın Mecmuası, 1335,S:2,s:26

¹⁹⁵ A.s., “Güle Karşı”, Genç Kadın Mecmuası, 1335,S:2,s:26

¹⁹⁶ N.H., “Hicran”, Genç Kadın Mecmuası, 1335,S:2,s:26

*“Ben isterim ki, bulunsun benimde bir melikem
Kederlerim unutulsun serabı kalbimde,
benimde ruhumu sarsın benimde aşk sâde
ve ben bütün o meleklerle hayatı pek seveyim”¹⁹⁷*

Mini Mini Nevin

*“Nur dedim , benim güzel melikem
Seni gördükçe gözlerim parlar.
Dökülür dideden güzel yaşlar
hâsıl oldukça en büyük dileğim
dileğim cephelerde hepsinden
Seni mesut görmek isterdim.
Ne büyük arzular beslerdim”¹⁹⁸*

Hemşire-i Ruh

*“Ruhumu bir anlayacak kadın bilmem niçin yok ?
Bir maşûka değil hayır hemşire- ruh bana
Ruhumu bir anlayacak melikeyi bulamadım.
Ona kalbim ona ruhum ona aşkım yetişmez.
Beni bilen bir kadına hislerini sormadım.”¹⁹⁹*

2) *Mensure*: *Mensure* şiir yönü ağır basan düz yazı çeşididir. Mecmuada altınca sayıya kadar altı tane **mensûre** bulunmaktadır. Bu mensûreler de bir insanın yakınının ölmesi sonucu yaşadığı acılar, aşk, anne sevgisi gibi konular işlemektedir.

Serviler:

İşte ev orada. O genç lütûfkar servilerin koyu neftî gölgeleri altında ebedi bir uykuya yatmıştı. Şimdi beynim dönüyor. Kalbim acıyor. Gözlerim ve dudaklarım yanıyordu. Bir deli gibi atıldım. Onu arıyordum. Onu kucaklamaya o kadar mütehasşir idim ki. Ve

¹⁹⁷ NAMİ Sedat, “Ben İsterim Ki” Genç Kadın Mecmuası, 1335,S:3,s:15

¹⁹⁸ FİKRİ Suat,” Mini Mini Nevin” Genç Kadın Mecmuası, 1335,S:3,s:

¹⁹⁹ Samî,”Hemşire-i Ruh” Genç Kadın Mecmuası, 1335,S:4,s:60

*nihayet gördüm. Gösterdiler. İki genç yeşil servinin altında bir yığın yeni ve siyah toprak fakat hayır!*²⁰⁰

Ablamın Ölümü:

*“Pencereden baktım. Sanki kainat beyazlara bürünmüş, şehir ayin ediyor. Yok hayır! Her taraf benim sevgili ablam gibi kefenlere sarıyordu. Şimdi evet içinde acile bir bir cenaze hazırlığı öğleye bir saat kala kapı açıldı: Sarı frizantemeler, beyaz menekşelerle bir gelin kadar latif süslenmiş olan tabut çıktı. İşte ben o zaman kendimi tutamadım. Şefik ve mukaddar anacığımın kucağına atılarak anacığım benim zavallı ablacığım! diye diye feryad ettim.”*²⁰¹

Davet:

Şimdi garbte bekleyen bir hasta gibiyim. Ruhum muzdarip, kalbimin amilleride soldu. Her dakika ölümüne intizar eyleyen muhtazarlar gibi istemeye istemeye yaşıyorum.

Sen gittikten sonra mevcudiyetimi de kayıp ettim. Zengin ümidlerim koprılan bir çiçek gibi kendi kendine kurudu. Hazin ve üdebâ idbâr'ın en elim en tahammülsüz derinlerinde inledim. Ağlamak neye yarar. Felaketime acımak için bir öksüzün kederlerini dinle.*²⁰²

Anneme:

*“Anneme: ben henüz dört yaşında bir çocukken siz ebediyete karışmışsınız. Bilmem bedbahtlığımdan mı yoksa tâliamdan mı bu acı hakikatı ancak bir sene var ki bugün ki aile efradımız içinde sizinle alakadar olduğum o mazi de bir gün çok defalar “anne ... anne... “ diye sevgili annem her günkü gibi yine sizin isminizi çağırıyordum. Yavrum diye çarpan kalbinizin çarpıntılarını duymak beni okşayan ellerinizi öpmek istiyordum. Bana dediler ki annen misafirliğe gitti.”*²⁰³

Yazık- Küçük Sefillere:

“Küçük sefillere.. Kaldırımlarda açmış solgun çiçekler gibi bedbaht yollarımıza serilen o mini mini bedbahtlar yok mu? Hani zengin muhitin müşfik, vahametli bir

²⁰⁰ KAZİMİ Halide Nusret, “Serviler”, Genç Kadın Mecmuası, 1334,S:1,s:8-9

²⁰¹ ENİSİ, Nili “Ablamın Ölümü”,Genç Kadın Mecmuası, 1335,S:4,s:

²⁰² FUHUL Kazım, “Davet”,Genç Kadın Mecmuası, 1335,S:5,s:

²⁰³ NEVİN Hatice, “Anneme”,Genç Kadın Mecmuası, 1335,S:2,s:

validenin ihtamamı görse her biri kıymetdâr birinci olacakken bugün sefaletlerinin zehriyle gözleri sızlatan o küçük sefiller. Ah bilseniz onlar için kalbimde nasıl payansız bir şefkat ve merhamet menbâ vardır. “²⁰⁴

Kendi Kendime:

“Sahaif matbaadan bir yaprak adamda garibana bikesâne düşünüyorum. Beşeriyetin hudud fikir ve icadı olan zaman artık Yarı geceye yakındır. Leyl yeldanın muakkibi olan sabah ümit uzaktır. Tesir etme zebûnum zebûnum maziye ircâ Nazır ediyorum. En uzak mazi hissiyat beşerde en Mesud olduğu gibi tebaûd edipte zulmet â'tıya munkalib Oldukça pek bedbaht ve felaket âmiz oluyor. Zaman güzeştinin zihnimde kalan yazıları beka o hayatı ihtar eyliyor. ”²⁰⁵

3)Atasözleri:Yine Mecmuada okuyuculara öğüt ve tavsiye vermek amacıyla atasözlerine yer verilmiştir.

“Akıllı düşman, akılsız dosttan iyidir.

Akıllı adam zehire aldanmayandır. ”²⁰⁶

“Düşünmeksizin sevilme nişan almadan tüfek atmaya benzer.

Hiddet cinnet ile başlar nedamet ile biter. ”²⁰⁷

Açlık çalışkan bir adamın kapısından bakarsa da içeri girmeye cesaret edemez. ”

4)Roman: Sîret Tevfik Hanım tarafından **tercümesi** yapılan Tabibin Cinayet²⁰⁸ adlı **roman** mecmuada 7. Sayıya kadar yer aldığı bilinmektedir. ²⁰⁹

²⁰⁴ KAZÎMÎ Halide Nusret, “Yazık-Küçük Sefillere”, Genç Kadın Mecmuası, 1335,S:4,s:57

²⁰⁵ NURÎ Osman”Kendi Kendime” ,Genç Kadın Mecmuası, 1335,S:4,s:56

²⁰⁶ “Atasözleri”, Genç Kadın Mecmuası, ,S:2,s:27

²⁰⁷ Atasözleri”, Genç Kadın Mecmuası,,S:3,s:46

²⁰⁸ , TEVFİK Sîret, *Tabibin Cinayeti*” ,Genç Kadın Mecmuası,1335, S:1,2,3,4,5,

²⁰⁹ AŞA Emel , “1928 kadar Türk Kadın Mecmuaları”, (Yüksek Lisan Tezi, İstanbul Üniversitesi,Yeni Türk Edebiyatı Anabilim Dalı) İstanbul,1989,s:788

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
TRANSKRİPSİYON

I. GENÇ KADIN MECMUASI SAYI 1

Yıl:1 4 Kânunisani 1335: Cumartesi Sayı:1

Şimdilik on beş günde bir çıkar. Ahlakî, içtimâi edebi mecmuadır.

GENÇ KADIN

Müdüre:Fatma Fuad

Sâhib-i İmtiyaz: Karahisarlı Muallim Fuad Şükrü

Posta Kutusu Numara 104

Mesleğimize muvafık olarak
gönderilen aşar maal'memnuniye
derç edilir.
Umur-u tahririye ve idariyeyse ait
Hususta müdüriyete müracaat edilmelidir.

İdare-Hane

Kütüphane-i Su'da üstündeki daire-i
mahsusadır.

Abone Şeraiti

Guruş

Bir senelik 120

Altı aylık 60

Üç aylık 35

Guruş

Memalik-i Ecnebiye için senelik 30

Altı aylık 18

Mahallî tevzi ' : Su'dî kütüphanesi

Nüshası 5 guruştur.

Mahmut Bey Matbaası

MÜNDERİCÂT

Müdiriyet	Mesleğimiz
„	Sâhib-i İmtiyaz
Fatma Fuad	Kadın ve Kadınlık
Fuâd Şükrü	Düşüncelerimiz
Hâlîde Nusret Kâzımî	Zavallı Gençlerimiz
Fuâd Şükrü	Mekteplerde Ahlak
Hâlîde Nusret Kâzımî	Serviler
Sîret Tevfik	Tabibin Cinayeti (Tefrîka)

Kitaplarınızı (Kütüphane-i Sû'dî) den alınız.

Arzu edenlere fihristi meccânen takdim olunur.

Sayı: 1 / Sayfa:3

MESLEĞİMİZ

Bir milletin terakki ve tealisi için en emin ve en kestirme yolu kadınlarını yükseltmektir. Bir millette kadın ne kadar Münevver, ne kadar yüksek, ne kadar muhterem ne kadar hür ve sahabe-i fikri selim olur ise o millet o kadar büyür, teâlî eder.

Mât-teessüf bizde kadınlık ekseriyen ihmal edilmiştir. Kadınlık bir süs, bir ziynet gibi telâkki edilerek onun fikren , hissen tenevvürü, yükselmesi lüzumsuz addedilmiştir. Bu suretle ictimâî, ahlaki terakkimize bir sed çekilmiştir. Gerçi birkaç seneden beri kadınlarımızın tenevvürü, tahsili, hukuki nazar-ı dikkate alınmaya başlamış ve bir kadınlık meselesi çıkarılmış ise de şimdiye kadar bu mes'eleyi mevzu-u bahs edenler Avrupa da ki feminizm cereyanını taklide kalkışmışlar ve şüphesiz yanlış yola gitmişlerdir. Bunun içinde bir semere hâsıl edemedikten başka eski hayratı da tahribe başlamışlardır. Biz islam ve bil-hassa bir Türk kadını bir Fransız, bir İngiliz, bir Alman, hele hiçte bir Amerikan kadını değildir. Çünkü her kavim ve milletin kendine mahsus ırsi, içtimâî dini, siyasi kanuni bir takım kuyûdu anenatı vardır ki bunları ihmal etmek pek büyük bir hatadır. İşte bu ciheti nazar-ı dikkate almayarak sırf taklit eyleyiş, görmeğe çalışmak bi-husus kadınlık mesâilinde terfî değil, tedenni badî olur.

Bizde kadınlığı yükseltmek ve tenvir etmek için evveli emir de kendi muhitimizin, an'anemizin, adetimizin, taht-i hükmünde bulunduğumuz, türlü türlü mütehakkim kuyudumuzun icabatını nazar-ı dikkate almak. Böyle emin bir yoldan yürümek iktiza eder. Binâenaleyh biz bu yolda yürümeye azim eyledik. Risalemiz mesleğimize muvafık ahlaki, edebi, ictimâî bil'umûm yazılara açıktır. Derahd eylediğimiz bu müşkil vazifede kadın ve erkek ve bic-cümle münevveratın bize muavenet bize zeri-i himmet buyurmayacaklarını ümid ederiz. Herhangi bir işde olur ise olsun muvaffakiyet-ı sebatda olup müşkilâtıdan korkmak ve kaçınmak ile hizmet edilemeyeceğinden biz evvel-emirde biavnihi taâla sonuna kadar sebat ve himmeti en ufak teferruatına kadar düşünerek işe başladık. Risalemizi mütâlâya râğbet buyuracak. Kar'î ve karî'lerimizin ütemadiyen müstefid olacaklarını temin ederiz. Bizden hizmet ve gayret, Cenab-ı hakdan muvaffakiyet ve karie ve kar'îni kirâmımızdan râğbet.

MÜDİRİYET

MUALLİM FUAD ŞÜKRÜ BEY

Mecmuamızın sahib-i imtiyazı olan bu münevver müteşebbis genç, Konya marifine birçok nâfi hizmetler ederken 330'da hizmet-i maksureye tabî olarak asker edilmişti. .

Şimdi ihtiyat-ı mülâzımı evveli olduğu halde terhise avdet etmiş ve avdetinden bir iki gün sonra memleketimizde kadınlığa ait terakki ve tealinin henüz layiki vecihli inkişaf edemediğini ve yine onların mûkis hissiyatı olarak ciddi ve hakiki bir kadın mecmuasının azlık veya mefkûdiyetini görerek derhal genç kadın namıyla ictimâî, sanaî, ahlaki ve edebi olarak mecmuamızı meydan-ı intişare kadınlığa delalet etmiştir. Bu bir hizmettir. Buna karşı teşekkür tmemek elden gelmez. Bizde teşekküratımızı alenen burada izhâr ile beraber mumâileyh Muallim Fuad Şükrü Beyin avdetinde lâbis olduğu elbise-i askeriyesiyle aldirdığı bir fotoğrafını karie ve kariîlerimize takdim ve genç muallimi tanıtmakla mübâhî oluyoruz.

KADIN VE KADINLIK

Cemiyet-i beşeriyenin bir nısfını teşkil eden kadınlığın o cemiyet içinde haiz olduğu azimi ehemmiyeti takdir etmek, kadınlığı o ehemmiyete göre yetiştirmek yükseltmek ilk büyük ve ilk mukaddes vazifemizdir.

Kadının erkekler kadar hakk-ı hürriyete maliki daha doğrusu şayetse ve müstehak bulunduğunu bugün itiraf etmemek mümkün değildir. Bu böyle olduğu halde ma-tesüf kadınlık son senelere kadar cihanın her tarafında ihmal

edilmiş. Onlar bazen bir süs bir ziynet gibi bazen de bir esir - fakat oldukça müzeyyen bir kadro dahilinde bir alet-i tekessür gibi telâkki edilerek cemiyet-î beşeriyede haiz oldukları yahut olmaları icab iden vazai fi mühimme takdir ve tasdik edilmek istenilmemiştir.

Asırlardan beri bütün şairler kadını güzel bir gül latif bir çiçek olmak üzere terenûm eylediklerinden onlarda yaşamak ve yaşatmak için vesaiti zevk ve sefahet olmaktan başka bir vazife tasavvur ve tasvir etmediklerinden eskiden beri cemiyet-i beşeriyede ekseriyet hatta bizzat kadınlar bile kadınlığın ne derecede haiz ehemmiyet olduğunu düşünmeyi zaid görmüşlerdir.

Halbuki tabiat kadını dünyada ilk büyük rol ile tavzîf etmiş. Onu o vazife için halkeylemiştir. Kadınlık da hassasiyet, şefkat, merhamet herhalde erkeklerden ziyadedir. Filvâki kadın bünyesi nezaket tâbi- vücûdu rikkat hissi cihetiyle erkekler kadar metaib-i maddiye o derece cesaret ve kuvvete malik değil

Sayı: 1 / Sayfa:5

İse de kuvaî maneviye nokta-i nazarından erkekten , noksan değil belki de fazladır.

Kadın her zaman alimdir. Talim ve terbiyede düşüncede sana-î nefîse de elhasıl kuvvet maddiye sarfı icab etmeyen her bir hususta erkekler kadar ve hatta daha ziyade kudrete maharete sahip bulunduğunu göstermiştir. Ancak anaların bu mezâyâsi bu hasaili layık-ı vecihle tenmiye edilmediğinden ihmal olunduğundan pek azı müstesna olmak üzere, umumiyetle inkişaf edememiş onur irfanın keşif cehalet bulutları altında mestur kalmasını intac eylemiştir.

Gerçi Avrupa'da bir rub asırdan beri ve bizde son seneler zarfında kadınlığın ehemmiyeti anlaşılmaya başlamış. Birçok erbab-ı tefekkür bilhassa kadınlardan tenevvüre çare bulmuş olanlar meydana atılarak vezaif-i nisvaniyenin ne kadar büyük olduğunu göstermek bu hakkı umuma kabul ettirmek için mücadeleye girişip ortaya bir kadınlık meselesi çıkarmışlar isede tab-ı beşerde ale'el husus erkeklerde meyli istibdâd mevcut olup her ne suretle olur ise olsun ellerindeki kuvveti zihinlerindeki fikri batılı muhafaza etmek kadınların hakkını ehemmiyetini kolay kolay teslim etmemek istediklerinden henüz matlup olan inkişaf hâsıl olmamıştır. Halbuki kadınlığın cemiyet-i beşeriye de ki hakkı vazifesi takdir edilip ve bunun bihakkın inkişafına çalışmak her zamandan ziyade şu sırada erkeklerin en büyük vazifesidir. Çünkü ancak bu sayede cemiyet-i beşeriye taze bir hayatı yeniden yeniye inkişafına mazhar olabileceğinden kendi menfaatlerine de pek muvafıktır.

Bugün bir kavmin bir milletin mübarezeyi hayatta ihrazı zafer edebilmesi onun bunun için iktiza eden kuvve-i maneviye ile mücehhez olmasıyla mümkün olabileceği kâtiyen anlaşılmıştır. Bir milleti yetiştiren büyüten henüz bir tıfil şir-huvar iken ondaki hasaili tenmiye ve musavayı itfa ve imha eden validelerdir. Bir valide kendisi iyiyi kötüyü tefrik edemez hasail ile musavayı ayıramaz evladına yaşadığı müddetçe daima mücadelede mübarezede bulunacağı müşkilat ve mezahim güna günü iktihâmı öğrenemeyecek seviyede olur ise ananın yetiştireceği evlad, herhalde nâkıs olacak belki de cemiyet-i beşeriyeye bir bela, barbar teşkil edecektir.

Bunun için yani insanların insanlığı bi-hak müdrik olarak yetişmesi, yükselmesi zımında en kestirme çare, en mübrem ve mestecel vazife kadınları yetiştirmek yükseltmektir. İşte mecmuamızda kadın ve kadınlık serlevhası altında bu meseleyi daima mevzu bahis edecek bu bab'daki fikir ve mutâlamızı serd eyleyeceğiz. .

AKSARAY: FATMA FUAD

DÜŞÜNCELERİM

Bugün bir milletin tarik ve terakkide muntazam bir meşiyetle bihakkin ilerlemesi için. O milletin her şeyden ve her türlü teşebbüsü mantığıyeden evvel mevcudiyetini metin bir seciye ile techiz eylemesi elzemdir. Zira: yollardan tutunuz da: ne! elektriklere teyyarelere, telsiz telgraf ve telefonlara varıncaya kadar her biri birer harika-i ihtişam olan her çeşit muvaffakiyetin hüsnü intizamla vukunu meydana çıkaran nevmid olmayan

Sayı: 1 / Sayfa:6

bir azim, azmeden ayrılan bir ümid namıyla iki kuvvetin medlulidir.

Fakat: bunları idare eden üçüncü ve mühim bir kuvvet daha vardır ki ona da yalnız metanet ahlak denilmesi nâfız nazarları tettebbuatı tarifeye de bulunan gözler için asla itiraz kabul etmeyen katî hakikatlerdendir.

Bu böyle olduğu halde ve sehaifi tarihte bize: bütün mahv ve munkarız olan milletlerin inkirâzı hep ahlaksızlıklarından, ahlaklarının bozulmasından neşet eylediğini ispat ettiği halde ne için bizler arzu-i terakkimizi müstakim bir cihet tam bir seciye ile teslih ve techize sai-i mütemâdi azim metin göstermeyelim?

Dinimiz dahi bize doğru yolları irâe ederken cehaletten, beşeriyetin bu yükselmesine man'î her türlü taassubu cehaletten kaçmamızı söylerken dünyada olmayacak gibi iktisâb, servete, insanca yaşamaya koşmalı diyorken, niçin böyle mukaddes bir dinin hükmü âlisine emri zi hikmetine tevfiik harekette lakayd ve atıl kalalım.

El'an kaza ve kaderi anlamayarak, onu pek sathî olan nazarlarıyla anladım, düşen hakkıyla anlayamadığı bir şeyi, hak ve hakikat diye anlatmaya çalışan bir takım cahillerin, doğruluk perdesi altında menfaat temin eden riyakarların ağızlarını susturup da hakiki alimlerden, muallimelerden kıymettar muharrir ve mürşitlerden müteşebbis vücutlardan istifade etmeyelim? O hakiki varlıkların irşâdâtından mahrum olalım?

Yazık: pek yazık değil midir? Artık bir memleket son felah ve hayatını istiyor! Bizler: felah ve hayatı vatanın ne gibi fedakarlıklarla maalesef bu ana kadar vatan handesi görmeyen- gözlerimiz önünde tecelli etmesi için düşünüp son kararı vermeliyiz. Ecdadımızdan bizlere miras olarak kalan (kan ve can) ile hakikati düşünmeliyiz onun temini hayatı yolunda her halde elzem olan intibahı da yapmalıyız hem nasıl? Şedit bir azim ile!.. acaba bizim şu mevzu-u bahsettiğimiz ahval ve hadisatı ictimaide vakî olacak salah uğrundaki azmimizin her hali yıkarak takip edeceği yol hangi yoldur? Kimler yapacak? Noksanlar nelerdir?

1-takip edilecek yol: metin bir ahlak ile mücehhez olmak şartıyla memleketin cahil okumuşlarına ve bütün efrâdı millete akvâl ve ef'aliyle numune-i imtîsal olmak.

2-Bu vazife ise memleketin haluk ve sahibi azim olan mütefekkirlerine, muharrerlerine muallimelerine ve daha şümûliyle tahsil ve terbiyeden hissebâb olan bütün faâl ve genç uzuvlarına tertib ediyor.

3-ictimai nâkisalara gelince: bunların en hain bîamanı en merhametsizi ekseriyet üzerinde ahlak şartıyla atalet ve nevmidi yekdiğerine ademi itimad ve emniyet, ve emniyeti suistimal – benlik ve gurur teşebbüs mefkudiyeti hakkından gelmeyeceği ve layıkı vecihle ifa edemeyeceği, herhangi bir vazife ve memuriyeti kabule şiddeti temayül tahsil için mübâreze-i hayatta olmak üzere değil memur namezdi olarak mektebe girmek herhangi bir zanaat ve mesleğin ufak manizve hailerine maruz kalınca korkup usanarak bir fayda, bir tecdüt göstermeyen terki işigal veya sukût vazife haricinde bil-hassa yaptığı işinde farkında olmayarak her hususa müdahale olan memuriyetin bir hizmetkârlık olduğunu anlayamamak- ekseriyetle beyne'l avâm ve bazı münevvirler arasında lehde ve aleyhde şahsi ve semeresiz mükalemelerle izale-i evkat bil-hassa bazı gençlerin

Sayı: 1 / Sayfa:7

yaptığı üzere; din ve onun evamiri zi hikmeti aleyhinde (bütün bir ekseriyet unutulurak o ekseriyetin emn ve itimadını selb edecek kadar) idare-i kelim bedbinlik muharir mütefekkir müsetebbis ve münevvirlerden samimi bi büyüklük ibraz ile aramızda teferrüd eden her dimağı ve şahsiyetin bir takım desâis ve bühtan ile muvaffakiyetlerini lekelemek heves ve arzusu-vesaire gibi haleti ictimaimizde nakîse olub teşebbüs ve onun müvellidi olan aynı zamanda umumi menâfi tâmin iden mârif, ziraat, ticaret, sanat ve bunların içinde olan temeddün ve terakki işlerinde birçok netaici vahime tevlidinden hali kalmayan ef'âllerdir.. ki işte... Bu hülâsa arz ettiğimiz emraz hadisat ve ümit eylemediği halde meydana çıkan acı neticeler... Bizi başka suretlerle bu kadar çok tedaviye karşı bir hal rahat ve refakate nailiyetten mahrum ediyorlar.

Eyvah..! eyvah ! Demekten mezarı sükun da münzevi bir servinin sayesinde çekilinceye kadar kurtulamıyoruz. Şimdiden sonra sakin mezarlar münzevi servilerde yok ya! kurtulmak; Saadet denilen ve asla ufkumuzda gözükmeyen o dilberi görmek ve göstermek ancak biraz yukarıda serd ettiğimiz müsif hallere nefret onları, bir daha dönmek şartıyla muhitimizden katiyen teb'îd ile mümkündür.

Biz, hayat-ı ictimai de kazandığımız acı tecrübeler üzerine, istihsâl ettiğimiz son ve sağlam kanâât-ı vicdanımızla vatanın genç mefkurelerine bu çember de hitab ve rihabı vecibeden biliyoruz. Felah ve bekâmızı istiyorsak şimdiye kadar başımızda genç fecâ'atden mütenebbih olalım.

İntibah ise fena olan herşeyden her dürlü ef'al ve itiyadden kendimizi tecrid edip onların aksine iyiliğe karşı şiddeti meyil teceddüt ve terakkiye karşıda daima nikbin olmak ve onu her çeşit meşak, mezahime rağmen yapmaktan çekinmemek insanca yaşamaya nefsimizde bir salahiyet görebilmek hakkına bihakkın ve tamamen malikindir.

İctimaiyatımız da bunları yaptıktan sonra en mühim hutva-i muvaffakiyet artık atılmış demek olur ki... Muvaffakiyet üzerine faal hayat ikame etmek, hülâsa maarifte, ziraat de, ticarete, sanat ve bunların şua bâtının da temini necat ve selamet pek mümkün olur. Yine bizler çalışırız, yoruluruz umumi olmak üzere neticede mübareze hayatı kazanırız. Bu kazanımlarımızla yaşar ve yaşatabiliriz.

1 Kânunusani 235 Aksaray

Afyon Karahisarlı Muallim Fuad Şükrü

İctimai:
ZAVALLI GENÇLERİMİZ

Üsküdar Adliye dairesinde 1 seneden beri sürüklenen bir davamız vardır. Geçen gün validemle beraber bunu bir kerede kendimiz yoklamak lüzumunu hissederek oraya gittik. Ben daha kapıdan girerken, gördüğüm lakayt ölgün çehreler önünde hemen geldiğime pişman oluvermiş ve dönmek istemiştim fakat validem beni dinlemiyordu.

Sayı: 1 / Sayfa:8

Büyük köhne pencerelerden dökülen kurşuni ziyaler altında eski merdivenleri çiğneyerek yukarı çıktık. Böyle resmi bir yere ilk defa geldiğim için bütün mevcudiyetimde tuhaf bir ürkeklik vardı. Tanınırsam büyük bir kabahat işlemiş kadar sıkılacağımı düşünerek tebdil kıyafetle geldiğimize şimdi daha ziyade memnun oluyordum. Fakat birinci gördüğüm muamele bu kararımın isabetsizliğini ana anlattı.

Sofada karşıma gelen kâtip kılıklı bir gence derdimizi anlatmak için durduğumuz zaman çocuk bir kere benim sade ve eskice çarşafımı baştan aşağı süzdükten sonra başını çevirmişti. Bizi dinlemiyordu bile...

Nevmid, meftur; hukuk mahkemesine girdik burada kısa boylu, orta yaşlı bir zâtı muhterem me'mulün hilâfına bizi dinledi ve icabının icrasını emir için diğer odaya geçti. O sırada idi ki biraz evvel bizi dinlemek istemeyen sarışın çocuk yanında kendinden birkaç yaş daha büyük bir gençle şakalaşarak içeri girdi. Bizi orada görünce galiba canı sıkılmıştı. Yanındakinin de:

-“Sen şaka edeceğine eshab-ı musalaha baksan olmaz mı? Deminden beri bekleyen kadınlar var.” demesi üzerine büsbütün öfkelenildi.

-Nasıl bakayım numaralarını bilmiyorlar.

-İsim söylüyorlar ya.

-Posta sayar gibi onunla mı uğraşacağım?

-Hristiyan kızlarıinki ile uğraşıyorsun sen

-Elbette onlar akıllı okur-yazar insanlar. Bizim İslam kadınları gibi saçı uzun aklı kısa değil.

Onlar konuşurken ben hakikaten iyi saçı uzun aklı kısa bir kûrun-u vusta adını gibi sakit ve dalgın dinliyordum. Fakat bu zahirli sükûtumun altında en kahr edici bir ıstırap hiddet değil. Yalnız ıstırap kasırgası çalkalanıyordu.

Zavallı gençlik...

Diyordum ve sonra kalbime damlayan zehirlerle kirpiklerim ıslanarak ilave ediyordum.

Zavallı Türkiye!

Daha fazla bu bedbaht cahil çocuğu dinlemeye tahammül edemedim. Hızlı adımlarla kapıdan çıkarken kalbimde nefret, hiddet yerine derin yabansız bir acıma duyuyordum. Genç Türkiye'nin ihtiyar gençliğine karşı...

30 Teşrîn-Evvel 1918

Göztepe

Halide Nusret Kazîmi

MEKTEPLERDE EHEMMİYET VERİLECEK OLAN ŞEY AHLAKTIR.

Muhterem muallim ve muallimelere!

Muhterem meslektaşlar!

Hepimizin bildiği gibi tedrisatta terbiye-i, fikriye, ahlâkiye ve bedeniye namıyla üç büyük gaye mevcuttur. Zavallı çocuk zaten ne kadar cahil bir mûhit içinde yetiştiği her halinden her muamelesinden belli oluyordu. Bugün Okumak yazmak bilmez bir genç kız acaba nerede var?

Sayı: 1 / Sayfa:9

Her bir muâllimin etfal üzerinde bu terkiplerin delaleti maddiyyesi ifâya bezli sai eylemesi bâhusus mesleğinin ulviyetni takdir etmiş, ona karşı hakiki muhabbetperverde eylemiş mürebbiyeler için bir vecibedir. Fakat şunu da iyi bilmeliyiz ki, yapınız diye önümüze konulan bu üç şeyden evvela hangisini ifâ edeceğiz.

Hangisine daha ziyade atfı ehemmiyet eyleyeceğiz. Bunlar evvel ve ahire teâlik edilemez. Hepside aynı zamanda yapılacaktır.

Ehemmiyet meselesine gelince, ben derim ki; en ziyade ehemmiyet verilecek bir şey varsa o da terbiye-i ahlakiyedir. Bizler bir çocuğu fikren, bedenene ne kadar mükemmel bir hale getirsek getirelim, ahlakına daha ziyade atfı ehemmiyet eylemediğimiz. Onu mükemmel bir ahlakın sahibi yapmadığımız için çocuk yarın heyeti ictimâiyye karışır karışmaz bütün ef'aliyle nev'ini ızrâr edecektir. Böyle bir çocuktan millet ve memleketin fayda beklenmesi pek yanlıştır.

Zira nasıl olur da hüsnü ahlak sahibi olmayan bir cesedin mükemmel dimağından hayırlı efkâr tevellüd eder, nasıl olur da o muktadir zâtdan millet memleket üstefîd olur. Kâtiyen olamaz. O daima tekemmül etmiş dimağınısağlam bedenini şer' ve muzir ef'âlde istimal eder.

Çünkü ahlakı yoktur. Ahlaksızdır. Bugün sağlam vücudda sağlam fikri bulunduğu ve bu toprağın nan ü nimetiyle yürürde olduğu yalnız hüsnü ahlak sahibi olmadığı için bütün kuvvetini vatanın mahv ve ifnasına haseden hain bî-dinler gözümüz önündedir. İnsan bunları gördükçe bir te'sîr, amîk içinde sersemleşir.

Muhterem meslektaşlar bunları sizlerdre görüp işitiyorsunuz. Bunlarda bu memleketin mektep sıralarında yetişti. Bulundukları sınıflarda ihtimal birinciliği ihrâz etmişlerdi. Heyhat ki! Bugün millet ve memleket hainidirler. Bunları bildiğimiz halde bâhsus mekatib-i ibtîdaide terbiye-i fikriye ve bedeniyeeye ehemmiyet verilmekle beraber en ziyade mesaîmizin faaliyetini terbiye-i ahlakîye üzerinde göstermez ve kendimizde etfâl ahlaken birer numune-i imtisâl olmazsak mekteplerimiz millet ve memleket için istifade bahş olamaz.

Olsun dersek eminim ki emellerimiz de budur. En evvel çocuklarda ahlakı mükemmeliyet ve metaneti temin etmeliyiz. Zira; yarın her şey onların yedi iktidarına geçecek onlar yaşayacak ve yaşatacaklardır. Şu şartlar ki: mükemmel bir ahlakın mevcûdiyeti hepimiz bilir ki ahlaksız milletlerin payidâr olmadığı tarihçe tahakkuk etmiş bir kanun katidir.

Karahisarlı Muallim Fuad Şükrü

SERVİLER

Yine babam için:

Güneş sanki bi sabah kâinatı bugün kızgın bir cehennemle yakmaya karar vermişti. Bütün mevcûdat ağaçlar, kuşlar, çiçekler insanlar hatta deniz hatta sema bu ateşin tozların sıcak temasları altında uyanmaktan korkarak, esniyor gibiydi.

Sayı: 1 / Sayfa:10

Uzun yollardan, tarlalardan birçok dolaştıktan sonra nihayet o lütûfkar yeşil servileri gördüm. İşte ev orada. O genç lütûfkar servilerin koyu neffî gölgeleri altında ebedi bir uykuya yatmıştı.

Şimdi beynim dönüyor. Kalbim acıyor. Gözlerim ve dudaklarım yanıyordu. Bir deli gibi atıldım. Onu arıyordum. Onu kucaklamaya o kadar mütehasşir idim ki ..

Ve nihayet gördüm. Gösterdiler. İki genç yeşil servinin altında bir yığın yeni ve siyah toprak fakat hayır! Benim aradığım hiçte bu değildi. Ben toprak istemiyordum. Ben onu istiyordum. Onun müşfik mütebessim gözlerini, lütûfkar sevgili ellerini fakat beni temin ettiler. O sevgili gözler o muhterem eller, işte burada. Bu bir yığın yeni ve siyah toprağın altında idi.

Hayır hayır! Buna bir türlü ihtimal veremiyordum. Boğulmamak için göğsümü parçalamak istedim. Ellerim hareket etmiyordu. İnleyerek düştüm. O siyah, katı toprakları tırnaklarımla, parçaladım. Gözyaşlarımla ezdim, nefeslerimle erittim. Nihayet kalbi bir eninle onlara yalvardım.” Alın dedim. Benide beraber” O hain topraklar, kıskanç topraklar beni dinlemiyorlardı bile.

O zaman zannettim ki beynim bir kurşun gibi gözlerime döküldü ve kalktı. Pür hayat servilerin müstehzî ısıklarını işitmek için kaçtım! Kaçtım!

1 Haziran 1333 Göztepe
Halide Nusret Kâzimi

GENÇ KADIN TEFRİKASI:

1

TABİBİN CİNAYETİ

Muharri : Rûzeni

Mütercimesi:Siret Tevfik

Bir şubat akşamı sert soğuk bir rüzgar şiddetle vezan oluyordu. Her taraf donmuş karlarla mestûr olarak bir setre-i sefide bürünmüştü.

Doktor (Göy Herbelin) Paris’in en kalabalık bir caddesinde düşünerek yürüyor. O kadar halk arasında kendisini yalnız zannediordu! Derin tefekküre bir endişeye dalmış bulunan doktor gidiyor yürüyor. Fakat nereye ve ne için gittiğinden adeta bir haber bulunuyordu.

(Bon royal)i geçti. Hava kesif bulutlarlamesturdur. Rıhtımlar, Lüver, Sentşebel binaları, bir kutup sahrasındaki iri yalçın kayaları andırıyordu.

Doktor bu soğuk, üşütücü manzara-i meyûsane bir nazar attı. Geçmiş zamanları düşünüyordu. Henüz tahsilde: Mektepte bulunduğu âvânda ne kadar mesud ne derece bahtiyar idi. O vakit yalnız düşüncesi çalışıp ikmâlî tahsil etmek. Sonra bir muayenehane tesis edip mücadele-i hayat meydanına atılmaktı. Nihayet bir şöhret nam iktisap eylemekti..

Tahsilini hem de istediği gibi mükemmel surette bitirdi. Alâ bir diploma aldı. İşte o zaman mektepte iken yaptığı hesapların yanlış olduğunu anladı.

Sayı: 1 / Sayfa:11

Çünkü evvelce muvafık olmak için cesaret ve faaliyet kifayet eder zannediyordu. Çalıştı gece ve gündüz mesaisine, fevkalade cehd ve gayretine rağmen hiçbir şeye muvafık olamadı. muvaffakatiyet için yalnız hezakat, gayret, faaliyet iktifa etmiyordu. Bunun için büyük şehirde, bil-hassa Paris'te, gösterişe, şaşaya, tantanaya ihtiyaç vardı. Halbuki (Göy) de bu levâzım muvaffakiyeti tedarik edecek kudreti maliye olmadığından istikbâlini pek karanlık, hayatını sefalet içinde geçmeye mahkum görmeye başlamıştı.

O sırada bir müsait bir tesadüf zuhur etti. Bu gibi gayretli erbabı sanayiye piyasada tanınmak, onları meydana atmak için icab eden sermayeyi vaz ile geçinen adamlardan biri ona Paris'in en meşhur mahallerinden biri olan (Reval) mahallesinde görünüşü güzel ve muhteşem, mefrûsatı mükemmel bir apartmanda yerleştirmeye muktazi krediyi açmıştı.

Doktor (göy) artık muvaffak olacağına emin olarak işe başladı isede tâli yine yardım etmiyor idi. Borcu artıyor, fakat o umduğu muvaffakiyet bir türlü zuhur etmiyordu. Bu halde dört sene devam etmiş, bütün bir mücadele ile geçen bu müddet onu ancak bir kenar mahallede geçindirebileceği kadar müşteri temin edebilmişti.

Hâlbuki burada o mükellef dairede masrafı iradından çok fazla olduğundan yirmi beş bin frank borç altına girmişti. Hiçbirini vadesi hûlulunda tediyatda bulunmadığından eshabı matlub sabahtan akşama kadar mektublarla, telgraflarla, bazen de bizzat gelerek onu tazyîk etmekten biran hali kalmıyorlardı. Hanesinde kapının çingırağı, telefonun zili kendi için adeta bir işkence olmuştu. Doktor bu ahvali derin derin düşünerek meyusâne tefekkür ederek sokaklarda, böyle soğuk ve rüzgârlı bir gecede dolaşıyordu. Kendi kendine söyleniyordu:

-“Evet ! Artık çare yok! İflas edeceğim! Fakat mahv da olacağım! Benim sanatımda apartmansız mobilyasız reklamsız nasıl îade-i itibar edilebilir? Ah! Bu işler beni bir cinayete doğru sürüklüyor.”

Doktor o anda bütün insanları bir süre muhteris vahşi hayvanlar gibi görüyor, kendisi bir hareketi canîyane bunların en alçağı olmakdan ikrâh ediyordu. Pence-i kanuna,

canı sıfatıyla düşerek bu muhteris hayvanların bazısı, tahakkümleri altında olmaktan tevahhuş eyliyordu. Fakat kendisi için bir çare-i selamet olmak üzerede pençe-i kanuna düşmek tehlikesini intâc etmeyecek bir fırsat vûkuunda her ne olur ise olsun anında istifadeye kalben karar veriyordu.

Bu sırada (Elize) caddesini geçmiş (miromesnil)zsokağına dahil olmuştu. İkametgahı biraz ötede idi. Hanesinin önüne vasıl olduğu zaman yüreği bir demir pençe içinde gibi sıkıldı, kalbi şiddetle çarpıyordu. bir mahkumu mahpes bundan ziyade ürkütemezdi. Üç aydan beri oraya her girdiği zaman mutlaka bir kara haberle karşılaşılıyordu. Acaba bugünde gıyabında hangi muhîf mektub, müthiş telgraf, kâti bir ultimatum gelmiş kendini bekliyordu?

Nihayet kapıdan girmek cesaretini gösterebildi. Kapıcının nezdinde kendine hitaben gelmiş bir şey olmadığından bir dereceye kadar kalbi rahat olarak merdivenlerden

Sayı: 1 / Sayfa:12

Çıktı dairesine girdi. Odasındaki masınını üzerine konmuş bir telgraf birkaç mektubu görünce yüreği hopladı. Güya yazıhanenin üstünde bir böcek varmış gibi uzakdan bunlara bakıyor, elini uzatıpalmaya ceasaret edemiyordu. Kendi Kendine bunları açıp okumak istemiyor. Yırtıp atmayı düşünüyordu. Çünkü şüphesiz yine bir alacaklı tarafından tehdidi muhtevi idiler.

Nihayet bu tereddütü bir tarafa itdi. Evvela telgrafi alarak, elleri titrediği halde açtı. Bunda da doktora bir ihtiyar hastası (Panthéon) sokağındaki hanesine saat sekiz ile dokuz arasında davet ediyordu. İhtiyar, kimsesiz mahkûm mevt olan bu hasta doktorun nazarında ancak on beş gün yaşabilecekti. Kendi ifadesine göre mâmeleği kayıd hayat şartıyla bir sigortaya verilmiş on bir frankdan ibaret olup fakirane ve muktesidine yaşardı. Şüphesiz tasarruf edilmiş birkaç parası vardı. Uzaktan ve yakından hiçbir akrabası olmadığını söylediği cihetle saklı parasıda Öldükten sonra hükümete gidecekti.

Genç doktor telgrafi okuyup masanın üzerine koyduktan sonra kendi kendine düşündü:

“Kim bilir? benim hayatımı kurtaracak olan yirmi beş bin franga belki de malikdir. Ben kendisinin en iyi dostu ızdırabını tahfife saii eder. Bir dostu bulunduğum cihetle bu parayı bana ikrâz etmesi ihtamalden baid değildir. “

Doktor masanın üzerindeki mektuplardan zarfın küçük olması delaletiyle bir kartvizit olduğunu anladı. Beyaz mektubu alıp açtı. Kartın üzerinde güzel ve ince bir yazıyla (Madam

Rejin Monte) ismini görünce gözleri yaşardı. Bu madam en iyi müşterisi idi. Son derece fikrül deme müptela asabi olan bu kadının pek nazik ve gayrı faal midesi onu beslemeye kifâyet edemediğinden daima zayıf ve hasta idi. Pek iyi tabiatlı, uslu, terbiyeli, kalbi şefkat ve merhametle dolu olan bu kadın doktora o akşam (Marîne) sokağına gelmesini rica ediyordu.

Esasen bir isim müşabehatı ile ilk defa davet edilmiş olduğu halde hastaya karşı gösterdiği ihtimâm ve hüsnü tedavi sebebiyle o günden itibaren madamın hususi tabibi olmuştu. Madamın birde kerimesi vardı. Mezbûr doktorun tam istediği gibi idi. Kumral ve gür saçları, mavi müesser gözleri, mütenasip endamı ile sevmeye layık bir mahlûk olan bu kız fakir medyun doktor için pek uzaktı. Birazdan da zindanın soğuk ve râtib toprakları üzerinde çürümekte olan mahpus gibi bulunduğu sefalet nazaren bu hür genç kız mahpesin demirli penceresinden temâşâ olunan parlak yıldızlar kadar baîd idi. Bununla beraber bazı kerede matmazelin kendisini sevebileceğini düşünüyor. Ümide düşüyordu. Çünkü erkekçe hakikaten sevmeye layık derecede tenâsüb endama, güzel simaya, kavi bünyeye malikdi.

(Göy) matmazel (monte) yi düşünerek Kendi kendine dedi; Evet niçin mümkün olmasın? Yalnız ben kendimi tutabileyim. Bu görünüşü muhafaza edeyim belki bu zayıf kadın kerimesini bana vermeye razı olur! Fakat şüphesiz olarak biliyordu ki iflasından sonra gerek validenin ve gerek kızının nazarında cidden sükut edecekti. Her ikisinde hassas ve tabi civanmerd bulunmakla beraber fevkaalede zâhirin ve ananeye mütemayil

Sayı: 1 / Sayfa:13

olduklarından serveti mahv olmuş bir adam hanelerine kabul etmeleri imkansızdı.

(Herbelin) eliyle alnını sildikten sonra masanın üzerinde bulunan büyük ve kaba zarfı alarak açtı. Kalbi şiddetle atıyordu. Düşmanın yakında bulunduğunu his ediyordu. Bir bervech-i ati okudu.

Mösyö !

Şehr-i carinin on ikisi tarihiyle aldığım mektubunuzda talep eylediğiniz tecdidi vâdeye kabil değil muvâfakat edemem. Bunu sizde takdir edersiniz. Ben imkanın son derecesine kadar bekledim. İki seneden beri borcunuz azalmadı. Ben hakkımı istîmale karar verdim. Eğer sened ay nihayetinde tevsiye edilmez ise menâfimin muhafazası için tedabiri lazimeyi ittihaz edeceğim.

‘‘ihtiramatı faikamın kabulünü rica ederim.’’

(Viktor ogest havse)

Doktor mektubu elinden atarak kendi kendine; yazdığını mutlaka icra edecektir. Vadede olduğu gibi tehditlerde de sözünü tutar! ‘‘Protesto’’ Hakim, icra kendimi kurtarmak için bir ay ve belki altı hafta zamanım vardır. Bir yerden sirkat etmek veyahud piyangoda kazanmaktan gayri altı hafta zarfında bu kadar parayı tedarik edebilmek benim için imkansızdır. O halde iş bitti.

Doktor yavaş yavaş yerinden kalktı. Her türlü faaliyeti, azim ve metaneti gaip etmiş ve kendisini mukadderataterk eylemişti. Bu hal onu bir dereceye kadar müteselli etti. Çünkü çektiğimiz zahmet esasen neticeyi mesaimizdir. Hatta evcâ-ı maddiye bile asâbın müceddesinden ibarettir. Masanın üzerindeki diğer mektuplara bir nazar seri andıktan sonra yavaş yavaş yemin odasına girdi.

Aylardan beri maaşını vermediğı cihetle hizmetçi kadın hizmetine hiç dikkat etmez olmuştu. İhzâr eylediğı tatsız tuzsuz yemeğı yedikten, soğuk su ile pişirdiğı kahveyi içtikden sonra kalkıp paltosunu giydi. (Marina) caddesine, yani madam (Monte) nin hanesine azimet etti. Madam (Monte) mükemmelen mefruş bir odada şezlonga uzanmış olduğu halde doktorun vürudunu bekliyordu. (Göy)odaya girinci hasta müteellimâne bir sedâ ile dedi:

-Doktor ne kadar müthiş bir hal! Başım çatlıyor! Güya kaşlarınmın üzerinden bir testere ile kesiliyor. Yahud tepeme yıldırımlar yağıyor.’’

-Doktor (hastanın elini tutarak) ilacınızı aldınız mı?

-(bir çocuğun tavır haifanesiyle) alamadım çünkü midem bulanıyordu.

-(Bir tavrı emirane ile) böyle olmaz madam! İlacı her halde almak lazımdır. Başınızın ağrısı zaafdan ileri geliyor.

-Evet doktor! O kadar zayıfım ki birgün mum gibi söneceğim. Sizi temin ederim ki midem bir şeyhatta bir serebrin kaşesini bile almak istemiyor.

-(Amirane) o halde madam tahttüt-cild şıngaya mecburuz.

Madam fevkalade haif bir nazarla ve bir tavrı müsterhimane ile dotora baktı. Bu nazarıyla şıngadan pek ziyade korkmada olduğunu göstermek istiyordu. (Göy)dedi:

Madam bu kadar korkunuz cidden manasız sizi temin ederim ki bunda havf edecek bir şey yoktur. Adeta bir toplu iğne batmış gibi bir acı duyarsınız size iştahınızı iade etmek, biraz kanınızı kuvvetlendirmek için yegane çare budur.

-Bunda korkulacak bir şey olmadığına yemin eder misiniz?

-Yemin ederim.

-(Mai dudaklarında bir tebessüm itimâd görünerek) başımın ağrısını ne yapmalı?

-burada hazır (Serebrin) kaşeleri vardır. Zan ederim onlardan birini size aldırmaya çalışacağım.

-mümkün değil alamam.

-Alırsınız, şimde ben icab eden suretde hareket ederim.

Madam doktora itiraz etmek istedi isede buna cesaret edemediğinden, hizmetkârı çağırarak ilacı istedi. Doktor eliyle bir kaşık alarak madamın ağzına koyup yedirdi. O sırada matmazel (Monte) validenin odasına geldi. Doktora pek samimi bir suretde selamladıktan sonra dedi;

-Doktor son derece meyusum validem Hiçbir şey yemek istemiyor.

Doktor (Göy) etıbbaya has olan bir tebessüm ile;

-Büyük ilaçlara müracaat edeceğiz matmazel (tahrif-cild şırınga fıkırd-deme) galebe edecektir. Yalnız madamın son tereddütlerini bertaraf etmek için bana muavenet ediniz yarın sabah validenizi ifakata hazır ve âmade bulmalıyım.

Madam monte hiç inanmadığını gösterir bir tavırla:

- o! İfakata mı?

Matmazel: –evet evet! Doktor (Göy) katiyen yalan birşeyi vaad etmez.

Odada bir lahza sükût hüküm-ferma oldu. Doktor kendi kendine acı bir istihzâ ile matmazelin katiyen yalın birşeyi vaadetmez sözünü tekrar ediyor. Alacaklılarının hayalleri hatırasında resmi geçid yapıyordu. Bunlara epeyce zamanlardan beri yalan vâadlerde bulunduğunu düşünüyordu. Mâhaze genç kızın hakkındaki itimadını görerek memnun oluyor. Bunun önünde mahcup olmak kendisi için daha acı olacağını tefekkür eyliyordu.

Birden bire kalkıp hastanın elini tutarak;

-“ben gidiyorum. Yarın geliyorum, Sizi hazır bulacağımı ümid ediyorum. Eğer uyuyamaz iseniz iki kaşık kloral alırsınız.”

Genç kız doktora camlı kapıya kadar teşyi eyledi. Kapının mandalını çevirmek üzere ayın zamanda ikiside ellerini uzatmış olduklarından eller ve kulaklar bir saniye kadar temasda bulundu. İki gencin nazarları birbirlerine tesadüf etti. Matmazel zayıf suretde

doktor sokağa çıktığı zaman bunu düşünüyor. Matmazelin bu kızarmasında ki bu manayı pek güzel anlıyordu. Fakat içinde bulunduğu fakir ve sefaletde bunu düşünmek, ümit etmek, eğer borçlarını tediye edecek yirmi bin frangı olsa idi belki...

-Ah para! Ah! O kirli para!dedi. O anda kendisinin parayı bu vesile ile de takdir eder bir halde bulunduğundan nefesine kızdı. Çünkü insanlarda ihtirasın en büyük bâdisi olan paraya karşı epeyce zamandır kalben nefret hissediyordu.

Sayı: 1 / Sayfa:15

(Göy) bir müddet sonra Pantheor sokağına vâsıl oldu. İhtiyar hasta, eskice bir hanenin üçüncü katında ikamet ediyordu. Zihnen meşgul bulunan doktor apartman kapısının aralık olduğuna dikkat etmeyerek çingarağı çekti. Sonra kapayı itince açıldığını pek tabii bularak içeri girdi. (hastanenin ismi) pek güzel tanır ve akşam taâminimüteakip hizmetçi kadını hanesine göndererek kendisinin yalnız kaldığını, o zaman kapıyı bizzat açtığını biliyordu.

Doktor beyhude yere yanında birinin bulundurulmasını on dikkatle tavsiye etmiş isede ihtiyar yine kendi bildiğinden şaşmamış. Geceleri yalnız kalmakla ısrar eylemişti. İhtiyar bekarlar da ekseriye görülen bir hal bunda gayri kabil kal bir tabiat olmuştu. Birden bire ölmeye mahkum olduğundan haberdar olsaydı. Belki geceleri yalnız kalmak itiyatından vazgeçerdi. Fakat doktor güya bu yolda hastalarına hiçbir ifşaâtda bulunmazdı. Hırsızlara gelince ihtiyar bunlardan hiç tehâşi etmiyor. Mahaze geceleri yalnız doktor ile telgraf mevzu'unda başkasına, evvel-emirde seslenmek şartıyla kapısını açmazdı.

Doktor (Göy) sofanın karanlık olduğunu görmekle düçarı hayret oldu. O zaman kapının açık bulunduğunu anladı isede bunun hizmetkâr tarafından bir aseri zühül olduğunu zanettiğinden vürudûnu sahib haneye ihbar için zili tekrar çaldı. Fakat yine bir cevap veren ses ve seda çıkaran olmadı. Bunun üzerine kendi kendine:

-Onu kabul etmiş olmasınlar.

Bir oda kapısının altından eşik görünüyordu. Doktor mezkûr kapıya parmağıyla birkaç kere evirdi isede yinede bir cevap alamadı. Şimdi ne yapmalıydı? Kapıcıyı çağırmak! Buda uyuklayıp kalmış olması muhtemel olan ihtiyarı rahatsız etmek olacaktı.

Herbelin – kendi kendine- “herhalde beni bekliyordu. İçeri girmekte beîs göremem” diyerek oda kapısının mandalını çevirdi. İçeri girmezden evvel ihtiyarı korkutmamak için seslendi:

“Benim doktor” – Herbelin- . Kapıyı açık buldum.

İçeri girince müsadif nazarı olan manzara merkumun her türlü tereddütünü izale etti. İhtiyardayanıyordu. Bir takım eşya-i garibe ile, eski mefruşat kartonlar Duvar saatleri, alçı heykelleri, kitaplar kapkacak, elbiseler, demir alet edevât, yarı takımları, kutular, çerçevesiz resimler, madeni küçük heykeller, kumaşlar vesaire ile dolu bulunan odaya küçük bir lamba tenvir ediyordu. Burası bir odadan ziyade bir eski hırdavatçı dükkanına benziyordu.

İhtiyar en pahalısı beş franka tecavüz etmemek üzere rast geldiği herşeyi mübâyea eder. Sonra bunları rast gele müdadele eyler. Bu gibi şeyleri sever onların arasında yaşamaktan lezzet duyardı.

Mâbâdı var.

Müdür mes'ul: Süleyman Tevfik

Mahmut Bey Matbaası

Sayı: 1 / Sayfa:16

POSTA KUTUSU

Muhabereleler

Konya Yenişehir'den dava vekili Ali Rıza Efendi'ye teveccühünüzün daimi olduğunu bilmekle müftehiriz himmetinize intizâr ediyoruz.

Bandırma'dan Haşim Bey'e Vâd âliyelerinin unutulmamasını rica ederiz.

Mülâzım evvel Süleyman Bey'e mektubunuza intizar etmekteyiz.

Burdur'da ihtiyâd zabît vekili Nuri Efedi'ye Ali Cenap arkadaşımızdan Mehmet Hulusi Bey'in emanetini gönderirseniz büyük bir insaniyet etmiş olursunuz. Tacîl ediniz.

Yıldız'dan Haluk Nihat imzalı mektuba şiirleriniz güzel. Münderecatımızın çoğunluğu maalesef derce manî oldu. Müteakip nüshaları derc edilecektir. teveccûhatınıza teşekkür ederiz.

Muharrir Enîs Nazmi Bey'e davetiyeniz üzerine geldik, bulamadık. İdarehanemize teşrif ediniz. Göztepe de Nusret Kazîmi Hanımı esar-ı kalemiyenize minnettarız.

İLAN

“Usul Defteri” dergi ticaretle ve ticarethanelerde iştigâl edeceklere az bir zamanda(usûl defteri) öğretilir. Arzu edenlerin idarehanemize müracâât etmeli.

SAATLİ DUVAR TAKVİMİ

25 guruş. Evkât-ı şeriyeli en doğru ve mükemmel duvar takvimidir. Takvimin yaprakları arkasında hayat için en kıymetdar ilaçlar, yemekler faydalı tertibler münderictir. Toptan ve perakende satış yeri bab-ı ali caddesinde Kütüphane sû’di.

SATILIK HANE

Aksaray’da Gureba Hüseyin Ağa mahallesinde dört oda bir yemek ve iki sanduk odasıyla yukarıda ve aşağıda soba havi caddeye yakın bir bab- hane satılıktır. Almak ve görmek isteyenlerin mecmuamız sahibi imtiyazı Kara Hisarlı Fuad Şükrü Bey’e müracât etmesi.

SATILIK HANE ARANIYOR

Makra köy Sultan Ahmet boğaz içi cihetlerinde miktarı kafi bahçeye hâvi satılık hanesi olanların idarehanemize müracât etmeleri.

SADE ve FAKİRANE BİR ODA DÖŞEMEK İSTEYENLERE

Kanepe vesaire olmak üzere satılık müstâmel oda levâzimatı vardır. Almak isteyenlerin mecmuâmızın idarehanesinemüracât etmesi.

II.GENÇ KADIN MECMUASI SAYI 2

Sayı: 2 / Sayfa: 17

GENÇ KADIN

Şimdilik on beş günde bir çıkar. Ahlâki, ictimai, edebî mecmuadır.

Sâhib-i İmtiyaz : Kara Hisarlı Muallim Fuad Şükrü

MÜNDERİCÂT

İhtar ve teşekkür

Kadın ve Kadınlık

Numune-i imtisâl fikrinde isabetiniz

Düşüncelerimiz

Kadın Haklarından

Esar-ı maziden, şefkatden

Bir konferanstan

Anneme

Sevgilime

Güle Karşı

Hicran

Ana Sözleri

Tabibin Cinayeti

Posta Kutusu

Faydalı İlanlar

İdarehane: Sirkeci Muvassal Hanında

Daire-i Mahsusa

**Posta Kutusu:104 telefon İstanbul 1299

Mahmut Bey Matbası

Sû'di Kütüphanesi

Fatma Fuad

Emine Mualla

Fuad Şükrü

Fahriye Nâhid

Merhum Muallim Naci

Faruk Ahmedi

Hatice Nevîn

Haluk nihat

Ayşe Sadıka

N.h

Nüshası 5 guruş Mahalli tevzi

MEMÂLİK-OSMANÎYE İÇİN

Abonesi Senelik :120

Altı aylık : 65

3 aylık :35 guruştur.

ECNEBÎ MEMLEKETLERİNE

Senelik :150

6 aylık : 90

İlanet: İğfal mahiyetini haîz olmamak şartıyla

Bir ücret mûkabilinde derc edilir.

Kitaplarınızı [kütüphane-i Su'dî] den alınız!
Arzu edenlere fihriste meccânen takdim olunur.

Mesleğimize muvaffık olarak

gönderilen asare sahiflerimiz **GENÇ KADIN** mütemalik

açıktır. İadesi arzu edilen yazılar için pullu
bir zarf gönderilmelidir.

Umûr tahriyeye aid hususatda

müdüriyet: umûr idareye

hûsusat içinde Sâhib-i İmtiyaza
müracaat edilmelidir.

Kadınlığın ve gençliğin teâliyesini münâdisidir.

İHTAR ve TEŞEKKÜR

15-1-335

Mecmuayı memleketin kadınlık ve gençliğine ciddi suretde hizmet etmek her iki zümrenin de terakki ve teâlilerinin inkişafına hâdim yazacakları yazıları Ma'ek iftihar sütunlarımıza geçirmek, kadınlık ve gençliğin henüz layıkı vecihle anlaşılamayan kıymet ve hemmiyetlerini anlatmak emeliyle ve bu emelde sebât etmek şartıyla tesis etdik.

Birinci nüshada birçok noksanlarımız olduğu halde münderecatımızın ciddiyetinden ve maksadımızın ulûviyetinden bahisle beyanı teşekkür ve devamı intişârımızı temenni eder birçok mektuplar aldık.

Biz hissiyatımıza iştirâk edenlerin memleketimizde - hem çok olarak- mevcûdiyetini anladığımıza memnunuz. Her birisine ayrı ayrı cevap veremediğimize müteessifiz bu vazifeyi (genç kadın) haberle sarsıldı ediyoruz. Gönderilen mektupların sahabe ve sahiplerinden; teveccülerinin bekâsını diler. Mukabeleten samimi teşekküratımızı takdim eder. Mecmuanın bizim değil, onlara, bütün kârî' ve kârilerimize aid olduğunu kemâl-ı fahr ile arz eyleriz.

KADIN VE KADINLIK

-2-

Bundan evvel söylediğimiz vecihle kadınlığı sureti telâkkimiz, onların talim ve terbiyesi, yetiştirilmesi yükselmesi hususunda yanlış bir yol takip etmemizi bâdi olmuştu.

Edyân ve şerâyi mevcudededen en ziyade hukuk-u nisvani tanıyan, en vâsi manasıyla temin eden hak nokta-i nazarından erkekle kadını müsavi gören din ve şariatimizi olduğu halde erkeklerde mevcudiyetinden bahs eylediğimiz meyli istibdad ve tahâkkum git gide kuvvetini artırmış. Kadınlarımızda kendi haklarını müdâfayı, muhafazayı bilemeyerek, yahud ihmal eyleyerek o istibdâd ve tahaküme meydanı açık bırakmış olduklarından, son vakitlerde kadın ve kadınlık bütün bütün mühmel kalmıştır.

Bu ihmal ve lakaydı, daha doğrusu lüzumsuz ve usûlsuz tazyik kadınlarımızın esas vazifelerini öğrenmelerine mani olduğundan bu adem-i idrak ve cehalet ilânı meşrutiyeti müteakıp tefrittan ifrata düşülmesini, erkek istibdad ve tahakkümü yerine kadın istibdad ve tahakkümü

Sayı: 2 / Sayfa:20

Kaîm olmaya başlamasını badî olmuş, nihayet bugünkü hal meydana çıkmıştır.

Gerçi hanımlarımızın son zamanlarda yetişmiş, kendi saiy zâtileri ile tenevvüre muvaffak olmuş bazıları kadınlığımızı, yuvarlanmakta olduğu girdap sefalet, izmihlâlden kurtarmaya saî ve gayret hatta en azimkar en cesur erkeklerden ziyade saî ve gayret ibraz etmekte iselerde. Ekseriyet bu dik yokuşta kaymaktan bir türlü kendilerini lıkoymadıklarından git gide ahlakın pek bozuk bir şekil aldığını, israf ve tebzirîn arttığını en mühim vezaif-i nisvaniyenin ihmal edildiğini Kemal-i teessüfle görüyoruz.

Bu halin: bil’ahire tamir ve islahı gayri kabil bir harabeyi badî olmasına mâni olmak için en büyük en kâti ve müessir çare fikren ve kalemen mücâhede ile mevcut inhima-ı mesâviye galebeye gayret, kadınları tenvir ve ilâ etmeye sarf-ı mesai ve himmet eylemektedir. Bunu temin edebilmek içinde evvelce marazî tetkikte ve teşhis ve sonra tedavi etmek iktizâ eder.

Kadınlarımızın bu günkü halini bâdi olan maraz-ı ictimaiyenin tehammünü kızlarımızın ilk terbiyesinde aramak lazımdır. Kendi adalet ve ananemizi icabat-ı muhihiye ve ırkyemizi el-hasılı kabiliyet istîdamızı düşünmeyerek Avrupa’yı taklide onların mehasininden ziyade müsavisini taklitte, her bir hususta olduğu gibi kadınlık husûsatında da hamen müsaraatımızdan dolaydır ki bir zamandan beri kızlarımıza vezaif-i zevciye ve beytiyelerini öğretmekten ziyade ulum ve fununu mühtalita öğretmeye kalktık.

Bu sözümüzden kadınlarımızın tahsil tâli ve ali öğrenmesine muhalif ve muâriz bulunduğumuz zehâbi hasıl olmasın. Biz bilakis kadınlarımıza en yüksek bir seviye temin edecek derecede âli tahsil esbabını istihzar taraftarıyız. Ancak evveli emirde elzem olanı yani kadınlığın tabiri ve esas vazife öğrenmek lüzumu fikrinde musirriz Avrupa’da musırız.

Avrupa da kadınların hademat-ı ve beytiye ve vezaif-i zevciye ihmal ederek avukat, tabibe, muharrire mebus (fâmdır)nazır olmak fikrine düşmelerinden mücedelatı siyasiye meydana atılmalarından cemiyet-i beşeriye için ne büyük mazarrat tahsil etmekte olduğunu bizzat Fransız muharrirleri de beyan ediyorlar.

Bu müşteki ve münekkidler, erkek olmaları ileri sürülerek bir taraf olamayacakları dermiyan edilebiliyor. Fakat biz kadınlar hakkü'l insaf düşünürsek evladlarımıza hanelerimize karşı mükellef olduğumuz hadematı tedarik ederek hariçte iktisaba çalışmalarımızın kârdan ziyade zararı mü'zi olduğunu görürüz.

Bu mazeretlerin en büyüğü tevlid vazifesini ihmal hatta ictinabdır. Bundan sonra kazara bila ihtiyar ve arzu tevlit eden. Böyle demekte bize mazur gördüğümüz çocuğu semere-i fuadi bigâne ve gayrı mesul ellere terk ederek ve yahud bütün bütün bakımsız bırakarak maddeten veya manen mahv ve harab edilmesidir. Üçüncü mazaret ise umûr ve idare-i beytinin bir yed-i salim ve metinden bir mütekayyid ve müdirden, mahrum kalması yüzünden lazime-i iktisadın unutulması israf ve sefalet gibi fenalıklara meydan kalmasıdır.

Bu mazaretleri tahsil ve teşrih idarenin bil-hassa kadınlarımızın yükselmesi için tutacakları yolu sırasıyla göstermek muhitimizde kadınlığı tamamıyla hukukuna sahibe ahlak dairesinde hürriyet kâmilelerine malike kılmak cemiyet-i beşeriye de yalnız müstehlik değil müstahsil etmek çarelerini taharri eyleyeceğiz.

Aksaray: Fatma Fuad

Sayı: 2 / Sayfa:21

NUMÛNE-İ İMTÎSÂL FİKRİNDE İSABETİNİZ

-Muhterem Muallim Fuad Şükrü Bey-

Seve seve okuduğum, genç kadının birinci nüshasında muallim ve muallimlere hitaben yazdığınız ahlâki bir makalenizde (Fena ve mezmum olan itiyatların ta'til ve imhası... kâvli nasâyihden ziyade bil'fiil numune-i imtîsâl olmakla memnun olabileceğini) mesleğinizde edindiğiniz tecrübe ve kanaatiniz üzerine serd ediyordunuz. Mütââlanızın hakikaten pek mûsib olduğunu muhtasar az perde yazacağım ve bizzat nefsimde kıyas ve tecrübe ettiğim vakîa teyid ediyor.

Kânûn-i Sâninin beşinci pazartesi günü sirkeçiden Makra köyüne gitmez üzere trene binmiştim. Bulduğum kompartmanın birer kişilik koltuklarında karşı karşıya oturmuş iki hemşire vardı sade ve kibar kıyafetlerinden aralarında cereyan eden mükâleme ve mübâhaselerinden iyi bir terbiye ve tahsile malika oldukları anlaşılıyordu. Bir aralık üçüncü mevki yolcularından yamalı ve fakat temiz çarşafı fakire bir kadında aynı kompartmana dahil oldu.

Adab-ı muaşeretini bilmediği tavır ve hareketlerinden anlaşılan bu kadıncağzı bila tereddüt bu iki hemşireden birisininoturduğu kanepeden biraz açık kalan kısmına oturuyordu.

Yanımızda bulunan diğer hanımlar arasında .. A.. Ateaccüp ve mûcib handeler gibi alaylar başladı.

Ben kemal-i dikkatle koltuğuna oturan kendi rahatsız olacak derecede sıkışmış kalmış hemşireninasabiyetle bu kadını kovacağını bekliyordum .

Lakin hayır ! Bu olmadı. Bilakis kompartman içinde bu kadının haksızlık ve terbiyesizliği hakkında hırçın nefretler uyandığı halde rahatı selb edilmekle hukukuna taaruz demek olan şu harekete karşı mezbure hanım, yerinde biraz daha sıkışarak mübtesim bir sima ile bu kadının yüzüne baktı ve :

-“oturunuz rahat oturunuz “ dedi.

Şimdi ben terbiye ve tahsillerinin mükemmeliyetinde isabet ettiği şu iki hemşireden birisinin muhabbet hususunda gösterdiği şu fâali misale gıpta ettim. Fakir ve fakat insan olmak itibarıyla bir kalp ve bir hisse sahibi olan şu kadıncağzının kovulması ihtimaliyle kırılacak izzet-i nefsinin ne büyük hicran olacağını nefsimde kıyasa çalıştım.

Neticede: Muhitimizde çok kere vakîâ olan bu gibi şeylerde hırçın ve pek asabi olan tabiâtlarımı tatile. Her yerde ve herkese karşı eseri muhvîyetiyle mukâbeleye katîyen azim ettim. Birkaç gün oluyor ki bu azimde sebat da ediyorum. Ve bu güzel numuneyi de unutamayacağımı anlıyordum.

6 Kanun-Sâni 35 Samatya
Emine Muâlla

DÜŞÜNCELERİM

Acaba bu millet ve memleketin esbabını-ı terakkiyesini nerede aramalı? Düşünüyorum... bu kadar düşünceme mukâbil zihnime gelen, terakki ve teâlimiz için iki kere ikininin dört

Sayı: 2 / Sayfa:22

ettiği kadar açık bir hakikat olarak tezâhür eden bir nokta var ki o da; fedakarlıktır! Fedakarlık! Diyorum. Terâkki-i milleti, terâkki memleketi hep bu noktada cem ediyorum.

Zira; bu vatan ve milletin terakki ve teâlisi eşbabını ihzâr etmezeden mukâddem nazarı im'ân ile sair memleketleri tetkik edecek ve oralardaki terakkیاتların ne derecelere kadar ilerlemiş olduğunu anlamak için amik bir tettebbüatta bulunacak olur isek aramızdaki açıklığın mikyâs kabul etmeyecek raddelerde bulunduğu acı hakikâti anlamış oluruz. Anlaşılmıştır ya ! Bu hal böyle iken ve onlar elân ilerlerken, şimdi bütün karîa kârialarımıza soruyorum?

-Millet ve vatanın teâlisi için çalışmak çığırında ne yapmalıyız ?

Bu sualime kalbin de en ufak bir muhabbeti vataniye ve diniyesi olan her fert şüphe yok ki bunun fedakarlıktan başka bir şey olamayacağı cevabını vermekte gecikmez. Evet! Bu toprağın bugün birinci derecede fedakarlıklardan başka birşeye ihtiyacı yoktur. Fedakarlık yapılırsa ona lazım olan esbab-ı terakki teferruatına kadar hazırlanmış ve o yolda yürünmeye başlanmış demektir. Çünkü: fedakarlık milletler için ihtiyaç vatani lüzûmundan fazla tatmine kâfi mağlub olmayan bir kuvvet şaşadır. Onunla her türlü manalar devrilir. Her türlü haileler hercümerç olur.

Eğer bugün tarihiyle iftihar edilen osmanlı milletin rençber, tüccar, ehli sanat, zâbit, asker muallim memur.. her ferd vazifeleri başında fedakarlık ederler ve o yolda sebaat ile çalışırlarsa bu vatanın ibrâz edilen fedakarlık derecesiyle mebsûtan mütenâsib olarak teâli edeceği bundan tevellût edecek muhassenat ile yed nazarda göze çarpar, farz edelim bir rençber işleyeceği işde biraz ziyade çalışırsa, şüphe yok ki on kilo buğday fazla kaldırmış olur Çalışkanlık neticesi meydana gelen bu fazlalıktan evvel-emirde kendisi istifade edeceği gibi öşürünü vermek suretiyle hazine-i milleti ve memleketide müstefid eder.

Bir memurda vazife-i memuriyetinde hüsnü niyet üzere bulunacak olur ise her iş mihver layıkında cereyan ettiği gibi o işlerle alakadar bulunan esahab-ı mesalihde zâti işlerinden avare kılmış olmaz. Muallim ehli sanatta bunlar mesel bu halin müselselen her biri bir iş ile meşgul olan umûm efradı millet tarafından devam ve temâdi ettirilmesi ve bil-hassa neticeleri ihtiyacı vatani tatmin için her cihetle dehşetli yekunlar teşkil eder ve aynı zamanda milletimizde bir hal faaliyet ve rafahetiyle geçmiş bulunur.

Aksi takdirde bizler her mesleğin ve her vazife erbabı bugün ki gibi bu halde kalır ve işlerimizi kâvlen yaparız, yapacağız, icap ederse, fedakarlığında ihtiryardan çekinmeyiz deyipte ciddi ve müsmir faaliyete girişmeyecek olur isek artık emin olalım ki kendi mezarımızı kazan mezara bizler olduktan sonra vicdanın adil ve kanunî huzurunda da

yüzümüz karadır. Evet! Bir şeyin mühassenatını öğrenip bilip yapmamak bir günah olduğu gibi....Bil-hassa hayatımıza iyilik ve bekâ hususunda pek azim tesirler yapacak olan, Fedakarlığa karşıda lakaydı bir vaziyet almak onu benimsememek ve sonrada atalet ve tekâsülû elden bırakmak pek müthiş bir cinayet olur.

Bu cinayeti yapmak için milletin her ferdi vazifesi başında daima çalışmalı menâfi-i şahsiyenin menâfi umumiye içinde her halde mündemic bulunduğunu asla unutmayıp meşru emellirini dahi o menafii -i umumiye uğrunda feda

Sayı: 2 / Sayfa:23

etmekten çekinmemeyi yine kendi menfaati zatisi iktizasından bilmelidir. Nihayet vicdanı huzurunda mahcubiyetten kâtiyen tevâkki etmelidir.

Etmelidir ki; vatanın, dinin, milletin devletin namus ve şerefini her türlü tehlikelere karşı bekâ ve hayatini temin edebilesin.

Son felah ve necatımız için diğer milletelerden şimdiye kadar geri kalmışlığımız hususunda aramızdaki mikyâskabul etmeyen mesafeler biraz olsun yaklaşsın ve artık yaşamaya hakkımız sabit olsun.

Afyon Karahisarlı Muallim
Fuad Şükrü

KADIN HAKLARINDAN

Biz ne istiyoruz?

Onlar neyi esirgiyorlar?

Memleketimizde kadınlık ictimaiyat ve fikriyatını arzu edilen bir derece-i tekâmüle isâl etmek için ciddi ve esaslı bir terbiye ile birlikte mükemmel bir tahsile lüzumkâti vardır. Neticede: tettebbuatda ister.

Hâdisat ve hakâyık ile müsbettir ki: cahil, sahib zihniyet olmayan, fikriyatdan mahrum bulunan her kavim diğerlerinin tehakkümünde kalmış bazıcısı olmuştur.

Bugün ilim ve irfanın dünyada her şeye galebe çalmış, bir silahlı müsbet olduğunu inkar edecek ondan hisseyâb olanlar meyanında bir kimse bulnuduğunu tesavvur ve techîz sayesinde sahib ilim ve tedbir olanlar haklarının edemiyorum. Kendilerini işte o ilim ve irfanla teslih ve techiz sayesinde ilim ve tedbir olanlar haklarının tam ve serbest bir surette inkîşafını temin etmeye çalışıyorlarve muvaffak da oluyorlar. Birkaç seneden beri bizde kadınlık hakkı serbestisini talep eden az ve çok bir cereyan vardır.

Maalesef bu cereyân bile med ve cezir gibi. Kâh uzamış... kâh kısalmış .

Yani bazen alevlenmiş ve bazende sönecek dereceyi bulmuştur. Bunun sebebini ararsak yalnız kadınlık zihni'n de değil. Âle'el umum memleketimiz zihniyetindeki meyli taklitde buluruz.

Kadınlarımız Avrupa kadınları gibi serbesti hukuklarını temini arzukeşirler ve çalışıyorlarda muvaffak olamayınca erkekleri bir husud bir mani gibi gösteriyorlar. Bu yalan: Çünkü serbesti hukuku istihsâl etmek bir elbise model ve modasının taklidi gibi olacak işlerden değildir.

Hadisatı takilde kalkışmak ve onu bir hakikate kalb etmek için usûl idarelerini değiştiren milletlerin evvel emirde fikri, ictimai, inkılâblar yaptıkları gibi kadınlarımızında her şeyden evvel o eshabı mucibesini ciddi bir surette aramaları iktiza der.

Avrupa kadınları bugün haklarının serbestiyetle inkîşafını istiyorlarsa şu şartla ki icab eden ilm ve faziletde bihakkın mâlike bulunuyorlar. Aynı zamanda bu nûr irfanın her mesleğinde erkekler kadar ve belki daha fazla bir iktidar bir liyakat ibraz ediyorlar.

Ya bizler?

Ufak bir ekalliyet müstesna olmak şartıyla, ekseriyetle serbesti hukukumuz için elzem olan ahlakı ilmi fikri terakkıyatımızı. Acaba bir hal-i tekemmüle isal etmiş miyiz?

Hangi kadınlık ekseriyetidir ki:

Sayı: 2 / Sayfa:24

Hayalinin çıkmaz sokaklarında koşmayıpta hak ve hakikat beyrinde îmal fikir etsin. Yok değil mi? O halde biz ne istiyoruz? Onlar neyi esirgiliyorlar? Cevabını makalem üzerinde lütfen imâl-ı fikir edecek muhterem karîfelerime terk ediyorum.

8-1-335 Sultan Ahmet Fahriye Nahîd

ÂSÂR MAZİDEN

ŞAFAKTAN

Etmesin avdet milal-ı intîzar

Geçme ömrüm geçmeden ey nevbahar

eyleriz birlikte alem de kizar

Geçme ömrüm geçmeden ey nevbahar

Bekledim ben seni bunca müddetir seni

Sen lütûf et bekle beni, bekle bir müddet beni

Etme mahrum tarâvet gelişini.

Geçme ömrüm geçmeden nevbahar

Varsa üç beş gün bekâsı ömrümün;

Olsun muhtel sefası ömrümün

sende olsun intihası ömrümün

Geçme ömrüm geçmeden ey nevbahar

Merhum Muallim Naci

MÜHİM BİR KONFERANS DAN

Bundan altı sene evvel Konya'nın en ücra mahallelerinde neşr ve tamimi maarîf için feda can edercesine çalışmış bir muallim arkadaşımın muallim ve maarif hakkında Konya merkezinde dârülmuallimin talebelerine verdiği bir konferansı fayda olur ümidiyle telhîsen aşağıya derc ediyordum.

Sivas : Faruk El- Ahmedî

[Bugün ...? kadar soğuk ve korkunç. Cehaletin imhasını bütün varlığıyla and etmiş, yarın vatanda nur maârifin yükselmesi için metin bir ümid şedit bir azim ile çalışacak kitleî irfanSizleri evet ulvî mukaddesi bir vazifenin Namzedleri ...

Sizleri karşımda görmekle naciz hissiyâtımdan bir parçası olsun sizlere söyleyebilmekle vakit bulmakla ne kadar mağrur olsam sezâdır. Çünkü sizler yarın bir çok mânilere, haîllere ve bunların icâb ettireceği mezahîm ve meşakka rağmen her türlü fedakârlığı ihtiyar ederek inkilabı ictimai yapmakla mükellef. Yarının yarına layık nur ve irfân ordularını ihzarîyla muvazzâf bir kuvveti irfanınız.

Sizler ilmi ve irfanı olan kuvvetinizle ücra vatanın en fazla ihtiyacı olan ilacını ihzar Bâde.. Huzur ve rahatınızı terk ile bir hâli sıhhat ve mükemmeliyete getirmek her halde getirmek azim katîyesiyle doktorluk yapacaksınız.

Ta ki iyi oluncaya kadar. Ta ki tamamı bir hal-i refahiyete , tamamı bir hal-i faaliyete gelinceye kadar senelerden beri ufuklarında gözükmeyen âfıtabı maârif tulû edinceye kadar..

Sayı: 2 / Sayfa:25

BİRAZ DÜŞÜNELİM

Bir millet ve memleket için ilâ-i maarifden başka ulvi ve mukaddes bir ideel var mıdır? Ben buna bin kere hayır diyeceğim ve bihusus feyzi maarifden mahrum olan biz Osmanlılar' için takip edilecek en mühim gaye nedir? Ve ne olabilir? Hiç şüphesiz terakki-i maarif o halde her meslek erbabından ziyade mukaddes ve en ziyade şayanı hürmet ve

tazim olanlar erbabı talim ve terbiyedir. Esasen bugün gözleri kamaştıran her meslekte her türlü terakkiyatın ve o terakkiyatı vatanların da görmekle göğüslerini şişiren bütün milletlerin en ziyade medyun olduğu şey nedir? Muallimin ve maarif değil mi? Efendiler! Asırlardan beri cihanı medeniyetin daima şükran ile selamladığı bir ordunun efradından bulunuyorsunuz sizleri tebrik ediyorum ve mukaddes mesleğiniz de mukaddes gayenize vasıl olmamız için Kemal-i metanet ve sadakatle ilerlemenizi artık necat isteyen vatanımızın arzularını yerine getirmeye azim ve ümit ile gayrette sebat ve muvaffakiyetinizi Allahtan diliyorum.

Edebi:

Anneme: ben henüz dört yaşında bir çocukken siz ebediyete karışmışsınız. Bilmem bedbahtlığımdan mı yoksa tâliamdan mı bu acı hakikatı ancak bir sene var ki bugün ki aile efradımız içinde sizinle alakadar olduğum o mazi de bir gün çok defalar anne anne diye sevgili annem her günkü gibi yine sizin isminizi çağırıyordum. Yavrum diye çarpan kalbinizin çarpıntılarını duymak beni okşayan ellerinizi öpmek istiyordum. Bana dediler ki annen misafirliğe gitti.

Zavallı ben şimdi ki bilgilerime nazaran misafirlik ile tebdilhava kelimeleri başka başka manalar ifade ettiği halde hemen inanmıştım fakat her ne olursa olsun velev ki muvakkat olarak anneden ayrılmak ruhumu eziyor beni ağlatıyordu.

Lakin sizin tebdil-i havadan istifade edeceğinizi söyleyince güya izharı teessür ve ağlamakla istifadenize mani olacağım korkusuyla kalbim titriyor artık zahiri teessür de bulunmamaya eninlerimi gizlemeye bunların hepsini yalnız kaldığım zamanlara gecelere ve yalnızlığıma hasretmeye karar veriyordum. Annem sizin için her gün tezayüd eden arzu-i visal ve iştiaqlarımla bu kararım da sebat da etmiştim bu sebatın tezahürünü beklediğim ve katiyetine aldandığım Ümit'lerim bir sene evvel öğrendim ki serap imiş!

Şimdi düşünüyorum: ölmek beşer için muhakkak olan o cansız varlığına maalesef vakıf olmadığım değil midir? Annesiz sızsiz kırılmış kalp enin ve hıçkırıklarımla yaşadığım üç senelik zehirli hayatım rüyalarım da vaki olan ilham ile iman ettiğim şefkatine, muhabbetine bir mukabele bir hürmeti mahsusa teşkil etmedi.

El'an dört sene evvelki şu hakikatı zamanın da öğrenmediğime

Sayı: 2 / Sayfa:26

acıyorum. Eğer öğrenmiş olsaydım koşar mezarınıza gelir pek saf âli olan o çocuk kalbimle size Allah’ımdan nusretler, cennetler dilerdim.

Belki de o küçüklüğümde tahammül edemeyeceğim anne ayrılığı, annenin ölümü.. benide hastalandırır. Size kavuşmak iştiyakımla seve seve ölürdüm. Ve elbette yanınızda bir yer bulur, şefkat ve muhabbetlerine karşı şu iki halimden birisiyle izhâr hürmet ve muhabbet etmekle mukabelede bulunurdum.

Yazık! sizi sevipte beni aldatan kardeşlerime ve bil-hassa [bana]

Beykoz 2 Mayıs 334
Hatice Nevin

SEVGİLİYE

Sevdim o güzel güzelleri kalbimde yer açtı.
Hasretle ölen bin emele nurunu saçtı.
Ben sevecektim daha hicranlı o günden
verdik bu soluk aşkıma lakin neye gelsin
verdik ve çekildik hani yok dünki hayalın
sen gelmeyecek.. gelmeyecek gelmeyeceksin
Yıldız:
Haluk Nihal

GÜLE KARŞI

Ay dilber müteattır, cemâline kalbim ediyor tebeiiyet
Sesin miski muattar ,mündemiç vüreykatın da her hüsnü tabiat
ne kadar tavsif edebilsem evsafı hüsnün yine müstenkir billah
Hâme-i Fuad temsil edemez ki . Müşkilatları senin halıkın Allah
15 Mayıs 334
A.S

HİCRAN

Son günün son nefslerinden ben
aradım, hıçkırıklı bir nağme
Hıçkırıklardan ve öksürüklerden

doldu nevhalar emellerime
nevhalar nağmeler bütün bunlar köklerimden gurublu sislerle
Hep o gündendir işte ağlarlar
hep o günden kalan heveslerle
Neye gittik ? ayrılık pek acı
İntizarlarla bir güneş doğsa
saadet olur... Bu benden uzak !
halikim sen bari bu ruha acı
hadi gel... nerdesiniz bugün ? Yoksa
yadîgarın m bir avuç toprak ??
N.H

Sayı: 2 / Sayfa:27

ATASÖZLERİ

- 1-Azim ve sebât her şeye galebe çalar.
- 2-Kendi kuvvetinden gayrî bir kuvvete istinâd eden daima aldanır.
- 3-İhtiyarlıktaki felaketlerin çoğunu gençlik hazırlar.
- 4- Akıllı düşman, akılsız dosttan iyidir.
- 5- Akıllı adam zehire aldanmayandır.
- 6- Fikr ve zaruret servete kapı açar.
- 7-Fena bir arkadaşla dost olmaktansa yalnız kalmak hayırlıdır.
- 8-Öfke ile kalkan zararlar oturur.
- 9-Geç olsun güç olmasın derler.
- 10-Amir olmak için evvela itaat etmeyi bilmelidir.

TABİBİN CİNAYETİ

Muharri : Rûzeni

Mütercimesi:Siret Tevfik

MABÂD

Uzun boylu pek ziyade zayıf marazî kalbe mübtela bulunan Şarl Belasi itiyadatı garibesine rağmen fena adam değildi. İctiamî nokta-i nazırdan merkum bir irâd sahibi olup

ancak kayıd hayat maaşını aldığı iki sigorta şirketinden başka bir müessese-i maliye ile münasebeti olmadığından onu sahip serveti edebilmezdi.

Her vakit hiçbir akrabası olmadığını dünyada yapayalnız bulunduğunu söyler. Hanesine doktordan başka bir misafir kabul etmezdi. Ekseriyen ya böyle bekar ihtiyarlar hakkında mevcut saklı servet zan ve zihabı bunun için mevcut değildi. Hatta hanesinin kapıcısı kiracısının parasız fakir olduğuna yemin ediyordu. Hizmetçi kadın da bu fikirde. Bu kanaatte idi.

Doktor ‘(Harbeleyn) ’ihtiyarı odanın ortasında baygın bir halde yatıyor görünce kendi kendine dedi. Bu halin mutlaka birgün vaki olacağı muhakkaktır. Doktor hastanın yanına giderken fevkalade gayrı me’mul Bir manzara onu birdenbire durdurdu. Son derecede du’ârı hayret ve taaccüb olmuştu.

Odanın bir köşesinde mevzu’ olup her tarafı kuvvet binekleri ile delik deşik olan bir yazıhaneninaçık bulunan çekmecesinde muhtelif kıymetde ve karma karışık bir halde duran birçok banknotlar gözüne ilişmişti. Doktorun zihnini bu manzara fevkaalede işgal eylediğinden o anda yerde yatan ihtiyarı bile unuttu.

Biraz evvel iflası, mahkumiyeti düşünerek ye’sin en derin girdabında bulunan doktor o anda sahibinin bile miktarını bilemediği kuvvai akliyesinin peyder pey inhitat ve ziyayı sebebi ile belki unuttuğu büyük bir servet karşısında bulunmakta idi.

Bu manzaranın tesiriyle doktorun alnını iri ter taneleri istila etmişti. Elini uzatıp bu servetten bir miktarını hatta cümlesini almak artık sefaletle iflasa veda ile mutantân mükemmmel muntazam hayata malik olmak için onun ufak bir iradesi kifayet edecekti. Bir lâhza bunu icrayı düşündü fakaat bu düşüncüyü derhal bertaraf ederek hastanın yanına gitti.

Sayı: 2 / Sayfa:28

ihtiyarın zayıf ve binâenleyh hafif vücûdunu kucaklayıp bilâ müşkilat karyolasına nakil ile yatırdı. Kemal-i dikkatle bu eski makineyi muayeneye başladı. Hasta henüz bir hayat idiysede artık başarabilmek ihtimali yoktu. Tedavi ve ihtimam sayesinde belki bir saat daha yaşayabiliyordu.

Hastanın muvakkat bir surette kendine gelmesi ihtimal zayıfı- Doktorun arzusuna

himmetine ve istese idi. Hastayı haline bırakıp biraz beklemek vukûf katiyen muhakkak bulunan müddetin bir an evvel vürudunu temin edecek doktoru kimsenin bilmediği ümit etmediği büyük bir servete sahip kulacaktı.

Şarl 'ın çekmedeki banknotları sıraya koymak yahut hesap ve tidâd etmek için çekmeyeceyi açmış ve o sırada üzerine fenalık gelerek düşüp bayılmış olması en doğru bir ihtimal idi. Şimdi doktor birçok mesail karşısında bulunuyordu. Bu darbe ile artık yaşama ihtimali kalmayan hastayı kendine getirmeye çalışmak velev ki bir saat veya bir lahze için olsun tebabetin tabibîn vazifesi olduğunu düşündüğü sırada zihninden bin türlü şeyler geçiyordu çekmede ki büyük servet bunları sirkat muhakeme matmazel (möntö) kendini sıkıştıran ve ayaklarını bir papuca koyan daniler ümidi kestiği istikbalî zihninde hep birden resmi geçidi yapıyorlardı.

(Göy) bütün bu tefekküratı hesap ederek hastayı kendine getirmek için lüzum gelen muameleyi icraya başladı. Sarfettiği mesaiyeye rağmen kalp bir türlü harekete gelemiyordu. Aralık kalmış gözler bir ölü gözüne benziyorlardı. Doktor fenni icabatı etdikten sonra yine paraları onları derc edip etmediğini düşünmeye başladı. Bu maksat ve fikirle yazıhaneye kadar giderek banknotlara tekrar baktı.

Fakat o anda elini uzatıp alacağı sırada gençte hissi istikâmet ve iffet hırs iştahı galebe ettiğinden koşarak odadan çıkıp aşağıya kapıcının odasına indi.

(Şarlpelessi) ölmek üzere bulunduğunu geldiği zaman apartmanın kapısını aralık bulunduğunu ihtiyarı odanın ortasında baygın boylu boyuna yatar iken görüşünü anlattıktan sonra dedi:

-rica ederim hizmetçi kadını şimdi çağırınız eğer onu bulmak güç ise diğer biri olsun beîs yoktur.

Şimdi çağırttım Mösyö. Doktor merdivenlerden süratle yukarı çıktı. Hastayı bıraktığı halde hatta daha ağır buldu. Kendi kendine düşündü:

-bu çekmenin böyle açık kalması olmaz. Görenler hakkında şüpheyeye düşerler. Kapadı fakat hasta kendine gelirdede açtığı çekmeyi kapalı görür ise buna ne mâna verir. Ona çekmenin kapalı bulunmasını izâh etmek, doğrusunu söylemek lazımdır. Buna inanacağı der-kârdır. Fakat sözüme inanmaz da hakkımda şüpheyeder ise?

Masum ve kabahatimiz olduğu halde hakkıda şüpheyedilmesi ihtimali onu hiddetlendirdi. Bu hiddet arasında kendi hal ve vaziyeti ona daha yeîs avar göründü. O zaman çekmenin yanına giderek iki üç avuç banknot alıp paltosunun cebine soktu. Bu hareket gergin asabına rehavet ve vücuduna bir nevi itabı oracıkta bulunan bir sandalyenin üzerine oturdu. Derin bir ah çekerek kendi kendine dedi :

-Hayır! Mümkün değil yapamayacağım! Hizmetçi kadının geleceğini unutmuş olan doktor birden bire yerinden

Sayı: 2 / Sayfa:29

sıçradı hemen çekmeye koşup paraları koymak fikrinde olduğu halde telaşla bunuda unutarak sofaya koştu. Kapıyı açarak merkumeyî görünce dedi:

-İçeri gel madam. Şimdi eczaneye kadar gideceksin. Bir reçete yazayım da götür.

Önde doktor arkada hizmetçi kadın hastanın odasına girdiler. Orada doktor sordu. Geldiği zaman kapı açık ve aralık idi. Bu nasıl olur?

(bir tavır-ı haifane ile) ben giderken kapamıştım. Hergün olduğu gibi çekerek gitmiştim. Ben gittikten biraz sonra mösyö gelir kapıyı kilitlerdi. Doktor acaba bizim mösyö ölecek mi?

Doktor kadının bu suâlne cevap vermedi. Biraz evvelki telaş ve heyecanı zail olmuş, soğuk kanla, kendine mahsus ve tabî olan katîen sakinbir tavrıla hareket ediyordu. (Göy) reçeteyi yazmakta iken hizmetçi kadın hastanın yanına sokularak bakıyordu. Bu gibi şeyleri görmüş, alışmış bir adam tavrıylaBaşını sallayarak:

-Artık nefes almıyor. Bunun işi bitmiş. Bana 15 günlük ücret borcu vardır . O parayı kim verecek? Doktor bitirmiş olduğu sözü uzatarak cevap verdi:

Senin alacağını tesviye eden bulunur parayı alırsın. Korkma haydi şu reçeteyi cenazeye götür. Ve çabuk gel.

Hizmetçi kadın sūraatle odadan çıkıp uzaklaşınca doktor çekmenin yanına gelerek açtı. Evvelce alıp cebine koymuş olduğu banknotları yerine koyduktan sonra geniş bir nefes alarak kendi kendine dedi:

-işte bu da oldu. Artık ben bir hırsız değilim. Bu hareket onu teskin ve müsterih edececeği yerde müteheyyic ve müzdarip etti. Şimdi kendisini namuskâr müstakim değil. Korkak vahim cesaretsiz görölüyordu. Bir ölüye hemde kimsesiz bir ölüye bu parayı iade etmek ona pek beyhude, pek lüzumsuz görölüyordu. Kendi kendisine dedi:

Dünyada bu paradan kimse istifade etmeyecektir. Sahibi hak olmayan bir yerde tabii vazife yoktur. Fakat hükümet var ya (gülmeye başlayarak) Hükümet! Bu güzel kağıtlara hükümetin hiç ihtiyacı yoktur. Hâlbuki bunlar mâhir ve hâzik bir tabibin layık olduğu derece ve mevki ihrâzına hizmet edecek ve bu suretle cemiyet-i beşeriyyeye daima faydalı olacaktır. Şu anda ben bir budalayım. Hemde pek büyük bir budala.... Sirkat denilen şeyin fenalığı birini izrâr eylemesindedir. Hâlbuki ben kimseyi izrâr etmiyorum. Ben şimdi şu paraları almak vazifesiyle mükellefim. Bunlarla insaniyete hizmet eder isem bu sirkatım bir meziyet olacaktır.

Doktor böyle düşünmekle beraber çekmeyi kapamış idi. Nefsine karşı muğbir ve kızgın olduğu halde ayak üzerinde dalgın dalgın duruyordu.

O esnada hizmetçi kadın avdet etti getirdiği yakıları, sülükleri merkumenin muaveneti ile hastaya yapıştırdılar. Birkaç dakika sonra ihtiyar gözlerini açtı. Yavaş ve anlaşılmaz bir sesle birkaç kelime söyledi. Biraz sonra gözlerini kapadı. Ağzı bağlandı. Hasta ölüme daha ziyade yaklaşmıştı.

Doktor son dakikaya kadar mücadeleye katîen karar vermiş olduğundan diğer bir reçete yazarak hizmetçi kadına uzatıp dedi:

Sayı: 2 / Sayfa:30

-seni yine yoracağım teessüf ederim. Fakat ne yapayım. Böyle iktiza ediyor. Bu zahmetlerin ücretlerini bol bol tesviye ettiririm.

-Ücret ve tesviye kelimeleri merkûme üzerinde sehhar bir tesîr icra eylediğinden reçeteyi alıp sûratleodadan çıktı. Doktor arkadasından seslenerek:

-Kapıcıya söyle de . Yarım saat sonra buraya gelsin.(Harbleyn) yalnız kalınca derin bir nefes alarak kendi kendine:

-mukadderatımı tayin ve takrir için ancak birkaç dakika vaktim vardır. Eğer bu müddet zarfında bir cesaret gösteremez isem sefaletle layık müstahik imişim demektir. Dedikten sonra yine hasta ile uğraşmaya başladı. Fakat bundan bir semere hasıl olmuyordu. Kendi kendine dedi:

-Ben bir alçak, korkak, cesaretsiz mi olacağım? Sefalet ve zaruret içinde sürünmeye mahkum mu olacağım? Her vakit böyle bir fırsat ele girmez. Şimdi tam zamanıdır. Her ne yapacak isem şimdi, hem de serian yapmalıyım.

Kalbi bir heyecan, rengi müthiş suretde solmuş tekmili vücûdu lerzan olduğu halde çekmeye gidip açtı. Yirmi bin frank kadar alıp ceplerine koyduktan sonra durdu. Biraz düşündükten sonra kendi kendine hitaben:

-Ne budala adamsın. Hepsini al. Yirmi bin, yüz bin, bir milyon niye lüzumsuz olsun. Sirkat sirkattır. Bu miktar ile ölçülmez.

Bunun üzerine çekmede bulunan banknotların kaffesini paltosunun ... ceplerine doldurdu. Paranın arasında bulunanan zarfıda aldı. Otuz kadar yüzer franklık kağıtla iki frank madeni para bıraktı. Çünkü çekmenin. Bütün bütün boş olması dai-i iştibah dılacaktı. Bu işi itmamdan sonra çekmeyi kapatarak biraz öteye çekildi.

Doktor son derecede sakin, telaşsız bir halde idi. İhtiyar hastanın yanına gelerek yeniden muayeneye başladı. Şaribles mevte doğru serii adımlarla ilerliyor. O sırada hizmetçi kadın ile kapıcı geldiler. Bunların vürudû üzerine sirkatın bir emri vaki haline geldiğini, çünkü artık paraları tekrar çekemeye koymak mümkün olamayacağını görerek kalben müsterih olduğu kapıcıya dedi:

-sen çabuk mangal kömür yakta, buraya getir. Doktor hizmetçi kadının getirdiği ilaç paketini açmakla meşgul iken kapıcı hastasının yanına gidip bakmış idi. Doktora sordu:

-Mösyö doktor: Bunun artık işi bitmiş gibi görünüyor, değil mi?

-Evet! Kurtaramayacağız sanırım.

(Göy) ilacı ihzar etmiş olduğundan hastanın üzerine eğilip yeniden muayene etti . Başını doğrultup duvarda asılı bulunan küçük iğneyi alarak ihtiyarın ağzına tuttu. Bir dakika sonra:

Artık bunda eseri hayat kalmadı. Kapıcı; ben ilk gördüğüm vakit öldüğünü anlamış idim.

-Artık burada benim işim kalmadı. (Kapıcıya) sen Mösyö yarın sabahleyin erkeden gidip polise ihbar et sirkatın vaziyeti hakkında katii

Sayı: 2 / Sayfa:31

beyanatta bulunmayı unutma... (hizmetçi kadına) sende madam bu gece hastayı bekleye bilir misiniz? beklerim Mösyö.

-O halde buradaki eşyanın muhafazasını sana tevdi ediyorum. Hükümet bu babda bir karar ittihaz edinceye kadar bunları sen hıfz edeceksin. Tabii sana bir münasip ücret verilecektir. Anlaşıldı mı? Kapıcı

- anladık mösyö- Ben sabahleyin erkenden gidip vefat haberini vereceğim. Madamda burada bekleyecek.

Doktor (şarlbelesi) hanesinden sokağa çıkınca serin havada geniş geniş nefes alarak yürümeye başladı. Biraz gittikten sonra fikrinde bir teşevvüs, kalbinde bir sıkıntı his etmeye, yaptığı işten nedamet his eylemeye başladı. Yolda geçenlerin cümlesi ona bakıyor. Ceplerindeki mesrûk paraları görüyor gibi geliyordu. Her ne kadar kimseye izrâr etmediği cihetle sarık add edilmeyeceğini düşünüyor isede yine kalbinde bir endişe, bir havf hissediyordu. Birkaç saat evvel iflasın arifesinde bir sefil olduğu ve fakat cemiyet-i beşeriye dahilinde bulunduğu halde şimdi bir sarık bir cani olarak o cemiyetten hariç bulunuyordu.

Mabadı var.
Siret Tevfik

POSTA KUTUSU

Lüleburgazda: Meliha Remzi Hanım Hemşiremize teveccühünüze teşekkür ederiz.

Muhterem Muallim Bekir Sadık Bey'e ümidi istikbal olan evlad-ı vatanın terbiyesiyle iştigâleden siz ve sizin gibi muallimeler takip ettiğimiz mesleğe muvaffak bulundukça esasen devam etmekte olduğumuz mesleğimizde azim ve sebat bizim için iki kat bir borç, bir vazifedir .Muvaffakiyet selamlarınızı kemal-i hürmetle karşılarız.

1- rasim imzalı mektuba: Yazınız geç geldi. Bu nüshaya derc edemedik. Af ediniz.

Bursa'da : Mehmet Hulusi Beye istidânız geldi. İkmal muameleden sonra bugün yarın posta ile göndereceğiz. Genç kadın hakkındaki teveccühünüze teşekkür ederiz ve addı Âlilerinin unutulmayacağını şimdiye kadar size de gördüğümüz güzide hazretler bizi temin eder.

Çengelköy'de telgraf zabıt vekili Mahmut Nedim Bey'e idarehanemize teşrif etmenizi rica ederiz.

Handekde: Ulemadan Mahmut Efendiye: Vaad bu bir burçtur . İcra etmenizi temenni ile hürmetlerimizin kabulünü rica ederiz.

Müdür mes'ul : Süleyman Tevfik
Mahmut Bey Matbaası

Sayı: 2 / Sayfa:32

PERİŞAN PARÇALAR

Afyonkarahisarlı Muallim Fuad Şükrü Beyin bu eseri İsmi üzerinde olduğu gibi hakikaten perişan ve fakat pek sevimli ve safiyetle dolu şiir ve makaleleri muhtevidir.fiyatı (!) güruştur. Mevcudu pek az olan bu kitabı almak için Genç Kadın Mecmuası idarehanesine müracaat etmelidir.

UTARİT

Sultan Abdülhamit Han saninin hatıratını tefrika etmekte olan ve güzide şair Vedat Arif Beye riyaset-i edebiyesinde bulunan bu mecmuanın ilk iki sayısı intişar etmiştir. Memleketimizin muhterem esatizinin eserlerini muhtevî bir meşheri bedayii olan bu mecmua memlekette nefis bir mecmua çıkabileceğini göstermiştir.

(USUL DEFTERİ) DERSİ

Ticaret ve ticarethanelerde iştigal arzusunda bulunanlara pekaz zamanda öğretebilir. Arzu edenlerin idarehanemize müracaat etmeleri.

EVDE BULUNSUN

Aile Doktoru sıhhatini seven herkese, her evde bulunması muhakkak lazım Arlan doktor Nurettin beyin bu mühim eseri neşri olundu. Bütün hastalıkları ve çare-i tedavilerini ihtîva eden bu mühim eser zinde ve sâlim yaşamak isteyenler tavsiyedir fiyatı, 3 guruş. Merkezi tevzi kütüphane-i Su'di .

MEZAHİP VE TÜRK İSLAMİYE TARİHİ

Şeyhülislam Cedrizâde İbrahim Efendi Hazretlerinin eser hame-i fazılaneleri olan bu kitap kütüphane-i irfanımızdaki büyük bir noksanı itmam etmek itibarıyla haîzi kıymet olduğundan kar'ierimize bilhassa tavsiye ederiz. Fiyatı 12 guruş merkezi tevzi kütüphane-i Su'di

ALIM SATIM İDAREHANESİ

1335

Her nevi muamelat-ı ticariye emlak ve akâr üzerine muamelatve alım satım terahinat mukabilin de para ikrazatı her nevî hususat-ı deavi er-ahde edilir. Hane, otel, apartman yazıhane, ticarethane ve sair işlere ait hususat serian kabul ve ifâ edilir. Her gün Sirkeci de Muvassal hanında 18-19 numaralı alım satım idarehanesin de müracaatlar suhuletle temin edilmektedir.

Tüccardan:

Hüseyin Hüsnü Ve Şarikleri

KADIN VE ERKEK YENİ VE ESKİ

Bel soğukluğu frengi ve cilt hastalıklarının Avrupa'nın en son usulleriyle teşhis ve tedavisi idrar ve kan tahlilatı yapılır. Viyana Hastanelerinden mezun Doktor Doktor Ahmet Remzi Marko Adrese dikkat. Bab-ı Alî Efendi sineması ittisalında ki muvassal

hanenin ikinci katında numara 13-25-24 İstanbul 2417 sabahtan akşama kadar hasta kabul ederler.

MAHMUT BEY MATBASI

Alemi tibat ve matbuatı Osmaniye'ye birçok hizmetler ifa ve Türkiye'de hakiki matbaacılığı tesis eylemeye maruf ve şimdiye kadar kapalı bulunan Mahmut Bey matbâası yeniden açılmıştır. Türkçe, Fransızca, İngilizce gazeteler ve mecmûalar ve kitaplar nefis ve serî bir surette tabî edilir.

PUL MERAKLILARINA

Karielerimizden birisinde pul koleksiyonu vardır. Görüp almak isteyenlerin idarehanemize müracâtı.

III.GENÇ KADIN MECMUASI SAYI 3

Sayı: 3 / Sayfa:33

PERŞEMBE

30 Kanun-sanî 1335

BİRİNCİ SENE

Sâhib-i İmtiyaz

Ayfon Karahisarlı Muallim Fuad Şükrü

Müdire

Fatma Fuad

GENÇ KADIN

Şimdilik 15 günde bir çıkar, ictimai , ahlaki, edebi mecmuadır.

MÜNDERİCAT

İctimai: kadın ve kadınlık , Fatma Fuad Hanım : İzdîvac, zehdi zade İhsan Bey
Düşüncelerim, Muallim Fuad Şükrü Bey: Bir mektup Bursa :H.T, Halime Hanım Edebi:
tettebbü ve tenfiz :, Refika Zati hanım: Aykız: Mahmut Tevfik Bey, Mini Mini Nevin
Muallim Sait Fikri Bey, Ben isterim ki: Sedat Nami Bey Atasözleri.... Posta kutusu...
Faydalı ilanlar İtizar: mündericatımızın küsretinden dolayı tabîbin cinayeti, nam
tefrikamızdan bu nüshaya derç edilememiştir. Muhterem kâri ve kâriyelerimize itzâr beyan
ederiz. İdarehane: Sirkecede Muvassal hanında daire-i mahsusa, posta kutusu 104

Merkezi tevzî : Kütüphaneyi Sû'di. Nüshası 5 guruşdur,.

Mahmut Bey Matbaası

Sayı: 3 / Sayfa: 34

MEMALİK-İ OSMANİYE İÇİN

Abonesi Senelik :120 Altı aylık :25 Üç Aylık: 35 guruşdur.

Ecnebi memleketlerine: Senelik 150 altı aylık 90 guruş.

İlanat : İğfal mahiyetini haiz olmamak şartıyla bir ücret mukabilinde derç edilir.
Kitaplarınızı [Kütüphane-i sû'di'den alınız. Arzu edenlere fihrist meccanen takdim olunur.

Sayı: 3 / Sayfa:35

Mesleğimize muvaffik olarak
gönderilen asare sahiflerimiz

GENÇ KADIN

Umûr tahriyeye aid hususatda
müdüriyet: umûr idareye

mütemalik

açıktır. İadesi arzu edilen yazılar için pullu
bir zarf gönderilmelidir.

hûsusat içinde Sâhib-i İmtiyaza
müracaat edilmelidir.

Kadınlığın ve gençliğin teâliyesini münâdisidir.

KADIN ve KADINLIK

Cemiyet-i beşeriye de kadının bir halki ve tabi diğeri ictimaî olmak üzere iki vazifesi vardır. Bu iki vazife hemen hemen birbirinin lazım gayrı müfariki olmakla beraber en ehem ve elzemi birincisidir. Bunun bihakkın ve tamamen ifası sayesinde ki kadınlık saadet ve intizam alemleri temin eder. vazifenin ihmalî cemiyet-i beşeriyeyi felakete, sefaletle nihayet inkîraza sevk eyler.

Kadının halki ve tabî vazifesinin temeli aile teşkilatıdır. Bunda kadının rolü erkeğin rolünden daha mühim hatta daha vasî bulunmaktadır. Tabiât cemiyet-i beşeriyeyi yaşatmak, devam ettirmek vazifesini kadına tahmîl eylemiştir. Kadın evlat yetiştirerek tezayûd ve bakî nesile hizmet eder isede. Bu vazifesi bir çocuğu tevliid etmekle hitâm bulmaz. Nevzâdı evveli emirde beslemek maruz bulunduğu emraz ve mehalike karşı muhafaza etmek sonrada terbiyesini temin etmek inkişafa başlayan ruhunu dimağını, havasını, bil'âhire, gireceği mücadele-i hayatta ihraz galebe etmesi için lazım olan cesaret-i, medeniye ile tenmiye validenin yani kadının vazifesidir.

Aileyi tarif eden erbâbı ilim zevc ve zevce ve evlattan mürekkeb bir vahdettir diyorlar bu tarife göre aile ancak nevzâdın kudumuyla mevcut olur.

Nevzâdın kudumuyla teşekkül eden ailede kadının ve erkediğin birçok vazaif-i firiysi vardır ki bunlar aile saadatinin temin ve devamı için katîyen elzemdir. Bu saadet ocağının daima şen olması burada zevç ve zevce in vazifelerini bihakkın takdir etmeleri mükemmelen ifâ eylemeleri, mütakâmil hürmet ve hüsnü imtizaca riâyat ile kabildir.

Bilâ da cemiyet-i beşeriye de kadın rolünün daha mühim ve daha da vasî olduğunu söylemiş idim. Bunu inkar kabil değildir. Çünkü zevcenin mücadele-i hayat da cesareti idame, onu tekrar mübarezeeye atılmak için maneviyatını takviye vazifesi de kadına terettüp eder. Pek mühim ve elzem olan bu vazife pek kolaydır. Bunun için kadında ufak hüsnü niyet kifâyet eder. Günün mezahim ve müşkülâtından bitap olarak hanesine avdet eden aile köşesinde istirahatı ümid eyleyen zevc, zevcenin güler yüzü tatlı sözü ile derhal o gün ki

yorgunluğu unuttur. Kendisinde o saadet hanemin mesûdiyeti için yeniden her türlü müşkilata pençeleşmeye cesaret bulur. Bunun akside mâkus netaîc hâsıl eyler. Somurtkan

Sayı: 3 / Sayfa:36

yüzü gülmez, ve yorucu zevce meşagil ruzmer'den yorgun zevcin kuvve-i maneviyesini bütün bütün kırar beîse ilka eder.

Bir ailede kadının idâme-i nesle alet olmaktan başka devamı refah ve saadete alet olması lazımdır Erkek her ne kadar kazanır ve getirir ise getirsın kadın hanesinde hüsnü idare ve intizama malik değılse! İktisadî bilmez isrâf ve teleften tevakki etmez ise orada hiçbir vakit refah ve saadet olamaz.

Dokuz ay taşıyarak dünyaya getirdiğı mahsul ömrünü biganelerin ellerine terk eden, onu beslemeyi, büyötmeyi terbiyeyi yabancılara bırakan bir kadın nasıl vazifesini ihmal ediyor ise hanesinin ufak teferruâtına kadar nazar-ı dikkatinden uzak tutan kadında ailesine karşı borcunu ifa etmiyor demektir.

Kadın ve kadınlığın tabîi ve hûlki vazifesiyle ona müteferri hususâtı temin etmek içinde ictimai vazifesini ifâya gayret eylemesi iktîza eder o halde deriz ki kadın ve kadınlığın tabîi ve ictimai vazifeleri birbirine merbut birbirinin mütemmimi yekdiğerinin mükemmelidir. Bunlar ayrı ayrı olduğı halde saadeti aileyi temin edemez. Binâleyh cemiyet-i beşeriyede hizmet eylemez bil'ade beyan ve izah eylediğiniz vecihle kadının cemiyet-i beşeriye de ilk işi aile teşkili idare-i beytiye ile başlar. Bunun içinde kızlarımızın talim ve terbiyesi, muhîtimizin dinimizin ananelerimizin icabatına riâyet şartıyla buradan başlamak iktîza eder.

Her yerde olduğı gibi bizde de terakkî ve tealîyi temin etmek aile revanız-ı mukaddesini inhilalden muhafaza etmek için terbiye-i ahlakiye fevkaledede ehemmiyet vermek. Lüzumdur. Efradı ve bil-hassa kadınları ahlaken metin olmayan bir millet daim ve bakî olamaz, terakkî ve tealî edemez. Cemiyet-i beşeriyede bütün seyyiatın bütün izmihlalin ahlaksızlığın neticesi olduğı kabili inkâr değıldir.

Gerek kadın ve gerek erkek en evvel kendi kendini idare etmek ilm ve usulûnü öğrenmelidir. Kendi nefsinin idare edemeyen bir ferd diğerklerini de idare edemez. Bunu da ancak terbiye-i ahlakiye temin eder.

Gelecek dördüncü makalemizde kızlarımızı tam manasıyla kadın cemiyeti beşeriyenin kısım-ı mütemmim ve mükemmeli olan cinsi latife layık bir kadın derecesine is'ad bu sayede kadınlığımızı ilâ için takip edeceğimiz yollardan bâhseyleyeceğiz.

İZDİVAÇ

-Bir istatistik münasebetiyle-

İkdam ceride-i feridesi 7 kanunu sani 335 tarih ve 7829 numaralı nüshasında 330 ve 333 senelerine aid memleketimizde ki tevellüdat, vefiyyat ve münakahatın bir istatistiğini neşr etti.

Mezkûr istatistiğin zîrindeki bendde diyor ki: 330 senesinde (9420) ilanına mukâbil 333 de ancak 585 kişi evlenmiştir. Sukutumuzun en muciz delileri olan bu rakamlar karşısında evliyâ-i umurumuz hiçte kaçırılacak vaktimiz olmadığını takdir etmelidir. Bir taraftan hastalık ve fıkrın rahneleri diğer taraftan gençlerin izdivaçtan istîgnaleriyle daha tahribkar bir şekil alıyor. ictimaiyyun için işte: muazzam bir mesele!

Heyhat şu samimi davete günler geçtiği halde ulema-i içtima-iyyunumuzdan icabet gösterecek himmetkar bir ferd zuhur etmedi.

Sayı: 3 / Sayfa:37

Şu hakîki ve elim derk sebeplerini izâh edip müthiş öldürücü istilasını durdurmak için çarelerini irâe edecek bir iki satır karalamaya hiç bir kalem zî iktidar tenezzül buyurmadı.

Bu zamana kadar hayati ve milli mesail hakkında koparılan diğer bütün muhîk ve samimi feryadlar gibi buda amik, derin bir sükutu, anud ve hissiz bir lakaydının zulmeti içerisinde söndü mahv olup gitti.

Çünkü, bu davet şahsi ihtirasatımızı hasis menâfimizi okşamıyor, garaz ve kinlerimizin dökülüp saçılmasına vesile ihdâs etmiyor. Birbirimizi hırpalamaya harice karşı yüz kızartacak sövüp saymaklara meydan bırakmıyor. Hulâsa boş ve adî dedikodular bir kapı açmıyordu.

Biz bedbahttan şu aralık mevcudiyetimizi imhaya çalışan husumaya hasr-ı hizmetle o derece meşgulüz ki böyle kendimizi, şu zavallı milleti kurtaracak afif işlerle uğraşmaya ne vaktimiz ne zihnimiz müsaittir.

İyi bilmiş olalım ki hulaskarân ümmet evliya-i umur efendilerimiz lütfen vakit bulupta milleti içinden yiyip bitiren mikroplardan tahlise çalışmayı elhak ehem vezaif avdet telakki etmedikçe başka târikle yanlış vukuf saî ile bu millet kurtarılamaz.

Bilmem şu acı serzenişlere gayri ihtiyarı olarak cereyan verdiğimi söylersem inanılır mı ? Neyse asıl büyük meseleye gelelim. Memleket de vukû bulan izdivaçta ki derece-i tenakusu son iki seneyi göz önüne getirerek değil belki on on iki seneyi nazarı itibara alarak düşünürsek insan acı ve ümitsiz bir ye'se düşmekten kendini kurtaramaz.

Bu o derece bariz bir hakikattir ki teslimin de hep müttetikiz. Bununla beraber bu meselenin ihmalindeki ittihadımıza doğrusu diyecek yoktur.

İkdam bu tenâkusta ki sebebin zimnen gençlerde ki istiğnaden mütevellid olduğunu anlatıyor. Acaba böyle mi hakiki gençlerimiz izdivaç hususunda müstağni bulunuyorlar mı? Eğer böyle ise bunun illeti nedir?

İşte bu illeti arar bulur, bulunduğumuz mevanii ortadan kaldırırız. Kaldırmaya muvaffak olabilirsek milleti bu ictimai dertten kurtarmış oluruz. Aksi takdirde ittihata koşar adım gitmekte olan bir milletin inkırâzı üzerine tesis hükümete çalışmanın abêse iştigâl olacağı şüphesizdir.

Ben zannediyorum ki gençlerde izdivaca karşı istiğane mevcut değildir onları müstağni gibi gösteren sebep evlenmekte ki imkansızlıktan naşî evlenmemek şerrini ihtiyar etmiş olmalarıdır. Bu da bugün ki şerait-i ictimaiyemizin zaruri bir neticesidir.

Gençliğin zihniyetini Kavakdere-i ictimaiye-i hazıramızın hazm ve kabul edemediği muhakkaktır. Bu iki şeyin te'lif mümkün bulunan muhitde mesela Anadolu'da izdivaç eğer harp olmazsa idi tenakûs etmeyecekti. Çünkü orada hala anasının beğendiği babasının münasib gördüğü kimselerle birbirini görmeden, tanımadan, hatta birbirinin halet ruhiyesini valem sathi olsun tetkiki muhtaç bulmadan birleşmeye razı olacak bir zihniyet hakimdir. Halbuki İstanbulumuz da İstanbul seviyesindeki şehirlerimizde ki bulunan gençlik bunu kabul edebilir mi? Edebiliyor mu?

Sayı: 3 / Sayfa:38

Bil tabî hayır esasen izdivacın bir alım satım muamelesinden ibaret bulunmadığını idrak edebilen hayatı mücadelede ser muvaffakiyetin en büyük emeli kadın olduğunu anlayan hiçbir fert de ebedi teşrik-i hayat edeceği bir uzvun intihabında böyle körü körüne bir ahz ve itâya girişmeye cesaret edemez ve bunda tamamiyle haklıdır. Bi-husus bu noktanın adem-i ehemmiyetle telkisi yüzünden yapılan izdivaçların ale'l ekser ne gibi fecayi ile neticelendiğini görüp dururken.

Diyar-ı medine de hayatta birleşecek iki insan değil günlerce hatta senelerce birbirlerini tanımaya çalışıyorlar. Bunun için uzun seyahat hayatını bile beraber yaşamak

külfetine ihtiya r ediyorlar. Tabiatıyla bu külfetin nimetide o ailenin ebedi saadet ve bahtiyarisi oluyor.

Bu böyle iken bir tarafta ne olduğu belirsiz alacağı beş on kuruş bahşıştan başka bir kaydı ahlaki ve ictimai düşünmeyen, düşünemeyen ve bunu kendisine meslek ittihaz edinen satıcıların şahadetine itimat bilmem ne dereceye kadar doğru oabiliyor.

H sran ve felaketle nihayet bulacak münasebetin tesisine çalışmaktan ise ademi teess s nde ki mahrumiyete katlanmak tercih edilirse bu bir mazereti meşrua teşkil etmez mi?

Haydi farz edelim ki bunlar pek mühim esb b ihtirazi ad edilemesin. Ya bu şekli kabul etmekle beraber yine zevc ve zevce bulmakta ki müşkilata ne diyeceğiz? Aile tarafından çocuklarına bir refika-i hayat intih b mecburiyetide mahd d bir zümreye ya kapı kapıya olan komşu ve yahud mens bini teall kata inhisar etmektedir.

      bizde sosyete hayatının mefkudiyeti cihetiyle aileninde bunlardan başka kimseye tanınması mümkün olamıyor. Bu mahz r erkek için olduğu kadar kadın içinde aynı derecede vardır.

Halbuki insaf edelim. İnsan bir çift ayakkabı almak için bile yüzlerce d kk n gezmeye, binlerce botun muayenesi lazım his etmektedir. Hiç kimse tab ine muvafık bulmadığı sigara tabakasını sırf sahibi komşusu olduğu ahabı bulunduğu için bir d kk ndan iş raya mecburiyet görmüyor.

Bugün eminim ki İstanbul da şerait yekdiğerine muvafık birbirine uygun binlerce evlenebilecek gençler vardır. Fakat maatteessüf bu tanışmamazlık fiili meşrunun vücuduna azim bir ha l büyük bir engel olmaktadır.

Avrupa'da cera d en büyük bir vasıta-i izdivaç bulunurken bizde iki satırlık izdivaç ilanının dercini gazeteler ahlaksızlık olarak telkin etmektedir.

Zehi düşünüş. EĞer bu ahlaksızlık ise hemen heyet-i mecmuamızın zümre-i insaniyetden bil-istif  çekilmesi icab eder       bugün onların kabine vasıl olmayacağı ne ahlaksızlıklar yapılmaktadır.

İşte bu k r olası zihniyet sa kasıyladır ki: müteaddid fırkalarımız cemiyetlerimiz bulunduğu halde şadde-i hizar teessüf bu büyük dertle iştigali gaye ad edinmiş tek bir cemiyeti hayriyemiz bile yoktur.

EĞer hakîki bir suk ta maruz nüfusu umumiyemizin büsbütün inhitata uğrayıp rahned r olmasını arzu etmiyorsak bunun vakit gezirmeksizin acil ve kat  çare halini

bulalım. İzdivacın temin husûlunu badî olacak esbâbın ihzarına çalışalım (Valâ) Millet böyle vereme mübtela insan gibi için için ölür.

21 Kanun-sani 330 Beyoğlu: Zehdi zâde
Ahmet İhsan

Sayı: 3 / Sayfa:39

DÜŞÜNCELERİM

3

Acaba bugün yevmi cedit rızkı cedit kaidesini memduh olan kanaatin bir hıslatı nevinden ad edenler var mıdır? Bir kararı kâti verebilmek için bu hususun tetkik ve tettebbuatını da ikmal ettikten sonra öğrendik ki , yevmi cedit, rızkı cedit kaîdesine onu bir hıslatı mümtazâ diye iittiba edenler hemen hemen yok gibi..

Buna memleketin atisi nokta-i nazırından pek ziyade memnun oluyoruz. Ve güzel bir hıslat olan fikir kanatinin de derece-i kıymetini hatırlatmak için onuyalnız sai ve gayret ile meydana gelen şeyin razı olup görevi şekvaya gitmemek diye tarif edeceğiz. Esasen kanaat, lazım olan şeyin husûluyla iktifa etmek diye kabul edilsede yine maksad hâsıl olur. Mamafih, iktisadın temelini teşkil eden, ihtimalata karşı ihtiyatkarlık, esasını hiçbir vakit unutmamak iktîza eder.

Dünyada daima yaşayacak gibi çalışmak hükmü varken hayatın her halde fena bulacağı vehmiyle betaini iltizam etmek şüphesiz ayıp ve abestir. insan hayatın müşkilatına ehemmiyet veremeyecek kahramanlardan olsa henüz gözle görünmeyen hakkında katî bir fikir edinilmeyen uzak atının bizce gayri malum karanlıkları tahattur edilirse ihtiyatkarlığın elzem olduğu tahakkûk eder.

Ve zaten, hastalık ve sağlığın, kaza ve afetin insanlar için olduğunu söyleyerek atının rahat ve refahı namına elbette iltîzamı ihtiyat etmek icab edeceği kendiliğinden meydana çıkar.

Bu satıra kadar bahsettiğimiz saî ve ikdam ihtiyatkarlık fikirlerinden sonra kazanç ve sarfı itidâl ile idare etmek icâb edeceğini kaydetmeden geçmeyeceğiz.

Bugün saî ve ikdam neticesi hâsıl olan kazancın bir kısmını her ihtimale karşı bir tarafa bırakarak bunun tezyîdine çalışmak memduh isede: yalnız tezyid servet ve emval için sefilane bir hayata razı olmakda pek fenadır.

Ve yine kazanmakta açgözlülük sarf etmek hususunda da sehâveti ifrât derecesine götürmek katîyen mezmumdur. Bu sözlerimizden sahî olmaklığın fenalığına bitanet icab ettiğine hükm edilmeyeceği tabî çünkü saî ve ikdam ihtiyat fikirlerinden sonra bir üçüncü olarak kaydettiğimiz itidal kelimesinin medlulü nazır-ı dikkate alınırsa bunlara ait baladaki izahatlarımız daha ziyade tevzih edeceği gibi memduh olan sehavetde de ifrata düşmemek pek büyük bir hata olduğu inkâr edilemez.

Kendini sefil bırakıp başkasına zâhir olmak kendini aç bırakıp gayri düşürmek muhakkak ki bir zulümdür. Buraya kadar serd ettiğimiz iktisadi fikirlerimiz şüphe edilmez ki herkesçe malumdur.

Hemen hiç kimse yoktur ki her husuta ihtiyat ve itidal ile hareketin vucubunu reddetmek cehaletinde bulunsun.

Bu böyle olmakla beraber refah ve saadetle yaşamak için şu şerait-i iktisadiyeyi acaba memleketimizde riayet ediliyor mu? Edilmiyor mu ?

Sayı: 3 / Sayfa:40

Bu mühim hayatı noktaya görgü ve kanaatlerimize istinaden ve muhtesâran söylemek isteriz.

Zaten ... Düşüncelerim.... Serlevhasıyla yazacağımız yazılarda malum olan hakaiki ilamdan, zîyade, o hakîkatlerle memleketimizin layıkı vecihle alakadar olup olmadığını izah etmektir.

Biz bir masa başında kalem yürütmekten ziyade memleketimizi sekiz haneli bir köyüne, en hücre mahallerine varıncaya kadar mümkün mertebe gezip görmek ve oralarda iktisadi hayatı tetkik etmiş bulunmak hakkı sarihiyle bu satırları karalıyoruz.

Bizimle beraber herkes de biliyor ki memleketimizin bugünkü zihniyetde iktisadın pek iyi bir şey olduğuna dair dünden değil, çok uzak mazilerden kalma bir fikir vardır. Lakin, buna ittiba edenler, buna tatbik edenler nerede?

İşte pek acı bir sual elyum cümleki konmuş topraek içinde atıl duran altın sahibi ,köylerimizden, evebeynin vefatıylamahv ve ikna ettikleri servet emlak ve emval arkasından acı acı nedametler eden gençlerimizden yarın Allah kerim deyipte hastalandığı günler aç yatan, ilaç almaktan aciz kalan zavalıllarımızdan iktisabda aç gözlülük ederek , mücerred edhar-ı emval için hayat sefilâneye katlanan bedbahtlarımızdan

Kazanç ve sarfiyatlarına dair bütçe tanzimi maalesef El'an tasavvuru bile zaîd gören yüz binlerce ailelerden bahs etmeden diyeceğiz ki, memleketimizde nur-u maariften

hissiyab olanlardan bir ekseriyet gösterilsin ki bunlar icâbat-ı iktisadiyeyi riâyetkâr olsunlar.

Böyle bir ekseriyet yok değil mi? Biz bu kaanatimizi temin etmek için aramızdaki güzide insanlardan beş on kişiyi tedkik ettik. Bunlardan ikisini ifrat derecede müsrif birisini lûzumundan fazla mümsik , üçünü tenbel ikisini aç gözlü ve yalnız birini iktîsad hususunda mütedilane hareket eder ve maalesef kazanç ve sarfiyatına göre bir bütçe tanzimine lûzum görmemiş bir halde bulduk.

Görülüyordu ki: şu numune ile münevverimizimin hallerini gösteriyoruz. Karfe ve kâriyelerimizin bu numuneyi nazarı itibara alarak geriye kalanlarımızın iktîsadı hallerini düşünmelerini ve Anadolu'da bu mühim kazıyyenin ne kadar acınacak vahim hadîselere meydan verdiğini yukarı ki meseleleri katî bir hakikat olarak telakkî edip tetkik ve teşmil ile teemmül buyurmalarını ricadan sonra artık yaşamak ve yaşatmak istiyorsan her halükarda kanunu iktîsada tevaffuk hareketde bulunmadığımızın ehem ve bir vecibe olduğunu kemal-i sevzişle ihtar ederiz.

Netice-i mâkal olarak iktisadsızlık buhranları arasında yuvarlanan milletimizi ikaz için buna aklı eren her kimse ve bil'hassa yarın ki iş sahip ve sahibelerini yetiştirmek vazife-i mukaddesiyle mükellef bulunan muallim ve muallimelerin kemal-i ehemmiyetle nazar-ı dikkatlerini yarının selameti namına bugünün en mühim en zaruriprojelerinden biridir.

Ve Napolyon Bonapartın:

Herşeyde muvaffakiyet için para, para, para dediği doğru bir söz değildir.

Bütün şeylerde salim bir muvaffakiyet ve o muvaffakiyetin temaydı-i hayat etmesi için en ziyade lûzum olan esası biz şu yolda kabul ederiz. Sai ve ikdam: Servet ve iktîsad

Afyon Karahisarlı Muallim Fuad Şükrü

Sayı: 3 / Sayfa:41

Bir mektup,

Genç kadın, müdire muhteremesi Fatma Fuad Hanım Efendiye:

Pek muhterem hanım efendiye: dindar kalbinizin derinliklerinden sızdığına kana'at getirdiğim o güzel yazılarınızı okurken bilseniz ne kadar seviniyor ve iftihar ediyorum. Siz Hanım efendi siz bedbaht memleketimizde hakiki kadınların bulunduğunu isbât ettiniz. Binâenaleyh herkes ve bil-hassa kadınlık size ebediyen medyûn şükrandır.

Koca Osmanlılığın hak hayatı mevzû bahis olduğu sıralarda kadınlığın bazı ifratkar cıgıllıkları beni büsbütün bedbeyinliklere sürüklüyordu. Hakkım da yok değil.

Zavallı vatan ihtirasat kasırgalarında şahsiyet tufanlarında boğulurken remle-i ümîdi kadınlığın serpmesine bakıyordum.

Fakat istiklal ile değil, hakîmiyet ile hiç değil vazife-i tabiileri olan analık ve onun istediği terbiye, maarif ile lakin bunu yapmadığı. Haddi zatında heyet-i ictimaiyenin güneşi olan kadın başka yerlerde Şaş'a olmak istedi heyhat! Ki vazifesi o değildi. Analık için yaratılmış olan kadın yalnız analık yapacaktı. Terbiyeyi ilmî yalnız analık yapmak için öğrenecekti.

Ümidi emeli gayesi hepsi dindar, halûk gürbüz evlad yetiştirmek dolayısıyla mesûd bir aile teşkil etmek olacaktı. Ev saadeti hükümet koltuklarında darûlfünün kürsülerinden değil pek muhterem olan ailesinin aguş şefkatinde arayacaktı. Ruhunu hayatını ahlaksızlık levhleriyle kokmuş beşeriyete, terbiyeli, ahlaklı adamlar vermek için vakf edecek ve ancak bu suretle hizmet edebilecekti.

Yazık pek yazık ki her hususta olduğu gibi bunda da vazifemizi takdir etmedik ve bu hale geldi.

Tam yeis ile zulmetten başka bir şeyi görmediğimiz bir zamanda bir desti rehakâr kadınlığı kurtaracak bir desti rehakarın uzandığını gördüm. Artık bir müşrik faziletten şems-i hidayet doğmuştur. İşte bu desti rehâkâr bu mızrak fazilet pek muhterem hanım efendi sizsiniz binanaleyh kadınlığı zulmetten çıkarıp nura ifratdan silip tevassuta sevk etmek gibi pek büyük himmetleri, bizde yardım etmekle beraber sizden bekleyeceğiz.

Artık islamiyetin kadınlık hakkında her dinden daha rahim olduğunu göstermek sırası gelmiştir. Fedakarlık sonra necaat.

Kanunsanî 335 Bursa

H.T. Hilmi

TETEBBU VE TENKİD

Uzun müddetten beri Genç kadın bir sayfa-i tenkit ve tettebbü açmayı düşünüyordu. Biz bu sütunlarda sırf kadınlığa ait yazılar için beyan mutâlaa etmek isterdik. Fakat bu zamanda bile matbuatımız kadınlarımız hakkında elân lakayd edebi mecmualarımızın edebi kesir olmakla beraber

Sayı: 3 / Sayfa:42

bunlarda da kadınlığa ait pek az şey görülüyor. Maksudımız kadınlık için yazılan şeyleri bitarafâne tedkîk.

bu mevzu'larda yazılar göremezsek her mecmuayı ve yeni asar-ı münteşireyi tettebbu etmeyi muhteren muhrririmiz Refika Zâtî Hanım efendinin ahidelerine tevdi ediyoruz.

TÜRK KADINI : 12

Bu hafta ki nüshası ne kadar yazık pek zayıf Ömer Seyfettin Bey'in samimi yazmak sanatından mâade diğerleri birer terâne 10. Seyfi Beyin [Yeni sene Eski Sene]si Fransızca gazetelerden tercüme olunduğu için me'hâz göstermek lazım değil mi idi? Muhitimizde pek az kadın gazetesi var Türk kadını bu boşluğu doldurmak için şayan Tebcil İmakla beraber mevzuları sarfı edebi

ŞAİR: 2

Ne yalan söyleyeyim ben bu mecmuadan bir şey anlayamıyorum. Bazı muharrirleri Urallara Altaylara doğru gidiyor. Şiirlerini okurken vaktiyle büyük validelerimizin kış gecelerinde söyledikleri maniler hatırıma geliyor. Yalnız Celal Sahir Bey'in kitabesi öyle değil. Bu mecmua biraz da çanak çömlek edebiyatını da takip ediyor. Mesele mekşuf yer...

Karnı gibi ayaklarımızın altına serilen arzın yuvarlak şişkin karnı pek edebi hiç şüphesiz sanat sanat içindir diye yapılan şu şekavet edebiyeden bütün yeni nesil münfaıl olmuştur.

Yazık böyle giderse zan edersem matbuata inzibâtı edebiye memurları konacak !

MÜŞÂHEDE :3

Bu mecmua şimdilik ciddi ve samimi gidiyor. Biz böyle bir mecmuada kadın yazılarıda görmek arzu ederdik. Reşid Galip Bey'in şairlerimiz makalesi şayanı tavsiye maattesüf bu mecmuada çok edebiyat

UTARİD:2

Bu mini mini ciddi mecmuanını mündericatıda pek güzel. Bunlar ne yalpa vuranlardan ne de arda kalanlardan Süleyman Nazif Beyin “yar naimi hakikaten yüksek bir feryâd hali.

Yaşamak ve en feci ölümlerden Daha dehşetli bir musibet olur. İstemem ben ilahı ekberden böyle bir ömrü kahır ve makhûr pek ulvî münakaşa-i edebiye ve diğer bütün şiirler Heyet-i mecmuasıyla pek zarîf pek şûh olan bu mecmuayı tavsiye ederiz.

EDEBİ MECMUA :1

İlk nüshası münderecatı itibarıyla zengin bil'hassa vezin meselesi zümre-i şairanın enzarı sanatperstalilerine takdim eyleriz. Yahya Kemal Beyin güftesiz bestesinde kafiyesiz şiir gibi. Yeni bir tabîr fakat insanı bir parça üşütüyorsa da... Bu mecmuada gençlik diye bilirim ki Cenap Şahabettin Bey'in yazısından sonra en güzel parçadır. Fakat onlar ki büyük küçük Sırtların da birer yük. Düzeldiler bir yola Gittiler birer birer.. Hep birden efendiler sizlere uğur ola.

Sayı: 3 / Sayfa:43

Bilmem bunun mecmuaya girecek nesi vardı. Bilin anlayan kadınlar parmak kaldırın. Bu nüshada Halit Fahri beyin fecri pek şuh bir mecmuadan büyük bir fecri inkılap bekler ve devamı intişar ile muvaffakiyetlerini temenni ederiz.

NEDİM: 1

Bu sevimli büyük ruhlu nedimeliğiniz kıymettar bir yadigarı yeni saha-i arâ intişar oluyor ciddi ani için bu mecmua bize büyük ümitler veriyor. Şükufe Nihal hanımefendi hemşiremizin yazıları var serlevha bir parça düşkün erenlerin bağında gibi fakat bu muhterem şairimiz bize ne için daima yeis ve elem terennüm ediyor. Ben bütün genç kadınlığı saha-i edebiyat da birer matemiz de gibi görüyorum esasen kendileri de bu yeisin aleyhinde makaleler yazıyorlardı. Fakat bugün bizzat bedbin bulunmak.

Hıfzı Tevfik beyin mezarın başında pek samimi halit fahri bey pek şuh ve fevkalade bir saad-ı abâd yaşatmış o bir şiir kudret o bir şiir kudret olmuş mecmua heyet-i umumiyesi itibarıyla iyi bir meslek tutacağını münderecatıyla vaadediyor Yalnız zannedersen edebiyat meraklısına mektubu Ali canib bey pek acele yazmış galiba vapurda falan ..

Bu faal ve müteşebbis heyet-i edebiyeden daha çok bediler ve bilhassa Kemalettin beyefendinin makaleleri gibi makalelerle tezyini sütun etmek ve muhahede-i edebiyelerin de muzafferiyetlerini görerek alkışlamak isteriz.

İYİ KIZ

Feyzi bahardır dehninden uçan Ziya
Bekler çiçek açmak için ibtisamını
Bekler hubub için o sihri hayz olan siba

-2-

Hüsnün bütün havassı tağyir eder gibi:
Nurunla Hande Hande olur çehre-i melal
Peşinde lemâ lemâ durur sihir gib
Zulmeti leyal

-3-

Bir ihtiramdır bu semavi cemaline
Piramande zelzeleler bir sükün olur
Çarparsa Asuman nazarı infialine ser ne gün olur

-4-

Vaz-i meil perverin eşardan güzel
Şair değil fakat ne kadar şairanesin
Safiyet muhabbete izhardan güzel bir nişanesin

-5-

Enver-ı ismetinde tecelli kılınca sen
Ensar-ı aşk önünde olur maili sucud
Bulmuş kadar latifsin ey gonca pirhen ruhtan vucud

-6-

Rahmet biter bulut dağılır mehri nevnehar
Afaka lemalarız oluyorken hazin hazin
Eyler çiçeklerin biri bir Hande-i aşikar sen o handesin

Sayı: 3 / Sayfa:44

Lakin bakıl en hard şıp zinetin
kızlıktır evveli hicab ki hüsnün safasıdır.

Kızlık hayal içinde güzel bir hakikatin
incîlasıdır.

8

Kızlık, o çehre kim üzülür? Bir nikahdan
sevda çiçek şebab o ilahi bediiler
inmiş cihana cümlesi bir hacelegahından
bir dem sihir
Mahmut Tevfik

MINİ MİNİ (NEVİN) 5

Nur dedim, benim güzel melikem
Seni gördükçe gözlerim parlar.
Dökülür dideden güzel yaşlar
hâsıl oldukça en büyük dileğim
dileğim cephelerde hepsinden
Seni mesut görmek isterdim.
Ne büyük arzular beslerdim.
Daima başka pişgahımda ül handan
Nasiyen de güneş gibi parlar
akıl ve idrak hem zeka nuru
sana dersem sezâ güzel hurî
Seni tez kâr ederdi hep dağlar
gece gündüz senin hayalindi
bana rehberlik eyleyen daima
küçücük cismin idi hep kaim
pişgahemde gül cemalindi.
Seni buldum daha güzel ranâ
Cepheden avdetimde hanemize
Sensin ay nur didelanımıza

Neşei bahş eyleyen gül zîba
sana gıpta eder bütün etfal
San-ı mümtazı halk günün
andırır verdi Herkese levnin
Hüsn ve ahlakı eyledik icmâl
seni mesut görmektir dileğim.
Çünkü sen layık saadetsin
Çünkü sen malik fetanetsin
Yaşa pek bahtiyar ey meleşim
Suat fikri

Sayı: 3 / Sayfa:45

BEN İSTERİM Kİ

Ben isterim ki hayatımda nurlu bir sevda
Bütün kevakîb taç sırrıyla bir doğsun
hayal-i şiir meshur şikeste ruhumdur.
Ğaram ve aşka açılsın incizab-ı fusun

Ben isterim ki, semai baharımın kameri
Bütün zekam-ı leylim de paralısın yansın.
Emel ve aşk ile mâhmur tabîatın eseri
dudaklarında hayal hazanımı aksın

Ben isterim ki, bulunsun benimde bir melikem
Kederlerim unutulsun serabı kalbimde,
benimde ruhumu sarsın benimde aşk sâde
ve ben bütün o meleklerle hayatı pek seveyim.

Şehzade Başı , Sedat Namî

İÇKİ İBTİLASI

Erkek ve kadın gençliği arasında şu sırada maatteessüf tamim etmekte olan ve sû-i itiyad neticesi olarak istihâle ve tereddüt-i nesle olmakta bulunan içki ibtilasından bahs edeceğiz.

İçki eskiden beri mükkeyyifan ve tebabette müsekkkin ve muhaddir gibi istîmâl edilmektedir. Hali hazırda envânın ve isimlerinin kesreti ile beraber istimali sevda ve ibtila haline girmiş. Zararı maddi ve ahlakiyesi nazar-ı dikkat ve itibara alınmayarak her tabaka aileler arasında kullanmakta bulunmuştur.

İsmi ve nevi ne olur ise olsun terkiyatı ispirotodan ibaret olan müsekkirat ve meşrubattan memleketimiz de en ziyade müstamal olanların yüzde itibarıyla havî olduğu. İspirtoyu taâyin ve ira'e eylediğinden sonra içtimaiyet ve ahlakiyet üzerine olan manevi tesirinden saf-ı nazar vücuda iras eylediği mezarrat ve tesirâtı maddiyyeyi müsebbet rakamlara istinaden söylemek ve bu vesile ile celbi nazar dikkat etmek istiyoruz.

Memleketimizde müsta'mel içki envânın hâvi olduğu ispiro miktarı birvechi atidir:

Bira :	yüzde	4 ila	10 ispiro
Şarap:	“	10 ila	15 “
Şampanya:	“	40 ila	50 “
Viski:	“	44 ila	50 “
Rakı:	“	40 ila	50 “
Konyak:	“	44 ila	56 “

Balâdaki cetvele nâzaran ispirotosu en hafif olmak üzere; bira görünüyorsa isede miktar isti'mâlleri hesap edilir ise mesela rakı ancak yüz dirhem içilebildiğinden her gün birkaç kilo bira içmeyi itiyâd edenlerin ûzviyetlerine iras eyledikeli zararın rakı içenlerden noksan olmadığı ufak bir teemmül irâe eder.

Hafif nispet de olsun kesif nisbetde olsun. Terkîbatı ispiro olan meşrubatın zararı maddiyesi vücûdun ufak bir cûzi olan hüceyre üzerindeki tesiriyle kıyas ve mütalaa olduğu gibi sıhhî tıbbî müşahadetle takib ve tetkik edilen ailelerde tevellüdatın ne gibi bir istihale ve tereddiye duçar olduğu kuyûdat ile tayin etmektedir.

Sayı: 3 / Sayfa:46

Vücûdu beşerin ufak bir cüzine (hüceyre) demiş idik. Herkesin yapabileceği bir tecrübe hal ve hayat tabiyede olan bir (hüceyrede) ispiro mukadderatının tezâyüdüyle kuvve-i hayatiye ve tekessürün hasîlatının ne kadar tenâkus ettiğini irâe eden doktor (R.C) nam zatın tecrübesi isbata kafidir.

Hal tabîde saf sudan yapılmış bir mahlûta (turla)denilen ve tek bir hüceyreden ibaret olan bir hayvancık zerk olunur isede yedi saat zarfından 2061 hüceyreye tecezzi ve tekessür ettiği görülür. Bu mahlûta ispiroto ilave ve ispiertonun nisbeti tezayüd ettirildikçe hüceyredeki kuvve-i hayatiye ve teksireye arız olan tenakûs ve halel dolayısıyla nesil istihale ve tereddiye uğramaktadır ki cedveli atide bunu irae ediyoruz.

100000 de yüzde 1 ispirotolu mahlûtda 1190 hüceyre

10000 de yüzde 1 ispirotolu mahlûtda 992 hüceyre

1000 de yüzde 1 ispirotolu mahlûtda 152 hüceyre

100 de yüzde 1 ispirotolu mahlûtda 29 hüceyre

ispiroto arttıkça hüçüraratın teksiri azalıyor. Ve bilâde da görüldü vecihle müthiş suret de tenzil ediliyor.

Mevda halinde içki istimal etmeği heves ve itiyad eden kadın ve erkek gençlerimizin hüceyrelere mürekkep olan uzvîyet ve vücûdlarında ispiroto tesiriyle nasıl bir istihale hâsıl ettikleri bâlâdaki tecrübe ile anlaşılacağı ve kuvve-i hayatlarını temin eden mideleri bozabilmek cümle-i asabiye ve merakiz dimağiyenin tegayyüratı neticesi olarak birçok kimselerin hastalıklara dâçar oldukları hergün görülen ve işitilen hadiselerdendir.

Bunun yalnız şahsi değil umûmi bir bilye olduğu düşünülürse mevcudiyeti milliyemizi tehdit eylediği anlaşılır. Avrupa ve Amerika da büyük musarrifler ve propagandalarla istimalini tankisa uğraştıkları meşrubat kileviye eseri temeddün ve bedaat diye seferelerimizde bulundurmayı terki ve gayri medeni farz edelim eski adetlerimize rucuu mevcudiyeti milliyemiz namına daha nâfi görürüz.

Doktor Ahmet Remzi

ATASÖZLERİ

(11) Bir kişiye edilen haksızlık umûma karşı yapılmış bir tehdit gibidir.

(12) Düşünmeksizin sevmek nişan almadan tüfek atmaya benzer.

(13) Hiddet cinnet ile başlar nedamet ile biter.

(14) Fakir birçok şeyden hasis her şeyden mahrumdur.

(15) Açlık çalışkan bir adamın kapısından bakarsa da içeri girmeye cesaret edemez.

(16) İşinizi bitirmek isterseniz kendiniz gidiniz.

- (17) En asil ve en tatlı intikam aftır.
(18) Üç kişinin bildiğini herkes bilir.
(19) Kork ondan ki korkmaz Allah'ından
(20) Hırs tam'a asla nasihat kâr etmez.

Sayı: 3 / Sayfa:47

POSTA KUTUSU

Cemal Nahit imzasıyla gönderilen mektuba ictimai mevzu' ad yazılır yazmak lütfunda bulunursanız. Ma'el iftihar derc ederiz. Genç kadın kadınlığın tealisi ve terakkisi uğrunda ciddi neşriyat da bulunacağına dair vakî olan kanaat ve tebrikatınıza en samimi teşekkürler ederiz.

Burdurda tacir Hacı Salih Efendi Mahdumu Nuri Beye: İrsâlatınıza intizar etmekteyiz.

Mahmut Fatih Beye: Manzumeniz hoş fakat biraz düşkün yazınızda manâya daha ziyade dikkat ederseniz iyi eserler vücuda getirirseniz bizde ma'l iftihar derc ederiz.

Sirkeci Rasim Beye: Mecmuamızın kesret münderecatına binaen şiiriniz derc edilememiştir. Mazur görmenizi rica ederiz.

Hırka-î Şerîfede Ahmet Nureddin Beye: Makaleniz pek acı bir hakikati ihtiva ediyor. Dercden evvel sizinle bu makale hususunda konuşmak isteriz. Ve vaktiniz müsait ise idare hanemize teşrif ediniz. Değilse bir mektupla bize adresinizi bildiriniz.

Beykoz'da Arif Raif Beye: Yazınızı çok beğendik dördüncü nüshamıza ma'al memnuniye derc edeceğiz.

Talha Şevket imzalı mektuba: Arzuza isâf edemediğimizden dolayı affınızı diler ve ictimai yazılarınıza intizaren muvaffakiyet temennilerinizi şükranla karşılarız.

Karilerimizden Ahmet Fevzi Bey'e: Sâhib-i İmtiyaz muallim Fuad Beyle bir husus hakkında görüşülmek üzere idare hanemize teşrifinizi rica ederiz.

Makra köyünde Nilha Enis Hanıma: Genç kadının takip ettiği meslek vasıl olacağı gaye hakkında ki fikriniz tamamen doğrudur. Feryadınızı maal memnuniye yazarız.

Kadı köyünde İbrahim Sunuhi Bey'e: Yazılarımızın çokluğu hasebiyle maalesef şiirinizi derc edemedik itizâr dileriz.

Sedat Nami Beye: İltikatınıza teşekkür ederiz.

Bey şehrinde celb zâde Galib ve Hakkı Efendilere teessüratınıza tamamen iştirak ederiz. Ne yapalım mukadders size mübareze-i hayatta muvaffakiyetler dua ederiz.

Müdür Mes'ul : Süleyman Tevfik

Mahmut Bey Matbaası

Sayı: 3 / Sayfa:48

KADIN VE ERKEK YENİ VE ESKİ

Bel soğukluğu frengi ve cilt hastalıklarının Avrupa'nın en son usulleriyle teşhis ve tedaviyi idrar ve kan tahlilatı yapılır.

Viyana Hastanelerinden mezun, Doktor Doktor, Ahmet Remzi ve Refiki Marko

Adrese dikkat: Bab-1 Alî Efendi sineması ittisaln da ki muvassal hanının ikinci katında numara 13-25-24 İstanbul 2417 sabahtan akşama kadar hasta kabul ederler.

ALIM SATIM İDAREHANESİ

1335

Her nevi muamelatı ticariye ve emlak ve akar üzerine muamelat ve alım satım terahinat mukabilin de para ikrazatı her nevî hususat deavi der-ahde edilir.

Hane, otel, apartman yazıhane, ticarethane ve sair işlere ait hususat serian kabul ve ifâ edilir. Hergün sirkeçi de Muvassal hanında 18-19 numaralı alım satım idarehanesinde müracaatlar suhuletle temin edilmektedir.

Hüseyin Hüsnü ve Şerikleri

PUL MERAKLILARINA

Karilerimizden birisinde pul koleksiyonu vardır. Görüp almak isteyenlerin idarehanemize müracatı.

İLAN

Müstamel olarak satılık konsol ayna ve kanepeler vardır. Almak isteyenlerin idarehanemize müracaatları.

SAATLİ DUVAR TAKVİMİ

Duvar takvimlerinin en doğru en mükemmel ve en ucuzu otuz seneden beri neşr olunan saatli duvar takvimidir. Takvimin yazıları arkasında hayat ve sıhhat için en kıymetli ilaçlar ve yemekler münderiştir. Fiyatı otuz guruşdur. Mecmuamız idare hanesinde fütuhât edilmektedir.

DİŞ TABİBİ

Mehmet Hüdaverdi. Her nevi diş yapılır ve tedavi edilir. Ağrı his olunmaksızın diş çıkarılır. Muayenehane: çiğaloğlunun da emniyet sandığı ittisalında. Telefon: İstanbul 1039

FAYDALI İLAN HESAP VE USUL DEFTERİ

Daru'l-muallimîn âliyeden mezun usûl-i tedrise bihakkın aşına bir muallim tarafından esaslı bir surette öğretilmek şartıyla hususi olarak hesap ve usûl defteri dersleri verilir. Arzu buyuran zevâtın mecmuamız idare hanesine mürâca'atı.

İlan Mahalli

Utarid

Memleketimizin Yegâne Mecmûasıdır.

IV.GENÇ KADIN MECMUASI SAYI 4

Sayı: 4 / Sayfa:49

Sayı :4

BİRİNCİ SENE

1335 ŞUBAT 13 PERŞEMBE

Sâhib-i İmtiyaz

Ayfon Karahisarlı Muallim Fuad Şükrü

Mürdire

Fatma Fuad

GENÇ KADIN

Şimdilik 15 günde bir çıkar, ictimai, ahlaki, edebi mecmuadır.

MÜNDERİCAT

Kadın ve Kadınlık- Fatma Fuad,
Vatanımızın Terakkîsi Neye Vabeste- Arif Raîf,
Düşüncelerim- Muallim Fuad Şükrü,
Halide Nusret- Yazık,
Tettebbu' ve Tenkîd-Refika Zati,
Ablamın Ölümün- Nili Enîsi,
Hemşire Ruh Bana-Samî,
Kendi Kendime-Osman Nurî,
Tabibin Cinayeti (Tefrika): Siret Tevfik

POSTA KUTUSU: İLANAT

İdarehane: Sirkeciye Musul hânında daire-i mahsusa, posta kutusu 401

Merkezi tevzî: Kütüphane-i Su'di

Nüshası 5 guruşdur.
Mahmut Bey Matbaası

Sayı: 4 / Sayfa:50

Bir Rica:

Namlarına mecmua gönderilen kâri ve karilerimizden henüz abone bedeli göndermeyenlerin göndermeleri rica olunur.

MEMALİK-OSMANİYE İÇİN

Abonesi Senelik :120

Altı aylık : 65

3 aylık :35 guruştur.

ECNEBİ MEMLEKETLERİNE

Senelik :150

6 aylık : 90

İlanat:İğfal mahiyetini haîz olmamak şartıyla
Bir ücret mûkabilinde derc edilir.

Kitaplarınızı kütüphane-i Sû'diden alınız arzu edenlere fihristi meccanen takdim olunur.

Sayı: 4 / Sayfa:51

Mesleğimize muvafık olarak Umuru tahririyeye ait hususat da
gönderilen asare sayfalarımıza **GENÇ KADIN** müdüriyet: umuru idariyeye
açıktır. İadesi arzu edilen yazılar için pullu hûsusat içinde Sâhib-i İmtiyaza
bir zarf gönderilmelidir. müracaat edilmelidir.

Kadınlığın ve gençliğin tealisine hadimdir.

KADIN ve KADINLIK

Kızlarımızı bi-hakkın kadın olarak yetiştirmek onların cemiyet-i beşeriye içinde mümtaz bir kısım olmaları temin etmek için talim ve terbiyelerinde takip edeceğimiz yol fikrimize göre şudur:

Kızlarımızın en evvel metâneti ahlaka sahip olmalarına gayret etmeliyiz. Malumdur ki ahlakı bozuk olan bir millet payîdar olamaz. Bütün efrad a ahaksızlık bekâi milli ve ferdi için muzırdır. Fakat kadınlarda ahlâk düşüklüğü bütün efrada sirayet eder bir Macar-i mühlik olduğu cihetle daha ziyade muzırdır.

Biz kadınlarımızın metanet ahlakiye ile mücehhez olmaları şartıyla tam manasıyla hürriyeti beşeriye malik olmalarında hiçbir beîs görmeyiz. Hatta kadınlık mesailin de daima ileri sürülen tesettürün dahi ahlakı metin olduğu halde kaldırılmasına itiraz etmeyiz. Bu sözümüzden bizim terk tesettür fikrinde olduğumuz zan edilmesin bunu metaneti Ahlakiye yüzüne ince bir peçe ve arkasına bir pelerin koymaktan ziyade muhafaza-i namus vakâr eder. Kutlu bir tesettür olduğuna kâni bulunduğumuzu anlatmak istiyoruz.

Kızlarımız ahlaken kuvvetli bulunmaları pek küçük yaşta oldukları zamandan itibaren onlara olan numune-i imtisal olmakla saniyen ahlak nokta nazırından terbiyelerine son derece dikkat ve gayret etmekle mümkün olur. Kızların tam manasıyla insan olarak yetiştirilmesi sırf validelerin vazifesidir. Binâenaleyh bir valide daima kerimesinin ahlak ve namusunun müşfik nekhibanı olmalıdır. Onları çocukluk ve gençlik saikasıyla menafi ahlak gibi görünen hallerinden taşkınlıklarından men ve fakat rıfk ile numune gösterilecek manâ etmek ve bu hususta hürriyetlerini taksir eylemek validelere terettüp eder. Bir iştir.

Ancak valide halka verir telkini kendi yutar. Salkımı gibi olmamalı daima nezehat ve metanet-i ahlakiye de evladına bir numane teşkil etmelidir. Terbiye-i ahlakiye de gayet müteassıb olmakla beraber hareket-ı müstebidane hiç

Sayı: 4 / Sayfa:52

Muvaffak değildir. Çünkü cebren men edilmek faydayı değil mezarreti tevhit eder. İnsan tab'en men olunduğu şeye hârisdir. Binaenaleyh valide her zaman kerimesine karşı maşuk ve rakik olmalı unf ve şiddeti son derece de mecburiyet hâsıl olmadıkça istimal etmemeli. Kendi tavır ve hareketi ile o genç ve mini mini dimağda bir eser hâsıl etmeye onu doğru yola sevk eylemeye çalışmalıdır.

Bu suretle yetiştirilecek, terbiye olunacak genç kızlarda itiyad haline gelecek olan metanet tabii ve ahlak seneler geçtikçe daha ziyade re'sanet peyda eder. Fikrimce ahlaksızlık yalnızca bizim anladığımız gibi hoppalık ve emsali lavunaliyane etvâr ve hareket değildir. Fevkalede utangaçlık serbest söz söylemekten tevakki ve ictinaab cesaretsizlik akran ve emsali arasında kuzu gibi-tabirine masadak olmakta ahlakça büyük bir noksan ad edilmelidir. Çünkü zamanızda ahvalı alem bundan asırlarca evvel ki ahvalın aynı olmadığı cihetle ciddi ve cesur olmayan kadınlar daima kendini esir ad ve telakki etmeğe o yolda hareket eylemeye mecbur kalırlar.

Hususi zaman ilerledikçe kadınlara karşı kurulan iğfal tuzakları da pek incelemiş adeta anlaşılması hissi güç bir hale gelmiş olduğundan kızlarımızı bu gibi tuzaklara düşmekten muhafaza edecek ancak onları cesaretleri cüretleri olabiliyor. Yoksa müzlika-i hayatda görgüsüzlük cesaretsizlik dolayısıyla ayaklarının kayması bütün müddet-i ömrün de hayatı kirletecek mezallate buluşması şüphesizdir.

Hükemadan birine hüsnü ahlakı kimden öğrendin diye sormuşlar. Ahlaksızlardan cevabını vermiş. Bu pek doğrudur. Ancak bozukluğu ondan tahsil eden sefalet ve rezalet bilinmez ise hüsnü ahlakın onun semeresi olan saadet ve refahın ne olduğunu anlamak hemen hemen mümkün olamaz. Bina-aleyh kızlarımızı aman yüzü gözü açılmasın. Fenalıklardan bihaber kalsın diyerek pamuğa sarıp bir köşeye oturtmak hiç doğru değildir.

Gerek erkek gerek kadın mübareze-i hayatda daima galebeyi hedef ve maksat adederek ona göre hazırlanmak icab eder. Bu hususta kadının vazifesi erkeğin vazifesinden daha geniş ve daha vasidir. Çünkü kadın hem kendi hesabına hayat mübarezesinde galebeyi bilmeye ve hem de evlatlarını o suretle mücehhez olarak yetiştirmeye mecburdur.

Şimdi buraya kadar yazdığımız şeyleri hulâsa edelim. Kızlarımızın en evvel terbiye-i ahlakiyesi elzemdir. Bu terbiyede onlarla ahlaksızlığa karşı bir nefret hâsıl etmek. Hayatda elde edeceği muğfel harekete inceden inceye tertib edilmiş dolaplara karşı mübareze edilebilecek cesareti meydana getirmek izzet nefsinin her şeye tercih edecek derecede metanete malik eylemek, her türlü bil-hassa namus ve şerefine taallük edecek tehlikelere karşı cesur ve ciddi bir nazarla bakıp mütecâvizi bir nazarasıyla mağlub ve mahcup

eyleyebilecek surette yetiştirmek iktiza eder işte küçük yaşından beri bu tarzda terbiye görece kızlarımız kadınlık ilmine şeref verecek bir mevki-i muhterem işgal ederler.

Aksaray: Fatma Fuad

Sayı: 4 / Sayfa:53

VATANIMIZIN SAADETİ NEYE VÂBESTEDİR.

Hepimizi hepimizi düşündüren bir sual değil mi?

Evet, vatanımızın kurtarılması milletimizin ebedi bir saadet güneşi ile kızarması. Acaba ne ile ve nasıl olabilecek?

İşitiyorum. Çalışmakla diyorsunuz fakat çalışmak nasıl olur. Fuzuli fikirleri, tali düşünceleri bir tarafa bırakalım da görüşelim. Çalışmak elzem. Pekala, bu nasıl olacak diye bir yol aramak. Bir iz bulmak yok mu? Hayır değil mi maalesef böyle ehemmi mühimme takdim etmek ne demektir. Çalışmanın mebd-i intihası olabiliyor mu acaba? Bunları düşünen pek nadir. Ekseriyetle bütün düşüncelerimiz vatani olmaktan Pek uzak olduğu gibi tamamiyle de hayalidir. Yani hep hayaletle istinad etmekteyiz. Hatta ekseri şairlerimiz bile bulutlara kadar yükselerek o rengin ve pek latif tabakat arasında gezindiğini, perilerle mükâleme ettiğini denizin hırçın dalgaları sahili kucaklar. Öperken sevgilisinin sedasını işittiğini onun hayaliyle mütelezziz olduğunu çayırarda kırlarda tabiatın her mevsiminden kendisine mahsus letafet arz eden bedâyini birlikte içtiğini anlatabilmek için saatlerce didinir dururlar.

Bugünde hiç olmazsa bir saatciklerini bizler için şu harabeye dönen vatanları için sarf etseler ..Ne gezer. Yükselin haydi bakalım. Bulutlara çıkın. Fakat biliniz ki kırgınız da. Aşağıda bıraktığınız kardeşleriniz bir gün o kanlı vücutları elleriyle sizleri de ürkütecekler. Belkide kanatlarınızı kıracaklar. Artık yeter. Şu nazik anlarımızda hayalet ile uğraşacağımıza hakikat ile ünsiyeti peyda etmeye çalışalım. O zaman matemî günler saatler birine hakkıyla tezdad dakikalar kâim olacaktır. Her şeyin zamanı var. Bugün vatana ait yazılacak hatta bir kelime bile pek kıymetlidir. Refahı umumiye ye teâlluk temas eden bir cümle kıymeti ölçüleyecek derecede ulvidir.

Diyebilirim ki: rahat mesut bir hayat imrârî ittihadı el birliğiyle çalışmaya vabestedir. Evet ittihadın mebd-i çalışmanın evveli aile teşkilinden başlar. Fakat bizde aile ittihadı sırf bir ihtiras yüzündendir. Bu vahşetten başka bir şey değil bunda medeniyetten eser bile yok burada ancak kara hissi, hayvani bir duyguyu Uyumak gibi sifli bir teşebbüs var. İttihât böyle olamaz. Artık böyle olmamalıdır. Bunda felaketten başka bir şey

beklenemez. Aile teşkilatında o eski adet mezmûme korunmalıdır. Zaten bu zamana kadarda durduğuna hayret etmemek elden gelmiyor.

Bir millette bir kavimde ittihat: şüphesiz fikirlerin duyguların birliği, kalplerin aynı darbe ile gamgamesi ve avaresidir buda her ne zaman olsa bütün etvar ve hareketlerindeki ciddiyet samimiyet hatta asaletle belirir ve aralarındaki sönmez kısılamaz olan muhabbet samimiyetle daima haleti fizyolojiyi tabîalarının pek ahenk olmasıyla ölçülür. Bunlar olmayınca ittihad olamaz. Muvakkat ve sanii olur. Parlak ballı günler yenilendi mi? Acı saatler içilmeye başlanır. Aile hayatı saadet nolur. Tabii ailelerin birleşmesinden şu gördüğümüz millet türüyor. Eğer bu cezalarda geçimsizlik duygusuzluk olursa tabii sönerler. Söne söne millet nolur mahvolur veya izmihlale sürüklenir ki buda hayata veda demektir. Sözle sazla inkirazın önü kesilemez. Eski devir değil. Şarlatanlıkla hak kazanılamaz. Bunun için başkalarından değil bizzat kendimizden

Sayı: 4 / Sayfa:54

Bildiğimizden her şeyi beklemeliyiz. Asıl ciddi azim ve sebat olmak lazım. Teşebbüs şahsi bulunmalı. Bil-hassa milliyet duygusuna, hissine ihtiyaç çok ittihadın rasîn bir ucu buradadır. Bu his olmazsa mutlaka düğüm çözülecek. Sökülecektir. Bilelim.

Hulâsa: İlk çalışmak aile hayatından belirmeli başlamalı. Bir peder bir valide ne kadar bir millet muhabbeti hissi bil-hassa seciye ve iman kuvvetiyle kaynıyor, mütehassis oluyorsa mahsul hayatlarında ebeveynin aynı belkide daha fazla derecede kendine ihsas ettirebilecekleri, aşılayabilecekleri zati seciye mevcudiyet ile mütehassis olacaktır. Tabii istisnası da vardır. Hatırdır. Fakat umumiyetten bahis olunuyor. Nitekim ekseriyetle görülüyor ki bir yiğitin oğlu yiğit kahraman, bir vatanperverin oğluda hatta kendisinden daha büyük bir vatanperver, bir şair bir edibin oğlu da mutlaka bir şair, bir edep ruhunu taşır. Pek az himmet sarfıylada bu gibilerinden müfid bir netice istihsali daire imkandadır. Diğer bir misâl arayalım.

Mesela: bir bekrînin evladı yine bekrî. Verâset- marzyie dolayısıyla çapkın hovarda en nihayet mecnun olur. Keza bir sefilin bedbaht yavrusu da ekseriyetle sefil doğuyor. Sonra bir müteverrim ve müteverrimenin mahsul hayatlarında da mutlaka teverrûme istidad görülüyor. Eğer sıhhi ciddi tedbirlerle bilgilerle tedavisine itina olunmadığı takdirde bu yüzden de birçok evlad memleketine vatan akıyor, kaynıyor, gidiyor. İşte şu misal aile hayatının teşkili hengâmın da ne kadar dikkatle lazım geldiğini anlatacak ufak bir enmuzec labiliyor.

Demek ki ilk ittihat ilk birlik her husus için ilk düğümde halkada aranılacaktır. Çünkü bu suretle Saadet'i hayatiyeyi tadâ bilmiş,dolayısıyla neslimizin hayatını gözetmiş olabileceğiz.Bunun sayesinde de bu ölüm düşüncesinden bu memat karyolasından fırlayabilecek karîb bir atide bir kerenin sakfı altına girmiş bulunabileceğiz.

Demek ki hanım efendiler şimdilik vatanımızın saadet ve selameti nesli atîmızın kaffe hususat da iyi yetiştirilmesine ve bu karar cehaletin tamamı ile hedm olunmasına vabestedir. Bunun içinde samimi maddi ve manevi kalbi ruhi fikri rasin bir ittihat lazım en büyük en ruhlu en canlı vazifelerde size tertip ediyor. Sizlere arzı iftikar eyliyor. Artık valide şefkati kadınlık yükselmeli özleşmeli evlat muhabbeti samimileşmeli hislenmelidir. Evet hanımefendiler tabii erkeklerin hakkını da gasp etmezsek ümidindeyim. Sizler hatta vatanımızdan da şayan prestij teabbüdsünüz çünkü nesli mustakbeli doğuracaksınız evet Türk kadını senenin sultanmamış, bidâyetde karışmamış kanın nihayetde tortusuz sütün ani işaflarını besleyecektir. Hâlbuki bu yavrular olmazsa vatani kim sevecek sevebilecek kim müdafaa edecek? Ahh o zaman, o zaman esasen vatana bile hacet kalmaz. Mevcudiyet olmalı nasıl türemiş bulunmalı ki yerleşecek oturulacak mevki aransın. İhtiyaçtır ki insana cenkleşmek kuvvetini verir bu kuvvet olmazsa neden lüzum görülsün?

Hâsılı Türk kadını; genç kadın resim halindeki var. Safahatı cenibe de oynayan kıvrılan mini minicikler yavrular var bak işitmiyor musun? Haykırıyorlar, ağlıyorlar insaf et kadınlık ruhun Türk hissin tamamıyla coşsun vazifenin kudsiyetini ulviyetini hatırla. Son söz hanım efendiler atizimden bir aile hayatı sürdürebilecek ve yaşatabilecektir.

Ufkumuzu örten kaya gibi kaba sert demir gibi salâbetli mazlum bulutları parçalayacak vatanımızı nura nur bir şekle çevirecek nasıl anıdır. Buda sizler bakıyor ihmal olunursa maalesef bu seyli haruşan bizleri de sürükleyip götürecektir.

Beykoz 12 Kânûn-i Sâni Arif Raif

Sayı: 4 / Sayfa:55

DÜŞÜNCELERİM

4

Konya mülhakatından olup memleketimizin küçük bir İsviçre'si denmeye layık bir kasabada bir senenin ramazan ayını geçirmiştım. Bugünkü düşüncelerimin dini kısmı orada geçmiş hayatımın hatıraları canlanıyor ve ruhumda yeni yeni tesirler uyanıyor. Şu dakika da bile zihnimde o eski hatıralarım tazelendiği için hepsini değil onlardan yalnız bir günlük görgü ve duyularımı işte; ne hazin ciddiyet serlevhası altında karalıyorum.

Ne hazin ciddiyet

Hani ramazan gelince bir şehir senenin on bir ayından iktifat ettiği ekdârını elamını unuttur bu mübarek ayı surula karşılar onunla hemdem olur derlerdi?

Hani ramazan müslimanlara her gün bir vakti muayyen de hafızlar önünde kelâmı ilahi dinleten vaızlar huzurun da doğruluğa sevkettiren o günler yetim ve yetimelerin kereye-i nalanatı teskin ümitsiz kalan nisvana ümitler perverde eylemelerini hitap eden öksüzler?

Hep riya her taraf riya mı acaba yoksa ey halik mahlûkatın içinde düşünceleriyle yekdiğerine zıt dimağlar yaratığın tabiatın her köşesin de bir başkalık vardı kullarından her birisi tehalüflerimi tabidir dem tefekkürüm olan şu saatin her saniyesin de aklım bana bunları sorduruyor.

Cevap cevap ne versin?

İşte şu koca bir şehir bir leyli sükûna bürünmüş her taraf ıssızlık içinde ufacık bir faaliyetle olsun hayatını iraedden aciz. Ben yalnız ben yine hücre-i mesaim de ufacık bir âlemi insanın meskeni olan şu beldenin kansızlığını hissettiriyor hem ağlamak ve hem de bir handa eğlenmek istiyorum.

Evet İslamiyete göre ayların afitabı bu mahe karşı.

Sayı: 4 / Sayfa:56

kayıtsızlığı ile bedbaht olan hem dini gördükçe ağlamak.

Hayır bu gecenin seyrederken elvanı tabiattan olan şu karşımdaki gölün dalgalarından mütevellid gürültüler bana mübareze-i hayatı telkin ettiği için [dine lakayd] saii hiç benimsemeyin bu insanlara karşı belkide şiddet-i teessürümden kahkahalar salıvererek şu derin uykulardan uyandırabilir miyim diyorum.

Yine ne bir ses ne bir çıt...

Ah yorulдум sabah da oluyor. Şimdi sularda sakın ve sakit kuşlar ötüyor lakin şu muhitin her bir noktasında [atâlet ve lakaydiye evam] gibi bana garib yazılı levhalar gözüküyor.

Ben onları birer birer ve içimi çeke çeke hep okuyorum. Gözümün önünde birkaç kişi hayatı faaliyete doğru gidiyor. Tedkik ediyorum. Simalarında ne dinin Evamir zî hikmetine karşı şiddetli bir meyli inkıyat ne de o günkü sailerin muzafferan çıkmak için bir alâim azim var.

Yine hiç meyûs olmadım. Birkaç kişiye sordum. Biz müslümanlar için salık olduğumuz dinin evâmîr zi hikmetine tebeiyat her hususta yükselmemizi İntac eder değil

mi? Hepside: hay hay efendim diyordu. Düşündüm şu akval nedir. Tetkik ettiğim efaal nasıl şey Herhalde birbirinin zıddı böyle olmakla beraber h ay hay efendim diye izharı belagat edenlerin tavrında bir ciddiyet vardı. Fakat o ne hazin ciddiyet idi.

Afyon Karahisarlı Muallim Fuad Şükrü

KENDİ KENDİME

-Sahaif-i matemden bir yaprak-

Yalnız odam da garibana bigâne düşünüyorum. Beşeriyetin hudud fikir ve icadı olan zaman artık yarı geceye yakındır. Leyl yeldanın muakibi olan sabahümit uzaktır. Tessüratıma zebûnum maziye ircâ-ı nazır ediyorum. En uzak mazi hissiyat beşerde en mesud olduğu gibi tebaûd edipte zulmet â'tıya munkalib oldukça pek bedbaht ve felaket âmiz oluyor. Zaman güzeştenin zihnimde kalan yazıları bana o hayatı ihtar eyliyor. Emalimiz de şebap medfun tebessümler solmuş Bir nintezallüm. Bir feryad ıştika var. Ağlamıyorum. Lakin ruhumda sermestte ve hazin bir küreyye mevcut senelerden beri ızdırabat ile inleyen şimdi ebediyet uykusuyla hevabide olan o çok kıymettarın mütevari-i türab olduğunu düşünüyorum da bu tahavvüle dayanamıyorum. İnanmak pek müşkil geliyor. Tabii olsada ben kıyamıyorum. Hitablarının latifelerinin sanki samahım da aksi tanini vardır. Güya ki muhayyilem de o kadîd vücûdu Mürtesem olarak görüyorum. Alî bir vicdana malikin hubbu aile ile muttasıf fitraten sadık ve adil saadet aile ile mesud. Felaketiyle mütessir zavallı mevcudiyetin neticesi adem mi idi edebi o mevcudiyetin nişanelerini arıyorum. Fakat taharriyat... Yalnız zihnimde yaşayan silinmez hatıratı menkûşdur .

Ebul-Suud Caddesi 29 Kânûn-i Evvel1332

Osman Nuri

Sayı: 4 / Sayfa:57

YAZIK

küçük sefillere..

Kaldırımlarda açmış solgun çiçekler gibi

Münkesir bedbaht yollarımıza serilen o mini mini

bedbahtlar yok mu? Hani zengin bir muhitin müşfik,

ve hamiyetli bir validenin ihtimamını görse her biri kıymettar

bir inci olacakken bugün sefaletlerinin zehriyle

gözleri sızlatan o küçük sefiller. Ah bilseniz
onlar için kalbimde nasıl yabansız bir şefkat ve merhamet
menbe'i vardır.

Acırım büyük müşteki gözlerinin hazin
manalarıyla tabiatın lakayd ve insafsız yüzüne telehhüfler
yağdıran o yavrucaklara yetim kalbimin bütün ince hicrânıyla
çok pek çok acırım.

Fakat siz zavallı küçük sefiller siz felaketinize
facia bir lâkaydıyla bu bir yığın insanın içinde
benim mevcudiyetiminden bile haberdar değilseniz.

Siz benide onlardan o hissiz kalpsiz zümreden
zan ediyorsanız ne yazık ne yazık.

Halide Nusret

TETEBBU' VE TENKÎT

Bir Şebâne

Nedime iri lacverd gözlerini süzerek söylüyordu.

Efendim bu sefer ki içtimamızı şaire Mebrure Hanım şerefine akediyoruz. Dün
akşam ictimâî musâhâbemize Riyaset buyuran Nihal Hanım rahatsız bulunuyor Bunun için
bu akşam küçük bir münakaşa yapmağımızı istirham etmişler. Mevzu'muz edebiyat
olacak ve herkes fikir ve içtihadını nazariyatını söylemekten muhtardır.

Köşede maroken bir koltukta oturan sarışın zaîf ül bünye gözlüklü Jülide Hanım
elindeki utarid mecmuasını kapayarak: Hakikaten iyi olur efendim diyordu. Bu akşamda
edebiyat olsun. Fakat diğer hanımefendilerin mütalatı.

İffet Süheyla Müjgân ferhunda bazıları beyaz birer kamelyaya benzeyen mini mini
ellerini çırparak bazıları pek güzel pek güzel diye meserretle kabul ettiler Jülide nazik
ahengar sesiyle söze başlar. Hanımefendiler:

Bugünkü mevzu'muzun pek mühim şüphesiz bilirsiniz ki edebiyat meselesi bir
milliyet meselesidir. Bir milletin dereceyi temeddününü anlamak için bir kere edebiyatını
görmek kafidir. Bugün her şeyde büyük teadlar tevlid eden garib bir buhran var. Dünkü
galibler bugün mağlup. Dünkü edebiler bugün tacir. Mektep çocukları şair. Şairler mektep
çocuğu oluyor.

Bu buhran edebiyatımızda tahripkâr bir tesir icra etti. Ne kadar elim... Zavallı
edebiyatımız yaramaz kızların eline

Sayı: 4 / Sayfa:58

Düşüp saç baş koparılan eli ayağı kesilen on beş kuruşluk taş bebekler gibi harap edilip bırakılıyor. Dünkü nefise-i sanat yerine bugün ucubeyi hilkat ediyor.

Tezâd: Edebiyatımızda en ince teferruata kadar nüfuz etmiştir dedim. Nazırlarınızda anlıyorum ki numune istiyorsanız haftalık mecmualardan birkaç tanesini alınız. Orada nelere tesadüf edeceksiniz. Mesela iki numaralı edebi mecmuanın sütunlarına bakınız. Yahya Saim Bey'in bir şiirini görürseniz. Dikkat buyurursanız hece vezniyle yazılan yazıları bu parçada kafiye yok... (bu aralık Müjgân Hanım tebessüm eder.)Müjgân hanım tebessüm buyuruyorlar, Olabilir ya! Bu belge yirmi dördüncü asra ait bir tarzıdır. Hülâsa itibariyle vezinsiz ve kafiyesiz nazım ba'dema bu gibilere, mensur nazımlar denecektir.

Sonra inkılap diye yapılan taşkınlıklar ne kadar çok bazı cevval faal şairler melike-i hayallerini Turan da: Kafkas'da bazıları büsbütün İran'da bir zümre de şanzalide de arıyorlar. Şu suretle birbirlerinden o kadar uzaklaşıyorlar ki aralarında ne muhabere ve ne de muvasala temin kabil olabiliyor. Birçoğu bu yüzden gülünç mevkiler de kalıyorlar sanki sahneyi edebiyatta herkes körebe yok... Baridun köşe kapmaca oynuyor. Palmiye'nin yanındaki sandalyede oturan asabi Süheyla eliyle başındaki siyah fiyongu düzelterek karşısına tesadüf eden aynada tuvaletini tetkik ettikten sonra ayağa kalkar. Hâzırûn bu 14 yaşındaki çocuk ne söyleyecek diye hayretle bakarlar. Müjgân kendisine has eda-i mağrurane ile : “Hanımlar bendeniz Jülide Hanım Efendinin fikrine katıyen iştirak etmek arzu etmiyorum. Refikalarım iffet ve Süheyla hanımlarda aynı fikirdedirler. Bir kere yirmi dördüncü asra ait edebiyat sözünü protesto ederiz. Evet Hanımefendiler biz kendimizi biliyoruz. Yirminci asırda artık Nefîâ'nın Nedim'in şiirleriyle dimağlarımızı yoramayız. Bir kere aruz... Of sonra kafiye o kadar serbest değil hece vezni tatbiki daha kolay ramazanda bekçiler bile böyle beyitler söylerlerdi.

Zümre-i şuarayı meclisi aruza (yanındaki Süheyla'nın) kulağına fısıldayarak keşke aruz yurduna diyeydim. Sokmakta ne mana var. Büyük kolaylık dururken kendi kendimize su'ûbat çıkarmak manasızdır. Zan ederim. Bizce bu o kadar şayanı ehemmiyet bir mesele teşkil etmez. Biz zaten edebiyatın yalnız şiir ve hikaye kısmını himaye tarafındanız. Lugât, mersiye bilmem ne ne olacak! Biz aruzla uğraştıkça şiirimiz acem mahbûblardan kurtulamaz. Mesela sevgili mermere Atalar denizi gibi kelimeler aruza gelmiyor.

Esasen arapçayı farsçayı lisanımızdan mümkün mertebe kaldıralım. Şu süratle acem mahbupları rtadan kalkar. Edebiyat o zaman yalnız bizlerden kadınlardan, aşktan başka bir şeyden bahetmez. Ve emin olunuz. Şimdiki şairler de bu fikirdedir.

(Salonu şüh müstehzî kahkahalar istila eder. Bu aralık herkes kesbi sukut eder. Yalnız nedimenin sinirleri yatışmaz. Cevap vermek için ayağa kalkar.)

-Mabadı gelecek nüshaya-

Şehzâdebaşı: 2 Şubat 235/ Refika Zati

Sayı: 4 / Sayfa:59

ABLAMIN ÖLÜMÜ

Talat Rıfat'a:

332 teşrin saninin kasvetfeza ir gecesi idi. Kırık bir kapı arasının loş bir köşesine büzülmüş hıçkırıklar içinde ağlayan henüz on üç yaşında bir kız.

Yollar sessiz birbiri arasına yaslanan evler sanki bitab. Pencereleden sönük nazarlar gibi birer ziya bifer Bazen çılgın ruzgarların uğultuları yağmurun muhtarız terâne mâtemdârı. Araba: hayatta emellere ümidlere koşan bir heves insanlar gibi seri koşuyordu. Sanki kadîd ölmüş tâlisiz hayvanlar bile sevgiyle ablamı son defa görebilmem için kendilerinde uyanan bir hissi merhametle bu koca arabayı sürüklemek için gayret gösteriyorlar.

Omzuma bir el dokundu. Yanan gözlerimi kaldırarak baktım. Doktor geldik dedi: Kalkınız.

Arabadan çıktım. Şimdi ilaç kokularıyla meşbû odaya girmiştik. Yatağın başında yaşlı gözleriyle zavallı babam ağlaya ağlaya bitap biçare anacağım ihtiyar dadısının kucağında henüz iki yaşındaki kardeşim sevgili nevid köşede süslü ceviz karyolasında son bir mücadele-i memmat arasında çırpınan benim melek kader âfif ve güzel ablacığım. Off... İşte bütün bunalan ve gürîzan aile...

Doktor hafif bir muayeneden sonra meş'um bir istikbalin zılli matemdarını görerek yaşaran gözlerini bize göstermemek için pederimle diğer bir odaya çekildiler. Ve o esnada nasıl oldu bilmem: ablam son defa olarak derin bir nefes aldı. Göğsü hazin bir surette kabardı. Sonra indi heyhat artık her şey bitirmiş. On altı baharını lekesiz şaibesiz geçiren mukaddes kardeşimin nezih ve necib ruhu semavata pervaz etmişti. Şimdi dudakları arasında fırlayan açık pembe bir kan yastığın fistolarından süzülüyordu. O kadar. Artık nazırında her taraf kararmış, ben benliğimden bi haber oraya yığılıp kalmıştım. Dumanlı gözlerimin önünde birçok telaşlı haller birer sinama sûratiyle geçiyor. Bu telaş arasında

boğuk boğuk gelen anamın dilhiraş feryadlarını işitiyordum. Melek yavrum benim... Sabahleyin kalktığım zaman kalbimde kırılmış, kesilmiş bir damarın pek çok sızlayan acıları vardı. Pencereden baktım. Sanki kâinat beyazlara bürünmüş, şehir ayın ediyor. Yok hayır! Her taraf benim sevgili ablam gibi kefenlere sarıyordu. Şimdi evin içinde acele bir cenaze hazırlığı öğleye bir saat kala kapı açıldı: Sarı frizantemeler, beyaz menekşelerle bir gelin kadar latif süslenmiş olan tabut çıktı. İşte ben o zaman kendimi tutamadım. Şefik ve mükedder anacığımın kucağına atılarak ablacığım benim zavallı ablacığım! Diye diye feryad ettim.

Makra Köy 2 Mayıs 334/ Nilî Enisî

Sayı: 4 / Sayfa:60

HEMŞİRE-i RUH BANA

Anlamadın beni asla anlamadın hiçbir an
anlasaydın beni ruhsuz beni kalpsiz bilmezdin
ruhumda ki hissiyatı takdir edip sen hemen
Oh beni sev bu hislerle bu seslerle sevdirdin.
Ruhumu bir anlayacak kadın bilmem niçin yok?
Bir maşûka değil hayır hemşire ruh bana
Belki sahabe belki bazik belki fettan
çok çiçek değil bir tabib ruh bana
Ruhumu bir anlayacak melikeyi bulamadım.
Ona kalbim ona ruhum ona aşkım yetişmez.
Beni bilen bir kadına hislerini sormadım.
Kulaklarım o aldatan yalanları işitemez.
Samî

TABİBİN CİNAYETİ

Muharriri: Rûzeni

Mütercimesi: Siret Tevfik

-Mabâd-

Hastanın odasında paraları derceyp eylediği sırada hiç hatırına gelmeyen fena ihtimalat şimdi birer birer zihninden geçiriyordu. Evet, bu sirkatten kimsenin haberi olmadığını ispat eder. Elde bir delil bulunmadığı takdirde hiçbir tehlike yoktu. Fakat

ihâtîyârın nukûd mevcudesine daîr bir kayıt var isede mesela bir vasiyette bulunur iseo halde kendini pençeî kanun yakasından tutacak mahpuslara sürüyerek lekedâr edecekti.

Bunları düşündüğü halde hanesine vâsıl oldu. Oraya duhûl üzerine kendini bir dereceye kadar emniyette gören masanın üzerindeki yirmi beş bin frankın tesviyesini talep eden mektubu görünce biraz evvelki endişelerini unuttu. Fiili sirkati eylediğine adeta memnun oluyordu. Kendi kendine dedi:

“Çok iyi yaptım. Müflis ve bir parasız olduğum takdirde hayat benim için büyük bir bar teşkîl edecekti. Bundan da kurtuluş imkansızdı. Hâlbuki şimdi hiç olmaz ise elimde bir servet bulunuyor.

Odasının kapısını arkasından sürgüleyerek banknotları ceplerinden çıkardı. Bunları paket paket masanın üzerine vuzû ediyordu. Hepsini oraya koyduktan sonra bunları tefrîk etti. Bade saydı. Yekûn ani bir hayret-i mesruraneye düşürdü. İkiyüz

Sayı: 4 / Sayfa:61

Yetmiş sekiz adet biner franklık altmış tane beşer yüz franklık dört yüz kırk iki adet yüzer franklık yüz yirmi iki adet elli beşer franklık banknot var idi ki Cem'en üç yüz elli sekiz bin üç yüz frank ediyordu. Düşünmeye başladı.

Elli sekiz bin frank ile borçlarını tesviye edebilecek müessesine daha müzeyyen bir şekil verecek bir sene yaşayacak bazı eğlencelerde yapabilecekti mütebâki üç yüz bin frank bir sigorta kampanyasına tevdi edildiği takdirde insan kendi nefsinden en fena ve muannid düşmanı gibi tevâkki etmek lazımdır. Senevî on beş bin frank ibrada sahip olacak yalnız bu ibrada malik olmak ile otokrat bir cemiyet-î beşeriyede büyük bir servete malik olmak şanını yüzde yüz temin eyleyecekti. Kendi kendine dedi:

“ On seneden evvel Parisin birinci hekimlerinden biri olacağım. Bir poşan bir şarko dercesine vasîl olacağım. Senede dört yüz bir frank kazanacağım. “

Matmazel (Madelen Möntö)'nün hayali birden bire dimağında tebessüm etti. Bu husustaki şüpheleri kanaâte tahvil eyledi. Matmazel ona benziyordu. Oda onu tam fikrine muvafık ve şayanı muhabbet buluyordu. Ancak aralarında gayri kabil murur bir mânia vardı. Mezbûre zengin kendi ise fakir idi derin bir ah çekerek: “Ah bu para benim olsa idi.”dedi. Öyle hissediyordu ki sirkatî keşif edilmemiş olsa bile uzun zaman bu servetin sahibi olmadığına kanî bulunacaktı. Bu düşünceleri arasında bir tarafa koyduğu zarfları nazarı dikkatine çarptı. Bunları alarak muayene etti. Zarflar mavi kâğıttan üzerlerinde

(muhaberat) kelimesi yazılı birbirinin aynı üç zarf idi. Bunlar eski rengi solmuş şeylerdi. Zarfın birini açtı içinde sararmış eski on kadar mektup vardı. İlk nazar da mektupların tarihi kaç yaşında olduklarını gösterdi. En yenisi otuz dokuz senelikti. Bunlar Palessi'ye gönderilmiş aşk ve muhabbet mektupları idi.

İkinci zarfı açtı. Bunlar laakal elli sene evvel ceryan etmiş muhabberelerdi. Palesi ye pederi, validesi, dayısı tarafından gönderilmiş mektuplardı. İki zarfdaki evrakın kendini izrar ve itham edebilecek şeylere delalet eyler kağıtlar olmadığını görerek daha ziyade iktisat-ı cesaret etmiş olduğu halde o üçüncü zarfı aldı. Bu zarf daha yeni görünüyor. Bundan başka üzeri kırmızı mum ile memhûr bulunuyordu.

Bunu da açtı ve derhal zarfın içinden çıkardığı üç kağıda gözleri dikili olduğu halde rengi birden bire solmuştu. Bunlardan biri bir velâdet ilm ve haberi diğeri (Palesese)nin el yazısıyla yazılmış bazı notlar olup üçüncü kağıt üzerinde (vasiyetnamem) ibaresi muharrer bir zarf idi. Demekki izrar edilmiş biri vardı. Demek ki (göy harebleyn) bir hayat bir adamı halkından mahrum ediyordu. O sırada zihnine bir ümit geldi. Belki bu vasiyet ekser bekar ihtiyarların yaptıkları gibi manasız bir vasiyet hemen umûmiyetle bahş edenin arzusuna muhalif yerlere giden bir faydasız hibe olduğunu düşündü.

Elleri titriyordu. Zarfı açarak muhtevî olduğu kağıdı okudu. Hiddetli ve meyûs idi Vaziül' imza Paris'te Pantevur sokağında 17 numaralı hanede mukim şarl ogest barnelemi pelesi bütün servetimi 1884 senesi.

Sayı: 4 / Sayfa:62

Şubatın 18 in günü (kan) da tevellüd etmiş olan Jan-bir-dofert ile mari albes Beren'inin kerimesi bulunan jan margirt dofrel'e terk eyledim. Bu hibe validesi tarafından büyük pederi Gostavo bereni ye olan dostluğumun hatırası olacaktır.

Paris'te 26 Nisa'n 1896 yılında tanzim olunmuştur.

-Şarl ogest barteli-

Palesesi

Bu vasiyetnameye atide ki malumatı havî bir not merbut bulunuyordu.

Şimdi jan Margirt Dofren pederiyle beraber senozar dairesinde (mant şehrinde (Şoteri sokağının 30 mükerrer numarasında ikamet etmektedir.

-Paris 26 Nisan 1892-

Bunu okuduktan sonra doktor şöyle düşünmeye başladı.

İhtiyar belkide haklı olarak kendisini Mari albes berennin pederi binaenaleyh jan margırt dofrenin büyük pederi zan ediyor demektir. Bu fiilim de yalnız varisi değil (Paleses) nin doğrudan doğruya torununu izrâr ediyorum.

Doktor bu hususta kendisini tenvir edebilecek bazı malûmat bulmak ümidiyle diğer tarafındaki muhabere evrakını mütalaa etti isede aradığına dair hiç bir şey bulamadı. Kendi kendine dedi:

Şimdi de her şey yoluna konulabilir. Mesela müteveffâ tarafından memur olduğumu bilbeyan vasiyetname ile paraların kaffesini hatta bir kısmını varise teslim eder isem acaba bana şüphesiz inanırlar acaba inandılar mı? Mahkemeye karşı muhakkak bir şey denilemez. Bihusus ben sükûnetimi muhfaza edeceğime emin olabilir miyim? Bir hata bir yanlışlık yapacak mıyım? Bir müstantık beni isticvap eder iken kim bilir ne gibi tuzaklar kuracaktır. Hayır, bir kere olan oldu Artık dönmek mümkün olamayacağından hatayı başka bir tarîkte tamir etmeliyim. Birkaç sene sonra her şeyi unutulup nisyâne gömüldüğü zaman vazifemi icra ederim.

Biraz daha düşündükten sonra:

Eğer hakikaten zengin olursam cümlesini iade ederim. Benim için muvaffak olmak yahut intihardan başka bir şey, bir yol yoktur.

Doktor banknotları demet demet bağladıktan sonra kasasına koydu. Henüz saat 1 olmamıştı. Pek müteheyyic olduğu cihatele uyuyamayacağını bildiğinden bir miktar münevvim alarak yatağına yattı ve rahat bir uykuya daldı.

Uykudan uyandığı anda dün akşam yaptığı fena fiil tamamiyle hatrına geldi. Kendisini çocuk olduğu zamandan beri olduğundan başka bir halde yani sahibi iffet ve istikamet iken sarîk ve cani olarak görüyordu. Hanesinin basıldığını tevkif edildiğini, sarik olduğu anlaşılarak mahkûm olduğunu tahayyül ediyor. Bunların gayri kabîl ictinab bulunduğunu düşünüyordu. Bu hal-i buhran uzun müddet devam etti.

-Mabadı var- Siret Tevfik

Sayı: 4 / Sayfa:63

POSTA KUTUSU

Lapke de kii gülistanı Maarifet İnas mektebi muallimelerinden Saîme ve Halide Güzin Hanımefendilere: mektubunuzun vusulun da namlarınıza abone kaydedilmiş irsalete başlanmıştır. Muvaffakiyet dualarınızı hürmetle karşılıyoruz.

Muallim Hasan Vecihi Beye: Tabrîkat ve takdiratınıza karşı hâssa teşekkür ederiz.

Saîd Eli Mekteb-i Rüştîye Müdürü Mesud Efendiye: Mektubunuza minnetarız.

Bor kazasında Muallim Ahmet Hicri Beye: mektup ve irsalatinize intizâr edilmektedir.

Konya sultanîyesi dokuzuncu sınıf talebelerinden 312 numaralı Hasan Hilmi Efendi: Mektubunuz ve havaleniz geldi. Mecmuamız için on karî teminine muvaffakiyetlerinizden olayı en samimi teşekkür ederiz.

İHTAR

Biz mecmuamıza birinci nüshadan itibaren bilmece dercini düşünmüş ve fakat ale'ell umum mecmuaların yaptığı gibi alelade ve ehemmiyetsiz yahut da hayali olup ilmi terbiye nokta-i nazarından hiçbir faydayı mucîb olmayan belgede muzîr bilmece dercinden ise aksini iltîzam etmeyi münasib bulmuştuk.

Şimdiye kadar yüzü mütecâviz aldığımız mektuplarda bilmece derc edilmesi arzu ediliyor. Tekrar düşündük bilmece değil müsabakalarımız terbiye-i fikriyeye pek ziyade yardımı olan fikri ve mühim meseleler üzerine tertib etmeye karar verdik. Öyle zan ediyoruz ki şu hareketimizle mecmuamızın ciddiyeti bir daha anlaşılacak kâri' ve kâriyalarımızda alâlade ve yahut neticeten insanı beise sürükleyen hayali şeyler üzerinden fikirlerini yorumlayıp bugünün en mühim işlerinden olan ictimaî ahlakı ve iktisadi meselerlere dair imal fikir edecekler ve herhalde müstefid olacaklardır.

Genç Kadın Müsabakası:

Kadınların hukuk-u medeniyeden tamamen müstefid olamamalarından hiç mahzur mütesavvir değil midir? Bu fikir ne dereceye kadar doğru olabiliyor?

Şerait-i müsabaka:

Kâri' ve kârialarımızdan arzu buyuranlar bir makale kaleme alacaklardır.

İyi düşünen ve güzel yazarlar arasında birinciye (Makalesi derc edilmekle beraber) Mecmuamızın bir senelik abonesi ve rebab şikeste mecmuası, ikinciye mecmuamızın bir senelik abonesi, üçüncüye altı aylık, dördüncüden onuncuya kadar üçer aylık abone yazılacaktır. Müsabakaya iştirak edenlerin bu bâbta yazacakları makaleleri mecmuadan kesip çıkaracakları müsabaka kuponuyla birlikte şubatin yirminci çarşamba gününe kadar göndermeleri lazımdır.

Müdür mes'ul: Süleyman Tevfik

Mahmut Bey Matbaası

Sayı: 4 / Sayfa:64

GELECEK NÜSHAMIZDA:

Genç muharrirlerimizden Nazif Remzi Bey'in "Tabiat Mücrimesi "Hissi ve Ruhî heyecanı amiz ictîmai bir hikayesi vardır. Dikkatle okuyunuz.

KADIN VE ERKEK YENİ VE ESKİ

Bel soğukluğu frengi ve cilt hastalıklarının Avrupa'nın en son usulleriyle teşhis ve tedaviyi idrar ve kan tahlilatı yapılır. Viyana Hastanelerinden mezun, Doktor Doktor Ahmet Remzi ve refiki makro Adrese dikkat. Bab-ı Alî Efendi sineması ittisalında ki musul hanenin ikinci katında numara 13-25-24 İstanbul 2417 sabahtan akşama kadar hasta kabul edilir.

ALIM SATIM İDAREHANESİ

1335

Her nevî muamelatı ticariye emlak ve akar üzerine muamelat ve alım satım terahinat mukabilin de para ikrazatı her nevî hususat deâvi der-ahd edilir. Hane, otel, apartman yazıhane, ticarethane ve sair işlere ait hususat serian kabul ve ifâ edilir. Hergün Musul hanında 18-19 numaralı alım satım idarehanesinde müracaatlar suhuletle temin edilmektedir.

Hüseyin Hüsnü Şerikleri

PUL MERAKLILARINA

Kari'lerimizden birisinde pul koleksiyonu vardır. Görüp almak isteyenlerin idarehanemize müracâtı.

İLAN

Müste'mel olarak satılık konsol, ayanı ve kanepeler vardır. Almak isteyenlerin idarehanemize müracaatı.

SAATLİ DUVAR TAKVİMİ

Duvar takvimlerinin en doğru en mükemmel ve en ucuzu otuz seneden beri neşr olunan saatli duvar takvimidir. Takvimin yazıları arkasında hayat ve sıhhat için en kıymetli ilanlar ve yemekler münderictir. Fiyatı otuz guruşdur. Mecmuamız idare hanesinde fûrûhat edilmektedir.

DİŞ TABİBİ

Mehmet Hüdaverdi

Her nevi diş yapılır ve tedavi edilir. Ağrı his olunmaksızın diş çıkarılır. Muayenehane: çiğal oğlunda emniyet sandığı ittisalında. Telefon: İstanbul 1039.Sirkeci’de Hamidiye Caddesinde Kehribarcı Başlı Ali Bey Ağızlık, çibık, baston vesaîre için yegâne büyük ve ciddi müessesemizdir. Herkese tavsiyeyi vecîbe ad eder. Bu gibi müesseselerin teksirini temenni eyleriz.

FAYDALI İLAN HESAP VE USUL DEFTERİ

Daru’l-muallimîn aliyeden mezun usûlü tedrise bihakkın aşına bir muallim tarafından esaslı bir surette öğretilmek şartıyla hususi olarak hesap ve usûl defteri dersleri verilir. Arzu buyuran zevâtın mecmuamız idârehânesine mürâcâtı.

IV.GENÇ KADIN MECMUASI SAYI 5

Sayı: 5 / Sayfa:

27 ŞUBAT 1335

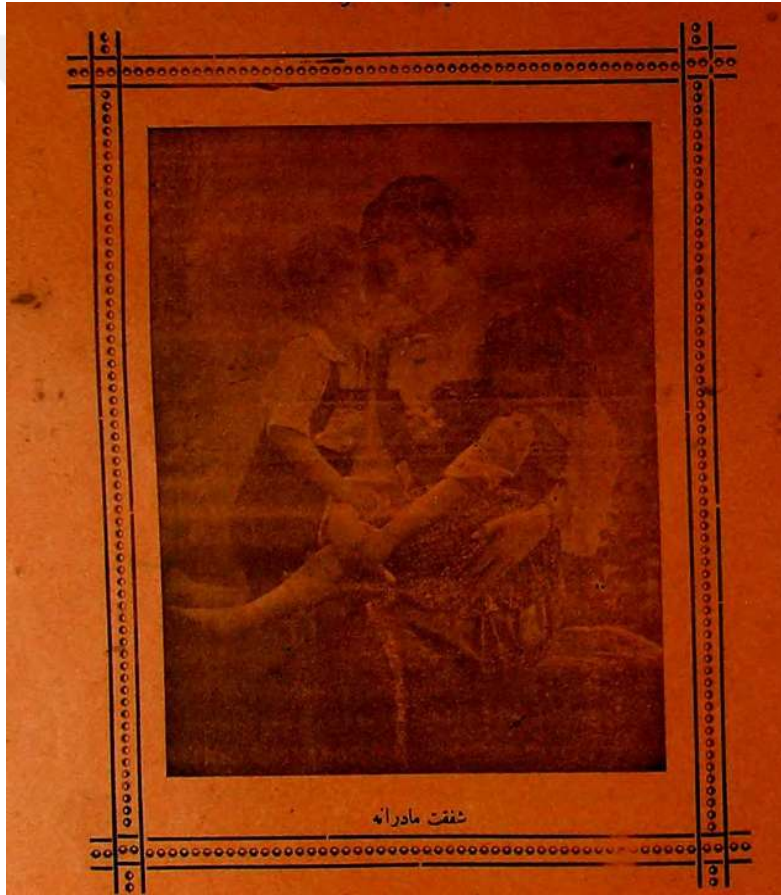
Onbeş Günde Bir Neşr Olunur.

Sayı :5

GENÇ KADIN

Sene:1

Müdire: Fatma Fuad

Nüshası 5 kuruştur.
Mahmut Bey Matbaası.

Sayı: 5 / Sayfa:

MÜNDERİCAT

Arz-ı Şükran: Mecmua-Kadın ve kadınlık- Fatma Fuad

Teaddüdü zevcat- uşşakı Hüsamettin

Düşüncelerim: Muallim Fuad Şükrü

Bizde feminizm: Sadrettin

Terbiyeci kadınlar (H.) Zatî

(H.Z)

Saçların: Sedat Namî

Görücüler: Samî

Fikir dümenleri: Nakili Y.fahri

Davet: Kazîm Fehul

Roman Siret Tefvik

Müşabaka-Akid-Karîe ve Karîyelerimize itîzar -Esar -ı münteşire

İlanat

MEMÂLİK-OSMANÎYE İÇİN

Abonesi Senelik :120

Altı aylık : 65

3 aylık :35 guruştur.

ECNEBİ MEMLEKETLERİNE

Senelik :150

6 aylık : 90

İlanet: İğfal mahiyetini haîz olmamak şartıyla

Bir ücret mükabilinde derc edilir.

İdarehane: Bab-ı ali caddesinde Musul hanede daire
mahsusa posta kutusu 104 telefon İstanbul 1299

Kitaplarınızı [Kütüphaneyi Sû'di] den alınız.

Arzu edenelere fihriste meccanen akdim olunur.

27 ŞUBAT 1335

Perşembe

26 Cumâziyel-evvel 137

Sâhib-i İmtiyaz: Muallim Fuad Şükrü

Müderris: Fatma Fuad

Mesleğimize muvaffık olarak
gönderilen asare sahiflerimiz **GENÇ KADIN**
açıktır. İadesi arzu edilen yazılar için pullu
bir zarf gönderilmelidir.

Umûr tahriyeye aid hususatda
müdüriyet: umûr idareye mütemalik
hûsusat içinde Sâhib-i İmtiyaz a
Müracaat edilmelidir.

Kadınlığın ve gençliğin teâliyesini münâdisidir.

ARZ-I ŞÜKRAN

Şimdiye kadar karie ve kari'lerinden gördüğü
teveccüh ve râğbete, genç kadın, naçizane teşekkürü arz ile
müftahirdir.

KADIN ve KADINLIK

Kadında matlup olan malumatın en elzemi büyüğü idare-î beytiyeye vakıftır.
Avrupa'da medeniyetin en yüksek derecelerine irtifa etmiş olan İngiltere'de dahi böyledir.

Bir kızı, bir kadını kadınlığı nokta-i nazarında meth ve senâ etmek icab edince bir
famiya alidesi bir ev kadını demekle iktifa ederler.

Bir valide kızına idare-î beytiyeyi, aile iktîsadını öğretmelidir. Bunlardan sonra da
tali ve âli tahsillere sıra gelir.

Fransa inkılap kebirini ihzar edenlerden biri olan hukuk beşer hüsnü ilk eserleriyle
efkâr halkta uyandıran meşhur filozof (Jan Jak Rousso) çocukların ne yolda terbiyesi, nasıl
yetiştirilmesi lüzum geleceğini göstermek üzere yazdığı (Emile) nam eserinde prense sanat
talim ettiriyor. Bununla o prensin demirci, marangoz, kunduracı elhâsıl sanatkâr olmasını
istiyor. Fakat servet ve sâ mânın, ictimâî derecat ve makam her zaman devam ve bekâsı
muhakkak ve katî olmayıp birgün bir sebeple zavallı ihtimaline mebni onun geçinebilmesi
için bir sanata vakıf lüzumunun dermeyan eyliyor.

Bizde kızlarımıza hane hizmetlerini öğretmek ile onların aşçı, hizmetçi olmalarını istemiyoruz.(Cilve-i Talî) Birgün lüzum ve ihtiyaç görünür ise Bunların yapılabilmesini temin eylemek lüzumunu ileri sürüyoruz.

Sayı: 5 / Sayfa:66

Büyük bir servet ve refah içinde yüzen bir hanede bir sahîbe -i hane tasavvur ediniz ki kadınlığın en mübrem malumatı olan bu irade beytiye ilmine vakıf değildir. Aşçısı, çiftçisi hizmetkârları moda starları kâhya kadınları hep mevcut. Kendisi de âli tahsil görmüş şaire, edibe kütüphanesini dolduran esarın mütalaasıyla yazıhanesi üzerinde makaleler şiirler yazmakla meşgul.

Zuhur eden gayrı memul bir felaket bir musibet o servet ve sematı mahv etmiş aşçı ve hizmetkârlarla bilmeceburiye yol verilerek hanenin tek mil hizmetleri hanımın üstüne kalmış.

Hanım dar'ülfünün mezun koca bir diplomayı haiz ismi tanınmış bir muharrir fakat bir çorba pişirmeyi bile bilmiyor o zamana kadar eline süpürge almamış. Dikiş dikmek elinden gelmiyor. O halde ne olacak?

Bu suâlime yine ben cevap veriyorum. Hazır şeyler yenecek. Hanenin her tarafı toz ve kir içinde, mikrop yuvası olacak. Yırtık çamaşırlar kullanılacak. El- hâsıl orada büyük bir sefalet icra-i ihkam eyleyecek.

Birde bunun aksini tasavvur edelim. Hanım tahsili alî görmemiş elinde diploması yok, alemi matbuatda nâmidar değil, şiirden edebiyatdan o kadar çok çakmıyor. Fakat ev kadını ihtiyaç hâsıl olunca yemeğini pişiriyor, ortalığı topluyor, çamaşırlarını dikiyor, Sandıktan, sepetten eskiden kalmış kumaş, patiska gibi bir şey var ise ondan yeni çamaşırlar, elbiseler yapar hem kendi hem de zevceye hemde evlatlarını giydirebilir. El-hâsıl o hanede servet ve sâman zâil olmuş isede sadet ve nezafet bakîdir. Maişet yine cereyan maişat zaî etmemiştir.

Bâlâ'daki mukayesemizden hadematı beytiyeye vakıf bir kadın için her şeyden evvel elzem olduğunu ümid ediyorum. Kar'îeler de tasdik ederler işte onun için bir kıza validesinin evvel-emirde talim etmek vazifesi mübrem borcu olan hadematı beytiye olduğunda ısrar edeceğim.

Birde yeni yetişme hanımlarımızda batıl ve vahî bir fikir vardır. Güya bir kadın adı işlerle meşgul olur ise şerefine nakîsa gelirmiş.

Ey muhterem karîm insaf ederek düşünelim bir kadın her ne kadar yüksek bir seviye-i ictimâîye ve ilmiyede olur ise olsun, kendi yiyeceği yemeği ihzar etmekle oturduğu yattığı odasını düzeltip temizlemekle arkasına giyeceği elbisesini dikmekle neden şerefine noksan arz olsun.

Bence haysiyet ve şerefi izâle eden bu hadematı hakîr, görerek pislik, gıdasızlık, içinde çırpınmak yahud zevcenini bin türlü mezhahim ve müşkilata göğüs gererek kazandığı paranının kısmı azamini yabancılara iâşeye hasır etmektir.

Eski zamanlardaki hanelerimizdeki refahı saadeti bugün bulmadığımızın en büyük sebebi kadınlarımızın evlerine sahip olmayı arzu etmemeleridir Validelerimiz, büyük validelerimiz az masrafla çok sai ve hizmetle dolaplarını kilerlerini doldururlardı. Evlerin de. hiçbir zaman yoksulluk zaruret görülmezdi. İcab edince derhal çıkarılır, yenilirdi. Şimdi ise? Buna da siz cevap veriniz.

Fatma Fuad

Sayı: 5 / Sayfa:67

TA'ADDÜD ZEVCÂT

Biz bu zihniyet cereyanlarının (sosyalizm) müvacehesinde tezadları bir tarafa bırakalım da ince bir müdakkik hissiyatla tetkik edelim. Bunların tetkiki esnasında her halde (psikoloji) nokta-i nazarından iyi bir neticeye destres Olamayacağımızı bizde biliyoruz. Bu mevzuyla bize bedbin denecek belki, lakin bizde düşünüyoruz. Hakikaten bedbin miyiz?

Bizde on sene evveline gelinceye kadar o kadar kuru ve köhne zihniyetlerin ve telakkîlerin temelleri vardı ki bin kere şükür bunların pek çok kısımları öldü. Ve bir kısmı da eski müşterilerini kaybeyleye eyleye nihayet onlarında modaları tavsadi. Zaman zaman her şey değişti. Elbiselerimiz, fikirlerimiz, telakkilerimiz, edebiyatımız, başkalaştı. Tekemmül ediyordu.

Ne kadar yazık ki bu kadar tahavvülât yine köhne örf ve âdetimizden bazılarını çeviremedi.

Birçok muharrir ve edebilerimizde, hayat-ı ictimaimizden alınacak 'tip' lerini yalnız hayalhanelerinden ecnebi salonlarından yabancı hayatlardan ve sahnelerden toplarken katîyen çürüyemedi evet onların tasvirleri hayat-ı ruhiyemizden olmayan birçok tiplerdi.

Bir de sureti zahirede hemen nankör olmayalım. Ve vakıa hayat ictimâîmizden almış (enmüzecler)ler yok değildi. Fakat bu kadar mahdud (enmüzec)ler ne derece

(psikoloji) süslenirse süslensin ne kadar da kıssadan hisseler çıkartılsa mahdudiyeti hesabıyla yine ahvali ruhiyemizden bütün üryanlığıyla görülemezdi.

Şimdi gelelim sadedimize:

Ta'addüdü zevcatın sureti zahirede ki icraatını küçük mukayesedeki şekilleriyle gözümüzün önünden geçirelim. Burada her şeyden evvel insanların hayat ve ruhiyelerinde ve gerek hayatı harîciyelerindeki en büyük ihtirasat-ı hayat, şehvet gibi amîlleri göreceğiz. Biraz tetkik ettiğimizde, hayatın bu rükünlerin tesirinden hiçte uzaklaşmadığını ve onların hayata bigâne kalmakta katiyen taannüd edemedikleri görülecektir.

Buda bize olsa olsa erkeklerin müteaddid zevcatı temlik hususundaki temayül ve inhimakını gösterir. Bu

Sayı: 5 / Sayfa:68

Cariyet bilakis bizde iyi neticeler veremez. Verse niçin kabul etmeyelim?

Bir defacıkta hayat-ı ictimaiyelerimizde ki sahneleri yoklayınız. Orada mutlaka pek cansız felakatlere şahit olacak. Ve sizde adem-i kabulünü teyid ve tasdik edeceksiniz. Bizde kendi nazarımla bu ceriyata temlik hususunda pek münhemik olanlarda hiçbir şey göremedik. Belki gördüğümüz ve his ettiğimiz onların ihtiras ve şehvet hususundaki tahammülsüzlüğü olabiliyor.

Peygamberimiz Hazreti Muhammet (S.A.V) ta'addüt zevcatdaki cariyati imtina telkin etmiş ve ondan sonra hayat İslamiyetde bu cariyet tatbik edilmekte bulunmuş idi. O vakitlerde İslamiyet Arabistan vahalarında pek küçük cemaatler temsil edildiğinden, bu ceriyat islamların tekessür ve tevessü hikmetine mebni yalnız o sıcak iklimde mahsus olarak kabul edilmişti.

Eğer Peygamber Efendimiz İslamiyetin bütün Asya kıtasını istila edeceğini ve soğuk iklimlerin pek çoğunda islamların bulunacağını bilmiş olsa idi, bu cariyeti vaaz etmez ve hayat islamiyede bunun tatbikini belki istemezdi.

Çünkü onun ilham dehasında insanları incitecek zaafiyet yoktur. Bunun için istemez ve isteyemezdi. Ta'addüdü zevcatda ceriyat pek büyük akidelerden mürekkebirdir. Lakin bundaki kudret, bundaki büyüklük hiç hiçbir vakit bize şamil olamayarak daima bir hususiyet gösterir. Yoksa bu akideî hayatı tenkidlerle karşılamak ile büyük bir tecâhülün izharından başka bir şey gösterilmemiş olur. Onun için ta'addüdü zevcat tenkid edilemez. Ta'adüt zevcatdaki cariyetin hususiyeti mi? Bunu dersek hiç dokunmak caîz değil. Ancak ancak bizim için ta'adüt zevcat cariyetindeki umûma şamiliyet tenkid edilecek bir nokta

olabilir. Yoksa bundaki sükutda biraz daha devam ederse emin olunuz ki: hayat ictimaiîmiz inkirâza uğrayacak. Zavallıklar arasında çırpınacaktır. Gelelim ve akalim (psikoloji)nin tesirlerine evvela İslamiyetin menbe-i (topografyası) olan Arabistan güneşe daha yakın bulunduğu için o yerlerde hararet pek ziyadedir. O iklimin insanları da (jeoloji) nokta-i nazarından sıcak vahalar insanlarını temsil ederler. İnsanın buralarda ateşin hararetlerle kanî galeyan eder. Ve asabın fazla inbisâtından dolayı hissiyatda da fazla bir taşkınlık görünür. Sureti zahire de burada alelâde insanların hissiyatı pek taşkın hele hissiyat şehvânisi pek bariz bir şekil alır. İşte oralarda ne kadar yüksek bir aşk hükümferma olsa yine zevceler hiçbir vakit tek bir zevce ile idare olunamazlar.

Diğer bir nazariyet de iklimin insanları ekseriyetle kabilelerden mürekkebirdir. Bu yerlerde mezkur kabilelerin teheccümünden kurtaracak en büyük amîl muhâriblikdir ve bunun için muharib olarak çalışırlar. Böyle her an başka başka vakaya mütemadi sahneler teşkil eden ve o sıcak yerlerde bittab zevceleri zevceler besleyebiliyor. Ve onlar kurtarılır. Bu tabî adeta serfiru eden kadınlarında tek başlarına zevcelerini teskin edemez zevcelerini yaşatamazlar. Bunlar hep böyle olunca bittab bizde ta'addüdü zevcatın bu iklimlerde ceriyatı olduğunu

Sayı: 5 / Sayfa:69

tasdik eder ve bütün islamiyete şamil olmayan hususu bir cariyet olarak kabul ederiz.

Birazda muhitimizden psikoloji parçalar sahneler alalım. Bundan evvel demiştik ki: Arabistan ve o gibi iklimde yaşayan insanlar ve onlardan erkekler erkek olmak için hayatlarını kurtaracak harbcı olmaktan ve bir zevcede zevce olmaktan hakkına haîz olabilmek için zevcenin iâşesinden kurtulamazlar.

Birde muhitimize gelelim. Evvela muhitimizin mutedil bir iklimde bulunması hayatımıza fazla bir galeyan serpemez. Hissiyat Şehvaniye ise cebri galeyanlarla müteadid ve kesretli birleşmelerin tesirinden vücut, zindekesini gaib eder.

Asab-ı ruhiyede kendinde nakafî hayatı şehvaniyeden dolayı zafiyete, duçâr olur ve ifâl hayatiyesinde vücut için pek elim tekâsüller gösterir. Adem-i iktidar ve birçok şeyler husula getirmekten katîyen çekinmez.

Saniyen bu cariyet saîkasıyla hepimizin derin heyecanlarla arzu ettiği mesud bir aile teşkil edilemez. Acaba niçin edilemesin gibi birçok galeyanlara hacet yok. Aziz karielerimiz o kadar asabileşmeyiniz bakınız her gün şahidi bulunduğunuz hayatı ictimaiye

de ait sahneleri kim bilir belki takdir edemiyorsunuzdur. Öyle ise hem bu vakıayı elimi vahimde ki “niçin” deki Müddeiatımızı birer birer arz edelim.

Evvela mesud bir aile teşkil edebilmek için zevc zevceye, zevcede zevce tam ve büyük aşklarıyla hayatlarını birbirine hasır etmeli ki, o ailenin saadetini ilan edecek izhâr..

Sonrada esmâr toplanabilsin ve büyük aile reisinin ne kadar büyük aşkı bulunursa bulunsun. Bunu müteaddid zevceleri arasında taksim ederse bil’tabî bu cüzii münkasım bir aşk kadını bahar hayatında teskin edemeyerek bedbahtlığın biraz daha ilerisini anmış olur. Evet! Bilinmelidir ki: Bir kadını derin ve tam bir aşk teskin eder ve bundan da saadet gelir.

Ta’addüdü zevcat da müteaddid zevceler arasında hepsinde zevci olan adamın muhabbeti çalmasından naşi yekdiğerlerine müntakim bir vaziyet alarak gürültüler velhasıl daha pek çok şeyler eksik olmaz. Ailede kâbus esaretin dalgalarında çalkalanarak her daim biraz daha saadetten uzaklaşır.

Bu manzaralar bu komedilere hep birer birer ve yavaş yavaş o ailenin semere-i hayatı çocukların dimağlarında pek acı nakışlar intibahlar vücuda getirir. Çocuklar yekdiğerine karşı bir evdeki kardeş hissi yerine nefret duymaktan kurtulamaz. Ve böyle zaman zaman bu intihların tesiriyle her birinin kalbinde birbirine karşı derin nefretler temsil eder. Ebediyen yekdiğerini kısmanmaktan vazgeçmezler.

Sonra nasıl oluyor da bir takım yanlış tefsirler bize mâl edinmek istenen ve hâlbuki bize hiçbir aidiyeti olmayan bu carîyetin hayatı ictimaimizde açtığı birçok yaralarına rağmen daha tatkbikinde muannid bir şebat gösteriyoruz.

H. Hüsametdin

Sayı: 5 / Sayfa:70

DÜŞÜNCELERİM

Mesleğim muallimlik idi. Bu meslek bu vadide saî ve gayretimle ile mütenâsib bir surette terfi ettirilmiş, saha-i faaliyetim tezyid edilmiş. Tedrisat müfettişi olmuştum. Tam çalışacağım, seve seve küçüklükten beri heveskârı ve nihayet saliki bulunduğum şu mesleğin çığırda bir mektebin değil belki yüz mektebin bundan tam manasıyla istifade edeceği bir günde bakıyorum ki:

Konya çarşılarının köşe başlarına [seferberlik var] ilanları yapışmış. Bu ilanları bir seferberlik kanunu. Az sonrada gün gün bu kanunun biz maarif erbabını hizmeti Maksureye tabî kılan zilleri takip ediyorum. Düşündüm:

Tahmin ettiğim (ve bilahire vuku bulduğu gibi) harp sahalarında bir avuç gençliğin namına tarihe geçilecek bir nişane-i hayat teşkil edeceğinden ben benim gibi birçok gençlerin şu suretle asker olmasına hiçte müteessir olmadım. Çünkü ordunun bu münir gençliğe pek çok ihtiyacı vardı. Lakin kayd ve işaret ederim ki bu dört senelik fenalıklardan ve neticesinden gençlik mesul değildir. Ve fenalıklar dahil memlekette vukû bulunurken gençler vatanın serhadların da aşk-ı vatanla yalnız vazifelerini görmüşler. Her türlü mahrumiyet ve alçaklığa rağmen yine asker olmayanların hayretlerini mucib olursada kudsiyetlerini muhafaza etmişlerdir.

Şu asker olurken müteessir olmadığım kaydî müdafaa vatanın yalnız askerlere değil. Asıl münevirlere ait olduğunu takdir ettiğimden ileri gelirdi. Lakin o dakikalarda fikrim hayatı bir nokta üzerinde tevakkuf ediyor.

Kendi kendime sokaklarda yürürken bile asırlardan beri rahat bırakılmayan zavallı vatan ve yine kıymet ve ehemmiyetleri henüz düşünmekle başlanmışken işin mukaddimesinde kıymet ehemmiyetten düşünülen mektepler ve onlardaki istikbal yavruları diye acıyordum. Nihayet asker oldum. İstanbul'a geldiğimde birçok rüfekâmın da asker olduklarını gördüm. Kendileriyle muhterem muallimimiz Sati Bey efendinin azim ve ümidini son marifeti şu hal ile halindemi kalacağını yoksa hemen en az bir asır geriye mi gideceğini sordum.

Hemen hepsini: bil-hassa, alimler için ümid edilmeyen bir hal dehşetli bir inkîsar hayali yolunda cevap verdiler. Artık biz talim ediyor. Çanakkale müdafaasına hazırlanıyorduk.

Bugün bir arkadaşım yanıma geldi.

Fuad Bey : “Biz müfettiş olarak şu beş on efendi içinde altı kişiyiz. Şimdi mekteplerin kapandığını gören maarif nezareti onları sırf açık bulundurmak için onları ekseriyetle cahil ve riyakârların eline bıraktı.

Sayı: 5 / Sayfa:71

Bir müfettiş birçok mektebi teftiş eder. Bizim gibi genç faal vazife ve mesleğine aşık olursa birçok müfid işlerde görür. Mektepler cahil muallimlere kalmış diyeceksin. Hiç olmazsa vakî olacak fenalıkların izale ve imhasına bir sebep ve mani teşkil eder.

Altı müfettiş müttefikan askerlik ve maarifle meşgul makamata müracaatta bulunalım dedi. Bunu yaptık.

Kemal katiyetle [evvela istiklal sonra] [İstikbal] cevabını aldık. Onun üzerine hiç mütessir olmadan yine Kemal-i hevesle askerliğe çalıştık. Herbirimiz bir,iki, üç cephe dolaştık. Birkaç defalar hastaneler hayatı geçirdik. Bu cidalin müasum kurbalarını hayretle seyir ettik. Aç günlerini yaşadık. Takat fersa saatlerini geçirdik. Melun şeytanlarını nefretle öğrendik. Hayat ve selamet-i umûmiye namına en meşru emellerini en selim ve saf arzularını nihayet seve seve hayatlarını feda edenleri gördük. Edecekleri öğrendik. Milletin hayat ve mematiyle oynanırken o milleti şahsi emel ve menfaatlerine hırs ve tam'larına kurban edecek kadar irtikab denâet edenleride bildik.

Daha harb bitmeden o altı arkadaştan ikisiyle hastanede birleştiğimiz zaman şu kararı verdik. İnsan iki kısımdır. Ahlaklı ahlaksız bir üçüncü kısım yoktur. Demek ki bize ahlaksızlar elinde bir melâbeyiz. Ceriyan hali gözden geçirerek bunu da tasdik ettik. Lakin yeîse düşmeden satî Beyin azim ve ümid) yine hatırladık evet azim ve ümid o her şeyi kafil idi.

Şimdi mütareke oldu. Bizler terhis edilmiş bulunuyoruz. Mektep muallimlerine his ederek, anlayarak, görerek, bilerek iman ederek öğrendiğimiz tarihi bilinen ve fakat buna niçin tekrara her şeyden ziyade lüzum görülen ehem bir noktayı hatırlatmak isteriz. Oda: (Ahlaklı istikbal evladı yetiştirilmesi) Buna muvaffik olamayanlar varsa onlarında bu meseleden hamiyeten çekilmesi hal ahlaklı ve ahlaksızlarla mahlutdur. Bu karanlık günlerin tekrarından istikbali kurturmak istiyorsak sahip istikbal olacakları ahlaklı mücehhez kılalım.

Afyonkarahisarlı Muallim Fuad Şükrü

BİZDE FEMİNİZM

Demokrat millet, millet hâkimiyetine müsâvâte fertlerin hürriyetine kıymet veren ve kadınlarında erkekler kadar taksim amele iştirakini kabul eden bir cemiyet demektir. Türkiye tamamen demokrat değilse, demokrasi yolunda çok mühim adımlar atmış ve geri dönülmeyecek derecede ilerlemiştir.

Bugünkü feminizmde demokrasi mefkûresinin cemiyet kadar eski kadın meselesine verdiği son şekildir. Bir şeyi anlamak bilmek onun tarihini bilmekle tamamlanır. Kadın meselesinde bütün ictimai hadiseler gibi tarihin bir neticesidir ve unsurları muhtelif duvarlarda teşkil etmiştir. Ben burada uzun bir tarih tetkiki ile uğraşacak değilim. Bu vazifeyi kadın meselesiyle iştigal edeceklerle terk ederek kadını bugünkü vaziyete getiren bariz sebepleri bulmaya çalışacağım.

Kadına ilk ictimai vazifeyi veren ilk cemiyetlerdeki

Sayı: 5 / Sayfa:72

dindir. İlk din [1] kadınla erkeği ayrı yaşamaya mahkûm eder.

Kadın kendi dinine mensup erkeklere haramdır. O kadar ki erkek kadının el sürdüğü şeylere bile dokunmaz.

Kadınla erkek arasındaki ayrılık ve iktisadi fark buradan başlıyor. Bu da bir nevî taksim amildi. Bir menfi zaruret neticesinde mesela kadın ibtida-i ziraati erkekte avcılık ve demirciliği kendine mâl etti.

Cemiyetin bünyesindeki tahvil neticesinde(totem) dini ihlal edip yerine ecdada ibadet dini geçince fiil hakiki kadın haram mahiyetinden çıktı. Haramdan mütevellid taksim amilde ortadan kalktı. Fakat bu defa ocak ilahi Kadını iffetle pek fazla mükellef görmek istediği için kadını kendi yabancı erkeklerden uzak bulundurmak için eve girdi. Bu suretle kadınla erkek arasındaki taksim amel onları yine ayrı çalıştırıyordu. Haramlar, şebistanlar, zinalar hep bu devrin yadigarıdır. Yunanistan'da kadın evin müdiresi idi. Onlardan şiir, felsefe, men edilmişti. Atinan'nın şiir ve felsefe salonları kortizanların elinde idi. Bunun şiir korkusuyla Atina'nın meşhur kortizanıydı Hind tarihleri de şehadet ediyor ki icdade ibadet dininin yaşadığı zamanda pek çok kadının gelin olurken girdikleri evden ancak ölüleri dışarı çıkardı. Ecdada ibadet dini kadını mirastan [1] İlk dine stenografların tetkiki neticesinde anlaşıldı ki Totem ibadettir. Totem bir cemiyetde müşterek ced ad edilen berbeta veya hayvandır.

Birçok ictimai vazifelerden men olunan kadın hak sahibi olamıyordu. Türklerde kadın bu iki dinin karışık bir suretde tesiri altında kalmıştır. Eskiden Türklerde kadın ev haricinde de bir takım haklara malikti. Harbe giderdi. Şarkın amazonları Türk kadınları Türk kızlarıydı. Fermanlarda da hakan ve hatun beraber zikr edilirdi. Hakan olabilmek için hem ana hem baba tarafından asıl olmak lüzumdur. İslamiyet kadınlara bir hak bahş etmiş ve yalnız hurileri mukaddes âdd etmişsede, muhtelif zamanlarda bu kudsiyetin bütün kadınlara teşmili yine kadınlara taksim amelden cinsi bir hisse ayrılmakla kaldı. İctimaî bütün teşkilatdaki tarihi hataya kadınlık meselesi de yabancı kalmadı. Kitaplarda muayyen bir devrin ihtiyaçlarını tevliid ettiren kaîdelerdir.

Bizde bütün hayatımızda olduğu gibi kitabı hayatdan değil, hayatı kitaptan çıkarmak istedik Bugün bir kadınla bir erkek yan yana gidiyor beraber çalışmak harici tazyik

hissediyorsa bu şüphesizi dünün bir neticesidir. Muayyen sebeplerden muayyen neticelerden başka bir şeyi istemeye hakkımız yoktur.

Fakat bugün artık dün değil mefkûrelerde dünkü kadar ısrarla dökümlü değil. Cemiyet artık birbirini tamamlayan uzûvları istiyor. Artık cemiyetimizde vazifesiz uzuvlar yoktur. Kadında taksim amele karışmak mecburiyetinde, Kadında psikoloji nazarında noksan add eden zihniyette aldandığını his ediyor.

Sayı: 5 / Sayfa: 73

Bir zamanlar zenciler de böyle düşünüyorlardı. Fakat hukuk, hürriyet ve mesai müsait muhit bulunca şimdiye kadar göstermediği kabiliyetleri izhâr ettiler. Cemiyet bünyesinde ki tahavvül ve istihsal harareti. Kadını da erkekle beraber mesaiye sevk ediyor. Bu defa artık kadınları kapı ardında bırakmıyor. Fakat Türk kadınlığının istikbali namına düşünülecek bir nokta var ki: hayata atılan kadın en acı en hazin bir suretle hiç himayeye mazhar olmadan yalnız iktisadi sahaya girebiliyor. Korkulur ki biz hayatın diğer sahalarını kadınlara açmamakta devam ettikçe, fena bir kadınlık buhranı önünde kalacağız. (siyasette demokrasi) Siyasetin sahasında demokrasi sahasında taksim amele yapmaksı kadında iktisadi bir taksim amele girerek iktisadi bir demokrasi husula getirmesi de (feminizm)dir. Hukukta müsâvatda bundan sonra gelecektir. Hakkı doğuran taksim ameldir. Hayat kadınlara bütün ictimai sahalari açarak onları onları evden dışarıya çıkarmak hak sahibi yapmak ictimailendirmek istiyor. Fakat biz gözlerimizi hayata değil maziye çevirdikçe yarın ictimai bir hastalık, bir ahlak meselesi ictimai bir sefalet karşısında kalacağız.

Sadreddin Edhem

HÜSEYİN ZATÎ BEY

Birazda Mizah:

H.Z

Sarışın orta, boyludur, sarı ela gözlerinin amak-ı hülya darında daima müstehzi bir zekanın lemaları nazara çarpar. Pek muhterem bir muallim idarehanede Bana ttakdim etmeden evvel ben onu koltuğunda çantasıyla mektepten her vakit firar eden bir yaramaz çocuk zan etmiştim.

O gün aramazda küçük bir musâhâbe yapıyorduk. Köşede süt dökmüş bir kedi gibi sakın ve dalgın duran çocuk büyük bir asabiyet ve heyecanla haykırdı. Hayır, beyefendi diyordu. İstirham ederim derim. Felsefe-i islamiye bunu tecviz edemez. O zaman bir parça muteassıb zan etmiştim. Zaten kendisini ilkin görenler daima benim gibi zannetmişlerdi. Fakat o bir muammadır. Ernest, Hegel, Nietzsche'den bahs ederken işi birden bire dervişliğe döker rifaidir Hayatta en ziyade merak ettiği iki şey vardır.

Sayı: 5 / Sayfa:74

Biri mesâî programı, kendisi ekseriyetle saatin ibresiyle beraber hareket eder. Dokuzda Darü'l fûnun da talebe, on ikide gazeteci, ikide komisyoncu, dörtte muallim, beşte cenyodadır.

Cenyoda oturmasındaki maksat saati yoktur. Şirket-i hayriyenin köprüdeki büyük saati isti'mâl eder. Kendisine sorarsanız bu suretle senede on lira saat parası iktisâd ettiğini söylüyor.

İkinci merakı kitaplardır. O hergün alır. Fransızca, Almanca, İtalyanca, her cins ve nev'idden birer koleksiyon yapar. Fransızca'yı sınıf kalmamak için, Almancayı tercümanlık, İtalyancayı tegannî etmek için öğrenmiştir. Yalnız Yahudiceyi ne için öğrendiğine kimse akıl erdiremez.

O herşeyden bahseder. Dağarcığında felsefeden, burdurilere kadar her şey bulunur. Cepleri bonmerşenin bir şubesi gibidir. Birgün Fuad Bey onun gönlünü yaparak cebini boşalttırmıştı. Çıkan şeyler:

Bir cüzdan, üç defter, iki eldiven, bir ceviz, Almanca küçük bir lugât, bir kağıt bardak, Emil Jirarden'in nisâiyeye ait bir kitabı, burgulu bir çivi birçok mektup.

Çok çalışır çok yazar ictimaiyet ve nisaiyeye ait makalesi daima ceplerinde hazırdır.

Nisâiyete olan merakını geçen gün (S.1) söylüyordu:

Birgün onu ziyarete gider, kapıya yaklaşınca evde bir kadın sesi bir gülüşmedir işittir. İçeriye girer. Bizim muhterem muharrir üstü başı toz içinde elinde bir makasla karşılar.

Meğer bizim küçük bey kostüm biçmeye kalkmış ve hemşiresinin kumaşını berbat ederek neticeyi modellerin üzerinde mes’ele-i riyaziyye ye dökmüşmüş!

Bana (S.1) bir günde ziyaretine sen git dedi. Bende gittim. Bu sefer onu dar bir odada yüzlerce kitabın arasında buldum. Ben üzerine kütüphane yıkılmış zannederek : “Geçmiş olsun Monşer“ diye içeriye girerken o bir vâz tâkatfersâ ile “aman diyordu. Bıktım. Kadınlığa Dair”i gelecek ayda yetiştiremeyeceğim.”

O zaman müsveddelerini karıştırdım. O artık her şeyden vazgeçmiş en ciddi tetebu’âtıyla büyük eseriyle uğraşıyordu. Biraz konuştuk. Fazla işgal etmemek için makalesini istedim. Onu yakında neşir edeceği eseri için tebrik ederek dışarı çıkarken lugât kitabının sayfalarını karıştırarak “Wankelmut Walkelmut” diye mırıldarak bir kelime arıyordu.

SAÇLARIN

Geceleri bir ümitsiz, nursuz fener altında siyah bir dağ gibi duran bulutların ruhuyla kendi siyah ruhum yalnız ve bîkesdi. Bir nidâ bir şikayet yoktu bir ümit bir aşk bile...

Kaç geceler böyle nâlân ve ümitsiz dolaştım. Kanatlarım beni mechûl ufuklara uçurdu. Siyahlıklar arasında aciz kaldı. Kudurdu. Beni yalnız bırakınca hayalimle ağlaştım.

Yalnız evet yalnız ruhum acıyordu ruhuma mabedlerine yine çıplak girer dua ederdim. Kandillere, mihraplara hıçkırdım ve derdim: “ Ümitsizim ve aşksızım. Beni nursuz bırakma !”

Birgün yine ağlıyorken benliğimi ısıtan sıcaklıklar beni sardı. Dikkat ettim ve kalın saçlarıyla sevdiğimi, seni sezdim. O zaman dilediğim nuru verdi. Sarı ipek saçların.

SEDÂD NAMÎ

Sayı: 5 / Sayfa:75

GÖRÜCÜLER

-Üç yabancı hanım gelmiş alalım mı içeri? Bekliyorlar.

-Niçin gelmiş?

-Bilmem ama galiba...

-Ayıp olur hiç olmazsa buyurunuz demeli

Annemizin çehresinde tebessümler hüveydâ...

Üç yabancı hanım, çoktan anlamıştım ben işi işte kalbim heyecanla hızlı hızlı atıyor. Yabancıların bizim eve bununla ilk gelişi. Başımdaki uğultular birden bire artıyor. Hiç şüphe yok bu hanımlar görücülerdir.

-Seniha! Haydi kızım hazırlanda misafirler görsünler.

Vedâ etmek lüzum geldi bir hayat-ı mâsumaya biliyorum bu hanımlar pek çok kusur bulurlar. Şimdi onlar saçlarıma, gözlerime, ağzıma bir nigâh-ı tedkik ile düşman gibi bakarlar. Bu hanımlar dayanır mı bilmem benim nazıma, kahvelerin şıptırması sanki bana bir şamar.

Köşedeki şu minderlerin kenarında, acıya saçlarını mor kreple sıkı sıkı kapatmış. Yanındaki genç taze de belki teyze, görünce çok içtiği sigaradan parmağını sarartmış.

Kaşlarında iki parmak simsiyah bir rastık var. Nazırları istihfâfla süzülüyor daima hem insana erkek gibi dik dik bakan arsızlar. O bir kadın çok benziyor benim cici dadıma.

Görücüler artık bıktım. Hafta sekiz gün dokuz aşındırdı evimizin kapısını muaccizler. Hiç görmez ler bu hanımlar bir genç kız ki kusursuz küçük beye bu mübareşeden bir taş bebek bulsunlar.

Korkarım şimdi artık çalınca kapımız hizmetçinin her sözünde hep yabancı hanımlar. Ay zavallı kardeşlerim bizim böyle bahtımız, bu halleri eminim ki hep genç kızlar tanır.

SAMÎ

Sayı: 5 / Sayfa:76

GARBDE TERBİYESİ KADINLAR

Madam Necker Dösvessör

Madam Necker Dösvessör Cenevre’de tevellüd etmiştir.

Pederi özel isim Fevkalâdesiyle yüksek bir terbiye görmüş ve on altıncı Luis’in nazırlarından birinin akrabası olan Jan Nikerle izdivaç etmiştir.

En ziyade madam Döşeil ile arasında pek samimi bir rabıta hasıl olmuş, bununla beraber Cenevre’de zamanın en büyük en mütefekkir ricalinin cemiyet ve musahabelerin de bulunmuştur. Bil’âhire kulağı sağırılarak bu cemiyetlerden yavaş yavaş uzaklaşmaya mecbur kalmış ve uzleti ihtiyar etmiştir. Hayatının en müdebdeb ve mutant an’ânâtını tahvil ettiği zaman vaziyet cedidesi dolayısıyla maruz kaldığı me’yusiyet ve ekdar aleyhinde iCal’e-i kaleme başlamıştır. Almancadan birkaç eser tercüme ettikten sonra refikası madam Şetailik hayat ve kitapları hakkındaki mütalaâtı neşr etmiştir.

Terbiye-i müterakkiye ve yahud ceryanı hayat üzerine mütâlaatını yazdığı vakit asrının en büyük kadını pedegogu olarak tanınmıştır. 1868 tarihinde neşr edilen bu mühim eser başlıca üç kısma ayrılır.

1)İbtida-î şebab

2)İnha-î şebab

3)Kadınların hayatı hakkında mütalaât

Ve nazariyet

Madam Necker, terbiyeyi değişmez ve daima bir amil olarak telakki etmiş ve buna delil olmak üzere her gün iştiğal edebilecek muhtaç tekâmül mevzu'larını şahıslar bulunduğunu ileri sürmüştür.

Müşar –ileyh hayatıda üç devreye ayrılıyor. Birinci devrede mevzu, yani çocuk daima kendisinden yüksek zekalar tarafından terbiye ve idare edilir.

İkincisi şebabet bil-hassa gençliğin en buhranlı kısmından bir devredir. Buradaki şahıs ebeveyninin himaye ve murakabesi olmakla beraber bizzat kendiside terbiyesine iştirak için salahiyet sahibidir.

Üçüncüsü büyükler, bizzat kendi tekâmülüyle kendileri iştiğal ederler. Bu taksîmat yalnız erkeklere aiddir. Kadınlar büsbütün başka bir tarzda terbiye olunurlar. Madam Necker terbiyenin esasını seciyeye ve ahlakın terfikiyle beraber hissiyat-ı diniyede bulmak istiyor.

Çocuk daima korkutularak üzerine icra-i tesir edilerek terbiye edilmeli ve bunu ruhlarının mir'atı in'ikası bulunan alaim vecihesinde aramalıdır.

Bir çocuğu mütekâmil bir adam yapmak için onu derinden inşa etmeli. Yani her şeyden evvel irade ve ruhunu terbiye etmelidir.

Karakter ve irade üzerine icraî tesir için yegâne vasıta ise hissayat-ı diniyesinin takviyesi için verilecek heyecan kâfidir.

Jen Jak Russo ile Madam Necker arasında birçok nokta-i nazardan efkâr görüldüğü gibi ihtilafı efkarda vardır.

Sayı: 5 / Sayfa:77

Mesela Russo, şahısta Kuvve-i tabi'iyeye derece derece tekâmül eder fikrindedir. Madam Necker reşim halinde olarak kuvve-i tabi'iyenin kâffesi çocukta bulunduğu iddia eder.

Sonra Russo'nun iyilik insanla hemzâddır fikrine karşı madam karakterlerde fenalığın daima hemzâd olduğunu ve bunun ancak büyük bir faaliyetle iradenin terbiyesiyle zâil olacağını söylüyor.

Madam Necker terbiye hakkındaki efkâr ve malumatı pek doğru ve kabili tatbîkidir. Çocuğu iyi yetiştirmek için en ziyade müşâhede mutalaaya alınacak şeyler, bir kere seciye ve ahlakının düzelmesine ve bu ise evvela iradesini terbiye etmek, saniyen çocuğa hak ve hakikati idrak ettirmek pek mehasin tabîata bir meclubiyet ve his bedî vermek, kendisinde bir heyecan tevlid ettirmekle beraber tefkire alıştırmakla kaîmdir. Madam Necker kadınlar hakkında tatbik edilmesi iktiza eden sistemleri pek güzel bulmuş ve tatbik etmiştir. Kadınlar ciddi ve hür birer şahıs olmalı ve istikbalde vatanın merbut ve bil-hassa aile ocağıyla çocuklarına mükemmel bir mürebbi olmaları temin edilmeli, Cemiyet hayatında kendisine verilecek mevki muhteşemde ictimai rollerini oynaya bilecek bir seviyede yetiştirilmesini en ziyade nazar dikkatte almalıdır.

SAMÎ ZATÎ

FİKİR DEMETLERİ

- 1) Kadının fikri kalbinin, erkeğin kalbi fikrinin taht-i tesirindedir.
- 2) Nezaket küçük bir şeydir. Fakat kıymeti büyüktür.
- 3) Küçük çocuklar olmasaydı dünya pek çirkin olurdu.
- 4) Hayatı ilerledikçe yeni maarifler peyda etmeyen bir adam en nihayet kendini yapayalnız bulur. Bir insan dostluğa hem idâme hem tecdid etmelidir.
- 5) Kadınların güzelleri ilanı aşkı çirkinleri münşifane muameleyi ihtiyaçları ihtirâmı zekileri iştiharı arzu ederler. Fakat hepside yüzlerine gülünmesini severek isterler.
- 6) Büyük işler cebir ve şiddetle değil, sebât ve metanetle yapılır.
- 7) Erkek bulduğu ayakkabıyı giyer, kadın bulduğundan daha zarifini ister.
- 8) Birçok kadınlar aynalarına evlerinden ziyade bakarlar.
- 9) Düşmana gösterilecek iyilik af muarazaya hayır, dostuna kalbini, çocuklarına iyi misal, pederine riayet validene hissi iftihar, ilkâis, kendine itibar herkese merhamet olsun.

NAKİİYELİ Y. FİHRİ

Sayı: 5 / Sayfa:78

DAVET

Nihada:

Artık önlerin de bosforun enin ve hicran besteleyen sahilllerinde birer efsane oldu. Unuttuk mu bilmem. Her akşam mehtabın renk ve nuru altında uzun uzun dolaşır. Birçok maceralar içinde hayatın kederlerine ağlaşırdık.

Şimdi gurbette bekleyen bir hasta gibiyim. Ruhum muzdarip, kalbimin emelleri de soldu. Her dakika ölümüne intizar eyleyen muhtazarlar gibi istemeye istemeye yaşıyorum.

Sen gittikten sonra mevcudiyetimi de kayıp ettim. Zengin ümidlerim koparılan bir çiçek gibi kendi kendine kurudu. Hüzün ve edbarın en elim en tahammülsüz derinlerinde inledim. Ağlamak neye yarar. Felaketime acımak için bir öksüzün kederlerini dinle.

İşte bende onun gibi bedbaht onun gibi meyûs onun gibi şefkat ve teselliye muhtacım. Baharın arifesindeyiz. Ömer'in acılar içinde eriyen bahtını nevmid mahzun takip ediyorum. Güllerin açıldığı günde bana gel bosforun Eski sahillere defin ettiğimiz o müebbet aşkın unutulmaz maceralarını takdis edelim.

YENİKÖY: KAZİM FUHUL

TABİBİN CİNAYETİ

Muharri: Rûzeni

Mütercimesi: Siret Tevfik

-Mabad-

Büyük heyecanlar esnasın da ekseriyen olduğu gibi garip bir ziya-i tefekkür tesiriyle intihar ihtimalini unutmuştu. Bunu tahattur etmesi üzerine biraz teselliyet yab oldu. (Herbelin) emri vakin kabil tebdil olduğunu düşünerek süraatle üstünü giydi. Postasını açarak mektuplarını okuduktan sonra o günki vaziyetlerini kayıt ederek kendi kendine dedi:

-Sekiz gün kendimi bir tahtaya sarılmış kazazede gibi telakki edeceğim. Rüzgâr beni ya sahile götürecektir ve yahut bir kayaya çarpacaktır. Bu müddet zarfında bir hareket etmemek icap eder.”

Doktor gidip hastalarını gördü. Saat on buçukta (Pantehor) sokağına gitti. Göy görünce kapıcı dedi:

-Mösyö gidip ihbar ettim. Sizin vaziyetinizden evvel gördüğüm her şeyi, ihtiyarın halini tamamiyle söyledim. Görünüşe nazaran hükümet tetkikat icra edecektir. Bu tahkikat gelmeleri (Herbelin) kalbini hoplattı.

Kapıcı sakın bir sedâ ile devam etti.

-Ben kapının kendi kendine açılmadığını zannediyorum. Eğer sirkat vâkii ise büyük bir şey olamayacak. Çünkü ma mülkü dört frank etmez. Masraf-ı kanuniye tenzil edilirse, bir top parası kalmayacaktır. Eğer ben varis olsam ne masrafı ne de mirası kabul etmezdim.

Sayı: 5 / Sayfa:79

Doktor cemiyet-i beşeriyenin en aşağı tayfasından olan bu adamın söylediği sözleri dinleyerek kalben memnun oluyordu. Çünkü kendisini kurtaramayacak surette idi. Dedi ki:

-Pek güzel yapmışsınız.

Doktor oradan çıktıktan sonra marini caddesine giderek madam Montö hergün olduğu gibi döşeginde ve fakat nisbeten mesrur bir halde buldu. Dün akşam yedirdiği (serberin) baş ağrısı izale eylemiş ve gece rahat geçmişti. Ma'heza madam korkuyordu. Doktora endişeli gözlerle bakıyordu. Göy 'in sualine cevap verdi.

-İyiym doktor ilaçlarımı yiyeceğim. Evet, bugün ilacımı yiyeceğime eminim. İlacı yemeniz bizim kararımızı tehîr etmez.

-Mütalâ şahane birgün daha tehîr ederiz değil mi?

-Yarında yine bugün gibi mütereddid olacağınıza şüphe yok,

-Hayır doktor size vaad ederim yarın hazır olacağım.

-Siz bunu bana bu sabah içinde vaad etmiş idiniz. Tekrar ederim bunda korkulacak hiç bir şey yoktur. Ben o kadar dikkatli hareket ederim ki iğnenin battığını bile hissetmezsiniz. Haydi Madam .. Biraz cesaret bir top serum getirdim.

Madam havf ve telaş içinde idi. Şırınganın büyük bir acı vereceğini zan ediyor adeta terliyordu. Doktor dedi:

-Bir ispiro lambasıyla biraz sıcak su lazım.

O sırada matmazel odaya geldi. Şen ve şatır bir tavırla doktoru selamlayarak dedi:

-Validem hazır bulunuyor değil mi?

Doktor: hala metereddî korkusuna karşı işi tehîr etmek beyhude yere tedaviyi yirmi dört saat tecil eylemek olacaktır. Bu müddet zarfında endişesinde devam edecektir. Hâlbuki bu hayf ve tereddüt birkaç dakika sonra zaîl olur.

Validesine hitaben haydi valide biraz cesaret gösteriniz. Doktora inanmak lüzumdur. Matmazelin bu sözleri doktoru fevkaalede memnun etti. Bunda merkumenin kendisine büyük bir itîmadını hissediyordu. Bu sırada ona karşı gösterilecek his itîmaddan ziyade kendini memnun edecek bir şey yoktu.

İspirto lambasıyla sıcak su getirilmişti. Doktor şırınganın iğnesini ısıtarak şırıngaya doldurdu. İğneyi batıracağı yeri güzelce intihap edip Kemal-i maharet fevkaalede bir suratle ameliyeyi icra etmiş ve başını kaldırmıştı. Hasta korkusundan titriyor. Ertesi güne tehirini rica eyliyordu. Doktor dedi:

-Niye tehir edeceksiniz Madam oldubitti.

-Hayretle bir türlü inanmayan bir adamın tavrıyla oldubitti mi? Sahi mi söylüyorsunuz?

Mabadı var.

SÎRET TEVFIK

Sayı: 5 / Sayfa:80

POSTA KUTUSU

Çorlu'da inâs mektebi muallimesi Hamidiye Hanımefendi'ye:
teveccühüze arz-ı teşekkür ederiz.

Bursa'dan Mecide, Aliye, Şevket imzalarıyla gönderilen mektuba: yazılarınız hakikati muhtevidir. Maalesef şimdilik derci kabil değildir.

Bartın'da Mahmut Rüştü Efendi'ye: Mektup ve merasimlerinizi intizar ediyoruz.

Sinop'ta Ahmet Efendi'ye: Mecmuamızın neşrine başladığı külliyattan birinci ikinci numaraları olan “Nevin” ve genç kız nasıl mesud olur. Nam risalelerinden namınıza yüz adet gönderilmiştir. Her nüshanın fiyatı beş kuruştur.

Konya'da Beyşehirli Hasan Hilmi Efendi'ye: Külliyatımızı peyderpey neşr ediyoruz. Her nüshadan istediğiniz miktarda gönderebiliriz.

Eyüp Sultan'dan Cemal Nahid imzalı gönderilen mektuba: Yazınızı maalesef neşr edemeyeceğiz.

Gönen inâs mektebi muallimelerinden Pakize Munibe ve Vasfiye Hanımefendilere;
Teveccühünüze teşekkür eder muvaffakiyet temennilerinizi Hürmetle karşılıyoruz.

Dördüncü nüshadaki müsabakaya iştirak edenlerden birinciliği, Haşim Sabi Bey [Makalesi gelecek nüshaya derc edilecektir.] İkinciliği Fahriye Hanım, üçüncülüğü Kamil Naci Bey, dördüncüden onuncuya kadarda Hayrettin, Tomris Besim Beylerle, Lamia Seniha Fikret, Belkıs Seda Nimet Süheyla, Şevket Hanımlar kazanmışlardır.

MÜSÂBAKA

- 1) Mecmuamızda ne gibi tekâmül görmek istiyorsunuz?
- 2) Şimdiye kadar hangi yazıları beğendiniz?
- 3) Nasıl müsabakalar istiyorsunuz?
- 4) Mecmuaya resim koymalı mı?

Şerait-i müsabaka evvelkinin aynıdır. Cevaplar müsabaka kuponuyla birlikte martın beşinci perşembe günü akşama kadar gönderilmelidir.

NIŞAN MERASİMİ

Kari'yelerimizden Kadıköy mahfiruz sultan inâs mektebi numûne muallimesi Zehra Hanımefendi ile etmek Müteahhidi Mehmet Ziya Bey'in şürekâsından Şevki Bey'in nişan merasimi geçen pazartesi icra kılınmıştır.

Tarafeyn hakkında saadetler temenni ederiz.

Müdür mes'ul: Süleyman Tevfik

MAHMUT BEY MATBAASI

Sayı: 5 / Sayfa:

İ'tizar: Geçen nüshamızda vaat ettiğimiz 'Tabiat Mücrimesi' nam heyecanlı mündericamızın kesretine binaen altıncı nüshamıza kalmıştır.

Refikat Zâti Hanımefendi hemşiremizin rahatsızlığına binâen “ şebane” nin ma'badı da elecek nüshamıza kalmıştır. Kâri' ve kârialarımızdan aflatını dileriz.

DİŞ TABİBİ

Mehmet Hüdaverdi

Her nevi diş yapılır ve tedavi edilir. Ağrı his olunmaksızın diş çıkarılır.

Muayenehane: Çiğal Emniyet Sandığı İttisalında Telefon: İstanbul 1039

KADIN VE ERKEK YENİ VE ESKİ

Bel soğukluğu frengi ve cilt hastalıklarının Avrupa'nın en son usulleriyle teşhis ve tedaviyi idrar ve kan tahlilatı yapılır.

Viyana Hastanelerinden mezun

Doktor Doktor

Ahmet Remzi ve Refiki Marku

Adrese dikkat. Bab-ı Alî Efendi sineması ittisalında musul hanenin ikinci katında numara 13-25-24 İstanbul 2417 sabahtan akşama kadar hasta kabul edilir.

ALIM SATIM İDAREHANESİ

1335

Her nevi muamelatı ticariye emlak ve akar üzerine muamelat ve alım satım terahinat Mukabilinde para ikrazatı her nevî hususat deavi der-ahd edilir. Hane, otel, apartman yazıhane, ticarethane ve sair işlere ait hususat serian kabul ve ifâ edilir. Hergün Musul hanında 18-19 numaralı alım satım idarehanesinde müracaatlar suhuletle temin edilmektedir.

Hüseyin Hüsnü Şerikleri

Genç Kadın Müsabaka
Kuponu 6

NEVİN

Mecmuamız gördüğü rağbet ve tevecûhe binâen gençlik ve kadınlık için herhalde fayda bahş olmak ve hayat-ı hakikiye sahnelerinden alınmak şartıyla külliyyet neşrine başlamıştır. Bu külliyyattan birincisini teşkil eden (nevin)'dir.

Nevin-Milletperver bir gencin bütün hissayatını bir genç kız aşkında bütün heyancalarını muhtevidir. Kâri' ve kârialarımıza mütalasını hararetle tavsiye ediyoruz. Herkes Tevzî (kütüphanesinde)dir. Her kütüphanecide bulunur. Bir nüshası beş kuruştur.

GENÇ KIZ

Nasıl mesut olur?

Külliyyatımızın ikincisini teşkil eden bu eser neşr olundu. Gençlerimize ve genç kızlarımıza saadet yollarını irâe eden yegâne bir eserdir. İzhar cihet mütalaasına pek ziyade şayan olan bu eseri umuma tavsiye ediyoruz. Nüshası beş kuruş. Kütüphanecide bulunur.

ŞEHKAT-I HİCRAN

Bekleyiniz! Külliyyatımızdan pek mühim bir heyecanı amiz olan bu eserde yakında neşr olunacaktır. Kâri' ve kâriâlarımıza:

Kâri' ve kâriâlarımızdan üçer aylık abone olanların altıncı nüshadan sonra abone müddetleri hitama ereceğinden tecdid etmeleri lüzumdur. Aboneleri tecdid etmek arzusunda bulunanların bir an evvel müracaatta bulunmaları iktîza eder. Aksi surette namlarına mecmua gönderilmeyeceği maa'la i'tizar arz olunur.

VI.GENÇ KADIN MECMUASI SAYI 6

Sayı: 6/ Sayfa:

MÜDİRE : Fatma Fuad

SAHİBİ : Muallim Fuat Şükrü

13 Mart 335 Numara: 9

GENÇ KADIN

Osmanlı kadınlığının terakkîsine hâdimdir.

GELECEK NÜSHADA:

Refika Zâtî Hanımefendi tarafından “Binnaz” piyesini tenkid

MUHTEVİYAT

Kadın ve kadınlık: Fatma Fuad- Asr-ı Kadın Cemiyeti- Genç Kadın- Düşüncelerim
Muallim Fuad Şükrü- Tettebbu ve Tenkid- Refika Zâtî-Hayata Göre Kadın-Sadreddin
Edhem-Vatanımın Hikayesi- Mithat Vehbi- Kitaplar ve Mecmualar-Hüseyin Zati-
Defterimden Traje Burhan - Remzi- Tabibin Cinayeti- Sîret Tevfik – Müsabaka Vesaîre...

Sahib-i İmtiyaz: Hüseyin Zâtî

Nüshası 7 Guruş

Sayı: 6/ Sayfa:

Rica:

Kar'i ve kariilerimizin abone bedelini göndermeyenlerin göndermelerini rica ederiz.

MEMALİK-OSMANIYE İÇİN

Abonesi: Posta ücretiyle beraber senelik 150
Altı aylık 80 guruştur.

ECNEBİ MEMLEKETLERİNE

Senelik :250 guruştur.
6 aylık yoktur.

İlanet: İğfal mahiyetini haîz olmamak şartıyla
Bir ücret mûkabilinde derc edilir.

İdarehane: Bab-ı ali caddesinde Musul Hanında
Daire-i Mahsusa
posta kutusu 401 telefon: İstanbul 1299

13 Mart 1335

Perşembe

Numara:9

Sahib-i İmtiyaz

GENÇ KADIN

Müdire

Muallim Fuad Şükrü

Fatma Fuad

KADIN VE KADINLIK

6

Bundan evvel bir kadın için her ne derece ve mevkide olursa olsun hanesinin hizmetlerini görmek nakîse değil, şeref olduğunu söylemiş ve kızlarımıza yemek pişirmek temizlik yapmak usulünün tealimi elzem olduğunu beyan etmiş idim. Yine bir ev hanımının en lazım iştigâline biride biçki ve dikiş işleridir. Bir genç kıza hatta en küçük yaşında iken başlamak suretiyle dikiş dikmeye, biçki biçmeye talim etmek bu hizmetten lizzet duymayı öğretip itaat ettirmek validelerinin birinci vazifesinden biridir. Bir hanede büyüke masârif aksamından biri de dikiş masrafıdır.

Bir hanede zevce ve zevce evladlarının çamaşırlarını dikmek biçmek için her sene dikişçi icrâtı olarak verilen para hesap edilir. Birde hane hanımı bu sanata vakıf olmadığı cihetle yırtılan sökülen şeyleri diktirmek içinde para vermek icab edip o hesaba ilave olunur ise bütçenin iyice mühim bir kalemini teşkil eylediği görülür. Hele elbise çarşaf vesaire için verilen yüksek ücretler bu kalemi gittikçe kabartır.

Ufak bir söküğü vaktiyle dikmek delinmeğe başlayan bir çorabı hemen yama yapmak lüzum olduğunu takdir eden ev hanımı o sökülük ve yırtık gittikçe büyüüp nihayet yenisine ihtiyaç hasıl olacağından büyük bir fayda temin eder. Burada kar'iyelerimle bir hesap yapmak isterim. Çünkü erkâmın fesâhatı kadar mükni bir delil yoktur. İki çocuğu bulunan bir ailenin senelik dikiş masrafı en aşağı bir hesapla birvechi atidir:

Zevce için 6 dun beher onar kuruştan 20

Hanım için 2 dun beher onar kuruştan 20

İki çocuk için 12 dun beher onar kuruştan 120

Beyin feyledyekus kanıyla giydiği, çocuklarda giydirildiğini takdir ile yalnız

Sayı: 6/ Sayfa:82

Hanımlar için 6 gömlek beher yirmi şerden 120

Hanımlar için 2 takım elbise, ikişer yüzden 400

Hanımlar için 2 evde giymek için otuzardan 60

Bey ve çocuklar ile hanım için hırka vesaire 200/1020 buna tamirat için ihtiyar edilecek masrafta 380 gurus olmak üzere ilave eder isek bugün 14 gurus olur ki aidi zamanlarda dört kişilik bir ailenin pek güzel geçinmek suretiyle her halde bir aylık masrafına tekabül eder.

İşte ev kadını dikiş ve biçki bilir bunlarla boş vakitlerinde kendisi iştigal eder ise hanesinin bir aylık masrafını tasarruf etmiş olacak ve refahı aileye hizmet eyleyecektir. Binaenaleyh genç kızlarımızın yemek pişirmeyi ve temizlik yapmayı öğrettiğimiz gibi dikiş ve biçkide öğretmek onların müstakbel refahlarına hizmet eylemektir. Eminim ki kar'iyelerimden birçokları hali ve vakitlerin yerinde olduğu cihetle bu sözlerime bu hesaplarıma gülmekle mükabele ederler. Fakat düşünmelidir ki bugün binlerce liralar içinde, müteadid hizmetkarlar ile yaşayan bir ailenin nihayetine kadar o halde kalacağına kat'iyen hükm edilemez.

Çünkü servet denilen şey pek güç iktisab deceği halde pek çabuk zaîl olan bir nimettir. Ziyade hiçbir nimet ebedi değildir. Yemek pişirmeyi bilmekle hemen aşçılık etmek lüzum gelmeyeceği gibi dikiş ve biçki bilen hanımında mutlaka bunlarla iştigal etmeye mecburiyeti lüzum gelmez. Ancak bunlar bir ticarethanenin bir şirketin hatta bir hanenin ihtiyat akçası gibi lüzümunda sarf edilmek üzere bir tarafa ayrılmış ihtiyat sermayesidir.

Bi-husus dikiş ve biçki sanatı inde'l iktiza ailenin maişetine yardım edecek bir şeydir. Bizzat müşahidi olduğum bir vakîa bunun güzel bir burhândır. Geçende ki fatih harik hailin de eşyasıyla beraber hanesi yanan, bir müddet sonra nezaretinde bir daire müdürü olan zevci vefat eden bir hanımefendi, tahsis edilen 1000 gurus aile maaşıyla pek güzel bildiği terzilik sayesinde 200 gurus kadar bir şeyi ilave etmeye ve mehma emken çocuklarını aç bırakmamaya muvafık olmuştur ve olmaktadır. Eğer bu hanım dikiş ve biçki bilmese buna mukabil edibe, şaire muharrire olsa idi benim eminim olduğu gibi sizde katiyen emin olunuz ki çoktan evlatları ile beraber aç ve çıplak kalır, derme-i teseûle düşerdi.

Çünkü memleketimizde ilim ve kalem bil-hassa edebiyat bir erkeği bile geceli gündüzlü göznuru döktüğü halde en mübrem ihtiyacını temin edemeyeceği bir suret de geçindirmiyor. Şöhret kazanmış eseriyle gençliğe memlekete hizmet etmiş birçok erbabı ilim ve kalemin hastahane köşelerinde yahut kira bucaklarına şefalet tamah içinde terk-i hayat eylediklerini her vakit görüyoruz. Bugün bin'evî kadınlığı icabeti olan şeylere tenezzül etmeyerek yalnız ve yalnız okumak diploma almak erbabı kaleminden muharrire namını kazınmak için çalışan genç kızlarımıza cidden acıyorum. Şüphesiz benim gibi düşünenlerin cümlesinde acıyor ve bunda da haklılar.

Fatma Fuad

Sayı: 6/ Sayfa:83

DÜŞÜNCELERİM

Biliyorum memleketimizde modaya tabiat için onun iptilas olacağı kadar derin ve kökleşmiş bir arzu inhimak vardır. Moda tebiyat hüsnü taibata delalet ettirsere ben meseleyi iktisadi ve hatta ictimai cihetlerden düşündüğüm için bunu ifrat derecede hüsnü isti'maline taraftarım. Bugün dünyada deli ve budala olmamak şartıyla bir kimse gösteriniz ki kendi kusur ve kabahatini başkasında daha iyi bilmesin. O halde evvel emirde bir kadında intihab edeceği kisve ve zinet hakkında başkalarının fikrine müracaat etmeden evvel kendi vicdanına danışmakla bu bâbda doğru bir hüküm almış olur. Saniyen: iffet perver bir kadının en mühim vazifesi evvela bence hürmet ve riayetini hane derûnundekilere hasır ve tahsis etmek ve şu suretle aile reisinin hissiyat müntedarisini kazanmak olacağından bil-taâbii modaya müteâlik her arzu ve emelin hane içinde olmasını ve harice karış nümayüş ve taşkınlık göstermekten sakınılmasını ona herhalde vazifeyi mühimmesini emir eden yine vicdanı söyleyecektir. Kadın, denilince insan nazır hayali önünde tasavvur edebilir? Temiz ve kibar giyinmiş bir Nadire-i hilkat değil mi? Binaenaleyh nadire-i hilkat tavsifine layık hüsnü tabiat sahibesi herhangi bir kadında temiz ve kibar giyinmeyi muvaffak olur demektir.

Öyle ise; hüsnü tabiata malik olanlar indin de her görülen kıyafet Moda ad edilemeyeceği gibi her çıkan mevaddının da şayanı imtisâl olamayacağı bedihidir zan ederim. Şu kaîdenin aksine olarak moda diye çıkan her şeyi bir nazarla tetkik etmeden görüne tabî olan çılgın moda heveskarları iyi bilsinler ki kendilerinin bu halde devamı evella iktisaden başlamak üzere ahlaki ve ictimaî sükutlarını intaç edecektir. Bu fikrimini

doğruluğunda tereddüt edecekler bulunursa onlara hıffet meşreb ilcasıyla her modaya özenerek zengin ve büyük ailelerin acınacak kadar zavallı olan bugünkü hallerini gösterebilirim.

Afyon Karahisarlı Muallim Fuad Şükrü

SONUÇ

Genç Kadın Dergisi 1919 yılında çıkmış olup toplam 10 sayıdan oluşan bir dergidir. Derginin çıkan her sayısının kapağında yer alan ücret fiyatlarından sadece müslümanlara değil gayrimüslümlere de satış yapıldığını anlıyoruz. On beş günde bir çıkan Genç Kadın Dergisi toplumun ilerlemesi ve aydınlanması için kadınların eğitilmesini şart olduğunu savunuyor bu doğrultuda yayın faaliyetlerini yapıyordu.

Genç Kadın Dergisinde yazılan makalelerin içerikleri incelendiğinde kadınların eğitilmesi ve ekonomik, sosyal hayata katılmaları hususunda şiddetli ve kararlı yazılar görmekle beraber bu yolda atılacak adımların Avrupalı kadınlarının taklit edilerek yapılması durumu oldukça eleştirilmiş, karşı çıkmıştır. İlerlemenin ve aydınlanmanın Türk-İslam kültürüne aykırı olmadan gerçekleşebileceği hususunda fikirler görülmektedir. Ayrıca dergi tamamen toplumu aydınlatma, insanlara yararlı olmayı ilke edinmişti. Bunu derginin reklamlarında dahi görmek mümkündür.

Dergi genel olarak muhafazakar çizgide ilerlemiş olsa da bazı makalelerde oldukça radikal düşüncelerin yer aldığını görüyoruz. Mesela yazarlar genellikle; kadınların öneminden bahsetse de yine onlara; ev idaresinden, çocuk gelişimine, vatanın kurtuluşundan, ekomoniye, kültürel faaliyetlere kadar birçok alanda sorumluluklar yüklenmiştir. Bunları yerine getirmenin kadınların asli görevi olduğundan bahsetmiştir. Yani kadınlardan hem modern hayata uyum hem de toplum tarafından verilen geleneksel görevleri devam ettirmeleri istenmiştir. Ayrıca “Bizde Feminizm”, “Görücüler” gibi yazılarda görüldüğü üzere dönem koşullarına oranla kadınların hakları oldukça savunulmuş, onların kendilerini daha rahat ifade edebilecekleri bir toplum için öneriler ortaya atılmıştır. Bu farklı bakış açılarının oluşmasında o dönem Osmanlı topraklarında yer alan farklı farklı fikir akımlarının bulunmasının ayrıca yenilik hareketleri ile Batı etkisinin artması neden olduğunu düşünmekteyiz. Cumhuriyet ile Türk Kadınının elde ettiği hakların, özgürlüklerin toplumda kendine yer bulmasında şüphesiz farklı görüşleri barındıran bu yayınların etkisi büyüktür.

İş bu çalışma ile Genç Kadın Dergisi’nin kadınların aydınlanmasının ve özgürleşmesinin taklitten ziyade Türk toplumunun özgün yapısına uygun gerçekleşmesi gerektiği hususunu açık ve net bir şekilde savunduğu görülmektedir. Yazarların feminizim ve muhafazarlık arasında kararsız kaldıkları görülmektedir. Yine bu çalışma ile Türk

Kadının özgürlüğüne kavuşma yolunda geçirdiği süreçleri, yaşanan değişimler karşısında toplumun bakış açısını anlamak mümkündür.

KAYNAKLAR

GENÇ KADIN MECMUASI, (SAYI 1-6)

AFYONLU, ERHAN, “İbrahim Müteferrika” Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA), C:21,(İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2000)

AŞA, Emel, “1928 kadar Türk Kadın Mecmuaları”, (Yüksek Lisan Tezi, İstanbul Üniversitesi,Yeni Türk Edebiyatı Anabilim Dalı), İstanbul, 1989

CEBECİOĞLU, ETHEM, ‘ ‘Bacıyan-ı Rum ’’ Osmanlı Ansiklopedisi, Ankara, 1999 C:5

ÇAKIR, Serpil, *Osmanlı Kadın Hareketi*, Metis Yayınları, İstanbul, 2010

EBÜZZİYA, Ziya, “Ceride-i Havadis” Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA), C:7,(İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2000)

ERDEM, Yasemin Tümer, *Bacıyan- ı Rûmdan Günümüze Türk Kadının İktisadi Hayattaki Yeri*, İstanbul Ticaret odası, İstanbul,2010

FAROQHI, Suraiya, *Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam*, Tarih Vakfı,istanbul, 1997

GÖKALP, Ziya, *Türkçülüğün Esasları*,(İstanbul-1938)

GÜZ, Nurettin, “Türkiye’de Matbaanın Kurulması”, Gazi Üniversitesi Basın-Yayın Yüksekokulu Dergisi, 1986-1987/C:8-9, Ankara

HAYTA, NECDET, *Osmanlı Devletinde Yenileşme Hareketleri*, Gazi Kitabevi, 2014

İĞİNUR, Nuri, *Basın ve Yayın Tarihi*, Nihad Sayâr-Yayın ve Yardım Vakfı İşletmesi Yayınları , İstanbul, 1978

İNALCIK Halil, *Harem Bir Fuhuş Yuvası Değil Bir Okuldu*, Aktüel Dergisi,1990

İNAN, Afet, *Tarih Boyunca Türk Kadının Hak ve Görevleri*, MEB Yayınları, İstanbul,1975

KAFESOĞLU, İbrahim, *Türk Milli Kültürü*, İstanbul, Ötüken yayınları, İstanbul,2014

KAPLAN, Leyla, “Cemiyetlerde ve Siyasi Teşkilatlarda Türk Kadını” AKDITYK Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 1988

KARABACALI, Alpay, *Başlangıcından Günümüze Türkiye’de Matbaa ve Basın*, Literatür Yayınları, İstanbul,2000

KARAKIŞLA,Yavuz Selim, *Osmanlı İmparatorluğu’nda Savaş Yılları ve Çalışan Kadınlar:Kadınları Çalıştırma Cemiyeti*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2015

KILIÇ, Neslihan, *Osmanlı Dergilerinde Bir Örnek Mürüvet*, (Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi,Gazetecilik Bilim Dalı) 2014

KOLOĞLU, Orhan, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, Pozitif Yayınları, İstanbul, 2006

KURNAZ, Şefika, *Cumhuriyet Öncesinde Türk Kadını*, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1991

KURNAZ, Şefika, *Yenileşme Sürecinde Türk Kadını*, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2015

KURT, Abdurrahman, “*Tarihi Süreçte Türk Kadını*” Türkler Ansiklopedisi, c: 5

MANDALOĞLU, Mehmet, “*İslamiyetten Önce Türk Aile Hukuku*”, *Türkiyet Araştırma dergisi*, Selçuk Üniversitesi, Sayı:33

NALCIOĞLU, Belkıs, “*Tanzimat Dönemi Türk Gazeteciliği ve Türk Basının İlkleri*” İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, İstanbul

ÖGEL, KÜLTİĞİN, *Türkiye’de Alkol Kültürü*, http://www.ogelk.net/Dosyadepo/alkol_kulturu_kultegin_ogel.pdf

ÖZEN, Hatice; *Tarihsel Süreç İçinde Türk Kadın ve Dergileri*, (İstanbul-1990)

SÜRÜCÜ, Gülsen, *Osmanlı Kadın Dergilerinde Kadının Dünyası*, (Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Yakınçağ Anabilim Dalı), 2008

ŞAPOLYO, Enver, *Türk Gazeteciliği Tarihi*, Güven Matbaası, Ankara, 1971

TOPRAK, Zafer, “*Türkiye’de Kadın Özgürlüğü ve Feminizm*” (1908-1935) ,Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2014

TOPUZ, Hıfzı, *100 Soruda Basın Tarihi*, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1973

TOPUZ, HIFZI, *II. Mahmut’tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2003

TÜRÜYEN, Nurcan, *II. Meşrutiyet Dönemi Basınında Kadın Dergileri*, Kastamonu Üniversitesi, Tarih Anabilim Dalı) 2008

EKLER

EK1. GENÇ KADIN MECMUASININ OSMANLICA METİN ÖRNEKLERİ

کنج قادیان

شمزبلك اون بش كونده رچيقار اخلاق ، اجتماعى ، ادبى مجموعه در

صاحب امتياز : قره حصارلى معلم فؤاد شكرى

مديره : فاطمه فؤاد

مقدمات :

اختيار وتشكر
قادرين وقاديتان
نمونه امتثال فكرنده اصابتكر
دوشونجه لرم :
قادرين قهرلندن
آمار ماضيدن ؟ شفقندن
بروقتقوراندندن :
آشتمه :
سوكىله :
كوله قارشو :
هيران
آنا سوزلى
طبيك چايى (قرقه)
پوسته قوطوسى
فائده لى اعلايلر

.....
فاطمه فؤاد
اميه مولا
فؤاد شكرى
فخر به ناميد
سرموم معلم نايى
قاروق الحادى
خديجه نوبى
خلوق نهد
عايشه صديقه
ن . خ

اداه خانه : سر كجيدده موصل خاننده
دايره مخصوصه

پوسته قوطوسى : ۴۰۱ تلفون استانبول ۱۶۹۹

محل توزيلى :
سودى كنيخانهمى

نسخه سى ۵ غروشدور
عمود بكه مطبعه سى

مەدېكمە آجىورم . اكىر اوكرىش اولسا ايدم ؟...
قوشە ، قوشە مزارىكىزە كاپر ؛ پك صاف وعالى اولان
او چوق قىلمە سىزە الاتمىدىن نصرتلر ؛ جىتلىر
دە ئىردم .

بىلكىدە : او كوجىككىدە ئىمىل ايدىمە چىكم .
آتە آرىلى ، آتەك اولمى ؟ ئىدە خىستە لاندېر .
سىزە قوشىق اشتاقىلە سۈە ، سۈە اولوردم . والىتە
يانكىزدە برىر بولور ؛ شىقت وچىتلىرىكە قارشى
شو ايتى خاللىن بىسىلە اظهار حرمت وچىت ايتىكە
مقابىدە بولونوردم .

يازىق ! سىزى سوپدە ئى آلتانان قىردە شىلرە
وبالغامە : [بكا ..]

بكتوز : ۲ مائىس ۳۳۴

خىدىجە نوڭ

سەۋكىلىيە :

سۈدۈم اوكونل كوزلى قىلمىدە بر آجىدى ؛
حسرتلە اولەن بىك امە نورى صاچىدى .
بىن سۈمچىكم داهە ھىجرانلى اوكونل
وردك بوسولوق عشقە لىكن نەيە كل سىن ؟
وردك وچكىلك ھانى يوق دونكى خىيالك ؟
سىن كىيە چىك ، كىيە چىك ، كىيە چىك ...
بىلدېز :

خالوق نھاد

كۈلە قارشو .

اى دلبر مىتىلر ، جالگە قىلم ايدىيور تىبىت .
سلىك مىك مەطر ؛ مىندىم وچىتلىكە ھىجرىن طىبىت .
نەقدىر تومىف ايدىمىلەم اوصاف جىنك بىنە مىستىر بالە ؛
خامە ئۇاد تىمىل ايدىمىلەم . كە : مىكازىنك خاللىك !

۱۰ مائىس ۳۳۴

ع . ص

ھىجران ...

سۈك كۈلك سۈك نىسارلدىن بىن
آرادام ھىجرىقلى بىر نەمە ..
ھىجرىقلىر و اوكونل وركاردن :
دولدى تۈھلىر امللرە ..

تۈھلىر ، نەمەلر ؛ بىتون بوللر
كۈكارمىدىن غىروىلى سىلارلە ؛
ھې اوكونلدىن ايتىشە آغلارلر ؛
ھې اوكونلدىن قالان ھوسلرە ..

نەيە كىتىك ؟ آرىلىق پىك آجى .
انتظارلرلە بر كوش دۈغشە :
سعادىت اولور .. بوئىدىن اوزاقى !

— خالقم سىن بارى بوروحە آجى —
ھادى كل . زىدەك بوكون ؟ يوقشە :
يادكاركى بر آۋوج طوبراق ؟؟

ن . خ

برجا :

ناملىرىنىڭ جەمئىي كۆندۈرۈلۈپ قارىنىش ۋە قارىلىرىنىڭ ھەنوز
آپونە بىلەن كۆندۈرۈلۈپ بىرلىك كۆندۈرۈلۈپ بىر جاۋابلىرى .

مەلۇمات ئىچىدە

آپونە : سەنەك : ۱۲۰ ، آلتى آلتى ۶۵ ،
اۋچ آلتى ۳۵ غرۈشدر .
اچىنى مەلۇماتلىرى : سەنەك : ۱۵۰ ، آلتى آلتى
۹۰ غرۈشدر .
اغلانلار : اغفال ماھىتى خاۋر اولماق شىرطىلە
بىرچەرت مەبلەغە دەرىجە ايدىلور .

كىتابلارنىڭ [كىتابخانا سۈدى] دىن آلتىكىز !
آرزو ايدىلار . فەرسىتى خاۋر ئىقتىسادى اولور .

دوشونجه لرم :

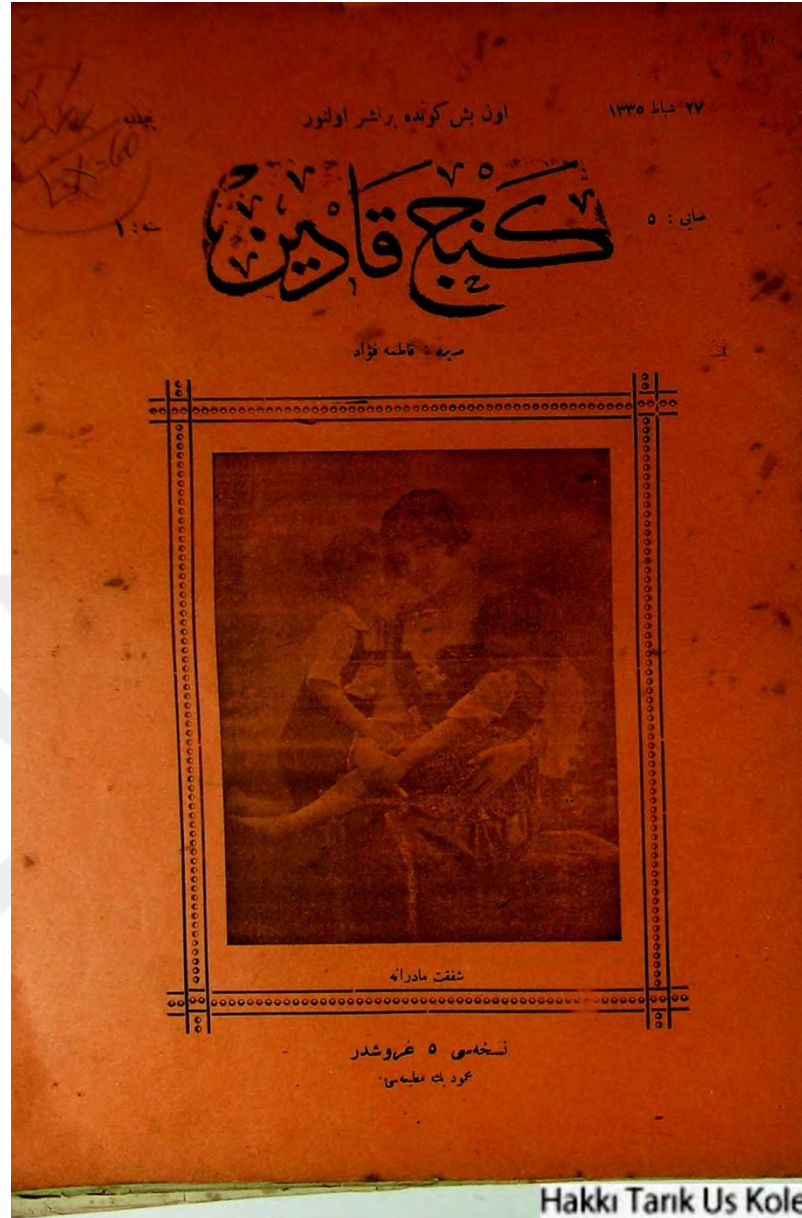
- ۴ -

قوتيه ملحقاندىن اولوب مىلكتىزك كچوك براسوجىزمى دىنك لايىق برقصيده
برسنهك رمضان آيى كچيرمىشم .
پوكونكى « دوشونجه لرم » ك دىنى قىسمنده اوراده كچىش حياتىك خاطره لرى
جايلانير وروحمده يىكى ، يىكى تاثرل اويايىر .
شودقيده بيه ذهمنده يىه او اسكى خاطراتم نازدهلدىكى ايچون هيسى دكل ،
اونلردن يالكرى بركونك كوزكو وديونلورى ايشته : « نه زىن جديت ؟ ! »
سرلوحه سى آلتنده قازدهليورم .

نه زىن جديت ؟!

هانى رمضان كنجيه برشهر : سنهك اون بر آيشنده
اقتطاف ايتدىكى اكدارى ، آلامى اونوتور ، بو
مبارك آيى سرورله قارشىلار ، اونكله همدم
اولور ديرلردى ؟
هانى رمضان ؟ .. مسلمانلار هركون بروقت معينده
حافظلار اوكونده كلام اللهى ديكلتن ، واعظلر حضورنده
دوغريلغه سرفروايتدىن اوكونلر ؟ ... يىم ويقيمه
لرك كرىه نالانى تسكين ، ياشلرى افزون اولرده
اميدسز قالان نسوانه اميدلر پرورده ايتلرلى خطساب
ايدن اوكورسلا .. ؟
هپ ربا . . هرطرف رباى عجب ؟!
بو قسه اى خالى ! غلوقا ك ايتنده دوشونجه لرى يه
يكدىكرى يته ضدملغلر ، ياراتدىك طيبىك هر كوشه سنده

بريشقه لى وارده قوللركدن هر برى بوتخالفلىرى
تايمدر ؟
دم تفكرم اولان شو ساعتك هر نايه سنده عقم بكا
بونلرى صوددير بيور ..
جواب ! ... جواب .. نه برس .. نه برجيت ؟!
ايشته : شوقچه برشهر برليل سكونه كومولش ،
خوايه وارمش : هر طرف ايسىزلىق ايتنده اوقاجق
بر فعاليتله اولسون حياتى اراندهن عاجز .. ؟!
بن ، يالكرى بن ، يته حجره مساعيمده اوقاجق
بر عالم انسانك مسكى اولان شوبلدهك قاننىزلىق حس
ايدىسور ، هم آغلامق ومهمده پرخنده اكلنىك
ايتىيورم .
اوت : اسلاميته كوره آلرك آفتابى بوماه قارشو

کوروجیلر

- اوج یاباغی خانم گلش آله‌لی ایچیری
 - بکله یوزلر!
 - نیچون گلش؟
 - بیلیم اما غالباً...
 - عیب اولور، هیچ اولماسه یو یوزکیز دیمه‌لی
 - آتله مزك چهره‌سندنه بیلیملر هویدا
 اوج یاباغی خانم، چوقدن آکلامشدم بن ایسی
 ایشته قلم حلقانله جیزی جیزی آتیور
 یاباغی بزم اوده بونکله ایلاک کیشی
 باشیمده کی اوغولتور بردنیه آرتیور
 هیچ شپه یوق بوخانلر کوروجیلر
 - سنیحه!
 هایدی قیزم حاضر لاند، مسافولر کورسونلر
 وداع ایتمک لازم کادی برحیات مصومه
 بیلیمورم بوخانلر یق چوق قصور بولورلر
 شیمدی اونلر صاجلریه، کوزلریه، آغزیه
 برنگاه تدقیق ایله دشمن کی باقارلر
 بوخانلر دایانیری بیلیم بزم نازیه
 قهوه‌لرک شایریمی سانکه بکا برشامار
 کوشه‌ده کی شو مندرک کنارنده عجوزه
 صاجلری مور قیره‌له سینی سینی قایتمش
 یاشنده کی کنج نازده بلمک تیزه، کوروجیه
 چوق ایچیدکی سیناردهن یارماغی سارارتمش
 قاشلارنده ایکی بارق سیم سیاه برداستیق وار
 نظرلری استخفافله سوزولور دایما
 هم انسانه ارکاک کی دیک دیک باقان عارسزلر
 اورقادی چوق بکزه یور بزم جی جی دادیمه
 کوروجیلر، آرق بیلیم، هفتسکیز کون طقوز
 آشیدردی نه یوزک قاپوسی معجزلر
 هیچ کورمه‌زلر بوخانلر برکنج قیزکه قصورمز
 کوچک بکه بومبارشدهن برطاش بیک بولسونلر
 قورقورم شمدی آرق چالنتجه قابومز
 خد متجینک هر سوزنده هب یاباغی خانلر
 ای زوالی قرده شلم بزم بویه بختمز
 بو حاللری ائیم که هب کنج قیزلر طایرلر

سای

غریبه : تربیتی قادیان

مادام نه کهر دوسوسور .

مادام نه کهر دوسوسور جنورهده تولد ایشدر .
پدری : طبعیوتدن به ندیق دوسوسورک اہتمامات
فوق المادہ سیلہ یوکک بر تربیہ کورمش واون آنتیجی
لویٹک تاظرلرندن برینک اقربلی اولان زاق نه کهرله
ازدواج ایشدر .
اک زباده مادام دوستاہل ایلہ آرسندہ یک صمیمی
برابطہ حاصل اولمش یونکہ برار جنورہده زمانک
اک یوپوک ، اک متفکر رجائک جمیت ومصاحبہ لرنده
بولمشدر .
بالآخرہ قولاغی صاغرلاشہرق بوجیتلردن یواس
یواس اوزاقلاشمہ عبور قلش وعزائی اختیار ایشدر .
حیاتک اک مدبب ومعلطن آتاقی ٹخیل ایتدیکی
زمان وضعت جدیدہ سی دولایسیلہ معروض قالدینی
ماہوسیت واکدارک علینده اجالہ قلمہ باشلامشدر .
آلماٹجہدن بر قاج اثر ترجمہ ایتدکدن سوکرہ
دقیقہ سی مادام شتائمک حیات وکتابلری حقندہ کی
مطالعاتی نشر ایشدر .
تربیتہ متقیہ ویاخود جریان حیات اوزرینہ مطالعاتی
بازدینی وقت عصرینک اک یوپوک قادیان پداغوغی اولہرق
طاعتشدر . ۱۸۲۸ تاریخندہ نشر ایدیلن بومہم اثر
باشلیجہ اوچ قسمہ آریلیر .
۱ — ابتدای شباب ،
۲ — انہای شباب ،
۳ — قادیانلرک حیاتی حقندہ مطالعات
ونظریات .

مادام نه کهر : تربیتی دکشمز ودائمی بر عمل
اولہرق تلقی ایش و یوکا دلیل اولقی اوزرہ ہر کون
اشتغال ایدہ ییلہ چک محتاج تکامل موضوعلری یعنی شخصلر
بولندینی ایلری سورمشدر .
مشارالہیا حیاتی دہ اوچ دورہ بہ آریلیر :
برخی دورہده موضوع : یعنی چوجق : دائما
کندیسندن یوکک ذکالر طرفندن تربیہ وادارہ
ایدیلیر .
ایکینجی : شایب : بالخاصہ کنجلیک اک بحرانی
قسمندن بردورہ کہ ، بورادہ شخص : اویٹک حایہ
ومراقبہ سی اولنلہ برا بر ایلالات کندیسندہ تربیتہ اشتراک
ایچین صلاحیت صاحبدر .
اوچینجی : یوپوکلر ؛ بلذات کندی تکاملیلہ
کندیلری اشتغال ایدرلر . بوقسمیات بالکتر ارککترہ
عائددر .
قادیانلر یوسپوتون باشقارطرزده تربیہ اولنورلر .
مادام نه کهر تربیتہ ک اساسی سچیہ و اخلاق
ترقیلہ برابر حسیات دینہدہ بولقی ایستہور .
چوجق دائما قاراقہ دلری اوزرینہ اجرای تأثیر
ایدیلیرک تربیہ ایدلی و بونی روحلریٹک مرآت انکاسانی
بولتان علام وچہہ سندہ آراملیدر .
بر چوجقی متکامل بر آدم یایقی ایچین اون
(دروندن انشا ایچلی) یعنی ہرشیدن اول ارادہ وروحی
تربیہ ایتلی در .
قاراقہر وارادہ اوزرینہ اجرای تأثیر ایچین یکانہ
واسطہ ایسہ حسیات دینہ سنک تقویہ سی ایچین ویریلہ چک
ہیچان کافیدر .
ژان زاق روسو ایلہ مادام نه کهر آرسندہ برچوجق
نفعلہ نظردن اشتراک افکار کورولدیکی کبی اختلاف
افکارہ وارددر .

ÖZGEÇMİŞ

Melike Edizer, 1994 yılında Gaziantep şehrinde doğdu. İlköğretim ve liseyi Gaziantep’te bitirdi. Lisans eğitimini 2017 yılında Gaziantep Üniversitesi Tarih bölümünde tamamlayarak aynı yıl Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yakınçağ Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı. 2019 yılından itibaren Gaziantep Bölge Adliye Mahkemelerinde zabıt katibi olarak çalışmaktadır.

RESUME

Melike Edizer was born in Gaziantep in 1994. He finished primary and high school in Gaziantep. He completed his undergraduate education in Gaziantep University History Department in 2017 and started his master's degree in Gaziantep University Institute of Social Sciences, Department of Modern Age in the same year. He has been working as a clerk in Gaziantep Regional Courts of Justice since 2019.